



חודש ארגון תש"פ | פעילים

"כי המצווה הזאת אשר אנוכי מצווך היום
לא נפלאות היא ממך ולא רחוקה היא לא בשמים היא"



חודש ארגון תש"פ | חוברת פעילים

"כי המצווה הזאת אשר אנכי מצווך היום

לא נפלאות היא ממך ולא רחוקה היא לא בשמים היא"

כתיבה: שירה דהן, יעל פלאי, אורית שכטר, סימה יצחקי, רחל סבג, חרות פארלוק, טל פאר.
פיתוח תוכן: זוהר כובשי, טליה וינוגרד.
עריכה לשונית: חנה פורטגנג.
עיצוב: תהילה עיצוב חזותי.
עיצוב חוברת טרום זרעים-זרעים: סטודיו בת עמי.
עיצוב הכריכה: סטודיו בת עמי.
הבאה לדפוס: אברהם שטרן.
בהוצאת מחלקת תוכן בני עקיבא.

מדריכים יקרים,

כן, הוא הגיע, ברוך ה' שוב הוא הופיע, מזל שהוא קיים. חודש הארגון שוב מגיע - ובענק. הוא מגיע בעוצמה של רוח, בעוצמה של עשייה שהולכת לייצר לנו שנת פעילות מלאה בתורה ובעבודה.

בחודש הארגון ברור לנו שאנחנו מצויים לפעול עם החניכים; בחודש הארגון ברור שאנחנו מצויים ליישם את הנושא וברור לכולנו שבחודש הארגון אנחנו הכי הרבה בצוותא עם החניכים ועם הסניף. בחיבור. חודש הארגון הוא שיא הציווי ושיא הצוותא שלנו, חברי צוות ההדרכה.

"גדול מצווה ועושה", זעק רב יוסף, מגדולי האמוראים. רב יוסף הדריך אותנו איך צריך להתייחס לימי הגאולה שבהם אנו נמצאים. הוא הגדיר את היחס הראשוני שבו אנחנו ניגשים אל עולם המצוות האישיות שלנו ואל עולם הדרכה ובו אנחנו פועלים.

בשנה זו אנחנו רוצים לחזק שריר בסיסי ועמוק: את שריר המחויבות שלנו. המחויבות היא שמאפשרת את מרחב החיבור שאליה אנחנו כוספים ואותו אנחנו רוצים כל כך. בחודש הארגון נזעק בגרון ניחר בכל פעולה, תערוכה או קיר שנצבע, בכל יישום נושא שנעשה עם השבט: אנחנו מצויים! וציווי זה הוא זה שנותן לנו את הצוותא. הגיע הזמן לזעוק לעולם כולו שהמחויבות היא שיוצרת את החיבור, והחיבור הוא שיוצר את המחויבות. זהו מעגל בלתי פוסק, וזה החידוש שלנו בשנה זו.

אני בטוח שתצליחו להוביל חודש ארגון חזק ועוצמתי ומתפלל איתכם שנצליח לחזק את השריר הזה גם אצלנו וגם אצל חניכינו, כי ברגע שהשריר שלנו יהיה חזק העולם כולו יבין מהי דרך בני עקיבא, ועוצמת חודש ארגון תורגש בכל רחבי הארץ.

אני רק רוצה להוסיף בקשה אחת, מדריכים יקרים ומדריכות יקרות:

גם בחודש זה אנחנו מצויים לשמור על גופם ועל נפשם של החניכים והחניכות היקרים שלנו, וכולנו ציווי שבצוותא נשמור על חניכינו תוך כדי הפעילות העצומה והעוצמתית של חודש הארגון.

חודש ארגון שמח,

יאיר שחל

מזכ"ל

מדריכים יקרים, ה' עימכם!

בחודש הארגון נשים לב במיוחד לחניכים השקופים, שאינם מתבלטים במיוחד, אלו שעלולים להתפספס לנו ולהיעלם לאחר שבת הארגון. נשים לב לחניכים שמנסים לשבש לנו את התהליך החינוכי ונחשוב כיצד לעזור להם למצוא את המקום שלהם בינינו. נשים לב גם לחניכים שבאים כדי לעבוד ולהיות שייכים ונעצים אותם.

בחודש הארגון נחנך למצוות ונשמור על האווירה המשפחתית, נגדל בתורה ובמצוות יחד, נכיר בשונות שבין חברי התנועה ונגלה סבלנות בחינוך למצוות. "אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ יִעְזְרוּ וְלֹאֲחֵיו יֵאָמֵר תְּזַקֵּק": החינוך למצוות ייעשה בעין טובה, באהבה, בימין המקרבת ובשלום, כדרכו החינוכית של אהרן הכהן, שהיה "אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה".

מוגשת לכם חוברת פעולות לתהליך החינוכי בחודש הארגון. קראו אותה והתאימו את התכנים לשבט, הפכו את החודש לחודש ערכי ומשמעותי ואל תוותרו על לימוד, פעילות וחוויה עם החניכים שלכם.

איזו התרגשות - חודש ארגון הגיע! חודש גדוש בפעילות אינטנסיבית, חודש שבו החניכים שלנו פועלים יחד ומעצבים את השבט שלנו כמשפחה חזקה ומגובשת! השנה אנו זוכים לעסוק בנושא הבונה את עמוד השדרה הרוחני שלנו ושל חניכינו: 'מצווה ועושה'. נברר יחד את היחס הנכון והבריא למצוות הנפלאות שהקב"ה העניק לנו ונחנך למחויבות עמוקה לפרטי המצוות מתוך שאיפה לחיבור המוליד שמחה ואהבה בקיום המצוות.

בחודש הארגון נעמיק בגישה הרואה בחיבור ובמחויבות למצוות שני צדדים של אותו מטבע, שאי אפשר לזה בלא זה, ונתנסה בלימוד ובבירור מצוות שונות כדי להטמיע את תפיסת העולם השלמה הזאת.

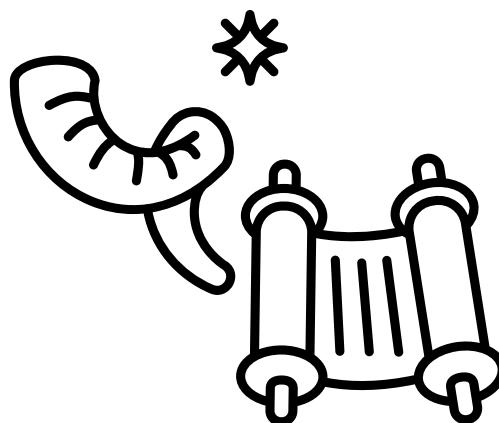
חודש הארגון עמוס במשימות רבות, וחשוב לזכור שכל המתודות שמשמשות אותנו - צביעת קירות, דגלנות, הצגות, הופעות, תערוכות ועוד - מטרתן לייצר תהליך חינוכי משמעותי בשבטים. חינוך הוא עבודה במעגלים, וחיזוק הקשר בין חברי הסניף למצוות יביא לידי חיזוק מגוון הקהילות בתנועה ועם ישראל כולו.

מאמין בכם מאוד!

בהצלחה רבה,

אלחנן כהן ששון

ראש מחלקת הדרכה



תוכן עניינים

.....

7	טרום זרעים-זרעים.....
49	זרעים נבטים.....
97	ניצנים מעלות.....
145	מעפילים.....
205	הרא"ה.....
249	יובל.....
287	דורות הנני אורות.....





טרום זרעים - זרעים

**"כי המצווה הזאת אשר אנוכי מצווך היום
לא נפלאות היא ממך ולא רחוקה היא לא בשמיים היא"**

ברוכים הבאים לבני עקיבא

מדריכים יקרים,

חניכי השבט מתחילים את דרכם בתנועה רבת ערכים ופעלים בעם ישראל בכלל ובציונות הדתית בפרט, תנועה שיש לה שפה ייחודית. דרך הפעולות יקנו לעצמם החברים הצעירים בתנועה את שפת התנועה ויכירו את התנועה מראשיתה ועד ימינו, ילמדו מהי דרכה, מי היו מקימיה, מהם הערכים שלאורם התנועה פועלת ומהי המסגרת שבה חברי התנועה פועלים. את הפעולות מומלץ להתחיל לאחר פעולת פתיחה והיכרות עם החניכים.

מסגרת המערך: שש פעולות המיועדות לשבת או לאמצע השבוע.

מהלך:

1. היכרות עם רבי עקיבא שעל שמו אנחנו קרויים והיכרות עם הדרך שהוא סלל בעבורנו - דרך תורה ועבודה.
2. היכרות עם מאפייני התנועה: סמל, סיסמה, המנון.
3. למידה על אישים בתנועה: הרב קוק, הרב נריה, יחיאל אליאש.
4. היכרות עם מערכת התנועה ומסגרתה (תלבושת, מפקד, זמנים, לוח שנה, היררכיה).
5. להיות חלק משבט - בירור האחריות האישית והכללית כשבט, ובחירת העקרונות החשובים לנו.
6. הבנת חשיבות השותפות ולקיחת החלק בשבט והבנת הכוח והעוצמה שבקבוצה.

עברו על הפעולות לפני, הפעולות מלאות מתודות מגוונות - בחרו את המתודות המתאימות לשבט שלכם והרכיבו עבורם פעולה שתיגע עמוק בליבם. בני עקיבא היא עולם ענק והתפקיד שלכם הוא לתת לחניכים את הבסיס ואת היכולת לצלול לתוכו, לשחות בו, ליהנות ממנו, שהוא יהיה להם בית - בית חברתי ובית אידאולוגי. מעבר לפעולות חשבו על דברים נוספים שאפשר לעשות עם החניכים כדי שייפגשו עם התנועה במקומות אחרים במפגשים מסוגים שונים.

לדוגמה:

- חשבו על פעיל בני עקיבא מהשכונה. הוא יכול להיות צעיר או מבוגר, מישהו שבני עקיבא הייתה ועודנה חלק מעולמו. לכו לפגוש אותו.
- צרו את סמל התנועה כסמל תלת-ממדי גדול שיעמוד בסניף. אפשר ליצור בשימוש משני ולמחזר חומרים. אספו יחד את החומרים ותנו לחניכים זמן להתעסק בזה, כי העיסוק בחומר מחבר למהות. הסבירו לחניכים את מרכיבי הסמל.
- בבני עקיבא יש תכניות רבות. התנועה מתעסקת בתחומים שונים ועם אוכלוסיות מגוונות - השחר, יונתן, שבט יובל, בני עקיבא העולמית ועוד ועוד.
- לתנועה יש ערוץ יוטיוב עם המון סרטים הפורסים את הווי התנועה ואת מגוון תכניותיה. בחרו כמה סרטים וקיימו ערב בני עקיבא.
- קיימו פעילות עם שבט בוגר בסניף. חברו את החניכים הקטנים לסניף הגדול. תנו להם תחושה שיש להם בסניף אחים גדולים שפותחים את דלתות הסניף ומחכים להם בכל שבוע מחדש.
- אלו רק מעט רעיונות... צאו לדרך ועופו עם הרעיונות שלכם. את התנועה אתם מכירים מצוין. יש חומרים נוספים על התנועה באתר של התנועה ובמרכז הדרכה. יש המון ומכל הסוגים. גגלו קצת, אין ספק שתתלהבו.

בהצלחה! מחלקת תוכן.

מי הקיר הכי יפה בעיר?!

רגע לפני שנצלול לפעולות, רצינו לדבר על הקירות בסניף: הקירות הם אלמנט משמעותי בחודש הארגון- אנחנו משקיעים בהם הרבה זמן ומחשבה והם מייצגים את השבט שלנו בסוף החודש, אבל לא תמיד מצליחים להפוך אותם לכלי חינוכי. השנה אנו מציעים להשתמש בקירות כדי להעצים את הטמעת התוכן בשבט, לגלות כישרונות ולתת במה לחניכים שונים.

איך? על ידי קירות פעילים! קירות פעילים הם קירות שמפעילים אותנו, יוצרים בקרבנו תנועה, גורמים לנו לחשוב בהתאם לתוכן שהקיר מציע. הקיר יכול לספר סיפור, להציע משחק ובסופו של דבר לשרג את החוויה החינוכית ואת הנראות של החדר. זה אמנם מצריך יותר חשיבה אבל שווה כל רגע של השקעה! כדי להקל עליכם ואפילו רק כדי לפתוח את הראש- הכנו עבורכם שני רעיונות, מוזמנים להפוך אותם למציאות מרהיבה! נראה איזה קיר יפעיל הכי הרבה הורים בשבת ארגון :

רעיון לדוגמה ולשימושכם:

סמל פעיל. צרו על הקיר את סמל בני עקיבא כשהוא ניתן לפירוק: מומלץ על ידי סקוטשים. במהלך החודש תוכלו לתת לחניכים משימות שונות שקשורות לסמל ולהכרות עם בני עקיבא. למשל: כל קבוצה בשבט תקבל חלק אחד מהסמל ותצא לברר מה המשמעות שלו, תחרות בין חניכים מי מרכיב את הסמל בעצימת עיניים ועוד. בהמשך תוכלו להשתמש בסמל במגוון דרכים יצירתיות להעברת רעיונות שתלמדו עם החניכים. למשל: להחביא משימה מאחורי כל חלק בסמל ולשחק בסגנון 'ששטוס': כל קבוצה בתורה בוחרת חלק בסמל, צריכה להתמודד עם המשימה או השאלה שמאחוריו וכך צוברת נקודות. אם היא לא מצליחה- המשימה עוברת לקבוצה השניה.

עקיבא, אננו כסאך!

פעולה 1

ציוז נררס:

כתר, פתקים עם שמות של דמויות, תלבושות להצגה. שלושה גליונות נייר ('תורה', 'עבודה', 'תורה ועבודה')

אטרות:

- החניכים יתחברו לדמותו של רבי עקיבא.
- החניכים יבינו מהו רעיון 'תורה ועבודה'.
- החניכים ישתפו מה הם לומדים מרבי עקיבא.

רקע:

ברוכים הבאים לבני עקיבא! בתחילת דרכם של החניכים נרצה להכיר את התנועה המיוחדת שאליה הם מצטרפים היום. בני עקיבא כבר בשנת ה-91, אבל האמת היא שהדרך שבה צועדת התנועה נסללה לפני אלפי שנים על ידי ר' עקיבא, התנא הגדול שעל שמו אנחנו נקראים, ובפעולה זו נכיר את דמותו ואת הדרך שסלל לנו.

מדריך/ה יקר/ה, זה הזמן לעצור רגע ולשאול את עצמי

- מה אני יודע/ת על נושא הפעולה?
- איך אני מראי/ה ביחס לנושא הזה?
- מהו המסר המרכזי שאני רוצה להעביר לחניכים שלי?

אהאך הפעולה:

אבא - רבי עקיבא

1. **שחקו** עם החניכים את משחק הכתרים - בחרו חניך או חניכה והניחו על ראשם כתר שאליו מחובר (בסיכה משרדית) פתק עם שם של דמות. החניך צריך לשאול את שאר חברי השבט שאלות שהתשובה עליהן היא 'כן' או 'לא' כדי לגלות מי הדמות. רשימת דמויות: הקומונרית, אחד המדריכים, דולנד טראמפ, סטטיק, ביבי נתניהו, רונאלדו, נפתלי בנט, שלמה המלך, והדמות האחרונה תהיה רבי עקיבא.

שאלו את החניכים מה הם יודעים על רבי עקיבא (תלמיד חכם, רועה צאן, התחיל ללמוד תורה כשהיה בן 40, התחתן עם רחל בתו של כלבא שבוע). גם אם החניכים אינם מכירים את הדמות, לא נורא, עכשיו הם יכירו אותה.

2. הצגה על רבי עקיבא: מצורף סיפורו של רבי עקיבא (נספח 1). אפשר להציג אותה בכמה דרכים: אפשר לחלק את הסיפור לשלושה חלקים וכל

פינה למדריך/ה

מה אני צריך/ה להכין לפעולה?

- _____ .1
- _____ .2
- _____ .3

כמה חניכים היעזרו?

נה הכאן רעע אעצור ואחשוב על החניכים שלי.. אהעביר כל חניך וחניכה בראש... האם היעזרו לפעולה, איך היה להם, מה שאומא...

אני חניכס שחשוב אעצור איתם אסיית לאחר הפעולה

עס _____
שחוב אעצור על _____

עס _____
שחוב אעצור על _____

מה התחושה שלי אחרי הפעולה?



אמה שחשוב אאכור אקראת הפעולה הבאה?

אחשבות נוספות

כמה חניכים יציגו חלק אחד, אפשר להקריא את הסיפור ואגב קריאה לחלק לחניכים תפקידים שיצטרפו להצגה, ואפשר להכין מראש את ההצגה ואתם המדריכים, תציגו אותה.

3. **הקריאו** לחניכים את נספח 2, שבו מסופר מדוע החליטו לקרוא לתנועתנו 'בני עקיבא'.

שאלו את החניכים: מה מיוחד כל כך ברבי עקיבא?

הסבירו לחניכים שרבי עקיבא האמין בערכים שבהם אנחנו, כחברי בני עקיבא, מאמינים, ואנחנו הולכים לאורו (בשלב הבא נרחיב על כך).

4. **הניחו** על הרצפה כרטיסיות עם תכונות (נספח 3) **ושאלו את החניכים** אילו תכונות הם לומדים מרבי עקיבא.

סיכום ביניים: הכרנו את רבי עקיבא והתחברנו לדמותו המיוחדת; הבנו שבני עקיבא נקראת על שמו של רבי עקיבא הודות לערכים שדבק בהם ולתכונות שהיו בו.

אלב 2 - תורה ועבודה

1. כעת נכיר את דרכה של תנועת בני עקיבא, אותה דרך שלמדנו מרבי עקיבא - דרך התורה והעבודה. בשלב זה פשוטו את הדברים, שיהיו מובנים לחניכים וידברו בשפתם. מובן שלכם הדברים צריכים להיות מיושבים יותר ועליכם לזכור שגם כאשר אנחנו מדברים על עבודה איננו מדברים רק על עבודה בשדה אלא על כל תחומי החיים, והדגש העיקרי הוא שגם חיי העבודה שלנו צריכים לינוק את כוחם מהתורה וצריכים להיות מחוברים לקודש.

בחרו שני חניכים והלבישו אחד מהם בתלבושות של חקלאי (כובע טמבל, חולצה משובצת מכופתרת, מעדר) ואת האחר בתלבושת של בחור ישיבה (ציצית, ספר קודש ביד), ותנו להם לכל אחד את הכרטיס המתאים לו (נספח 4) **ובקשו** מהם להקריא בקול.

2. **שחקו** עם החניכים 'ים-יבשה': מתחו קו באמצע החדר, והוא יחלק את החדר לים' ו'יבשה'. כאשר תכריזו "ים" על כל החניכים לעמוד בשטח שהוגדר כים, וכשתכריזו "יבשה" על כל החניכים לעמוד ביבשה. שחקו כמה פעמים ונסו לבלבל את החניכים, ולבסוף הכריזו על "יבשה", כלומר על החניכים לעמוד גם בים וגם ביבשה.

3. **הניחו** על הרצפה גליונות שעליהם כתוב "תורה", "עבודה", "תורה ועבודה". שאלו את החניכים: מי מרגיש שהחיים שלו הם חיים של עבודה? מי מרגיש שהחיים שלו הם חיים של תורה? בקשו מהחניכים שיתנו דוגמאות לחיים של תורה ודוגמאות לחיים של עבודה, ואפשר להזכיר את הדמויות של דוד ומשה מהשלב הקודם.

4. **שאלו את החניכים:** מהם לדעתכם חיים של תורה ועבודה יחד?

הסבירו לחניכים שהתנועה שלנו מתהלכת לאורו של רבי עקיבא ומאמינה שכל החיים נובעים מתורה ומקדושה, אך צריכים ויכולים גם לבוא לידי ביטוי בעבודה קשה, בחיבור לארץ ולאדמה ובעשיית מעשים טובים בעם ישראל. אנחנו בתנועה מנסים לחנך וליצור דמות שמורכבת ממשה ומדוד גם יחד!

חשוב מאוד שהחניכים לא יישארו עם עולם מפוצל של דוד ומשה - של תורה מצד אחד ועבודה מצד אחר - אלא יבינו שאנחנו מאמינים בשילוב אמיתי ועמוק בין השניים.

בדיוק כמו במשחק ים-יבשה, אפשר להיות בו בזמן גם בעולם של תורה וגם בעולם של עבודה. זה דורש מאמץ, אבל מרבי עקיבא למדנו שהמאמץ והקושי הם תחילתם של תהליכים טובים!



בני עקיבא היא תנועה שהולכת לאור דמותו של רבי עקיבא. רבי עקיבא היה אדם מיוחד מאוד וגדול מאוד גם בתורה וגם במעשים טובים, ואנחנו משתדלים ללמוד ממנו. עיקר התפיסה של בני עקיבא לקוחה מרבי עקיבא - דרך חיים של תורה ושל עבודה, של חיים הנובעים מתוך קודש.

הצעה לז'ופר:

”אמר רבי עקיבא:
וזהבת לרעך כמוד
זה כלל גדול בתורה!”

עקיבא, שנתנו כסאך!

נספח 1: סיפור



כבר בן ארבעים שנה היה רבי עקיבא ועוד לא למד תורה. כל ימיו היה עסוק במלאכתו: רועה צאן היה אצל כלבא שבוע.

ומי היה כלבא שבוע? עשיר גדול היה, מן העשירים ביותר בירושלים, ובית מפואר כמו ארמון של מלך היה לו. מי לא הכיר את ביתו של כלבא שבוע? הלוא שם היו מחלקים מאכל ומשקה לכל מי שנכנס בתוכו. ואפילו אם בכניסתו רעב היה ככלב יצא משם כשהוא שבע, ועל כן קראו לו כלבא שבוע.

אך לא רק עניים באו לביתו של כלבא שבוע; גם חכמים רבים היו באורחיו, כי האיש היה מכבד מאוד את התורה ואת לומדיה. בבית הזה גדלה רחל, בתו של כלבא שבוע. רגילה הייתה בעושר רב, בבגדים נאים ובמאכלים משובחים. עבדים ושפחות עמדו מוכנים למלא את כל בקשותיה. מילדותה הייתה רגילה לשמוע דברי תורה, ולא היה דבר יקר בעיניה יותר מלימוד התורה.

קיווה כלבא שבוע שבתו רחל תתחתן עם אחד הבחורים העשירים והלמדנים בין תלמידי החכמים הצעירים, אך לא באחד מאלה בחרה רחל... היא בחרה ברועה, בעקיבא, שלא ידע ללמוד ולא היה עשיר, וגם צעיר כבר לא היה. בעיני שאר האנשים לא היה אלא איש פשוט מאוד, אבל רחל ראתה שהוא צנוע ועדין ושיש לו שכל טוב יותר מלאחרים.

חשבה רחל: "הרי רק בגלל שהוא כל כך עני הוא לא יכול ללמוד. אם היה הולך ללמוד בוודאי היה עולה על כולם בחוכמתו ובצדקתו".

אמרה לו רחל: "אם אהיה אשתך, האם תלך לבית המדרש ללמוד תורה?" ענה לה עקיבא: "כן".

התארסו השניים בסתר, כי ידעה רחל שאביה לא יסכים לחתן כזה, אבל הדבר נודע לכלבא שבוע. מאוד כאב לו כאשר שמע שרחל, בתו היפה והחכמה, התארסה עם רועה צאן עם הארץ שלא למד כלום... כעס כלבא שבוע על בתו כעס גדול ואמר לה: "צאי מייד מביתי, ואני נודר נדר שלא תקבלי כלום מכל העושר שיש לי".

כך גירש כלבא שבוע את בתו והיא יצאה מהארמון שלו כאשר אין בידיה כלום מכל העושר הגדול. הלכה ונישאה לעקיבא.

ובחוץ קר היה ולא היה לעקיבא ולרחל בית לגור בו. שכרו בקתה קטנה, מתבן, ושם גרו. במקום כרים ושמיכות התכסה הזוג הצעיר בתבן של בהמות וחי בצניעות ובעוני גדולים.

הצטער רבי עקיבא על העוני של רחל אשתו, שהייתה רגילה בבית יפה וחם, מלא כל טוב, ועכשיו היא רועדת מקור מתחת לתבן ושערותיה מכוסות בתבן



במקום בתכשיטים יפים שהיו לה בבית של אבא שלה.

אמר לה: "אילו יכולתי, הייתי נותן לך תכשיט יקר שכתוב עליו: 'ירושלים של זהב'."

אבל רחל לא הייתה זקוקה לנחמה, היא הייתה אמיצה וחזקה ואמרה לבעלה: "לך לבית המדרש ללמוד תורה. אל תדאג לי, אני יכולה להסתפק במועט".

יצא רבי עקיבא מירושלים, שהייתה עיר חרבה, והלך ללמוד תורה בישיבה הגדולה של ארץ ישראל שהייתה בעיר יבנה, אך ההתחלה הייתה קשה לרבי עקיבא, והנה כשהיה בדרכו לישיבה הגדולה עצר לשתות ליד באר מים ושם לב שבאחת האבנים שעל פי הבאר, אבן שהמים נופלים עליה תמיד, היה חור גדול ועמוק.

הסתכל רבי עקיבא באבן זו בפליאה ושאל את האנשים שעמדו אף הם על יד הבאר: "מי חקק חור זה בתוך האבן?"

ענו לו: "שום אדם לא עשה זאת. המים הנופלים עליה תמיד הם שחקקו חור זה במשך הזמן. וכי אינך מכיר, עקיבא, את הפסוק הכתוב בספר איוב: 'אבנים שחקו מים?' המים שוחקים ומנקבים חורים אפילו באבנים".

עמד רבי עקיבא שקוע במחשבות: "הלוא המים רכים והאבן קשה, ובכל זאת כיוון שנפלו עליה תמיד יום יום במשך שנים, ניקבו אותה... ודברי תורה שחודרים ללב, כלום לא יוכלו לפתוח את ליבי שאינו קשה כמו אבן? אולי באמת אוכל עוד ללמוד ולהבין? רק דרוש להתחיל ואחר כך להתמיד".

נכנס לישיבה ורצה להתחיל ללמוד תורה, אך לא ידע אפילו לקרוא ולכתוב. אמר לו ראש הישיבה: "למד קודם קריאה וחומש, ואז תוכל ללמוד בישיבה". הלך עקיבא ללמוד אצל מלמדי תינוקות, ישב בכיתה עם ילדים קטנים, והוא בן ארבעים שנה, ולמד איתם "זו האות אל"ף, זו ב"ת", וכך עד שידע לקרוא. מפני שהיה חכם מאוד הצליח רבי עקיבא ללמוד לקרוא במהירות והתחיל ללמוד חומש, ולאחר שלמד תורה שבכתב חזר לישיבה והתחיל ללמוד שם. שתיים עשרה שנה ישב ולמד אצל החכמים הגדולים ביותר, רבי אליעזר בן הורקנוס ורבי יהושע בן חנניה. יומם ולילה למד, והצליח מאוד בלימודיו, כפי שקיוותה בליבה רחל.

כדי להתפרנס היה כורת עצים ומוכר אותם בשוק, ובנייתיים חייתה אשתו רחל בין אנשים עניים בצמצום גדול והיו ימים שאפילו לחם לשובע לא היה לה. כל אותן שנים לא חזר רבי עקיבא לביתו כי כך רצתה רחל, שישב וישקע בלימוד התורה. מדי פעם שלח רבי עקיבא לרחל מעט כסף שהרוויח ביגיע כפיו.

אחרי שתיים עשרה שנה חזר רבי עקיבא ואיתו שנים עשר אלף תלמידים שליוו אותו הביתה. הלך לביתו ושמע מאחורי הדלת שאיש רשע אומר לרחל: "צדק אבא שלך שגירש אותך מביתו. באמת התחנת עם אדם שאינו מתאים לך. ולא די בזה: גם עזב אותך לבדך זה שתיים עשרה שנה..."

ענתה רחל לאיש: "אילו היה שומע לי, היה נשאר עוד שתיים עשרה שנה בבית המדרש והיה מוסיף ללמוד תורה".

כאשר שמע רבי עקיבא את דברי רחל אשתו אמר בליבו: "זכיתי באשה צדיקה כל כך שידועת ומכירה בכוחו של לימוד התורה. אלך ואלמד עוד ואשמח אותה כך".

לא נכנס רבי עקיבא הביתה, אלא חזר ללמוד עוד שתיים עשרה שנה ונעשה חכם גדול. כאשר חזר ובא לירושלים, והפעם עשרים וארבעה אלף תלמידים



איתו, יצאו לקראתו כל אנשי העיר לכבדו, כי כבר היה אדם חשוב ומכובד מאוד. גם רחל אשתו יצאה לקראתו. אמרו לה שכנותיה: "רחל, בבגדים פשוטים אלה תלכי לקראת בעלך? בואי וקחי מאיתנו שמלה יפה להתקשט בה".

אבל רחל סירבה ואמרה: "צדיק וחכם רבי עקיבא בעלי. לא ילעג לי גם אם אבוא אליו בבגדיי הפשוטים".

כשהגיעה רחל לשיירת התלמידים שליוו את רבי עקיבא, נדחקה בין התלמידים הרבים שסבבו אותה, נפלה לרגליו ואחזה בו בוכה וצועקת. הנה הגיע הרגע שציפתה לו כל אותן שנים ארוכות.

ראו התלמידים שאיזו אישה ענייה נדחקת אל רבם וביקשו לדחוק אותה, אבל רבי עקיבא הכיר אותה מייד וקרא: "הניחו לה. שלי ושלכם שלה הוא. כל מה שלמדתי ולימדתי אתכם, הכול בזכותה. היא שלחה אותי ללמוד תורה וסבלה כל השנים חיי עוני ומחסור על מנת שאלמד, כי הבינה עד כמה חשוב לימוד התורה".

שמע כלבא שבוע שחכם גדול בא לירושלים. כבר מזמן התחרט כלבא על הנדר שנדר בכעסו על בתו היפה וכבר פעמים רבות חשב והצטער על חיי העוני שבטח יש לבתו רחל שאינו יכול לעזור לה בגלל נדרו.

עכשיו אמר בליבו: "אלך ואשאל את החכם הגדול שבא לעירנו אם יוכל להתיר לי את הנדר שנדרתי ואוכל סוף-סוף לעזור לבתי רחל".

בא כלבא שבוע אל רבי עקיבא לשאול אותו על נדרו, ולא הכיר שזה האיש שעבד שנים רבות אצלו כרועה והתחתן עם בתו רחל. התבונן בו רבי עקיבא והכיר בפניו כמה הוא מצטער על נדרו ומתחרט עליו. שאל אותו: "אילו ידעת שבעלה של רחל בתך יהיה פעם אדם חשוב ותלמיד חכם גדול, האם גם אז היית נודר כך?"

קרא כלבא שבוע: "לא, לא. אם היה יודע אותו רועה צאן אפילו פרק אחד או הלכה אחת, בוודאי שלא הייתי נודר".

"אם כך הדבר", אמר רבי עקיבא, "אפשר להתיר את הנדר שלך: אני חתן שלך, עקיבא הרועה".

שמע כלבא שבוע, נפל לרגליו ונשק לו. עכשיו לא היה אדם מאושר ממנו: תלמיד החכם החשוב והגדול הזה הוא חתנו.

מייד חילק כלבא שבוע את כל רכושו ונתן לרבי עקיבא ולרחל מחצית מכל מה שהיה לו.

רבי עקיבא זכר את הבטחתו לרחל אשתו וקנה לה את התכשיט היקר ביותר שהיה בימים ההם: תכשיט זהב ועליו ציור של ירושלים של זהב. אך בעיני רחל הייתה חשובה הרבה יותר התורה שלמד רבי עקיבא, והזוג ידע שלא כסף ועושר מביאים שמחה וסיפוק בחיים אלא החיבור לתורה הקדושה.

חלפו כמה שנים והרומאים ששלטו בארץ אסרו ללמוד תורה וגזרו גזרות קשות נגד היהודים. יהודי אחד, שמעון בר כוכבא קראו לו, החליט שהיהודים צריכים למרוד ברומאים, להילחם בהם ולגרש אותם מארץ ישראל. שמע רבי עקיבא על מעשיו של שמעון בר כוכבא ושמח מאוד, וקרא לכל תלמידיו להצטרף למרד של בר כוכבא נגד הרומאים כדי שהיהודים יוכלו לשלוט בעצמם בארצם ובעמם. סופו של המרד ושל רבי עקיבא היה עצוב מאוד: הרומאים כעסו על שרבי עקיבא נלחם כנגדם ומלמד תורה בניגוד לחוקים שקבעו, ולאחר שלוש שנים הרגו אותו לעיני תלמידיו העצובים.

"התאספנו מספר חברים וכל אחד 'זרק' שם לחלל. מכל השמות שהועלו 'תפסה' אותנו מיד הצעתו של אברהם קסטנבוים ז"ל, הוא הציע את השם 'בני עקיבא' וזה הדליק אותנו. רבי עקיבא סימל בעינינו, יותר מכל שם אחר, את רעיון התורה ועבודה. הוא היה גם פועל, גם רועה צאן, גם לוחם לאומי וגם תלמיד חכם, והשקיע את עצמו בדל"ת אמותיה של תורה והלכה. רבי עקיבא ראה בכל אדם - אדם, וזו הייתה גם תפיסתנו: לא להרחיק, אלא לקרב. אנו תלמידיו של רבי עקיבא - אנו רבי עקיבא" (מתוך ריאיון עם יחיאל אליאש).

ענווה	קיום מצוות	איחוז תורה	אסירות נפש
אחיזה מכל אדם	הסתפקות במועט	התמדה	עבודה
צאצה אספחה	אחימה על העקרונות	אחריות כלפי עם ישראל	טוב לב

קוראים לי דוד ואני בחור ישיבה. אני לומד תורה מהבוקר ועד הלילה בעמל ובהתמדה; מנסה שלא לבזבז דקה של זמן מכיוון שאני מבין ומאמין שהתורה היא המקיימת את העולם והיא הדבר החשוב והיקר ביותר שנתן לנו הקב"ה. כשאני לומד תורה אני מדמיין את משה רבנו יורד מהר סיני ונותן לעם ישראל את לוחות הברית, והמחזה הזה מחזק את השמחה ואת ההתלהבות שלי בלימוד התורה ממש כמו רבי עקיבא, שהיה תלמיד חכם עצום.

קוראים לי משה ואני חקלאי. אני גר במושב ובכל יום אני קם מוקדם בבוקר לעבוד את האדמה. כשאני עובד את האדמה של ארץ ישראל אני מרגיש שאני עוסק באדמה קדושה שנתן לנו הקב"ה ומודה לו בכל יום על כל שזכיתי להיוולד בדור שבו עם ישראל יכול לשבת בארץ ישראל ולהתחבר לאדמה. כשאני עובד את האדמה אני נזכר באברהם, ביצחק וביעקב, שהלכו על אדמת הארץ הזאת שהבטיח להם הקב"ה. המחשבות האלה נותנות לי כוח וחשק לעבוד אף על פי שעבודת האדמה היא משימה ממש לא קלה, וגם האתגר הזה מזכיר לי את העמל של רבי עקיבא, שהיה גם רועה צאן, גם לוחם ומנהיג המרד ואפילו תוך כדי שלמד תורה בישיבה היה עובד ומתאמץ.

אות וסאל

פעולה 2

ציוז נררס:

בלונים, חוט, פתקים עם משימות, חלקי סמל התנועה, חומרי יצירה, קוביה, חבילת שוקולד, חולצתנועה, עניבה, סכין ומזלג

מטרות:

- החניכים יבינו את חשיבותו של סמל התנועה ואת משמעותו.
- החניכים ילמדו את המנון התנועה ויתחברו אליו.
- החניכים ייצרו את סמל התנועה.

רקע:

לכל ארגון, צבא ומוסד יש סמל שמאפיין אותו, המסביר ללא מילים או במילים מספר מה מהות הארגון. גם לנו בתנועה יש סמלים ייחודיים לנו - סמל התנועה, המנון התנועה, סיסמת התנועה. בפעולה הזאת נבין מה החשיבות של הסמלים האלו ומה הם מייצגים.

מדריך/ה יקר/ה, זה הזמן לעצור רגע ולשאל את עצמי

- מה אני יוצר/ת על נושא הפעולה?
- איך אני מראי/ה ביחס לנושא הזה?
- מהו המסר המרכזי שאני רוצה להעביר לחניכים שלי?

מהלך הפעולה:

אלב א - משימות בבלונים

כשהחניכים יגיעו לפעולה החדר יהיה מלא בבלונים רבים ככל האפשר. אפשר לתלות אותם בסרט מסביב לחדר, זה עושה אווירה כיפית וטובה.

בשבטים גדולים אפשר לבצע את המשימות בשתי קבוצות או יותר, אך מלכתחילה כדאי לשחק את המשחק יחד כשבט, כי זה הזמן שלכם לגבש את החניכים לקבוצה אחת.

הסבירו לחניכים את מהלך הפעולה -

בתוך חלק מהבלונים שבחדר יש פתקים עם משימות, ועליהם למצוא בלון עם פתק, לפוצץ אותו ולמלא יחד משימה או לענות על שאלות. אחרי כל משימה יקבלו החניכים חלק מתמונת סמל התנועה (נספח 1).

מצורפות שבע משימות לבלונים (נספח 2), ומוכן שאתם יכולים להוסיף עוד משחקים, שאלות ומשימות שקשורות לנושא וחשובות בעיניכם. כשתיתנו

תמיד אפשר להוסיף למשחק אלמנטים של אתר, עניין, משימות וגיבס. למחאה, אפשר להוסיף כל של בלון עליהם לכוון דרך אחרת.

פינה אחרון/ה

מה אני צריך/ה להכין לפעולה?

- _____ .1
- _____ .2
- _____ .3

כמה חניכים היעזרו? _____

נה הכאן רעע אעצור ואחשוב על
החניכים שלי.. אהעביר כל חניך
וחניכה בראש... האס היעזרו
אפעולה, איך היה להם, מה שאומט...

אני חניכים שחשוב אאזבר

איתם אישית לאחר הפעולה

עס _____

שחוב אאזבר על _____

עס _____

שחוב אאזבר על _____

מה התחושה שלי אחרי הפעולה?



אשה שחוב אאכור

אקראת הפעולה הבאה?

לחניכים את חלק הסמל, הסבירו להם מה הוא מסמל והדגישו בפניהם שעליהם לשמור על החלקים ולזכור מה כל חלק מייצג.

רצף המשימות - שימו לב איזה חלק עליכם לחלק לאחר כל משימה ולמה

משימה 1: ההמנון

שאלות על ההמנון:

1. איזה כוכב יזהיר לנו? (תורה)

2. מי מאבות האומה מוזכר בהמנון? (יעקב)

3. איפה כפינו? (ברגבי אדמת ארץ ישראל)

4. אילו אברי גוף מוזכרים בהמנון? (יד, לב, ראש, כפיים)

בסוף המשימה יקבלו החניכים את האות תי"ו, המייצגת את המילה 'תורה' מסיסמת 'תורה ועבודה'.

משימה 2: שבטים

בסוף המשימה יקבלו החניכים את לוחות הברית, המייצגים את מרכזיות התורה והמצוות.

משימה 3: בני עקיבא בארץ

בסוף המשימה יקבלו החניכים קלשון וחרמש, המייצגים עבודה - בייחוד את עבודת האדמה ואת הקשר לאדמת ארץ ישראל ועבודת כפיים בכלל - וכן עשייה חברתית, ציבורית ומדינית.

משימה 4: שירי בני עקיבא

במידה והחניכים לא מכירים את השיר קדש חייך - אפשר לבקש מהם שישירו כל שיר אחר של בני עקיבא, כדאי לתת שיר שאולי חלקם קצת מכירים אבל אינם יודעים לשיר.

בסוף המשימה יקבלו החניכים שיבולת, המייצגת את האחדות בין 12 שבטי ישראל, את הברכה מהקב"ה, את הכרת הטוב ואת הקשר שלנו לארץ כאחד משבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל.

משימה 5: לבוש

בסוף המשימה יקבלו החניכים ענף זית - המייצג טוהרה, שלום ואת הקשר לארץ ישראל כאחד משבעת המינים. הזית הוא גם חלק מסמל המדינה, וחמשת עליו מייצגים את חמשת שבטי חב"א א' בבני עקיבא.

משימה 6: תורה ועבודה

בסוף המשימה יקבלו החניכים את האות עי"ן, המסמלת את המילה 'עבודה' בסיסמה 'תורה ועבודה'.

חשבות נוספות

משימה 7: השם - בני עקיבא

לאחר שהחניכים ימציאו שם תנו להם את הקטע שלהלן על בחירת השם 'בני עקיבא':

"התאספנו כמה חברים וכל אחד זרק שם לחלל. מכל ההצעות שהועלו תפסה אותנו מיד הצעתו של אברהם קסטנבוים ז"ל. הוא הציע את השם בני עקיבא, וזה הדליק אותנו. ר' עקיבא סימל בעינינו יותר מכל שם אחר את רעיון תורה ועבודה. הוא היה גם פועל, גם רועה צאן, גם לוחם לאומי וגם תלמיד חכם, והשקיע עצמו בדל"ת אמותיה של תורה והלכה. אנו תלמידיו של ר' עקיבא - אנו בני עקיבא" (יחיאל אליאש, מייסד התנועה).

בקשו מהחניכים לספר סיפור אחד על רבי עקיבא שמתבטאת בו אחת מהתכונות הכתובות בקטע.

בסוף המשימה הוציאו לחניכים את הסרט שעליו כתוב 'בני עקיבא' - המייצג את חיבור כל החלקים יחד, את שם התנועה ואת רבי עקיבא.

2 שלב

לאחר שיסיימו את כל המשימות ירכיבו החניכים את סמל התנועה ויסבירו לכם מה כל חלק מסמל. בקשו שהחניכים יסבירו את המשמעות של החלקים השונים בסמל.

בקשו מהחניכים לחשוב על רעיון חדש לסמל התנועה ולנמק כל חלק בו כמו בסמל שהכרנו עכשיו. **חשבו** איך אפשר לסמל את ערכי התנועה.

חשוב לנתב את החניכים להבנה שהסמל מייצג בדיוק את ערכי התנועה וכולל הכול.

בקשו מהחניכים (אפשר בקבוצות) ליצור את הסמל מכל מיני חומרים (אפשר לתלות אותו על הקיר של השבט כחלק מהכנת הקירות בחודש הארגון).



שירו עם כל החניכים את המנון התנועה. אחר כך **נסו לחבר** להם בראש את ארבעת הסממנים העיקריים של התנועה - השם: בני עקיבא, הסיסמה: תורה ועבודה, הסמל וההמנון.

מצאו את הרעיונות שחוזרים על עצמם בסמלים השונים.

נספחים פעולה 2

אות וסאל

נספח 1: סאל התנועה



משימה 1:

ההמנון

מילים: הרב משה צבי נריה; לחן: מ' פרלמן

יד אחים לכם שלוחה, הנוער החביב
 על דגלנו כולכם, חנו מסביב
 יזהיר לכם כוכב תורה
 דרככם סוגה בעבודה
 בלב אמיץ ובעזרת ה', עלה נעלה!
 קדימה בני עקיבא, הידד במעלה!

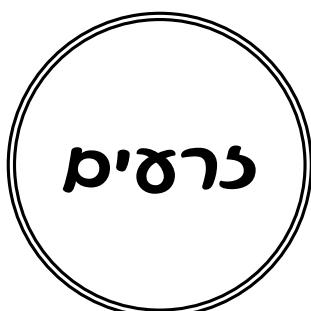
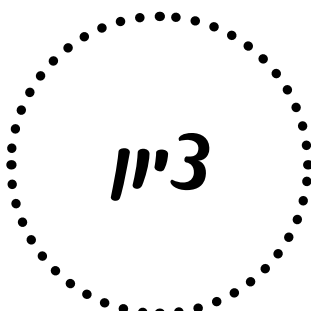
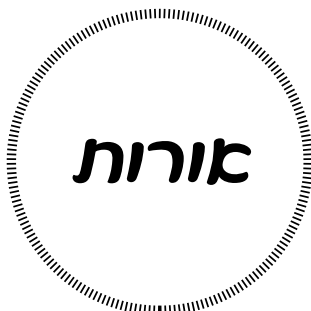
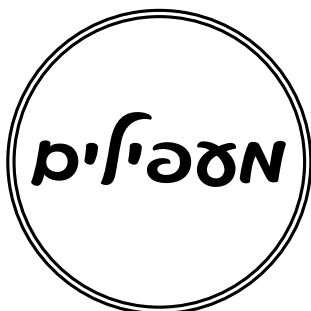
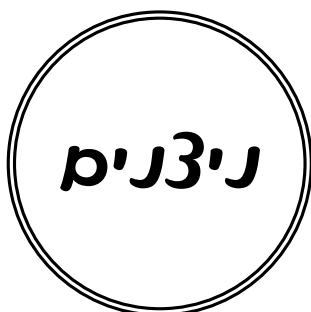
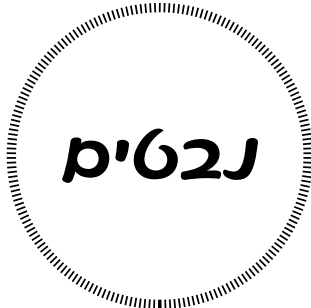
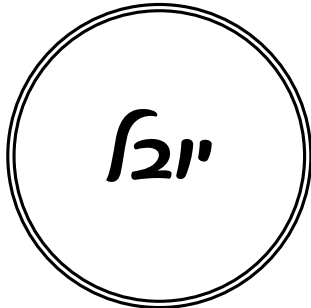
מולדת זו, ארץ אבות, ארצנו הקדושה
 מידי אביר יעקב לנו מורשה
 ראשינו בעמקי תורתה
 כפינו ברגבי אדמתה
 בלב אמיץ ובעזרת ה', עלה נעלה!
 קדימה בני עקיבא, הידד במעלה!

שאלות על ההמנון:

1. איזה כוכב יזהיר לנו?
2. מי מאבות האומה מוזכר בהמנון?
3. איפה כפינו?
4. אילו אברי גוף מוזכרים בהמנון?

משימה 2:

עליכם לסדר את שמות השבטים שלפניכם בסדר הנכון (יש שבטים חסרים באמצע):





משימה 3 : בני עקיבא בארץ

לפניכם מפה של ארץ ישראל עם כמה מקומות מסומנים. עליכם להתאים כל מקום במפה לשמות המקומות שברשימה:

- כפר הרא"ה - ישיבת בני עקיבא הראשונה ששילבה בין לימודי קודש ללימודי חול

- קיבוץ סעד - הוקם על ידי חברי בני עקיבא, הקיבוץ הדתי הראשון שהקימו ילידי הארץ

- ירושלים - שם הייתה הישיבה שבה הוחלט על הקמת תנועת בני עקיבא

- יונתן - מושב שיתופי ע"ש יונתן רוזנמן ז"ל, שהוקם בין השאר על ידי חברי גרעין הנח"ל שלו בבני עקיבא

- כפר עציון - הוקם על ידי אנשי 'קבוצת אברהם' של 'הפועל המזרחי', שהורכבה מוותיקי תנועת 'השומר הדתי' ובני עקיבא בפולין.

משימה 4 : שירי בני עקיבא

עליכם ללמוד לשיר בעל פה את השיר 'קדש חייך', להתאמן ולהציג אותו לפני המדריכים. על כל חברי השבט לשיר את כל מילות השיר.

משימה 5 : לבוש

שחקו משחק השוקולד - שבו במעגל והטילו קובייה בסבב. בכל פעם שלמישהו יצא 6 בקובייה הוא ייכנס למעגל, ילבש את חולצת התנועה, יענוב את העניבה ויחתוך את השוקולד בסכין ובמזלג עד שהחניך הבא יקבל 6 ויחליף אותו. תוכלו לקבל את החלק הבא בסמל רק כשחבילת השוקולד תיגמר וכל אחד מהחניכים יזכה ללבוש את הבגדים לפחות פעם אחת!

משימה 6 :

עליכם לצלם לפחות עשרה אנשים שאינם חברים בסניף אומרים "תורה ועבודה". אחרי שתסיימו, הראו את הסרטונים למדריכים.

משימה 7 : השם - בני עקיבא

בהתאם למטרת התנועה ולרוח שבה הוקמה - איזה שם הייתם נותנים לתנועה?

הציעו שמות וערכו הצבעה כדי לבחור שם לתנועה החדשה. להצבעה צריכים לעלות לפחות שלושה שמות, וכל אחד מהם צריך להיות מנומק היטב על פי כל מה שלמדתם עד עכשיו על התנועה! כאשר ייבחר שם, אמרו אותו למדריכים.

האנשים שסינו אכס את החיים!

פעולה 3

ציוז נדרש:

מספר בריסטולים 33 צבעים שונים,
תלבושות ותחפושות (לא חובה)

**שימו לב פעולה זו דורשת הכנה!
עברו עליה קודם והתכוננו כנדרש.**

מטרות:

- החניכים יכירו את פועלם של האישים הנ"ל.
- החניכים יבינו את חשיבות המעשים של הדמויות הללו.
- החניכים ימחזו מפגש בין מקימי התנועה לחניכיה.

רקע:

כמה אנשים יש בעולם? כמה מתוכם חוללו שינוי משמעותי בעולם? כמה מהם הצליחו להשפיע על עם שלם? היום נפגוש 3 אנשים שהשפיעו על תנועת בני עקיבא, ולמעשה בזכותם התנועה קמה, וע"י כך הם השפיעו על עם ישראל. הפעולה תעסוק בחיבור של הרב קוק, של הרב משה צבי נריה ושל יחיאל אליאש לתנועת בני עקיבא.

מדריך/ה יקר/ה, זה הזמן לעצור רגע ולשאול את עצמי

● מה אני יוצר/ת על נושא הפעולה?

● איך אני מראי/ה ביחס לנושא הזה?

● מהו המסר המרכזי שאני רוצה להעביר לחניכים שלי?

מהלך הפעולה:

אלב א - מחפאים את הדמויות

שחקו במשחק 'חפש את המטמון' בעקבות כמה דמויות משמעותיות בהיסטוריה ובתפיסת העולם של תנועת בני עקיבא. הדמויות שתעסקו בהן הן:

- יחיאל אליאש: מייסד תנועת בני עקיבא
- הרב משה צבי נריה: הרב שליווה את בני עקיבא בכל שנות פעילותה עד פטירתו
- הרב אברהם יצחק הכהן קוק: איש הרוח שהתפיסות של התנועה יונקות מתורתו

כל קבוצה תעסוק באחת מהדמויות וכל משימה תקדם את החניכים שלב נוסף בהיכרות עם הדמות, במפגש עימה ובלמוד של הגותה. בסופו של המשחק תצטרך כל קבוצה לשתף את שאר השבט בדמות שהכירה ובהזדהות שחשה עימה.

לאורזריכים: אם השבט שלכם קטן וחלוקה אלפא קבוצות היא בלתי אפשרית, כל השבט יצטרך בכל אלב אכס את הפרטים בעבור אלפא הדמויות.

בעת החלוקה לקבוצות ייצמד כל אחד מהאורזריכים לקבוצה אחרת, ילווה אותה במשחק וישאור על ההתנהלות מבחינה טכנית (בגודל חציית כבישים), חברתית (של החניכים משתתפים, שמכבדים את כל החניכים) וכאובן ינהל את הרצף של המשימות.

פינה למדריך/ה

מה אני צריך/ה להכין לפעולה?

1. _____
2. _____
3. _____

כמה חניכים היעזרו? _____

נה הכאן רעע אעצור ואחשוב ע'ל
החניכים שלי.. אהעביר כל חניך
וחניכה בראש... האס היעסו
לפעולה, איך היה להם, מה שאומט...

אני חניכים שחשוב אעצור
איתם אישית לאחר הפעולה

עס _____
שחוב אעצור ע'ל _____

עס _____
שחוב אעצור ע'ל _____

מה התחושה שלי אחרי הפעולה?



מהו שחוב שאכזר
לראות הפעולה הבאה?

כדאי להביא לחניכים תלבושות ותחפושות
כדי להפוך את העסק לחי וארתה יותר.
בסוף כל קטע יש כמה שאלות לחניכים, והן
ימקדו אותם בנקודות החשובות בסיפור.
כאשר החניכים יצאו לפניכם, בקשו מהם
לראות בקול את השאלות ולענות עליהן.

חחשובות נוספות

כל אחת מהדמויות תהיה מוגדרת על ידי צבע מסוים שילווה את הכרטיסיות שלה במהלך המשחק כולו. כל משימה תשלח את החניכים למקום אחר באזור הסניף, ושם תחכה להם המשימה הבאה.

כדאי מאוד להשקיע ברמה האסתטית של פעולה זו - זה יכול לתרום המון להצלחת המשחק, וממילא גם להצלחת יצירת הזדהות עם הדמויות.

משימה 1:

בשלב זה תערוך כל קבוצה היכרות ראשונית עם השם והתמונה של הדמות שאיתה תצעד במהלך הפעולה הקרובה.

הכינו שלושה בריסטלים בצבעים שהגדרתם. על כל גיליון כתבו שם של דמות והדביקו תמונה של הדמות (נספח 1). בגב הגיליון כתבו את המקום הראשון שהחניכים ילכו אליו מהסניף. גזרו כל גיליון לשש חתיכות שירכיבו פאזל של הדמות והחביאו את החתיכות ברחבי החדר או הסניף לפני הפעולה.

חלקו את החניכים לשלוש קבוצות **ואמרו** לכל קבוצה מה הצבע שהיא צריכה לחפש בחדר (אם השבט קטן, אמרו לכל החניכים לחפש יחד את כל הכרטיסים).

לאחר שכל קבוצה תמצא את שש החתיכות שלה, **הנחו** את הקבוצה להרכיב את הפאזל ולראות מי הדמות שתלווה את הקבוצה שלהם. לאחר שגילתה מי הדמות, תהפוך הקבוצה את הבריסטול ותגלה איפה היא צריכה לחפש את המשימה הבאה.

משימה 2:

קבוצה שתסיים את הרכבת הפאזל מהשלב הקודם תגיע לנקודה השנייה במשחק, ושם היא תצטרך למצוא מעטפה (או כרטיס) בצבע הקבוצה ובה שאלות (נספח 2). היא תצטרך לגלות את התשובות לכל השאלות שבכרטיסייה מהר ככל האפשר (אם השבט קטן - תנו את כל הכרטיסיות לכולם לאחר שסיימו את הרכבת הפאזלים).

אמרו לחניכים שהם יכולים להיעזר בכל מקור מידע נגיש.

קבוצה שתסיים לענות על כל השאלות תיגש אל המדריכים, תענה את התשובות, ואם היא אכן צדקה, תנו לה את היעד הבא במשחק.

משימה 3:

בשלב זה נגיע להיכרות מעמיקה יותר על ידי מפגש עם סיפור או שניים על הדמות ועל הקשר שלה לבני עקיבא. סיפורים הם כמובן הדרך הטובה ביותר ליצור בחניכים קשר והזדהות עם הדמויות הענקיות הללו.

קבוצה שתגיע לנקודה השלישית במשחק תצטרך למצוא סיפור עם שאלות (נספח 3) המודבק על בריסטול בצבע הקבוצה.

כל קבוצה תצטרך לקרוא את הסיפור ולתכנן הצגה או קריאה מיוחדת של הסיפור. את מה שייכינו יציגו לפני השבט בחלק השני של הפעולה. בשלב זה החניכים יציגו את מה שהכינו לפני המדריכים. אם הם יראו את ההצגה כראויה, וכל החניכים משתתפים בה, המדריכים יגלו להם מהו היעד הבא במשחק.

משימה 4:

שלב זה הוא האחרון בעבודה בקבוצות סביב הדמויות: כל אחת מהקבוצות תגדיר לעצמה מה למדה מהדמות ומה היא רוצה ליישם מהלימוד שלה. קבוצה שתגיע לנקודה הרביעית במשחק תצטרך למצוא מעטפה (או כרטיס) בצבע הקבוצה ובה שאלות (נספח 4). השאלות הן שאלות לחשיבה. **תנו** לחניכים את נקודת הציון החמישית והאחרונה (כדאי לחזור לסניף) רק אחרי שיענו ברצינות על השאלות שנשאלו.

2 - מכירים את הדמויות

כסיכום למסע ההיכרות וההזדהות עם הדמויות **בקשו** שכל קבוצה תשתף את שאר השבט בתהליך שעברה ביחידה זו.

בהתאם לזמן ולסבלנות של החניכים **בקשו** מהם לשתף בממצאים שאספה:

1. מיהי הדמות שפגשה?
2. מה התשובות לשאלות הטכניות שאספה על הדמות?
3. הצגת הסיפור שקיבלה
4. מהי נקודת ההזדהות שלה עם הדמות ועם התכונה שבחרו החניכים ליישם?

אפשר לתת לכל קבוצה לבחור משהו אחד שהיא משתפת בו את השבט.

בקשו מנציגי כל קבוצה להציג מצב שבו הדמות שהכירו מגיעה למפגש איתם בסניף. **כוונו אותם לחשוב:** מה הדמויות היו אומרות לנו? מה אנחנו רוצים לשאול אותן? מה השתנה מבני עקיבא של אז להיום? מה יהיה להן חשוב?

גם כאן אפשר להכניס עניין להצגות על ידי:

- דו-שיח בין החניכים לדמות יתנהל באל"ף-בי"ת - הדמות תתחיל במשפט שיתחיל באות אל"ף, החניכים יענו במשפט שיתחיל באות בי"ת, וכן הלאה.
 - במהלך הדו-שיח בכל פעם שהמדריכים ימחאו כף, המשתפים יחליפו תפקידים.
 - הדו-שיח יתנהל בסגנון מסוים (זקנים, מבטא אמריקאי, מישהו עייף, בכעס וכו').
- כדאי לתלות על קירות הסניף את הכרטיסיות של הפעולה הזו כדי שהדמויות ימשיכו להיות בחלל החדר ולחלחל לעולמם הפנימי של החניכים.



ההצגות בשלב הקודם מסכמות היטב את הדברים שלמדנו בפעולה. כדאי לחזור לשלוש הדמויות, להשפעה שלהן על בני עקיבא ולעיקרי פעילותן. לסיום אפשר ללמד את החניכים שיר של הרב נריה או את השיר 'עלה למעלה, עלה', ולשיר יחד.

הצעה לז'ופר:

מחזיק מפתחות עם תמונות מנוילנות של 3 הדמויות, והכיתוב:

"זוהיו עיניך רואות את מוריך"

נספחים פעולה 3

האנשים שסינו לנו את החיים

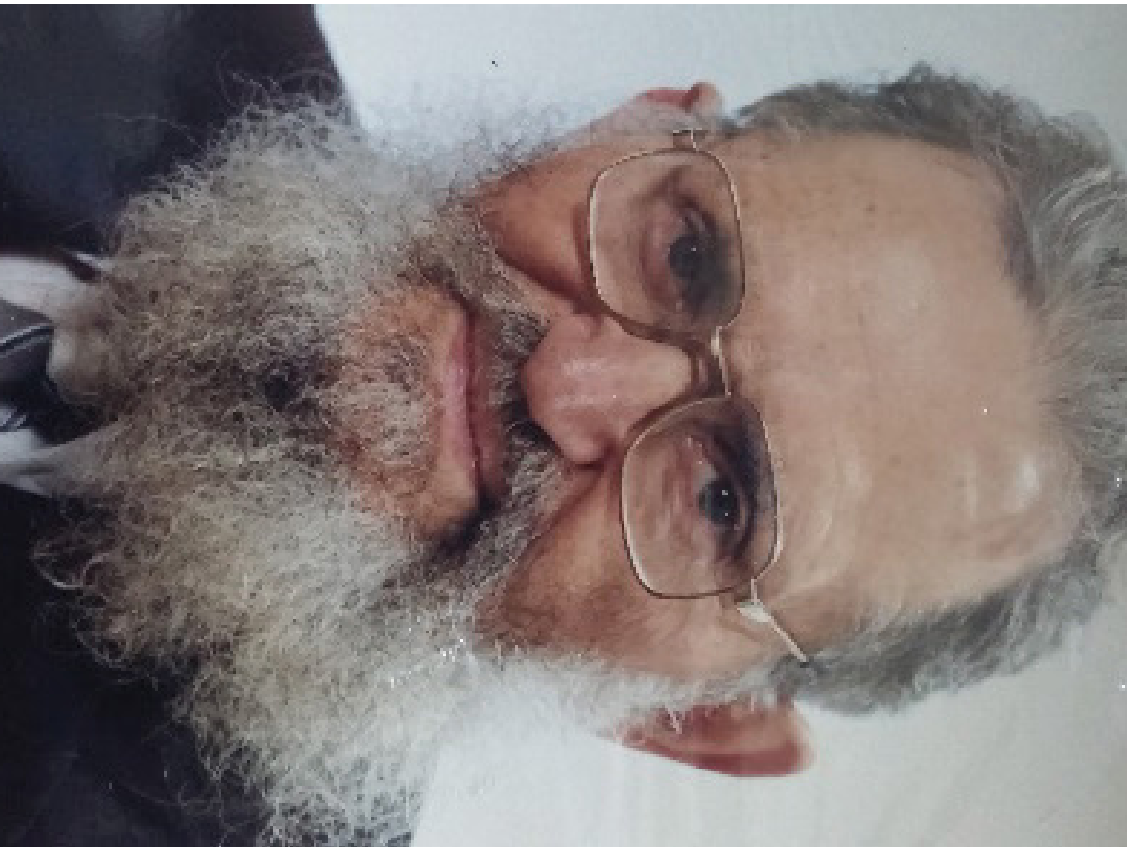
נספח 1: תמונות



יחיאל אליאש



הרב אברהם יצחק הכהן קוק



הרב משה אבי נרתי זצ"ל

יחיאל אליאש

1. לפני כמה שנים בערך נולד יחיאל אליאש?
2. לפני כמה שנים בערך נפטר יחיאל אליאש?
3. מה הקשר בין יחיאל אליאש לבני עקיבא?
4. בן כמה היה יחיאל אליאש כאשר קמה תנועת בני עקיבא?

הרב משה צבי נריה

1. לפני כמה שנים בערך נולד הרב משה צבי נריה?
2. לפני כמה שנים בערך נפטר הרב משה צבי נריה?
3. מה הקשר בין הרב משה צבי נריה לתנועת בני עקיבא?
4. בראש איזה מוסד חשוב עמד הרב משה צבי נריה?

הרב אברהם יצחק הכהן קוק

1. לפני כמה שנים בערך נולד הרב אברהם יצחק הכהן קוק?
2. לפני כמה שנים בערך נפטר הרב אברהם יצחק הכהן קוק?
3. מה הקשר בין הרב אברהם יצחק הכהן קוק לתנועת בני עקיבא?
4. אילו ספרים חשובים כתב הרב אברהם יצחק הכהן קוק?

מדריכים יקרים,

הרב משה צבי נריה: 1. נולד לפני כ-105 שנים; 2. נפטר לפני 22 שנה; 3. היה הרב של התנועה; 4. יסד את ישיבת בני עקיבא הראשונה בכפר הרא"ה

הרב אברהם יצחק הכהן קוק: 1. נולד לפני כ-152 שנים; 2. נפטר לפני 82 שנים; 3. היה האב הרוחני של תפיסת העולם של בני עקיבא; 4. כתב מגוון ספרים, ובהם אורות, אורות הקודש, אורות התורה, אורות התשובה, עין איה, עולת ראיה, שמונה קבצים, שבת הארץ, מאמרי הראיה ועוד רבים

לפניכם רשימת התשובות למקרה שאינכם יודעים אותן... אנחנו ממליצים לכם ללמוד קצת על שלוש הדמויות לפני הפעולה עצמה; ככה תוכלו גם אתם לעבור תהליך של הזדהות עם הדמויות האוהבות הללו, וממילא להעביר את המסר טוב ונכון יותר לחניכים.

יחיאל אליאש: 1. נולד לפני כ-110 שנים; 2. נפטר לפני 20 שנה; 3. יסד את תנועת בני עקיבא בל"ג בעומר תרפ"ט; 4. היה בן 21 כשיסד את התנועה



בסוף שנת תרפ"ח (1928) החליט אליאש שהגיע הזמן להגשים את חלומו ולהקים תנועת נוער דתית לאומית. הימים היו ימי בניין הארץ, דתיים וחילונים כאחד עסקו בעבודה חקלאית ובהגנה על היישובים; הזהות הדתית היטשטשה. "היה צורך לפתח את הזהות הדתית ולהחדיר גאווה בלב בני הנוער", אומר אליאש, "הכנתי את התוכניות להקמת תנועה ברעיון 'התורה והעבודה' ופניתי עם הרעיונות לשלמה זלמן שרגאי, שהיה באותה תקופה המזכיר הראשי של הברית העולמית לתורה ועבודה".

רבים מחבריו ששמעו על הקמת תנועת נוער דתית לאומית קראו ל'אליאש' בעל החלומות, אבל הוא אומר שזה לא הפריע לו כי הוא הרגיש שאת חלומותיו יוכל לממש. אברהם קסטנבוים, שהיה באותה תקופה חבר הוועד הפועל של 'המזרחי', הציע את השם 'בני עקיבא'. "מה יותר מתאים משמו של התנא רבי עקיבא, שבמעשיו סימל הן את התורה והן את העבודה?" אמר ל'אליאש', "תלמידיו קיבלו מרבם את אהבת ארץ ישראל בצורה חיה ומעשית ולא כתורה מופשטת, ואנחנו ממשיכי דרכם".

השם התקבל, ורעיון הקמת התנועה הועבר לוועד הפועל של 'המזרחי'. הוועד החליט להתייעץ עם מומחי חינוך, ובישיבה ארוכה, ש'אליאש' לא הורשה להשתתף בה, סירבו ראשי הוועד לרעיון הקמת התנועה בנימוקים שאין אדם בעל שיעור קומה המתאים להנהיג בני נוער וגיל העשרה הוא גיל של מרד והחינוך הדתי דוגל בשמרנות, ותנועת נוער עלולה לתת פיתחון פה ל'מורדים'. היחיד שתמך באותה ישיבה בהקמת בני עקיבא היה ד"ר עקיבא ארנסט סימון, חבר הוועד, והוא אף עזר ל'אליאש' בדרכו החינוכית, כשזה החליט להקים את התנועה למרות הכול. "הבנתי שאל לי לסמוך על החוגים האלה ושאם אני רוצה שמשוה יזוז, עלי לעשות זאת בעצמי". אמר אליאש - ועשה.

ביום רביעי כ"ד באדר א' תרפ"ט (1929) התכנסו החברים הראשונים של בני עקיבא. היו שם תלמידי כיתות ח' של ת"ת מזרחי ותלמידי סמינר למורים של המזרחי, שהחליטו יחד על הקמת תנועת נוער ברוח התורה והעבודה, תנועה שמטרתה לחנך דור בריא ואמיץ, מסור ונאמן לעמו, לארצו ולתורתו, החי מעבודתו על פי חוקי התורה.

"אמרתי לחברים הראשונים שהם חלק מתנועת התורה והעבודה שמתפתחת בכל העולם", ממשיך אליאש, "רציתי להחדיר בהם את רגש הגאווה ואת התחושה שהם עושים היסטוריה". וכך היה. במהלך החודשים הבאים הגיעו עוד ועוד חברים חדשים. ארגון בני עקיבא קיבל חדרון קטן בבית 'הפועל המזרחי', ושם ארגנו החברים גינה קטנה עם ירקות - בשביל סעודה שלישית של שבת. הם שמעו שיחות מוסר שנקראו 'פעולות', קבעו חוקים וארגנו נשפים בחגים. "התחושה הייתה שכולנו שותפים לדבר גדול", ממשיך אליאש. אני לא הרגשתי 'מעליהם' אלא נתתי את התחושה שכולם שווים". הימים, כזכור, היו ימים שבהם 'ההגנה' שלטה בארץ, וברוח הימים ההם נקבע שכל פעולה תיפתח בתרגילי סדר. עד ל"ג בעומר היו חברים בבני עקיבא כ-30 חברים קבועים. "החברים היו גם אלו שהחליטו לקבוע את ל"ג בעומר כיום ייסוד בני עקיבא, כחג לתלמידי רבי עקיבא החדשים הסוללים את הדרך לתחיית האומה בארץ ישראל ההולכת ונבנית מחדש".

1. מה היה החלום של יחיאל אליאש כשהקים את תנועת בני עקיבא?

2. מה היו הקשיים של יחיאל אליאש בדרכו להקים את התנועה? כיצד התאבר עליהם?

3. קראו בקול את המילים ואת והסיסמה שליוו את ההחלטה להקים את התנועה בכ"ד באדר תרפ"ט

4. מה דעתכם על אדם 21 שהקים תנועת נוער מפוארת כל כך?



הרב משה צבי נריה הצטרף לשיבת 'מרכז הרב'. בישיבה זו יצר קשר עם בנו של הרב קוק הרב צבי יהודה, והוא פתח בפניו את המבואות הגשמיים והרוחניים לבית הרב. בתוך זמן קצר נעשה הרב נריה תלמיד מובהק וחביב של הרב עצמו, שקירבו מאוד ועקב אחר התפתחותו הרוחנית. מרביתו בישיבת 'מרכז הרב' קיבל הרב נריה את תורת ארץ ישראל על הגוון המיוחד שבה, עם הדאגה לכלל ישראל והזיקה בין ישראל לארצו.

הדברים הללו סללו נתיבים חדשים לאמונתו ולהשקפת עולמו. בנקודת היישום של הפעולה למען הכלל בדרך ציבורית-חברתית נפגש הרב נריה עם תנועת הנוער הדתית-לאומית שעדיין הייתה בחיתוליה, בני עקיבא.

הוא הוזמן להרצות בסניף התנועה בירושלים, ולאט-לאט התקרבו לארגון והרגיש כי מוטלת עליו המשימה להתמודד עם השאלות, הלבטים והשאיפות שפיעמו בלב הנוער והעסיקו אותם. לאחר זמן הסכים להצטרף לסניף כקומונר, ועם זאת המשיך בלימודיו בישיבה. הרב נריה הביא עימו רעיונות חדשים להעמקת התודעה הדתית בקרב החברים, ובתוך זמן קצר נהיה לרוח החיה בסניף. הוא התגלה כמשורר וחיבר שירים ופזמונים לארגון; אחד מהם הפך להמנון התנועה. הרב נריה היה העורך הראשון של העיתון של התנועה, שנקרא 'זרעים', וכאן נמצא שדה מבורך לכישרונו הספרותי. מאמרים רבים הוא כתב שם תחת כמה שמות ספרותיים.

בפעולתו בתנועת בני עקיבא הגיע הרב נריה למסקנה כי אין תחליף לישיבה כמבצר רוחני וכמחסום בפני החילוניות, וכי יש צורך להקים ישיבה ברוח התואמת לשאיפות בני עקיבא. רעיון זה החל קורם עור וגידים בקיץ תרצ"ט, עם התארגנות חוגי צעירים להגשים את משימת הישיבה החדשה.

בי' במרחשוון ת"ש עלתה קבוצה של שלושה עשר נערים, והרב נריה בראשם, להקים את ישיבת בני עקיבא בכפר הרא"ה.

הישיבה החדשה, שהוקמה מתוך תנועת נוער, הצטיינה בגישתה החינוכית המיוחדת. הרבנים פעלו כמדריכים המשפיעים על חניכיהם והתוו להם את הקו ואת הדרך, אך אורחות החיים והלימודים נקבעו על ידי התלמידים עד שכינוה "רפובליקה של תורה". באווירתה נתייחד מקום לשירה ולניגון שטבע בה מייסדה.

בתחילתה הייתה ישיבת בני עקיבא ישיבה שכל הלימודים בה היו לימודי קודש, ומתוך בחינת מורכבות הערכים והצרכים הרוחניים והגשמיים של הציבור הציוני-דתי במדינת ישראל המתחדשת, קיבלה הישיבה בהדרגה את עיצובה כישיבה תיכונית.

נמצאה הדרך לשמור על אופייה של הישיבה על אף הרחבת תחומי הלימוד, ברוח אמרתו של הרב קוק זצ"ל, "הישן יתחדש והחדש יתקדש". הרב נריה קשר את גורלו ואת חייו עם הישיבה בכפר הרא"ה, אך ידו הייתה נטויה להקמת ישיבות במתכונת זו במקומות נוספים. ביוזמתו ובהכוונתו הוקמו עוד ישיבות רבות וכן אולפנות לבנות עד שהורגש הצורך בהקמת 'מרכז ישיבות בני עקיבא' כמסגרת-על המאגדת את כל המוסדות.

1. מהיכן היש הרב נריה אתנועת בני עקיבא? מהלפי דעתכם אפשר לאמוז מכך על אסיותו?

2. מהו הסיר המפורסם ביותר שחיבר הרב משה צבי נריה?

3. מדוע הלך הרב נריה להקים את הישיבה בכפר הרא"ה? מה אפיין את הישיבה?

4. הסבירו את משמעות המשפט "הישן יתחדש והחדש יתקדש"

הרב אברהם יצחק הכהן קוק

הרב קוק, שנולד בלטביה, עלה לארץ בכ"ח באייר 1904 כשהוא כבר כמעט בן ארבעים. בשנות חייו בלטביה כבר הספיק להיוודע כגדול ואדיר בתורה. את תחילת דרכו בארץ עבר הרב קוק בעיר יפו, ושימש בה רב העיר. אחת הפעולות המיוחדות שעשה הרב קוק ביפו וסימלה את המשך דרכו הייתה הקמת בית הספר 'תחכמוני', שהחידוש בו היה שילוב בין לימודי קודש ללימודי חול. בתקופה זו גם יצר הרב קוק קשר עם אנשי הציונות החילונית שפעלו בארץ בעת ההיא וגם יסד את 'מסע המושבות' - מסע של תלמידי חכמים שהצליח הרב קוק לגייס, שרצו לחזק את הציונים בעבודתם את הארץ וליצור חיבור ביניהם לבין עולם התורה והמצוות.

בפגישותיהם עם אנשי המושבות נתברר לרבנים שחיים בהן יהודים תמימים וישרים המבקשים חינוך תורה לבניהם, אלא שמורים שונאי דת השתלטו על בית הספר והם מחנכים אותם בניגוד לדעת אבותיהם. הרב קוק והרבנים שבאו איתו הבטיחו להם שבשובם ממסעם ישלחו אליהם מורים דתיים.

בשנת 1919 התמנה הרב קוק לרב של העיר ירושלים, ושם גם יסד את 'הרבנות הראשית', המסמלת את אחדות עם ישראל סביב רב, תורה וקדושה. כמה שנים אחר כך הקים הרב קוק בירושלים את ישיבת 'מרכז הרב', שהחידוש בה היה שלמדו בה בשפה העברית (ולא בידיש, כמו בישיבות האחרות), וגם העיסוק הרחב בשאלות של אמונה ומחשבה.

הרב קוק היה רבו של הרב משה צבי נריה, ששימש הרב ומורה הדרך הרוחני של תנועת בני עקיבא במשך שנים רבות. דרכה של התנועה, המאמינה ב'תורה ובעבודה', כלומר בערך שקיים גם ביחס לעולם החומרי, שלפעמים נראה לנו עולם של חול מיותר, יונקת מתורתו של הרב קוק.

בשנת תרצ"ד שלח הרב קוק מכתב ברכה לכינוס מדריכים ובו כתב: "יקירי לבבי חברי בני-עקיבא עז לכם ויפעת נשמה ממקור ישראל. חביבי ממעמקי הלב הנני שולח לכם את הבעת הוקרתי לכינוסכם היקר". במכתב זה בא לידי ביטוי הקשר וההערכה שהיו לרב קוק לתנועת בני עקיבא, שמבקשת לתת יישום בחיים לתורות של הרב קוק. שבט הרא"ה של תנועת בני עקיבא מנציח עד היום את שמו של הרב אברהם יצחק הכהן קוק, שכונה בראשי תיבות של שמו - רא"ה.

1. מה הקשר של הרב קוק לתנועת בני עקיבא?

2. איך מעסיק של הרב קוק בימי חייו מעריכים של האמונה שלו בערכי 'תורה ועבודה'?

3. כיצד אפשר ליישם היום את 'מסע המושבות' של הרב קוק?

4. הסבירו את הפתיחה של המכתב שכתב הרב קוק למאריכי בני עקיבא. מה היא מסמלת?

יחיאל איאס

1. אילו תכונות מאפיינות את יחיאל איאס?
2. חשבו על משה חזק אחד שלאזתם על יחיאל איאס
3. בחרו תכונה אחת שאתם רוצים לאמץ מיחיאל איאס -
וליישמה

הרב משה צבי נריה

1. אילו תכונות מאפיינות את הרב משה צבי נריה?
2. חשבו על משה חזק אחד שלאזתם על הרב משה צבי נריה
3. בחרו תכונה אחת שאתם רוצים לאמץ מהרב משה צבי נריה -
וליישמה

הרב אברהם יצחק הכהן קוק

1. אילו תכונות מאפיינות את הרב אברהם יצחק הכהן קוק?
2. חשבו על משה חזק אחד שלאזתם על הרב אברהם יצחק
הכהן קוק
3. בחרו תכונה אחת שאתם רוצים לאמץ מהרב אברהם יצחק
הכהן קוק - וליישמה

אל איך זה עובד?

פעולה 4

ציון נדרש:

תצלומים / תלבושות, שלטים עם דמויות בתנועה

מטרות:

- החניכים ילמדו מה מצופה מהם כחברי בני עקיבא (תלבושת, מפקד, זמנים).
- החניכים יכירו את מערכת התנועה (הנהלה ארצית, מחוז, קומונרית, מדריכים, שבטים, שבט).
- החניכים יערכו מפקד פתיחה חגיגי לרגל כניסתם לתנועה.

רקע:

כללים וחוקים נשמעים לנו כמו דברים ששייכים לביה"ס, אבל האמת, בכל מקום יש חוקים, ואפילו במקומות שאין חוקים יש חוק - שבמקום הזה לא מתנהלים לפי חוקים... 😊 גם בתנועה יש חוקים שעוזרים לתנועה להיות שמחה ופעילה! מטרת הפעולה היא להסביר לחניכים על התנהלות התנועה כדי שידעו מה מצופה מהם כחברים בתנועה וכן שידעו איך מתנהלים הדברים בכלל.

מדריך/ה יקר/ה, זה הזמן לעצור רגע ולשאול את עצמי

- מה אני יוצר/ת על נושא הפעולה?
- איך אני מראי/ה ביחס לנושא הזה?
- מהו המסר המרכזי שאני רוצה להעביר לחניכים שלי?

מהלך הפעולה:

שני השלבים הראשונים של פעולה זו יתרגלו עם החניכים את הכללים של עמידה במפקד. נכון שכבר הצגתם את הכללים היבשים, ואתם יכולים לחזור ולומר אותם שוב ושוב, אך לפעמים דווקא דרך משחק ותרגול הלב מבין ומעכל את מה שהראש לא קלט.

אלבא

כעת נבנה בחניכים את ההבנה מהו הלבוש שבו יש להגיע למפקד. התייחסו לסניפים שיש להגיע בהם בכחול לבן ועניבה. אם אצלכם בסניף גם החניכים צריכים לבוא בחולצת תנועה, או לחלופין יש כללים קצת אחרים - התאימו את המתודה לנעשה אצלכם. כמו כן תוכלו לנצל את הפעולה כדי לקבוע כללי לבוש שמתאימים בעיניכם (לדוגמה, לא באים במכנסי ג'ינס בשבת, אסור לבוא לסניף בגופיות וכו').

פינה למדריך/ה

מה אני צריך/ה להכין לפעולה?

1. _____
2. _____
3. _____

כמה חניכים היעזרו?

נה הכאן רעע לעצור ולחשוב על החניכים שלי... להעביר כל חניך וחניכה בראש... האם היעזרו לפעולה, איך היה להם, מה שאומרים...

אני חניכים שחשוב שאזכר

איתם אישית לאחר הפעולה

עס _____

שוב אזכר על _____

עס _____

שוב אזכר על _____

מה התחושה שלי אחרי הפעולה?



מהו שחשוב שאזכור

אקראית הפעולה הבאה?

חשובות נוספות

הציגו תצלומים לפני החניכים (אפשר לצלם מראש את האחים שלכם או את

החברים שלכם) או לחילופין התלבשו אתם בכל פעם בצורה אחרת.

לאחר כל הצגה החניכים יצטרכו לגלות מה היה לא נכון בהתנהגותו של החניך שבתמונה:

- חניך לובש חולצה לבנה ומכנסיים בצבע בז' (או כל צבע אחר פרט לכחול).
- חניך לובש מכנסיים כחולים וחולצה תכלת (או כל צבע אחר פרט ללבן).
- חניך לובש כחול-לבן אך חסר עניבה.
- חניך לובש כחול-לבן ועניבה אך מגיע באיחור למפקד (רץ או משהו מעין זה).

לאחר שהחניכים יגלו את הטעות שבכל אחת מהתמונות, **בקשו** מאחד החניכים להסביר מה הלבוש שבו יש להגיע למפקד.

כדי לתת ללבוש של החניכים חשיבות ודרמטיות כדאי להבין את משמעותה של תלבושת. עיסוק זה יכול לעזור לחניכים להבין את חשיבות ההקפדה על כחול-לבן ועל חולצת תנועה בסניפים שמקפידים בהם על כך.

שאלו את החניכים:

- כאשר אנו הולכים ברחוב, כיצד אנו יכולים לדעת שאנו רואים חייל?
 - כאשר אנו נמצאים בבית חולים, כיצד אנו יכולים לדעת מיהי אחות?
 - כאשר אנו הולכים לחתונה, כיצד אנו יכולים לדעת מיהי הכלה?
- דרך אוסף השאלות האלו **יש להבהיר** לחניכים את חשיבותה של תלבושת: הרבה פעמים הלבוש הוא שעוזר לנו להבין מי האדם שעומד מולנו, מה התפקיד שלו, מהן המחשבות שלו, מה תחום האחריות שלו ועוד.

הראו לחניכים חולצת תנועה ושאלו אותם: מה מייחד את החולצה הזו מסתם חולצה רגילה?

התייחסו בהתחלה למראה החיצוני של החולצה:

- צבע תכלת (או לבן)
- שרוך כחול
- שני כיסים בחלק הקדמי של החולצה
- סמל תנועת בני עקיבא מגוהץ על אחד הכיסים (זה המקום והזמן לחזור על משמעות הסמל של התנועה, כפי שהסברנו ביחידות הקודמות)

שאלו את החניכים: מה אתם יכולים לדעת על מי שלובש את החולצה הזו?

סביר להניח שהחניכים יגידו: שהוא שייך לתנועת בני עקיבא, אולי זו הקומונרית או המדריך, שהוא דתי וכו'.

דרך שאלות אלו חדדו את החשיבות של ההקפדה על תלבושת של בני עקיבא במפקדים ובפעולות.

בשלב זה אנחנו רוצים לתרגל עם החניכים את כללי העמידה במפקד: עמידה בשקט והקשבה לדברי הקומונרית, שאומרת: "חופשי", "הקשב", "עמוד דום", "עמוד נוח". כידוע, לכל ילד יש קושי לעמוד בשקט זמן ארוך, ועל כלל זה כדאי לכם, המדריכים, להקפיד כבר מההתחלה.

● **שחקו עם החניכים את משחק השקט:** כולם עומדים בשורה ליד הקיר וצריכים לשתוק. הראשון שידבר, ייפסל ויתיישב. החניך שיישאר אחרון לעמוד ליד הקיר - ינצח.

אתם כמדריכים יכולים לנסות להפסיל את החניכים: הצחיקו אותם, דברו איתם, גרמו להם לדבר זה עם זה. לפני תחילת המשחק **הסבירו** לחניכים שתנסו להפסיל אותם כדי שיבינו שזה חלק מהמשחק.

● **שחקו עם החניכים את משחק הרעש:** כל חניך צריך לצעוק בקול רם, לדבר או לשיר במשך 30 שניות, וברגע שיפסיק תעבור האחריות לרעש לחניך שיושב על ידו. חניך שלא יצליח להרעיש במשך 30 השניות שלו, ייפסל ויצא מהמשחק. אתם, המדריכים, אחראים לשעון במהלך המשחק, ובכל חצי דקה עליכם לסמן לחניך הבא שהגיע תורו להרעיש. החניך שיישאר אחרון במשחק - ינצח.

שאלו את החניכים:

- איזו התנהגות מתאימה יותר לעמידה במפקד בני עקיבא?

- איזו התנהגות מתאימה יותר לזמן תפילת מנחה או ערבית בסניף?

הסבירו לחניכים שאף על פי שעמידה שקטה במשך כמה דקות אינה משימה פשוטה כל כך, אנחנו רוצים להחליט כשבט שאנחנו נהיה בשקט בזמן המפקד: איננו מדברים זה עם זה, איננו צועקים ואיננו שרים סתם ככה (אלא בזמן שירת ההמנון).

לאחר שתשוחחו עם החניכים על הצורך להיות בשקט במפקד, **למדו** את החניכים מהי ההתרחשות במפקד. **הסבירו** לחניכים כיצד צריכים להניח את הידיים כאשר הקומונרית אומרת: "חופשי" (הידיים מאונכות לגב) ו"הקשב" (הידיים מקבילות לגב). **הסבירו** לחניכים כיצד יש לעמוד כאשר הקומונרית אומרת: "עמוד נוח" ו"עמוד דום".

לאחר שהחניכים יתרגלו את העניין כמה פעמים, **שחקו** עם החניכים 'חופשי-הקשב' בדומה למשחק: 'ים-יבשה' (בלבלו את החניכים ואמרו בזריזות את ההנחיות. חניך שייפסל, כלומר יניח את הידיים שלא בהתאמה להנחיה, יצא מהמשחק). אם לחניכים יש סבלנות, אפשר לשחק את אותו משחק גם עם ההנחיות 'עמוד נוח' ו'עמוד דום'.

לאחר שהחניכים ילמדו ויתרגלו את ההתנהגות הנדרשת מהם במפקד - הגעה בזמן בתלבושת, עמידה בשקט והתנועות שעליהם לעשות בהתאם להנחיות הקומונרית - **הסבירו** לחניכים בקצרה את שני האלמנטים הנוספים המתרחשים במפקד: ספירת החניכים בסניף ושירת ההמנון, שלימתם ביחידה השנייה.

בשלב זה נפגיש את החניכים עם שלל הדמויות שיש במערכת תנועת בני עקיבא, והחניכים יבינו מה תפקיד כל אחת מהדמויות.

בחרו כמה חניכים **והדביקו** לכל חניך שלט אחד מהשלטים האלה על החולצה (אם הפעולה מתקיימת בשבת, אפשר לחבר את השלט בסיכת ביטחון):

- מזכ"ל בני עקיבא: יאיר שחל
 - רכז המחוז (עם שמו של רכז המחוז שלכם)
 - קומונרית הסניף (עם שמה של קומונרית הסניף שלכם)
 - מדריך בסניף (עם שמכם)
 - חניך בסניף (עם שמו של אחד מהחניכים בשבט)
- כדי להפוך את העניין לחי ומוחשי יותר, כדאי להביא תחפושות ולהלביש כל אחד מהחניכים פריט לבוש אחד שיבהיר איזו דמות הוא מייצג.
- העמידו** בשורה את כל החניכים המייצגים דמויות **וספרו** לחניכים על כל אחת מהדמויות מה השם שלה ומה התפקיד שלה בבני עקיבא.



אפשר להזמין את הקומונרית שתעשה מפקד לחניכים, כולל שירת ההמנון. **בקשו** מהקומונרית לשאול את החניכים שאלות שמסכמות את הדברים שלמדתם עד כה.

לדוגמה:

- אילו אותיות נמצאות בסמל התנועה ומה הן מסמלות?
- למה נבחר שמה של התנועה להיות 'בני עקיבא'?
- אילו שמות של שבטים אתם מכירים?
- מה הסיסמה של התנועה?
- איך צריך להגיע למפקד?
- איך הרב נריה קשור לבני עקיבא?

הצעה נוספת:

הכינו סידור אישי לכל חניך עם תפילת מנחה של שבת, עברו על הסידור ולמדו אותם את סדר התפילה כפי שמתפללים בסניף.

מדריכים משקיעים: אפשר להביא את רכז המחוז או את רכזי ההדרכה למפגש עם החניכים או להזמין את ההורים למפקד חגיגי כדי שהחניכים יבינו את חשיבות המפקד וייתחסו אליו ברצינות.

יחז כולנו יחז

פעולה 5

רקע:

כשהספינה מתחילה את מסעה בים היא זקוקה לרוח מתאימה אשר תוביל אותה בבטחה ליעדה. אילו רוח וערכים יובילו אותנו בדרכנו בתנועה? בפעולה זו נברר את האחריות האישית והכללית שלנו כשבט ואת הערכים שלאורם אנו בוחרים ללכת.

מטרות:

- החניכים ילמדו על ערך הערבות ההדדית בשבט.
- החניכים ייחוו את החשיבות שבקביעת כללים בשבט.
- המדריכים והחניכים יבחרו את ערכי הבסיס השבטיים.

ציון נדרש:

שני דגלים (או חפץ אחר שיכול לדמות דגל), שלושה מקלות, הגדרות ל'רוח נושבת', חבילת מסטיקים, סוכריות או במבה, דפי ערכים.

מדריך/ה יקר/ה, זה הזמן לעצור רגע ולשאול את עצמי

- מה אני יוצר/ת על נושא הפעולה?
- איך אני מראי/ה ביחס לנושא הזה?
- מהו המסר המרכזי שאני רוצה להעביר לחניכים שלי?

מהלך הפעולה:

שלב א - חשיבות הכלים 2022

אפשרות ראשונה: **שחקו** עם החניכים את 'משחק הדגל': חלקו את השבט לשתי קבוצות, ותנו לכל קבוצה דגל. הגדירו לכל קבוצה שטח בסיס ובמרכזו הציבו את הדגל שלה. מטרת כל קבוצה לנסות להעביר את הדגל של הקבוצה השנייה לתוך גבולה שלה. אם חבר מקבוצה אחת נתפס בשטח של הקבוצה האחרת הוא נחשב שבוי, וכדי לשחררו על אחד מחברי הקבוצה שלו לתת לו כסף. הקבוצה שמעבירה ראשונה לשטחה את הדגל של הקבוצה האחרת - מנצחת. **הנחו** את החניכים לחלק תפקיד לכל אחד מחברי הקבוצה, על מנת שיצליחו לנצח.

אפשרות שנייה: **שחקו** עם החניכים 'שלושה מקלות': בקשו מהחניכים לעמוד בטור וסדרו שלושה מקלות במקביל, במרווח קבוע. בתחילת המשחק יהיה המרחק בין המקלות קטן. **הסבירו** לחניכים שכל אחד בתורו צריך לעבור שלושה מקלות בקפיצה משולשת, כלומר לעבור את שלושת המקלות בדילוגים, ובין מקל למקל רשאי המשתתף להניח את אחת מרגליו על הקרקע פעם אחת בלבד.

מדריכים יקרים, לפניכם כמה אפשרויות אפשריות. מומלץ לבחור באחת מהן או יותר בהתאם לאופי הטיב ולצוות.

פינה למדריך/ה

מה אני צריך/ה להכין לפעולה?

- _____ .1
- _____ .2
- _____ .3

כמה חניכים היעזרו?

נה הכאן רעע אעצור ואחשוב על
החניכים שלי.. להעביר כל חניך
וחניכה בראש... האם היעזרו
לפעולה, איך היה להם, מה שאומרים...

אני חניכים שחשוב שאזכור
איתם אישית לאחר הפעולה

עס
שוב אזכור על

עס
שוב אזכור על

מה התחושה שלי אחרי הפעולה?



מהו שחשוב שאזכור
לקראת הפעולה הבאה?

מחשבות נוספות

מי שאינו מצליח, כלומר אינו עובר את המקל השלישי או דורך פעמיים ברוח שבין מקל למקל, נפסל ויוצא מהמשחק. על פי הקפיצה של הקופץ האחרון, ה'מרחיק', מזיזים את המקל האחרון וכן מזיזים את המקל האמצעי כדי שהמרחק בין שלושת המקלות יישאר שווה.

אפשרות שלישית: שחקו עם החניכים 'אנדרלמוסיה': בחרו מתנדב מחברי השבט, הוציאו אותו החוצה והסבירו לו שעליו לשאול שאלות כדי לגלות את החוקיות שהמציאו הנותרים בפנים. השאלות שהוא ישאל יופנו לבני הקבוצה והיו אישיות, והחניכים יענו על פי החוקיות שקבעו מראש. אם אחד החניכים טועה בתשובה כולם אומרים "אנדרלמוסיה", ועל כל חברי הקבוצה לקום ולהחליף מקום. ממשיכים כמובן באותה החוקיות עד שהחניך היוצא מגלה מה היא הייתה.

סיכום ביניים: במשחק הדגל ושלושה מקלות ראינו שגבול נותן לנו הרגשת ביטחון, וכשחוצים את הגבול מרגישים חוסר יציבות ובלבול. במשחק אנדרלמוסיה ראינו שהחוקים והגבולות דורשים מאיתנו להתרכז והבנו את החשיבות שכל אחד מחברי הקבוצה יפעל על פיהם כדי שלא יהיה בלגן.

אלב 2

● **ספרו על החור בספינה (נספח 1).**

אפשרות א: קראו את הסיפור עם החניכים. **אפשרות ב:** שתפו את החניכים בהצגת הסיפור תוך כדי קריאה שלכם לאחר הקריאה **שאלו את החניכים:**

- מה גרם לספינה לטבוע?
- מה לא הבין האיש הקודח?
- מה אפשר ללמוד מהסיפור?

● **שחקו עם החניכים 'הרוח נושבת':** הושיבו את החניכים במעגל שבו כיסא אחד פחות ממספר החניכים. בכל פעם קראו משפט אחר המתחיל במילים: "הרוח נושבת לכיוון כל מי ש...". מי שהמשפט נכון לגביו מתבקש לקום ממקומו ולהחליף מקום ישיבה עם חברי השבט האחרים שקמו בו בזמן. החניך שישאר ללא כיסא יעמוד במרכז המעגל, יאמר את ההגדרה הבאה וינסה לתפוס את מקומו של אחד החניכים.

לדוגמה:

- הרוח נושבת לכיוון כל מי שיש לו עיניים ירוקות
- הרוח נושבת לכיוון כל מי שהגיע בכחול-לבן
- הרוח נושבת לכיוון כל מי שיש בשמו את האות למ"ד
- הרוח נושבת לכיוון כל מי שאוהב לאכול שוקולד

● **הסבירו** לחניכים שבסיפור החור בספינה הבנו שיש משמעות ואחריות למעשים שלנו ולכל מעשה יש השפעה על היחיד ועל הכלל בקבוצה. במשחק 'הרוח נושבת' ראינו שיש לנו הרבה נושאים משותפים, וכדי שנוכל להפליג ולצאת למסע שלנו אנחנו צריכים לקבוע לאן הרוח שלנו נושבת, וכשבט עלינו לקבוע את הערכים שיובילו אותנו בפעילויותינו בתנועה.

עב

חלקו שישה מסטיקים, סוכריות או חתיכות במבה לכל חניך וחניכה, **והניחו** על הרצפה דפים שכתובים עליהם בגדול מגוון ערכים (נספח 2).

בקשו מהחניכים להסתובב בין הערכים ולהניח את המסטיקים שלהם על שישה מהערכים שהכי חשובים בעיניהם לפעילויותינו כשבט בבני עקיבא.

לאחר שכל החניכים הניחו את המסטיקים סכמו את התוצאות **ושאלו:**

- למה דווקא הערכים המסוימים האלה הם שקיבלו הכי הרבה מסטיקים?
- אילו ערכים בחרתם ולמה?

סכמו עם החניכים מהם דרכי ההתנהגות והערכים שאתם מצפים מהם כחניכים בתנועה. בחרו בשלושת הערכים החשובים ביותר לכם כשבט היום, ואם אפשר תלו אותם לזיכרון בחדר של השבט.

הצעה לז'ופר:

חלקו את הצ'ופר ובקשו מהחניכים להשלים את האות החסרה. לאחר הקריאה הסבירו לחניכים שכמו שהתקשו לקרוא את הטקסט כשחסרה אות אחת, גם בשבט כאשר חניך אחד לא נמצא השבט חסר, ולכן חשובים לנו האחדות ושיתוף הפעולה.

מכונת הכתיבה שלנו היא ממודל ישן ו% על פי כן היא פועלת די טוב. פרט ל% אחד המקשים שמת. יש בה %רבעים ו%רבעה מנענעים הפועלים ב%ופן מניח %ת הדעת, %ך %חד המנענעים %ינו פועל ומקלקל %ת השורה. לעיתים נר%ה כ%ילו הקבוצה פועלת כמכונת כתיבה זו, כלומר ל% כל ה%נשים פועלים כ%ות, %פשר שת%מר לעצמך: %ין זה משנה, שהרי %יגני ל% %דם %חד, ל% שבכל ז%ת יש חשיבות, הבסיס לכל קבוצה הוא שיתוף פעולה מל% של כל %חד. לכן להב% %ם תחשוב שהינך רק %דם %חד שמ%מציו %ינם מוסיפים ו%ינם גורעים, זכור %ת מכונת הכתיבה שלי!!!

נספחים פעולה 5

יחז כולנו יחז

נספח 2: ערכים

כבוד
סדר וניקיון
דרך ארץ
שמחה
עין טובה
אהבת המולדת
יראת שמיים
שיתוף פעולה
הישגיות
הקשבה
התמדה
כוח
כיף
כנות
למידה
מעורבות
נתינה
עקביות
ציניות
שליטה
שמחה
בטיחות
תורה ועבודה
גיבוש
חברות

נספח 1: החור בספינה

עלינו לטבוע יחדיו או - יחדיו... לשוט!
מעשה שהיה לפני הרבה שנים
עובר הוא מפה לאוזן - מאבות לבנים.
שטה לה ספינה עם מאה חדרים
רב חובל אחד ו... אלפיים נוסעים
הגיעה הספינה לאוקיינוס השחור
המשיכה קדימה בלי להביט אחור
לפתע החלה לנטות על צידה
שאלו את רב החובל, אולם להשיב - לא ידע...
בדקו את כל החבלים, הקרשים והכפתורים
והכל תקין - כל המכשירים כשירים
העבירו את המשא מצד לצד
כל מי שיכול עזר, הושיט יד
אולם הספינה בשלה, אוזן לא מטה
ועל צידה הימני הולכת ונוטה
עובר רב החובל מחדר לחדר
וכל הנוסעים בחיל וברעדה אחריו כעדר
בודקים הם אם הכול במקומו נמצא
ולרגע נדמה כאילו על הספינה קללה רבצה.
ואכן, כשנכנסו לאחד החדרים שבצד ימין
עומד לו אדם בלב האוקיינוס השחור
ובמרכז חדרו קודח הוא חור
כמעט כל הקומה הראשונה מוצפת, והוא ממשיך בנחת
ואז על כתף האדם, יד קשה מונחת...
מה איתך, הן את שפיותך איבדת? הן עוד רגע אחד
ומתת
אולם האיש אדיש ובלי לחשוב פעמיים
מגדיל את החור ומכניס עוד מים
ועונה הוא לכל הנוסעים ולרב החובל שאת דעתם הוא
אינו מקבל
כי אין הוא קודח בחדרם הם או במסדרון
הוא קודח בחדרו - ואין בכך כל אסון...
....
מובן שכל השומע זאת יצחק,
כי הרי ידוע שכולם בספינה אחת.

כן, למה אותו השבט

רקע:

"גם כשתהיה זקן בעוד 80 שנה, גם כשתהיה כפוף בעזרת הנכדה הקטנה, גם כשכבר לא תוכל לראות בלי משקפיים, גם כשתתחיל לשכוח איפה הנחת את השיניים, גם כשלגמרי תשכח מקומות אירועים ואנשים שלמדו אתך בכיתה, תמיד תזכור מיד באיזה שבט אתה!" (אורי אורבך)

השבט ילווה את החניכים לעוד שנים ארוכות, וזה הזמן שלנו להסביר לחניכים את החשיבות של לקיחת חלק בפעילות השבטית השוטפת, כי רק יחד יש לנו כוח ועוצמה למלא כל משימה.

מטרות:

- החניכים יפעלו לשיתוף פעולה וגיבוש השבט.
- החניכים ייחוו את החשיבות של להיות חלק מקבוצה.
- החניכים ימחישו את מושג השבט בתנועת בני עקיבא.

ציוז נדרש:

חבילת ספגטי (לא מבושל) או חבילת שיפודים, תלבושות להצגה, חוט או חבל, פתקים ממוספרים (כמספר חניכי השבט), דפים, כוסות חד-פעמיות, סדין, פלסטלינה או אביזר אחר להמחשה, מקרן ומחשב (לא חובה).

מדריך/ה יקר/ה, זה הזמן לעצור רגע ולשאול את עצמי

- מה אני יוצר/ת על נושא הפעולה?
- איך אני מראי/ה ביחס לנושא הזה?
- מהו המסר המרכזי שאני רוצה להעביר לחניכים שלי?

מהלך הפעולה:

אבא

● **אפשרות ראשונה: שחקו** עם החניכים 'לעבור את הנהר': ציירו מסלול נהר על הרצפה, חלקו את החניכים לקבוצות שוות של שלושה עד שישה חברים ותנו לכל קבוצה שלושה דפים לבנים אשר ישמשו גשר. **הסבירו** לחניכים שהמטרה של כל קבוצה היא לחצות את הגשר בזמן הקצר ביותר. הפתרון: חציית הגשר נעשית על ידי הזזה של אחד מהדפים בעוד על שני הדפים האחרים עומדים שאר חברי הקבוצה. שימו לב: כל נפילה על הרצפה מחייבת להתחיל את המסלול מחדש.

מדריכים יקרים, לפניכם כמה אפשרויות נוספות. מומלץ לבחור באחת מהן או יותר בהתאם לאופי השבט שלכם ולאוויר.

● **אפשרות שנייה: פרסו** סדין על הרצפה ו**בקשו** מכל חברי הקבוצה לעמוד על הסדין. ניתן לחלק את השבט למספר קבוצות (בהתאם למספר החניכים, ולהביא יותר מסדין אחד). **הסבירו** לחברי הקבוצה שמוטלת עליהם משימה: להפוך את הסדין (כאשר כל חברי השבט עדיין עומדים עליו), בלי לגעת ברצפה.

פינה למדריך/ה

מה אני צריך/ה להכין לפעולה?

1. _____
2. _____
3. _____

כמה חניכים היעזרו?

נה הכאן רעע לעצור ולחשוב על החניכים שלי.. להעביר כל חניך וחניכה בראש... האם היעזרו לפעולה, איך היה להם, מה שאומרים...

אני חניכים שחשוב שאזכר

איתם אישית לאחר הפעולה

עס _____

שוב אזכר על _____

עס _____

שוב אזכר על _____

מה התחושה שלי אחרי הפעולה?



מהו שחשוב שאכזר

אקראת הפעולה הבאה?

מחשבות נוספות

לאחר שיהפכו את הסדין בהצלחה יש לחזור על המשימה שוב, אלא שהפעם מוסיפים למשחק שעון עצר. **דרכנו** את החניכים להצליח בפרק הזמן הקצר ביותר.

● **אפשרות שלישית:** הצגה - האב ובניו (נספח 1) **אפשרות א':** **בחרו** שלושה נציגים ובקשו מכל אחד מהם לשבור כמה יחידות ספגטי (או שיפודים), ולאחרון תנו כמות גדולה של ספגטי, שאי אפשר לשבור בבת אחת. לאחר מכן **הקריאו** את הסיפור. **אפשרות ב':** **הכינו** את ההצגה מראש **והציגו** אותה עם כמה מהחניכים תוך כדי קריאת הסיפור.

סיכום ביניים: במשחקים ובסיפור ראינו שכדי שהשבט יוכל להצליח עליו להתאחד למען מטרה מסוימת.

אלב 2

1. **שחקו** עם החניכים את משחק המספרים: **פזרו** על הרצפה דפים ממסופרים כמספר חברי הקבוצה ותחמו אותם בחוט או בחבל. **בקשו** מחברי הקבוצה לעמוד מסביב לחבל **והסבירו** להם שמטרת המשחק היא שכל חברי הקבוצה יצליחו להיכנס לתוך המעגל לפי סדר המספרים, בזה אחר זה, בתוך דקה. בכל פעם מותר רק לאחד החניכים להיכנס למעגל. **הפעילו** את שעון העצר כאשר החניכים מוכנים. אחרי הניסיון הראשון בקשו מאחד החניכים לחשוב איך אפשר להצליח לעבור את המשימה בפחות זמן, **ועזרו** לחניכים להבין שעליהם להיכנס בזה אחר זה לפי סדר עמידתם במעגל.

2. **חלקו** את החניכים לשתי קבוצות, ולכל קבוצה תנו חבילת כוסות. **בקשו** מכל קבוצה ליצור מהכוסות את המגדל הגבוה ביותר. **הסבירו** לחניכים שיש להם חצי דקה לחשוב איך ליצור את המגדל, ודקה לבנות אותו. לפני המשחק **בקשו** (בשקט, בצד) מחניך מכל קבוצה שלא יאפשר לחברי הקבוצה להצליח במשימה בפעם הראשונה. בשבטים קטנים אפשר שכל הקבוצה תבנה יחד, ובשבטים גדולים במיוחד מומלץ להתחלק לכמה קבוצות.

3. **הושיבו** את החניכים במעגל **ושאלו** אותם:

- איך היה במשימת המספרים ובמשימת המגדל?

- מה עזר להם להצליח? מה הפריע להם?

פנו אל את החניכים שעזרו או הפריעו **ושאלו** אותם:

- איך הרגשתם כשראיתם את חברי הקבוצה שמחים כשהצליחו או עצובים כאשר הרסתם להם את מה שבנו?

סיכום ביניים: במשחקים ששיחקו הבנו שהאחדות עוזרת לנו להצליח במשימות כשבט, וזה קורה כאשר לכל חבר יש מקום בשבט.



חלקו לחניכים פיסת פלסטלינה **ובקשו** מהם ליצור בעזרתה את מה שישמח אותם בשבת בבני עקיבא. בשבטים גדולים כדאי לחלק את החניכים לכמה קבוצות שיתוף. אם אין פלסטלינה אפשר לשבת במעגל, וכל חניך וחניכה ישתפו מה ישמח אותם בשבת.

הסבירו לחניכים ששבת בבני עקיבא הוא קבוצה מגובשת שלומדת ופועלת יחד בדרך תורה ועבודה. **אמרו** להם שבשנים הקרובות השאיפה היא להפוך את השבת לקבוצה חזקה ומגובשת שיש בה חברות וערכים שחשוב לכם לפעול למענם.

הצעה לז'ופר:

אם כשתהיה לך בעוד 80 שנה,

אם כשתהיה כפוף בעזרת הנכדה הקטנה,

אם כשכבר לא תוכל לראות בלי מסקפיים,

אם כשתחיל לזכור איפה הנחת את הסינייט,

אם כשלאמרי תסכח מקומות, אירועים ואנשים שאלמדו איתך בכיתה,

תמיד תזכור מיז באיזה שבת אתה!

(אורי אורבך)

הערה:

אפשר להקריין סרטונים בתחילת הפעולה או בסופה:
"כן, זה אותו השבת" כוחה של קבוצה



כן, למה אתה שבת

נספח 1: סיפור

היה היה אב ולו עשרה בנים. שלח האב את הבנים ליער וביקש מכל אחד לאסוף מקל. חזרו הבנים והביאו כל אחד מקל. אמר להם האב: "בואו ואלמד אתכם משהו". לקח מקל אחד, שבר אותו לשניים, ואמר: "מקל אחד נשבר בקלות". לקח את תשעת המקלות שנשארו, עשה מהם אגודה אחת, ניסה לשבור אותה - ולא הצליח. אמר האב: "ראו, בנים יקרים. גם אתם כמו המקלות, אם תלכו לבד יהיה קל לשבור אתכם, אבל אם תישארו יחד, שום דבר ואף אחד לא יוכל לשבור אתכם לעולם. זהו כוחה של קבוצה".



האב והבנים



זרעים - נבטים

**"כי המצווה הזאת אשר אנוכי מצווך היום
לא נפלאות היא ממך ולא רחוקה היא לא בשמיים היא"**

גדולים, מצווים ועושים

מדריכים יקרים,

מובאת לפניכם סקירה של הפעולות בחוברת זו כדי לאפשר לכם הבנה של התהליך החודשי. אנחנו ממליצים בחום לעבור עליה לפני שאתם מכינים את הפעולה הראשונה, כך תבינו טוב יותר את הנושא ואת החלוקה שלו לפעולות השונות, ותדעו לתווך אותו לחניכים בצורה מיטבית. השבט שלכם יברר את הנושא השנתי- "מצווה ועושה"- דרך הברכות ולכן תמצאו כאן התייחסות מיוחדת אליהן. חשוב לציין שהנושא המרכזי אינו ברכות אלא "מצווה ועושה", העיסוק בברכות הוא השביל דרכו נעמיק בסוגיה זו.

בהצלחה!

שבוע ראשון - גדולים

פעולה 1: החוט המקשר

פעולה זו פותחת את חודש ארגון ולכן היא תהווה היכרות עם הנושא של החודש ושל השנה כולה. בפעולה זו נלמד שהמצוות הן דרך ליצירת קשר שלנו עם הקב"ה. הקב"ה ציווה, וכשאנו עושים את מצוותיו - אנו נקשרים אליו בקשר ישיר כעם וכיחידים.

פעולה 2: אחיזת החבל משני הקצוות - מחויבות וחיבור | שניים זה תמיד ביחד

לאחר ההבנה שהמצוות יוצרות קשר ישיר עם הקב"ה, נעמיק בהבנה שאת המצוות צריך לעשות גם מתוך חיבור וגם מתוך מחויבות. עצם זה שאנו מצווים בעשיית מצוות ע"י ריבונו של עולם, גורם לנו להיות מחויבים לעשותן ללא יכולת בחירה. אך יש לנו בחירה בעליית קומה נוספת של להתחבר למצוות, לאהוב לעשותן, להרגיש שייך. בפעולה זו נבין את רעיון המצוות כברית, כשמטרתנו היא לקיים מצוות מתוך אחיזה בשני הקצוות - מחויבות וחיבור כאחד.

שבוע שני - מצווים

פעולה 3: הסיפור הזה גדול ממני

לשבוע שעבר עסקנו בחשיבות המחויבות והחיבור כאחד, השבוע נתעסק בעיקר בעניין המחויבות. הקב"ה יצר אותנו, את עמ"י, כבניו וכעבדיו ולכן בראש ובראשונה אנו מחויבים לשמוע בקולו. בפעולה זו נעמיק בכך שהסיפור הזה שנקרא ה' ועמ"י, קשר בין בורא לברואי-גדול ממני, ולכן אני קודם כל מצווה בו, קודם כל עושה ומחויב לדבר הגדול הזה.

פעולה 4: הגיע זמן ברכות

בפעולה זו, נבין שדרך החיים הנכונה לקשר עם ריבונו של עולם עוברת דרך חובתנו לקיום מצוות לפרטיהן. המצוות בנויות מפרט ועוד פרט ועוד פרט שמתוות לנו בסופו של דבר את הדרך. רעיון זה, יבוא לידי ביטוי בפעולה דרך היכרות עם מצוות ברכות, המצווה שבה עוסק שבט נבטיים.

שבוע שלישי - עושים

פעולה 5 - חלון לשמיים

מתוך אמונה שה' ציווה עלינו לעשות מצוות שונות ושאלנו מחויבים בהן, נובעת ההבנה שמצוות אלו הן אמצעי לחיבור עם הקב"ה. ה' יכול לנהל את העולם בעצמו ולבדו אך הוא משאיר לנו מקום שבו אנחנו יכולים להתחבר אליו ולהוסיף קדושה בעולם הזה.

פעולה 6 - ללמוד (בעצמי) וללמד.

לאחר שהחניכים למדו את הרעיון הכללי של המצווה ואת הפרטים שלה, מטרתה של פעולה זו היא לעזור לחניכים למצוא את המקום שלהם בתוך המצווה, את הנקודה בה הם מתוך עולמם יכולים להתחבר למצוות הברכות באופן אישי.

מי הקיר הכי יפה בעיר?!

רגע לפני שנצלול לפעולות, רצינו לדבר על הקירות בסניף: הקירות הם אלמנט משמעותי בחודש הארגון- אנחנו משקיעים בהם הרבה זמן ומחשבה והם מייצגים את השבט שלנו בסוף החודש, אבל לא תמיד מצליחים להפוך אותם לכלי חינוכי. השנה אנו מציעים להשתמש בקירות כדי להעצים את הטמעת התוכן בשבט, לגלות כישרונות ולתת במה לחניכים שונים.

איך? על ידי קירות פעילים! קירות פעילים הם קירות שמפעילים אותנו, יוצרים בקרבנו תנועה, גורמים לנו לחשוב בהתאם לתוכן שהקיר מציע. הקיר יכול לספר סיפור, להציע משחק ובסופו של דבר לשדרג את החוויה החינוכית ואת הנראות של החדר. זה אמנם מצריך יותר חשיבה אבל שווה כל רגע של השקעה! כדי להקל עליכם ואפילו רק כדי לפתוח את הראש- הכנו עבורכם שני רעיונות, מוזמנים להפוך אותם למציאות מרהיבה!

נראה איזה קיר יפעיל הכי הרבה הורים בשבת ארגון (:)

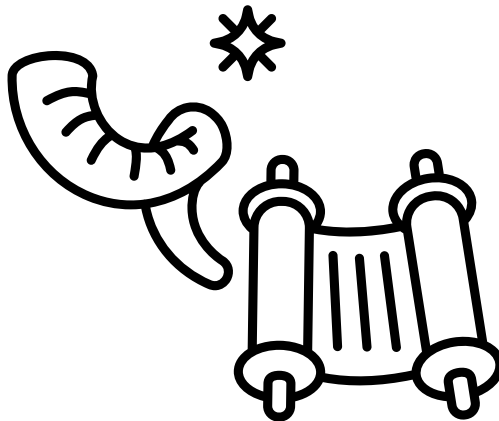
אופציה א-

משחק הזיכרון: על הקיר יהיה מצויר ריבוע עם משבצות, בכל משבצת יהיה סקוטצ', ובצידו של הריבוע תודבק ניילונים עם כרטיסיות המשחק שעליהן יש סקוטצ'. זוגות הכרטיסיות יהיו מורכבות ממצב\אדם\מאכל וברכתו. כל משחק מתחיל בסידור הכרטיסיות במשבצות הריבוע ולאחר מכן ניתן לשחק את משחק הזיכרון - כל אחד בתורו הופך שני כרטיסיות, אם הן זוג - הוא לוקח אותן, אם הן לא זוג - הופכים שוב ותור החניך הבא לשחק. מי שיש לו בסוף המשחק הכי הרבה זוגות של כרטיסים הוא המנצח.

דוגמאות לזוגות כרטיסים: שזף - בורא פרי העץ, אישה לאחר לידה - שגמלני כל טוב, קשת - זוכר הברית, רעם - שכוחו וגבורתו מלא עולם, פרי עם ריח טוב - הנותן ריח טוב בפירות, קניית בגד חדש - שהחינו, חופה - משמח חתן עם הכלה, ועוד.

אופציה ב-

בחן את עצמך: קיר שהכותרת שלו היא 'איזו מצווה עשיתי היום?' הקיר הינו בנוי משאלות אישיות, כל חניך יכול לגשת אליו בכל זמן ובכל מקרה במשך השנה, ולאחר שעבר בלוח - עליו לסמן שהגיע לסוף. כך שבסוף שנה הלוח יהיה מלא במצוות שחניכי השבט עשו. ניתן להשאיר מקום בצד לכתוב במילה איזו מצווה נעשתה כך שבסוף שנה לא יהיו רק סימוני וי, אלא גם מילים אילו מצות נעשו בשבט זה באותה שנה.





זקונים

שבוע 1



הצרות למדריכים:

פעולה 1: החוט המקשר

רציונל:

פעולה זו פותחת את חודש ארגון, ולכן תשמש להיכרות עם הנושא של החודש ושל השנה כולה. בפעולה זו נלמד שהמצוות הן דרך ליצירת קשר שלנו עם הקב"ה. הקב"ה ציווה, וכשאנו עושים את מצוותיו אנו נקשרים אליו בקשר ישיר כעם וכפרטים.

מטרות:

1. החניכים ייחשפו לנושא השנתי, "מצווה ועושה", ויכירו בחשיבותו.
2. החניכים יבינו שהמצוות יוצרות קשר ישיר עם הקב"ה.
3. החניכים ישתפו אם נושא המצוות מעסיק אותם ואם הם חושבים עליו בחיי היום-יום.

ציוד נדרש:

- סליל חוט
- פתקי משימות
- כרטיסיות

מהלך הפעולה

שלב א -

עומדים במעגל, וכל אחד מקבל פתק ובו משימה (נספח 1). הראשון שמתחיל מחזיק סליל של חוט וצריך לבחור בחבר אחר ולתת לו את המשימה. כשהחבר מסיים למלא את המשימה שלו גם הוא צריך להחזיק בחוט. כל מי שמקבל משימה ועושה אותה הוא הבא בתור לתת משימה לחניך אחר עד שכולם יקבלו משימות ונוצר מעגל שבו חוט המקשר בין כולם.

נשאל את החניכים: מה מקשר ביניכם עכשיו שאתם עומדים במצב הזה? מה הייתם צריכים לעשות כדי להיקשר בחוט לחברים שלכם? מתי הרגשתם טוב יותר, כשנתת משימה או כשקיבלת אחת?

נסכם: הבנו שנתנית המשימה לחבר אחר או הבחירה שמישהו בחר בי לעשות את המשימה שלו הן שקישרו בינינו, ומשהו ממנו נשאר אצלי או משהו ממני הועבר לחבר אחר, ולכן אנו קשורים. ככה גם במצוות: ה' בחר בנו לעשות את מצוותיו ולקיים את תורתו, וזה מה שמקשר אותנו בחוט ישיר אליו. המצוות הן דרך ליצירת קשר עם מי שנתן לנו אותן, ה'.

שלב ב -

מכאן נגיע להצגת הנושא השנתי, "מצווה ועושה". נציג לפני החניכים את הנושא, נדבר איתם על שבני עקיבא בחרה לעסוק בנושא הזה כל השנה, ובחודש ארגון בפרט. נושא המצוות חשוב, כי אנחנו אוהבים את הקב"ה ורוצים לעבוד אותו, והמצוות הן הדרך שלנו להיות קשורים אליו (ועל זה נרחיב בהמשך). נבקש מהחניכים לשתף: אילו מצוות אתם מכירים ממה שאתם עושים, מהמשפחה, מהסביבה?

אם מספר החניכים השגט גדול, הוסיפו פתקי משימות. המשימות יכולות להיות מעשים טכניים הקשורים לצמחים בחדר, משימות המעוררות מחשבה על משהו צחוק יותר, משימות הזורחות לדינמיקה בין חברי השגט ועוד.



בדיקת דופק

כמה חניכים הגיעו לפעולה?

זה הזמן לעזור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר בראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מציג בדרך כלל? האם היא מוצאת את עצמה בשבט? מה שלומם?

שני חניכים חשובים שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

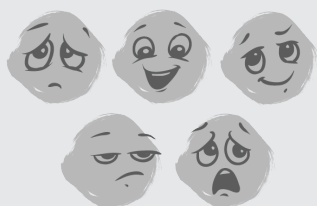
שם: _____

חשוב שנדבר על: _____

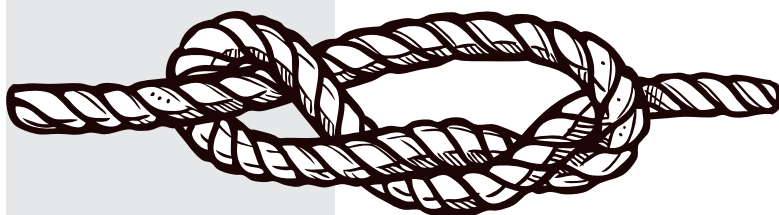
שם: _____

חשוב שנדבר על: _____

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?



נניח על הרצפה בראש המעגל שלט "כמה פעמים ביום את/ה חושב/ת על...?" ותחתיו ברחבי המעגל שלוש אפשרויות "בכלל לא", "1-10 פעמים", "10 פעמים ומעלה".

בכל פעם נציג נושא, כגון משפחה, חברים וכו' (נספח 2), ונשאל את החניכים: כמה פעמים ביום אתם חושבים על הנושא? בכל פעם שנציג נושא יצטרכו החניכים לעמוד ליד הפתק שהם מזדהים איתו.

לבסוף נציג לפניהם את הנושא 'מצוות': נבקש מהם לעמוד ליד פתק, ולאחר מכן נחזור כולנו לשבת במעגל.

נשאל את החניכים: מה למדנו מכך? על אילו נושאים רובנו חושבים על היום, ולאילו אנחנו כמעט לא מתייחסים? האם היה נושא שבלט בשוני של היום? האם רובנו עמדנו לרוב על אותו פתק? מה קרה כשהצגנו את הנושא 'מצוות'? האם הנושא הזה מעסיק אתכם במהלך היום? האם מישהו מרגיש שזה רחוק או גבוה ממנו? האם זה משהו שאתם חושבים עליו בחיים שלכם או לא?

לבסוף נסקף לחניכים את תשובותיהם ואת תחושות השבט בנושא.

סיכום

נחלק את החניכים לזוגות ונבקש מכל זוג לחשוב על מצווה שכיף להם לקיימה או שבה הם מרגישים (או רוצים להרגיש) מחוברים וקשורים יותר לה'. נערוך סבב שיתוף בצורת 'התחברתי': כל זוג ישתף במה שהוא חושב, וכשמישהו מהמעגל יזדהה עם האמירה שלהם הוא יהיה הבא בתור.

<p>שיר/י שיר שאת/ה אוהב/ת</p>	<p>ספר/י על מקום נחמד שהיית בו השבוע</p>
<p>הסתובב/י סביב המעגל פעם אחת</p>	<p>אמור/אמרי מילה טובה לאחד החברים במעגל</p>
<p>פתח/פתחי את כל החלונות בחדר</p>	<p>סזור/סזרי את כל החלונות בחדר</p>
<p>ספר/י מעשה טוב משהו עשה לך בזמן האחרון</p>	<p>ציין/י עם מי משהו שאת/ה מעריך/ה מאוד</p>

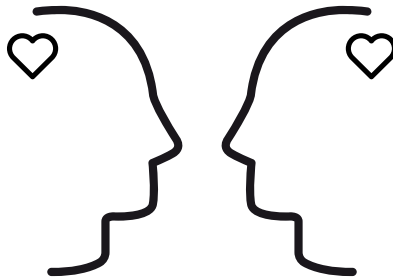
המשך נספח 1

<p>אנור/אנורי מה הדבר שאתה הכי אוהבת בחודש ארגון ולמה</p>	<p>זרום/זרמי לנישה במעלן לנחוק</p>
<p>מצאו/מצאו מתנה קטנה בחדר והצנקה/הצניקי אותה לאחד החברים</p>	<p>ספרי מעשה טוב שצית לנישה בזמן האחרון</p>
<p>ציינו את שנות החניכים לפי סדר העברת החוט עד עכשיו</p>	<p>הקדש/הקדישי שיר למדריך/ה</p>

נספח 2

שלטי מחשבה ונושאים

- משפחה
- חברים
- קניזת
- אוכל
- סניף
- בית ספר
- חוגים
- טלפון ומחשב
- מצוות
- הקב"ה





הערות למדריכים:

פעולה 2: אחיזת החבל משני הקצוות - מחויבות וחיבור שניים זה תמיד ביחד

.....

רצינול:

לאחר ההבנה שהמצוות יוצרות קשר ישיר עם הקב"ה נעמיק בהבנה שאת המצוות צריך לקיים גם מתוך חיבור וגם מתוך מחויבות. עצם הציווי שציווה אותנו ריבוננו של עולם לעשות מצוות גורם לנו להיות מחויבים לעשותן ללא יכולת בחירה, אך יש לנו בחירה בעליית קומה נוספת של התחברות למצוות: לאהוב לעשותן, להרגיש שייכים אליהן. בפעולה זו נבין את רעיון המצוות כברית ואת מטרתנו לקיים מצוות מתוך אחיזה בשני הקצוות - מחויבות וחיבור כאחד.

מטרות:

1. החניכים ילמדו שעם הציווי מגיעה קודם כול המחויבות לעשיית המצוות.
2. החניכים יבינו שעשיית מצווה צריכה להיות בו בזמן גם ממחויבות וגם מחיבור.
3. החניכים ידגימו במה הם מרגישים או רוצים להרגיש מחויבות וחיבור כאחד.

ציוד נדרש:

- נייר רצף
- טושים ועפרונות
- פתקי מזכר ריקים
- כרטיסיות
- דפי מקורות של הרב הנדלר
- מהלך הפעולה

שלב א -

נניח באמצע המעגל גיליון נייר, נכתוב באמצעו "מצוות" ונקש מהחניכים לכתוב ברחבי הנייר כל מה שעולה להם בראש כשהם שומעים את המילה מצוות. לאחר שהנייר מלא נבקש מהם לחזור למקום, נקרא בקול את אמירותיהם ונשאל אם יש חניך או חניכה שרוצים לשתף מדוע כתבו את מה שכתבו. לאחר מכן נזיז את הנייר הצידה (נחזור אליו בהמשך).

שלב ב -

כל אחד מהמשתתפים יקבל שני פתקים ריקים. על פתק אחד עליהם לכתוב שם של מישהו מהמשפחה שלהם, ועל הפתק השני את שם החברה שייצרה את החולצה שהם לובשים כרגע. החניכים צריכים להחליט איזה פתק שווה 5 נקודות ואיזה פתק שווה 3 נקודות, לפי מה שחשוב יותר בעיניהם (סביר להניח שרובם ייתנו 5 נקודות לפתק של המשפחה).

כל אחד מניח את הפתקים שלו על הרצפה ועומד לידם. המטרה היא לאסוף כמה שיותר פתקים ונקודות, ומי שיהיה לו סכום הנקודות הגבוה ביותר בסוף המשחק - ינצח. נוסף על כך המטרה של כל אחד היא לשמור את הפתקים שלו אצלו ולהילחם שלא ייקחו לו אותם. כל אמצעי המשחק כשרים, אך יש שני חוקים: 1) אסור לעמוד על הפתקים; 2) אסור לגעת זה בזה. אפשר להתגנב מאחור, לשמור על הפתקים בדרכים יצירתיות, לנהל משא ומתן, ליצור בריתות, העיקר לקיים את מטרות המשחק ולשמור על החוקים שלו.

לאחר המשחק נשאל את החניכים: על איזה פתק נלחמתם יותר שלא ייקחו לכם? לאיזה פתק נתתם יותר נקודות? סביר להניח שלפתק של המשפחה. למה?

נסכם באמירה שהחניכים נתנו יותר נקודות לפתק של המשפחה בשל חיבור לדמויות. החיבור למשפחה גרם למחויבות אליה ולכך שלא ויתרנו עליה. החברה של החולצה חשובה לנו פחות, ולכן אף אחד לא חשב שהיא תהיה שווה יותר נקודות. כשהתחברנו יותר נתנו יותר נקודות ונלחמנו יותר.

אם הם מתקשים הבה אפשר לכוון בשאלות כלליות - איזה רצף עולה בכם? האם זה כיף או משעמם? האם יש מצווה מסוימת שאתם מחוברים אליה? מצווה מסוימת שקשה לכם? האם זה גלגל הרגלים מהבית? האם זה מעסיק אתכם?

שלב ג -

נניח שוב את נייר הרצף המלא באמצע המעגל ונאמר לחניכים שכל מה שהם אמרו נכון, אך אנחנו רוצים להוסיף עוד מילה, ותוך כדי דיבור נכתוב בגדול על הנייר את המילה מחויבות.

כשאנו חושבים על מצוות עולות לנו הרבה אסוציאציות, אך הדבר הראשון שצריך לעלות לנו הוא קודם כול מחויבות. כמו שראינו במשחק הפתקים, יש עניין לחיבור, הוא חשוב מאוד בעולם המצוות, אך חשובה ההבנה שיש לנו פה קודם כול מחויבות למצוות. חובה לעשותן מעצם הציווי שה' ציווה עלינו. לאחר מכן החיבור יהיה קומה נוספת, וכך נוכל לאחוז את החבל משני קצותיו.

שלב ד -

נניח במעגל טווח שבקצהו האחד המילה מחויבות ובקצהו השני המילה חיבור. נפזר על הרצפה כמה מעגלים חברתיים, כגון משפחה, סניף (נספח 1), ונבקש מהחניכים להניח כל מעגל על הטווח שבין מחויבות לחיבור. בכל פעם נרים מעגל אחר ונשאל: אתם מרגישים שם יותר חובה או יותר חיבור? אולי באמצע ונוטה לכיוון מסוים?

נשאל את החניכים: האם מישהו רוצה לקחת את אחד הדברים ולהגיד באילו דברים הוא מרגיש מחויבות וחיבור גם יחד?

סיכום

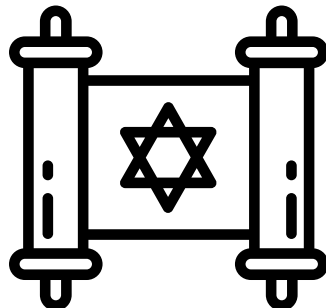
נחלק לחניכים את המקרה על ההתלבטות אם לקום לתפילה (נספח 2).

לאחר הקריאה נשאל את החניכים: מה אתם הייתם עושים? ממשיכים לישון ומחכים לחיבור לתפילה או קמים באותו רגע? נבקש מנציג מכל דעה לנמק ממה שלמד בפעולה מה הוא היה בוחר ולהסביר למה.

לבסוף נסכם לחניכים את שתי הדעות שהציגו ונדגיש שעשיית המצוות צריכה להיות מחיבור וממחויבות גם יחד. ניתן להיעזר בסיכום בדברי הרב הנדלר (נספח 3).



שימו לב, לא צריך לקרוא את כל הקטע, דלו ממנו את הקטעים החשובים, ואל תקראו אלא הסגירו בעצמכם את דברי הרב.



בדיקת דופק

כמה חניכים הזיזו לפעולה?

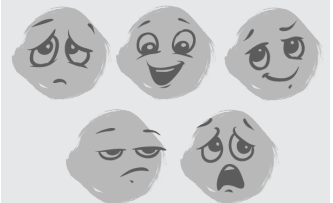
זה הזמן לצבור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר גראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מניע בדרך כלל? האם הוא מוצאת את עצמה בשהי? מה שלומם?

שני חניכים שחשוב שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

שם: _____
חשוב שנדבר על: _____

שם: _____
חשוב שנדבר על: _____

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?

אחויבות

חיבור

המשך נספח 1

סניף

משפחה

מצוות

גית הספר

**העיר או
היישוב שלי**

חוזים

נספח 2

בוקר. השעון מצלצל בקול גדול "קום לעבודת הבורא". כהרגלי בקודש אני מכבה את השעון בטפיחה עזה. די לעצבן, תן לישון. קול לוחש בלבבי: קום! זו חובה!
ומנגד, קול שני: קום רק כשיתחשק לך ותרגיש שאתה 'מתחבר' לתפילה. אם כך תעשה, תראה איזה 'אורות' יהיו לך בתפילה. ולי רק נותר להחליט: איזה מהקולות הוא קולו של יצר הטוב ואיזה של יצר הרע?

נספח 3

קטע הרחבה למדריכים

נעשה ונשמע

הרב אריה הנדלר שליט"א, ראש ישיבת ההסדר ברמלה (מאתר ערוץ 7)

דרך סלולה היא לנו מאז עמדו רגלי אבותינו תחת הר סיני: "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" (שמות כד) - ה"נעשה" הוא הציות, ה"נשמע" הוא ההתחברות.

ובכן, ראשית לכל - ציות, ורק לאחר מכן, התחברות. וביתר פירוט - הציות שייך אל המעשה, אל דפוסי ההתנהגות. ההתחברות שייכת אל ההרגשה, המחשבה, התחושה. הציות הוא אובייקטיבי, ניתן למדידה, לביצוע. ההתחברות היא סובייקטיבית ותלויה בגישתו של כל אדם ואדם.

אמור מעתה, המהלך נעשה כסדר הזה - בתחילה 'נעשה' ורק לאחר מכן 'נשמע'. ראשית עבודתו של האדם את קונו, היא מתוך מחויבות, מתוך התבטלות. האדם פונה מלמטה אל אלוקים, שומע את קולו ושומע בקולו. מקבל עליו דפוס התנהגות. קבלה שיסודה בהכנעה בפני מי שהאדם והעולם, שלו.

רק בהמשך הדרך - מתוך עשייה זו שראשיתה בקבלה מעשית של מצוות התורה, הולך ומתברר גם הקול הפנימי, התחושות, ההרגשות, כי אכן טוב ה'. התחושות הסובייקטיביות ימצאו את מקומן רק לאחר זמן של מחויבות מעשית. או אז תהיינה הרגשות אלו, הרגשות אמיתיות, הרגשות הקשורות ביסודן לחיי המעשה של התורה.



מצווים

שבוע 2



פעולה 3: הסיפור הזה גדול ממני

רציונל:

בשבוע שעבר עסקנו בחשיבות המחויבות והחיבור כאחד, והשבוע נעסוק בעיקר בעניין המחויבות. הקב"ה יצר אותנו, את עם ישראל, בניו ועבדיו, ולכן בראש ובראשונה אנו מחויבים לשמוע בקולו. בפעולה זו נעמיק בכך שהסיפור הזה שנקרא ה' ועם ישראל, קשר בין בורא לברואי, גדול מאיתנו, ולכן אנו קודם כול מצויים בו, קודם כול עושים ומחויבים לדבר הגדול הזה.

מטרות:

1. החניכים ילמדו מהי מחויבות.
2. החניכים ירגישו חלק ממשהו גדול.
3. החניכים יגדירו מהי מחויבות בשבילם.

ציוד נדרש:

- פתקי הגדרות
- כרטיסיות
- דפי מקורות הדר גולדין
- שלט חלק ממשהו גדול
- שלט אני מחוייב/ת

מהלך הפעולה:

שלב א -

כל אחד מקבל פתק שבו הגדרה של חלק ממשהו, של מי הוא עכשיו לצורך המשחק, כגון את, מנהל, מדריך (נספח 1). המשימה של כל אחד היא למצוא את הקבוצה הכללית שאליה הוא שייך ואת שאר החברים שאיתו בקבוצה. לאחר שהתיישבו בקבוצות והבינו למי הם צריכים להתחבר ומי שייך לקבוצתם נשאל את החניכים: איזו מסגרת מאגדת את חברי הקבוצה? (משפחה, סניף וכו').

נסכם: המשחק הראה לנו שבחיי היום-יום שלנו אנו חלק ממשהו גדול. עצם זה שכתוב לי בפתק 'אחות' מראה שאני חלק ממשפחה ויש לי הורים ואחים. עצם זה שכתוב לי 'מדריך' מראה שאני חלק מסניף ויש לי קומונרית וחניכים. הבנתם בעצמכם שאתם חלק ממשהו ומיהם האנשים שקשורים אליכם.

אנו חלק ממשהו גדול שנקרא עם ישראל, ועצם זה שאנו יהודים שמצויים במצוות גורם לנו להבין שיש פה סיפור גדול מאיתנו - יש לנו אחים, עם ישראל, יש לנו אבא שבשמיים, ולכן אנו מחויבים קודם כול לדבר הגדול הזה. יש לנו חלק בסיפור הזה.

לבסוף נניח בראש המעגל שלנו: 'אני חלק ממשהו גדול', ונשאיר אותו שם עד סוף הפעולה.

שלב ב -

נחזיק ביד ערמה של פתקים (נספח 2) וניתן לחניכים הוראה שכל פתק שאנחנו שמים במרכז המעגל - כולם צריכים להקריא אותו יחד בקול. בהתחלה נניח פתקים שבהם מילים שרירותיות. אחר כך נניח פתקים שיציפו סתירה בין מה שכתוב לבין ההוראה הראשונית או הפתק הקודם להם. לדוגמה, "לא להגיד מילים שיש בהם האות ג" ואחר כך - "גמל", "עליכם להקריא את הפתקים שהיו עד עכשיו" וכו'.

נשאל את החניכים: למה הרגשתם מחויבים, להוראה הראשונית או למה שכתוב בפתקים? מה הרגשתם כשהייתה סתירה? למה פעלתם דווקא איך שפעלתם?

הקפידו להניח את השלט במקום שכולם יראו ושיהיה נוח לא להציב אותו במהלך הפעולה.



בדיקת דופק

כמה חניכים הגיעו לפעולה?

זה הזמן לעזור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר בראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מציג בדרך כלל? האם היא מוצאת את עצמה בשבט? מה שומע?

שני חניכים חשובים שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

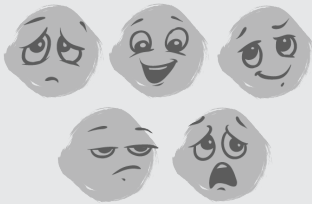
שם:

חשוב שנדבר על:

שם:

חשוב שנדבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?



נסכם: הייתם מחויבים להוראה הראשונית של להקריא את הפתקים, אך היה בפתקים עניין של מחויבות לתוכן של הפתקים, למה שכתוב. בחרתם אם להתייחס להוראה או לתוכן הדברים. בעולם המצוות אנו מחויבים קודם כול למסגרת, להוראה הכללית, לסיפור הגדול שמאחורי הכול, לעצם היותנו נבראים על ידי הבורא. אך יש עניין גם של מחויבות לתוכן, לפרטים, למצוות. לבסוף נניח על הרצפה, ליד השלט הקודם, שלט 'אני מחויב/ת'.

שלב ג -

נשאל את החניכים: האם יש קשר בין שני השלטים? האם עצם זה שאנחנו חלק ממה שהו גדול גורם לנו להיות מחויבים אליו?

נאזין לתשובות החניכים ולאחר מכן נסכם במילותינו שהסיפור הזה, הקשר בין הקב"ה לעם ישראל, גדול מאיתנו, ולכן אנחנו קודם כול מחויבים, קודם כול מצוים.



אם הקטע קשה להבנה לחניכים, הסבירו אותו במילים שלכם.

סיכום

נקריא לחניכים קטע של הדר גולדין על הפתיחה של מסילת ישרים להבנת עניין המחויבות כדבר ראשון (נספח 3).

נספח 1

משפחה

גית ספר

הכנסת

חניך

אבא

תלמידי

ראש משנה

מדריך

אנא

חורה

המשך נספח 1

חגר כנסת

קוונרית

אח

מנהלת

נשיא

רכב

אחות

יועצת

יו"ר הכנסת

מזכ"ל

המשך נספח 1

סגא**מכירה****סגתא**

חדר כושר

שולחן

לא להזיז
 חילום שיש
 בהן האות ז'

מכונת
 תפירה

ספסל

זמל

המשך נספח 2

לצאת
מהחצר

להקריא
שוב את כל
הפתקים

תזיז את
השם שלך

מחשה

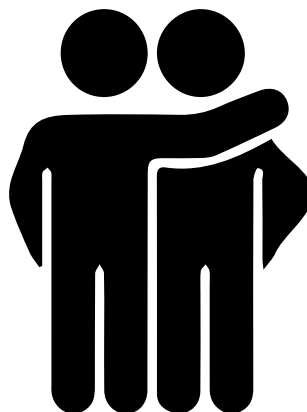
בית אל אל

קפה

נספח 3

אנא אלי, עשני כלי לשליחותך (הדר גולדין הי"ד):

חובת האדם. מהות האדם תלויה בחובה - "אדם לעמל יולד". לא נוכל להבין את החיים אלא מתוך נקודת ראות של מחויבות ואחריות, קיומנו תלוי בה. היא הכרחית ואין דרך להתחמק ממנה. **כל אחד שייך למשהו שהוא מחויב אליו.** זו המסקנה הראשונה שעולה מהתורה: "ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה" (בראשית ב). להיות בגן עדן פירושו לעבוד ולשמור - משימה מהותית לאדם, משום שהוא נברא עבור משהו.





פעולה 4: הגיע זמן ברכות

רציונל:

בפעולה זו נבין שדרך החיים הנכונה לקשר עם ריבונו של עולם עוברת דרך חובתנו לקיים מצוות לפרטיהן. המצוות בנויות מפרט ועוד פרט שמתווים לנו בסופו של דבר את הדרך. רעיון זה יבוא לידי ביטוי בפעולה דרך היכרות עם מצוות ברכות, המצווה שבה עוסקים שבטי זרעים-נבטים.

מטרות:

1. החניכים יבינו שקיום מצווה כולל את כל פרטיה.
2. החניכים יכירו את מצוות ברכות ואת הלכותיה.
3. החניכים יבחינו בין סוגי הברכות.

ציוד נדרש:

- קלפים
- דפי מקורות של הרב יוני לביא
- כרטיסיות ברכות
- דפים ריקים ועטים לסיכום

מהלך הפעולה:

שלב א -

נחלק את החניכים לשתי קבוצות וניתן לכל קבוצה את אותו מספר של קלפים. נטיל עליהם משימה לבנות את המגדל הכי גבוה מקלפים בתוך חמש דקות.

לאחר שהמגדלים בנויים נבקש מכל קבוצה לבחור קלף אחד מהמגדל של הקבוצה השנייה שהם רוצים להוציא מהמגדל, והקבוצה שהמגדל שלה יישאר עומד (לפחות רובו), תנצח.

לאחר מכן נסביר לחניכים את החשיבות של כל פרט ופרט, של הפרטים הקטנים במגדל הגדול. המגדל בנוי מקלף ועוד קלף ועוד קלף, ואפילו קלף אחד קטן חשוב מאוד: ראינו שגם הוא יכול לפרק מגדל שלם או לשנות את צורתו.

שלב ב -

נחלק לחניכים קטע משיעור של הרב יוני לביא (נספח 1), ונבקש מאחד החניכים להקריא.

נשאל את החניכים: מה הבנתם מהקטע? מה הרב יוני לביא רצה להראות פה?

נסכם סיכום ביניים: גם במשחק וגם בקטע ראינו את חשיבות הפרטים הקטנים, את החשיבות האמיתית של כל פרט ופרט. בסך הכול הייתה חסרה נקודה אחת, אך בגלל היעדרותה המייל לא הגיע אל יעדו.

שלב ג -

נסביר לחניכים שלאחר שדיברנו על מצוות, על חיבור ומחויבות, על חשיבות הפרטים, לכל שבט בחודש ארגון יש מצווה שהוא מעמיק בה. נציג לפני החניכים את המצווה של השבט: מצוות ברכות.

נפזר על הרצפה מגוון ברכות (נספח 2), ונבקש מהחניכים למיין את הברכות לפי סוגים של ברכות שהם מכירים.



כאם החניכים מתקשים בחלוקה, כווננו אותם לתחומים שונים: ברכות הקשורות לשבת, לחתונה, למועדים, ברכות לפני מעשה או אחרי מעשה, ברכות שהן חלק מהתפילה, ברכות הנהנין.



גדיקת דופק

כמה חניכים הגיעו לפעולה?

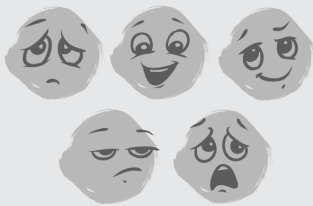
זה הזמן לעזור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר בראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מציג בדרך כלל? האם היא מוצאת את עצמה בשבוע? מה שלומם?

שני חניכים חשובים שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

שם: _____
חשוב שנדבר על:

שם: _____
חשוב שנדבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?

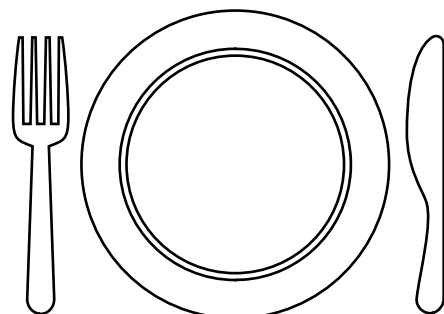


מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?

נחלק את החניכים לקבוצות של שלושה-ארבעה ונטיל עליהם משימה: כל קבוצה צריכה לבחור ברכה מהברכות שעל הרצפה ולמצוא בזמן קצוב ובכל דרך אפשרית כמה שיותר פרטים על המצווה: מתי מברכים, באילו מקרים, אם יש יוצא דופן, מי מברך, הלכות של הברכה ועוד. הם יכולים למצוא את הפרטים באינטרנט, לקבל עזרה מחברי הסניף, לשאול עוברים ושבים ברחוב ולהשיג מידע בכל דרך רלוונטית אחרת.

לבסוף נאסוף את החניכים ונערוך סבב שבו תשתף כל קבוצה מה למדה על הברכה שבחרה.

נסכם: מצוות ברכות כוללת המון סוגים, המון ברכות, המון פרטים. את חלקם אנו יודעים ואת חלקם לא. מה שעשינו היום הוא תחילת ההיכרות עם המצווה והכנה לשבוע הבא, שבו נדבר על החיבור האישי שלנו למצווה.



נספח 1

משיעור של הרב יוני לביא

שאלה: למה היהדות כל כך עסוקה בפרטים קטנים ובלתי רלוונטיים, כמו כמה מצה בדיוק צריך לאכול בליל הסדר, איזה כלי חלבי ואיזה בשרי, איך לקשור את שרוכי הנעליים שלי. לי זה נראה כאילו היהדות מזניחה את העיקר כשהיא נתפסת לקטנוניות. לזה היהודים קוראים רוחניות?

(כבר שלחתי לך שאלה זו לפני שבוע אך לא ענית לי. אולי סוף סוף קיבלת שאלה שאין עליה תשובה!?)

תשובה: שלום לך.

מעולם לא טענתי שיש לי את כל התשובות. אך האמת היא שענית לך. כשקיבלתי את שאלתך ענית לך מייד, והעובדה שלא קיבלת את תשובתי היא בעצם התשובה לשאלתך!

תראה, השבתי לך, אך כשכתבתי את כתובת הדוא"ל שלך לא הוספתי נקודה לפני המילה com. חשבתי לעצמי שתקבל את הדוא"ל גם ככה, שהרי סך הכול חסרה רק נקודה אחת קטנה. זאת אומרת, זה לא שכתבתי את שמך לא נכון או מילה לא נכונה או משהו דרסטי אחר. צריך להיות מאוד קטנוני כדי להבין ש-gmailcom ו-gmail.com זה לא אותו דבר. זה לא מגוחך שלא קיבלת את תשובתי רק בשל היעדר נקודה אחת קטנה ולא רלוונטית?

לא, זה לא מגוחך! כי הנקודה היא לא רק נקודה. היא מבטאת משהו. לאותה נקודה הרבה יותר משמעות. לי היא נראית בלתי רלוונטית בעליל, אך זה נובע רק מחוסר הידע שלי בדרכי האינטרנט. כל מה שאני יודע הוא שבתוספת הנקודה הדוא"ל שלי מגיע ליעדו, אך בלי הנקודה הוא הולך לאיבוד ומגיע לאן שהוא.

למצוות יש עומק עצום. כל פרט מכיל עולם של משמעויות ומרכיב את התמונה השלמה. כשמקיימים מצווה בשלמות ובדייקנות גל רוחני נשלח מאיתנו אל היקום עד ל"דואר הנכנס" של הקב"ה. אם ברצונך להכיר את המשמעות של הנקודה באינטרנט, תלמד על תפעולה של הרשת. אם ברצונך להבין את משמעות מצוות היהדות, תלמד תורה.

נספח 2

ברכות

<p>ברוך ... שעה לי כל צורכי</p>	<p>ברוך ... שהכול נהיה בדברו</p>
<p>ברוך ... משח חתן עם הכלה</p>	<p>ברוך ... המגדיל בין קודש לחול</p>

**ברוך ... אשר קידשנו
במצוותיו וציוונו להדליק נר
של חנוכה**

ברוך ... הטוב והמיטיב

ברוך ... נתן התורה

**ברוך ... הנותן ריח טוב
בפירות**

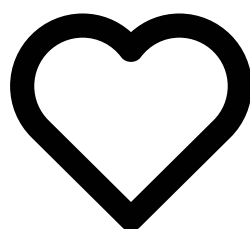
**ברוך ... בורא מיני
מזונות**

ברוך ... בונה ירושלים

ברוך ... מקדש השבת

ברוך ... פוקח עיוורים

<p>ברוך ... עושה מעשה בראשית</p>	<p>ברוך ... שהחיינו וקיימנו והזיחנו לזמן הזמן</p>
<p>ברוך ... הזן את הכול</p>	<p>ברוך ... שזמלני כל טוב</p>
<p>ברוך ... רופא כל בשר ומפליא לעשות</p>	<p>ברוך ... אשר קידשנו במצוותיו וציוונו על נטילת ידוים</p>



עושים

שבוע 3

פעולה 5 - חלון לשמיים



בדיקת דופק

כמה חניכים הגיעו לפעולה?

רציונל:

מתוך אמונה שה' ציווה עלינו לעשות כל מיני מצוות ושאלנו מחויבים בהן נובעת ההבנה שמצוות אלו הן אמצעי לחיבור עם הקב"ה. ה' יכול לנהל את העולם בעצמו ולבדו, אך הוא משאיר לנו מקום שבו אנחנו יכולים להתחבר אליו ולהוסיף קדושה בעולם הזה.

מטרות:

1. החניכים ילמדו שכדי להתחבר למשהו גדול יש להיות שותפים בו.
2. החניכים ייחוו מגוון דרכים למלא תפקיד קטן במיזם גדול.
3. החניכים יגדירו כמה אפשרויות לדרכים שבהן מצוות ברכות משפיעה על העולם.

עזרים נדרשים:

- כרטיסים ובהם מספרים מ-1 עד 40
- דף הוראות משחק דריכות (נספח 1)
- פתקי תפקידים למשחק (נספח 2)
- סיפור (נספח 3)
- שלטי הנחיות לסיפור (נספח 4)
- שני כרטיסים: המשחק-העולם, אני-בני האדם

מהלך פעולה:

שלב א -

נחה את החניכים לשחק את משחק הדריכות בכמה סבבים, ובכל סבב נשנה מעט את המשחק.

מהלך המשחק - נפזר על הרצפה כרטיסים ממוספרים מ-1 ועד 40. על החניכים לדרוך על המספרים לפי הסדר.

עוד חוקים: **אסור** לחניך אחד לדרוך על שני מספרים ברצף, **אסור** לחניכים לדבר ביניהם כדי לתאם, **אסור** להיכנס לשטח המספרים שלא על מנת לדרוך או ששני חניכים במקביל ייכנסו למעגל.

* סבב ראשון - נפזר את כרטיסי המספרים וניתן לחניכים דף ובו כתובות ההוראות (נספח 1). לא נגיד כלום, וניתן להם להבין ולשחק לבד.

* סבב שני - נחלק לכל חניך וחניכה פתק ובו כתוב התפקיד שעליהם למלא בסבב זה של המשחק (נספח 2), ונניח להם לשחק לבדם על פי התפקידים.

* סבב שלישי - נאסוף את פתקי התפקידים ונורה לכל חניך וחניכה לבחור את פתק התפקיד שירצו למלא בסבב זה. לאחר שיחולקו שנית פתקי התפקידים על פי רצונם ניתן להם לשחק.

נשאל את החניכים: באיזה מהמשחקים היה לכם כיף יותר לשחק? כמה חניכים היה צריך באמת כדי לסיים את המשימה בצורה המהירה ביותר?

נשאל את החניך שקיבל את תפקיד ה"מנהיג" בכל סבב: האם הרגשת שאתה צריך את עזרת שאר החניכים כדי להצליח, או שיכולת להסתדר לבד?

שלב ב -

(1) נספר סיפור (נספח 3), והחניכים ישתתפו בו בעזרת שלטי הנחיות המורים להם מה עליהם לעשות בכל חלק מהסיפור (נספח 4).

(2) נעבור על שלטי הנחיות מהסיפור ונבקש מהחניכים למלא אחר הנחיות ללא סיפור.

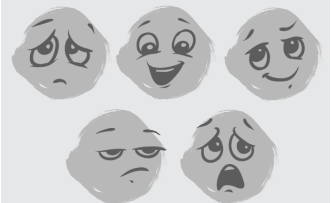
זה הזמן לצבור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר גראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מגיע בדרך כלל? האם הוא מוצאת את עצמה בשהט? מה עלומס?

שני חניכים שחשוב שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

שם: _____
חשוב שנדבר על: _____

שם: _____
חשוב שנדבר על: _____

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?



הערות למדריכים:

נבקש מהחניכים לשתף במחשבותיהם: איך היה הסיפור נראה בלי ה"תוספות" שלהם?

מה ההבדל בין מילוי אחר ההנחיות בסיפור ובין מילוי אחר ההנחיות ללא הסיפור?

הסיפור הוא משל לשותפות שלנו עם הקב"ה בעולם הזה: ה' נתן לנו מקום (כמו בסיפור ובמשחק) למלא תפקיד פעיל בעולם, והצורה שבה נעשה את הדברים חשובה. האם נקיים את המצוות מחיבור ומהתלהבות או כדבר מנותק שאין קשר בינינו ובינו?

שלב ג -

נניח על הרצפה כרטיס שכתוב בו "המשחק", ועוד כרטיס שכתוב בו "אני".

נבקש מהחניכים לחשוב יחד על שלושה דברים שתרמו להצלחת המשחק או הסיפור כאשר השתתפו בו כרצונם (בסבב השלישי. לדוגמה: הצליחו בזמן קצר יותר, היו פחות פסילות).

נבקש מהחניכים לחשוב יחד על שלושה דברים שתרמו לתחושה הפנימית שלהם כאשר מילאו תפקיד פעיל במשחק או בסיפור (לדוגמה, נהנו יותר, הרגישו שייכים).

כעת נהפוך את הכרטיסים: הכרטיס שכתוב בו "המשחק" יהפוך לכרטיס "העולם", והכרטיס שכתוב בו "אני" יהפוך להיות לכרטיס "בני האדם".

נדון עם החניכים על שלושת הדברים שהציעו קודם ונשאל אותם אם אפשר לומר שהשתתפות במצוות ברכות תורמות לבני האדם ולעולם כולם.

שלב ד -



נחלק את החניכים לחמש קבוצות ונבקש מכל קבוצה לחשוב על השפעה אחת של מצוות ברכות על בני האדם, וכן לחשוב על דוגמה לברכה מסוימת שקשורה להשפעה שעליה חשבו.

אחר כך נבקש מכל קבוצה לשתף את שאר השבט בברכה שבחרו ובהשפעה שלה על בני האדם.

חשבו מראש על דוגמאות שתוכלו לתת לחניכים בשלב זה. למשל, הברכות על אוכל מרצלות אותנו להכיר טובה. הברכות על תופעות טבע (ברק, רעם) מרצלות אותנו להיות צנועים לנוכח העוצמה של ה'.



אם אתם חושבים שהחניכים שלכם לא יצליחו לחשוב בעצמם על ברכות נסו להביא מראש רשימה או כרטיסי ברכות מצוונים (על אוכל, על מצוות, על תופעות טבע).

סיכום

נערוך סבב, וכל חניך וחניכה יספרו איזו ברכה מהברכות שהציגו הקבוצות הכי נגעה בהם. נבקש מהחניכים לחשוב במהלך השבוע על ההשתתפות שלהם בעולם ולנסות לזכור זאת כשיצא להם להיתקל בברכה שעליה חשבו.



נספח 1

הוראות למשחק דריכות

עליכם לדרוך על כל המספרים מ-1 עד 40 על פי הסדר בזמן קצר ככל האפשר.

אסור לחניך אחד לדרוך על שני מספרים ברצף

אסור לדבר ביניכם תוך כדי משחק

אסור להיכנס לשטח המספרים שלא על מנת לדרוך או ששני חניכים ייכנסו למעגל בו בזמן

נספח 2

תפקידים למשחק הדריכות

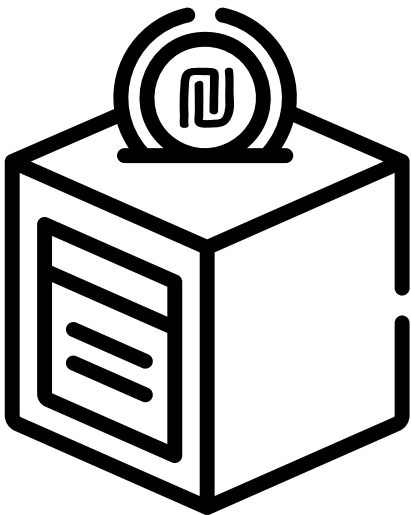
<p>חודא/ת שאיש לא נכנס לשטח האסור שלא בתורו</p>	<p>מנהיג/ה - מנהל/ת את המשחק</p>
<p>בודק/ת זמנים</p>	<p>מזכיר/ה במהט לני שתורו לדרוך</p>
<p>מחליט/ה איפה יצמוד כל אחד</p>	<p>בודק/ת שכולם הבינו על אותו מספרים עליהם לדרוך</p>

<p>דורך/ת אל המספר הראשון והאחרון</p>	<p>מקפיד/ה שלא יהיו דיבורים</p>
<p>דורך/ת אל המספרים האי-צוזיים בין 2 ל-9</p>	<p>דורך/ת אל המספרים העזונים</p>
<p>דורך/ת אל המספרים האי-צוזיים בין 10 ל-19</p>	<p>*דורך/ת אל המספרים הצוזיים בין 1 ל-9</p>
<p>*דורך/ת אל המספרים האי-צוזיים בין 20 ל-29</p>	<p>דורך/ת אל המספרים הצוזיים בין 11 ל-21</p>

**דורך/ת אל המספרים
האוי-זוזיים בין 30 ל-39**

***דורך/ת אל המספרים
הזוזיים בין 21 ל-29**

**דורך/ת אל המספרים
הזוזיים בין 31 ל-38**



נספח 3

סיפור

איש עשיר יצא לספארי באפריקה עם כלב התחש שלו. יום אחד הלך הכלב הקטן לאיבוד ביער. פתאום ראה הכלב שנמר מתכוון לטרוף אותו. חשב הכלב במהירות "מה לעשות?! וראה עצמות על האדמה, התיישב לידן כשגבו לנמר, תפס עצם בפה, וכשהנמר התקרב אמר הכלב בקול: "זה היה נמר ממש טעים, מעניין אם יש עוד כאלה נמרים טעימים באזור...". שמע הנמר את הכלב, עצר בשנייה האחרונה ומבט אימה על פניו, "זה היה קרוב.. הכלב הזה כמעט אכל אותי..." חשב הנמר, הסתובב וברח משם בזחילה. על העץ ממעל ראה את הכול הקוף והחליט שזו הזדמנות טובה בשבילו לבנות מערכת יחסים טובה עם הנמר. רדף הקוף אחרי הנמר וסיפר לו שהכלב עשה ממנו צחוק. הנמר התעצבן ואמר לקוף לשבת לו על הגב כדי שיבוא איתו ויראה איך הוא עושה מהכלב קציצות... הכלב, שעוד לא הספיק להירגע, ראה פתאום מרחוק את הנמר חוזר וקוף על גבו. במקום לברוח החליט שוב להתיישב כשגבו כלפי תוקפיו, ושנייה לפני שהגיעו אליו אמר בקול: "איפה הקוף המעצבן הזה?! כבר לפני חצי שעה ביקשתי ממנו שיביא לי עוד נמר..." הפעם נס הנמר בבעתה בעודו מנער מגבו את הקוף הבוגדני.

נספח 4

הנחיות להשתתפות בסיפור

הכל פאם שוזכר כלג -

תנגחו

הכל פאם שוזכר נאר -

תשאזו

הכל פאם שוזכר קוף

תאשו תנועות של קוף

**גבל פאס שנצבר הסיפור,
אחרו "נוו..."**

**גבל פאס שאוחרים ראה
או רואה מצמצו שלוש
פאחים**

**גבל פאס שאוחרים חשה
או חושה אחרו "טינג" ועשו
תנועה של לייק**

מחאו כפיים גסוף

**בכל פעם שאוחרים זה
תנו מכה עדינה אל הזג
נחי שיושב לידכם**

**בכל פעם שמישהו מפחד
או נמצא בסכנה אחרו
"הצילו"**

פעולה 6 - ללמוד (בעצמי) וללמד



בדיקת דופק

כמה חניכים הזיזו לפעולה?

רציונל:

לאחר שהחניכים למדו את הרעיון הכללי של המצווה ואת הפרטים שלה, מטרתה של פעולה זו היא לעזור לחניכים למצוא את המקום שלהם במצווה, את הנקודה שבה הם מעולמם יכולים להתחבר למצוות הברכות חיבור אישי.

מטרות:

1. החניכים יראו במצוות ברכות דרך להכרת הטוב.
2. החניכים יבחינו בהבדל בין תודה והערכה שבאה עקב ציווי לכזאת שיוצאת מהלב.
3. החניכים יבחרו ברכה להקפיד עליה ולהפיץ אותה בסניף.

עזרים נדרשים:

- דפי סיכום הפעולות מתחילת החודש
- פתקים ריקים וכלי כתיבה
- שאלות קשר (נספח 1)
- קטע מהמשנה (נספח 2)
- שאלות לתוכנית עבודה (נספח 3)
- כרטיסי ברכות (נספח 4)

מהלך הפעולה:

שלב א -

1. נבקש מכל חניך וחניכה לכתוב על שלושה פתקים שלושה שמות של אנשים שהם צריכים להודות להם ואת הקשר שלהם אל הדמות (לדוגמה: חגית אפרתי, המורה שלי למחול). לאחר מכן נבקש מהם לכתוב על שלושה פתקים אחרים כיצד יבטאו את התודה לכל אחד מן האנשים. נציע רעיונות מגוונים: לקנות מתנה, לומר תודה, להחזיר להם כמו שהם נתנו לנו.
2. נערבב בקערה אחת את פתקי השמות ובקערה אחרת את פתקי דרכי הכרת הטובה.
3. נבקש מכל חניך להוציא פתק אחד של אדם ופתק אחד של דרך לביטוי תודה.

שלב ב -

נעמיד את החניכים במעגל רחב, נקריא שאלות ונורה לכל מי שתשובתו חיובית להתקדם צעד אחד לעבר מרכז המעגל. החניכים שיהיו יותר במרכז יהיו החניכים שענו יותר תשובות חיוביות.

השאלות שנשאל יהיו שאלות על הקשר בין החניכים ובין הדמות שיצאה להם בפתק ועל הרצון שלהם להודות לה (נספח 1).



גם חניך שאינו יודע מי הדמות שכתובה לו מסתתף במשחק. נראה שרוב התשובות שלו יהיו שליליות, כיוון שאינו מכיר את הדמות.

בסיום המשחק נבקש מהחניך שנשאר הכי רחוק ממרכז המעגל ומהחניך שהגיע הכי קרוב למרכז לספר לשאר החניכים מדוע לדעתם הם רחוקים זה מזה.

מצוות ברכות בפשטות שלה היא לברך את ה' על משהו שהוא ברא בעולם - להודות לה', להודות שיש פה משהו גדול ממני. לכל אחד יש דרך משלו להודות, ואת מה שהוא מרגיש שחשוב לו יותר להודות עליו.

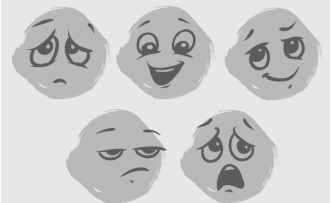
זה הזמן לצבור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר גראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מגיע בדרך כלל? האם הוא מוצאת את עצמה בשבט? מה שלומם?

שני חניכים שחשוב שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

שם: _____
חשוב שנדבר על: _____

שם: _____
חשוב שנדבר על: _____

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?



הצרות למדריכים:

ככל שאנחנו מכירים יותר את מה שאנו באים להודות עליו, כך נהיה קרובים יותר, נהיה מוכנים לעשות יותר כדי להודות עליו ונרגיש מחוברים יותר.

שלב ג -

זוהי הפעולה האחרונה בחודש ארגון: נכין מראש דפים גדולים, ובכל דף יהיה סיכום קצר של הפעולות שנעשו בחודש ארגון שהיו קשורות לנושא החודשי.



נחלק כלי כתיבה ונבקש מהחניכים להסתובב ולהוסיף על דפי הפעולות משהו שלמדו בכל פעולה על מצוות ברכות.

שלב ד -

נחלק לחניכים את המשנה המצורפת (נספח 2). נעבור עליה יחד ונאמר להם שכעת, אחרי חודש של לימוד בעצמנו, אנחנו יכולים לצאת ולעשות משהו עם הלמידה הזאת.

אחרי חודש שבו התקרבו ולמדנו בעצמנו להכיר את המצווה, להרגיש מחוברים יותר, יש לנו זכות "ללמד" את מה שלמדנו החוצה.

סיכום

נפזר שלטים שכתובות בהם כמה ברכות (נספח 4), נורה לחניכים להתחלק לקבוצות על פי הברכה שהם מרגישים הכי מחוברים אליה ונבקש מכל קבוצה להכין "תוכנית עבודה" כדי לחבר את שאר הסניף לברכה הזאת. ניעזר בשלטי השאלות המצורפים (נספח 3): נניח אותם במרכז החדר ונבקש מכל קבוצה לעבור על יד כל שלט ולענות יחד על השאלות.

כל קבוצה תשתף במסקנותיה, ונבחר יחד ברכה את או שתיים שאנחנו רוצים לקחת כפרויקט ולנסות לחבר באמצעותו את שאר חברי הסניף אל הברכה הזו.

נסו לכתוב בכל דף פעולה גם מה עשיתם בחוגן הטכני וגם בחוגן הרציוני מה למדתם.



נספח 1

שאלות קשר

- האם את/ה אוהב/ת את הדמות שכתובה לך בפתק?
- האם את/ה מכיר/ה אותה היטב?
- האם פגשת אותה בשבוע האחרון?
- האם היית רוצה להגיד לה תודה?
- זכית בלוטו: היית נותן/ת לה חצי מהפרס?
- את/ה צריך/ה עזרה דחופה במשהו: היית פונה אליה?
- היית מגלה לה סוד שלא גילית לאף אחד?
- היא מכירה אותך היטב?
- היא עשתה למענך משהו בשבוע האחרון?
- היית עושה את מעשה הכרת הטובה שכתוב לך לאותה דמות?

נספח 2

משנה לחלק לחניכים

**"הלומד תורה על מנת ללמד,
מספיקין בידו ללמוד וללמד.
והלומד על מנת לעשות,**

מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות"

(אבות ד, ה)

**"הלומד תורה על מנת ללמד,
מספיקין בידו ללמוד וללמד.
והלומד על מנת לעשות,**

מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות"

(אבות ד, ה)

**חתי מברכים את הברכה
הזאת?**

**אם לא היינו מצווים לברך
אותה, האם היינו מברכים
או מודים על דבר קומה
בעצמנו?**

חשבו:

מתי יצאו לכם לדרך את

הברכה הזאת מתוך

חיבור גדול? מה זרם

לזה?

מה אדם פשוט חושב על

הברכה הזאת? האם הוא

מרגיש מחובר אליה?

כיצד אפשר לזרום לחישה להתחבר יותר אל הברכה הזאת?

”ברוך אתה ד' אלוקינו מלך העולם שהחיינו וקיימנו
והזימנו לזמן הזה”

”ברוך אתה ד' אלוקינו מלך העולם אשר יצר את
האדם בחכמה וברא בו נקבים נקבים חלולים חלולים.
גלוי וידוע לפני כסא כבודך שאם יפתח אחד מהם
או יסתם אחד מהם או אפשר להתקים ולצמוד לפניך
אפילו שעה אחת: ברוך אתה ד' רופא כל בשר ומפליא
לעשות”

”ברוך אתה ד' אלוקינו מלך העולם הטוב והמיטיב”

המשך נספח 4

”גִּידְרָךְ אֶלַיִנוּ ד’ אֲנֻקִינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת כָּל מַיְנוּ
 תְּבוֹאֲתָהּ לְטוֹבָהּ. וְתֵן טַל וּמָטָר לְבִרְכָה (בְּרִכָּה) אֶל פְּנֵי
 הָאֲדָמָה, וְשִׂיעֵנו מִטּוֹבְךָ וּבִגְדֵיךָ שֶׁנָּתַנָּה לְכִשְׂמֵי הַטּוֹבוֹת.
 בָּרוּךְ אַתָּה ד’, מְגִידְרָךְ הַשָּׁמַיִם”

”בָּרוּךְ אַתָּה ד’ אֲנֻקִינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרְאֵי פְרֵי הָאֲדָמָה”

”בָּרוּךְ אַתָּה ד’ אֲנֻקִינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרְאֵי מְאוֹרֵי הָאֵשׁ”

”בָּרוּךְ אַתָּה ד’ אֲנֻקִינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה אֶת הַיָּם
 הַזֶּה”

”בָּרוּךְ אַתָּה ד’ אֲנֻקִינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹשֵׂה מַעֲשֵׂה
 בְּרִאשִׁית”

”בָּרוּךְ אַתָּה ד’ אֲנֻקִינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. פּוֹקֵחַ עֲוֹרִים”

”גִּירוּךְ אֶתְּהָ ד’ אֲנִיקִינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְזָמַנָּנוּ אֶל דְּבָרֵי תוֹרָה (לְעֶסֶק הַדְּבָרֵי תוֹרָה)”

”גִּירוּךְ אֶתְּהָ ד’, אֲנִיקִינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם, יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא
חֹשֶׁךְ. עָשָׂה שְׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל”



ניצנים - מעלות

**"כי המצווה הזאת אשר אנוכי מצווך היום
לא נפלאות היא ממך ולא רחוקה היא לא בשמים היא"**

גדולים, מצווים ועושים

מדריכים יקרים, מובאת לפניכם סקירה של הפעולות בחוברת זו כדי לאפשר לכם הבנה של התהליך החודשי. אנחנו ממליצים בחום לעבור עליה לפני שאתם מכינים את הפעולה הראשונה, כך תבינו טוב יותר את הנושא ואת החלוקה שלו לפעולות השונות, ותדעו לתווך אותו לחניכים בצורה מיטבית.

השבט שלכם יברר את הנושא השנתי- "מצווה ועושה"- דרך מצוות לימוד תורה ולכן תמצאו כאן התייחסות מיוחדת אליה. חשוב לציין שהנושא המרכזי אינו לימוד תורה אלא "מצווה ועושה", העיסוק בלימוד תורה הוא השביל דרכו נעמיק בסוגיה זו.

בהצלחה!

שבוע ראשון - גדולים

פעולה 1: איך יוצרים קשר?

"אם שמוע תשמעו אל מצוותי": המצוות סובבות אותנו כל החיים, מהרגע שאנחנו קמים בבוקר ועד שאנחנו הולכים לישון, מהלידה ועד 120. מה עניינן של המצוות? ומה משמעותן?

בפעולה זו נבין את משמעות קיום המצוות כקשר ישיר בין עם ישראל לקב"ה.

פעולה 2: ברית עולם

כל מי שמכיר את המצוות יודע שהן כוללות בתוכן זכויות וחובות שונות: מצד אחד החיבור למצווה והשכר שלה, ומצד שני הצורך המורכב לקיים אותה תמיד. בפעולה זו נכיר את מושג הברית, ונעמיק בהבנת המצוות כברית בין עם ישראל לקב"ה.

שבוע שני - מצווים

פעולה 3: חוקים ומשפטים?

למדנו שהמצוות הן הקשר בינינו לבין הקב"ה, ואנחנו מבינים שהמצוות, כמו בברית בין שני בני אדם, הן דבר גדול וחשוב. ה' ציווה אותנו במצוות מגוונות המתוות את דרך החיים שלנו, וזו הדרך שלנו להיות קשורים אליו. בפעולה זו נבין שהסיפור הזה גדול מאיתנו ואנחנו חלק ממנו גם כשאנחנו לא מבינים. נוסף על כך ניפגש עם מצווה חשובה ביותר: מצוות לימוד תורה.

פעולה 4: לעסוק בדברי תורה

בפעולות הקודמות דנו במשמעות קיום המצוות בכלל ובמצוות לימוד תורה בפרט. אנו בניס וננות לעם היהודי, ולכן אנחנו מצווים לקיים ולשמור את המצוות. איך עושים את זה? בפעולה זו נכיר את פרטי מצוות לימוד התורה ונפנים אותם באופן חווייתי.

שבוע שלישי - עושים

פעולה 5: תעשה מצוה (:)

למדנו שהמצווה היא הקשר שלנו עם ה' והתעמקנו בפרטי מצוות לימוד תורה. המצווה היא אכן ציווי שה' מצווה אותנו, אבל היא כוללת גם אמירה של שותפות: המצווה מאפשרת לנו להיות בקשר - להיות צוות! בפעולה זו נכיר את הדברים הטובים שאנו זוכים בהם על ידי המצוות ונפנים את הערך העצום שיש בכל מצווה ומצווה.

פעולה 6: מתיקות התורה

במהלך החודש דיברנו על החיבור שלנו למצוות, ודרכן לקב"ה, והתעמקנו במצוות לימוד תורה. לפני שנסגור את המעגל צריך לראות איך אנחנו לוקחים את זה לחיים שלנו. בפעולה זו ניחשף לאופנים שבהם עם ישראל מקיים את מצוות לימוד התורה ונראה איך אנחנו לוקחים את זה למקום שלנו, לעשיית המצוות בשמחה, בחיבור ובהתרגשות.

מי הקיר הכי יפה בעיר!?

רגע לפני שנצלול לפעולות, רצינו לדבר על הקירות בסניף: הקירות הם אלמנט משמעותי בחודש הארגון- אנחנו משקיעים בהם הרבה זמן ומחשבה והם מייצגים את השבט שלנו בסוף החודש, אבל לא תמיד מצליחים להפוך אותם לכלי חינוכי. השנה אנו מציעים להשתמש בקירות כדי להעצים את הטמעת התוכן בשבט, לגלות כישרונות ולתת במה לחניכים שונים.

איך? על ידי קירות פעילים! קירות פעילים הם קירות שמפעילים אותנו, יוצרים בקרבנו תנועה, גורמים לנו לחשוב בהתאם לתוכן שהקיר מציע. הקיר יכול לספר סיפור, להציע משחק ובסופו של דבר לשדרג את החוויה החינוכית ואת הנראות של החדר. זה אמנם מצריך יותר חשיבה אבל שווה כל רגע של השקעה! כדי להקל עליכם ואפילו רק כדי לפתוח את הראש- הכנו עבורכם שני רעיונות, מוזמנים להפוך אותם למציאות מרהיבה!

נראה איזה קיר יפעיל הכי הרבה הורים בשבת ארגון (:)

אופציה א-

קיר משחק: מכינים לוח מטרה בסגנון הזה -  עם כותרת "תעשה מצוה" או "עשיתי כבר מצוה היום?".

בכל עיגול נכתוב כותרת פרטית ושבטית של "עד כמה אנחנו קרובים למטרה". אפשר להפוך את הקיר למציאותי עם סיכות/נעצים/ מסמרים של צוות ארגון/סקוטשים. המדריכים יכולים לכתוב בלב המטרה את הפרויקט השבטי/נושא הפעולה/המצווה שעוסקים בה ולהתקדם לשם.

אופציה ב-

לוח "פיצוחים" שהשבט יכול לשחק בו לגיבוש והטמעת מה שהכירו ולמדו בפעולות.

הלוח מורכב מהמון משושים בכל הקיר, על כל משושה יש אות (לא חייבים לשחק עם האותיות). השבט מתחלק לשתי קבוצות, כל קבוצה בעלת שחקן שנמצא על אחד מהמשושים בתחתית הלוח. בכל תור הקבוצה שזה תורה בוחרת משושה שאליו היא תתקדם אם תענה על שאלה נכון. המדריך שואל שאלה, אם הקבוצה ענתה נכון היא מתקדמת. אם משחקים עם האותיות, התשובה מתחילה באות שעל המשושה. השחקנים מודבקים על הקיר בסקוטש או סלוטייפ מגולגל..

הקבוצה המנצחת היא זו שהגיעה לצד הנגדי של הכוורת ראשונה.



זקונים

שבוע 1

פעולה 1: איך יוצרים קשר?



בדיקת דופק

כמה חניכים הזיזו לפעולה?

רציונל:

"אם שמוע תשמעו אל מצוותי": המצוות טובות אותנו כל החיים, מהרגע שאנחנו קמים בבוקר ועד שאנחנו הולכים לישון, מהלידה ועד 120. מה עניינן של המצוות? ומה משמעותן? בפעולה זו נבין את משמעות קיום המצוות כקשר ישיר בין עם ישראל לקב"ה.

מטרות:

1. החניכים יבררו את משמעות המצוות כקשר בינינו לבין הקדוש ברוך הוא.
2. החניכים יבינו שקיום המצוות הוא הקשר הישיר של עם ישראל לקב"ה.
3. החניכים ידונו באופן שבו הקשר בין עם ישראל לקב"ה בא לידי ביטוי במצוות.

מקורות להרחבה:

דברי הרש"ר הירש בהקדמתו למהדורה הראשונה של ספרו חורב (העוסק בטעמי המצוות):

גם לו הייתה כל מצווה תעלומה, ולו הייתה כל מצווה גוררת שאלות שאין לנו יודעים להשיב עליהן, אף על פי כן תוקפן המחייב של המצוות לא היה נחלש בשל כך כי הוא זה. לגבי כל מצווה ומצווה, התשובה על השאלה "מפני מה עלי לקיים את הדבר הזה ולהימנע מלעשות את הדבר ההוא", היא אחת, ואחת בלבד: מפני שזה רצונו של ה' ומפני שעליך להיות עבד ה' בכל כוחך, בכל נפשך ובכל מאורך. תשובה זו אינה רק תשובה מספקת, אלא היא במהותו של דבר התשובה היחידה האפשרית. אפילו היה בידינו לחתור אל עומק טעמה של כל מצווה, או שה' בכבודו ובעצמו היה מגלה לנו את טעמי מצוותיו, הייתה זאת ביסודו של דבר התשובה היחידה. עלינו לקיים את מצוות ה', לא בשל טעם זה או אחר, אלא מפני שנצטוונו עליהן מפי הגבורה, שאם לא כן - היאך נהיה עבדי ה'? היאך נשמע בקולו?

וכי יש שמיעה בקול ה' בדרך אחרת? יהודי במלוא המובן הוא זה אשר ממלא בנאמנות ומקפיד לקיים את מצוות העשה והלא תעשה שציוונו ה', מתוך כוונה יחידה, שווה לכל נפש - לעשות בכך רצון הבורא יתברך, ובכך לצאת ידי חובת ייעודו, בתור אדם ובתור בן ישראל. יהודי במלוא המובן הוא זה אשר ממלא בנאמנות את תקנות חכמינו ואת דברי הסופרים הבאים לתת סייג וסיוע לקיום המצוות. הוא ורק הוא, עבד ה' יתברך, וגם אם לא הצליח לחדור אפילו לטעמה של אחת ממצוות ה', זוכה הוא לאושר רוחני ונפשי רב ביותר עלי אדמות. אין לאדם טהור לב הכרת אושר והרגשת אושר גדולה יותר מלמלא ולעשות את רצון הבורא.

לפיכך, כאשר רואים את התורה עצמה דורשת מאיתנו שוב ושוב להגות בה ולרכוש את ידיעת חוקיה, באופן שתהיה בינתנו וחכמת חיינו, אזי לא ייתכן שהכוונה היא שנשתמש בכוחות הרוח שהקב"ה העניק לנו כדי לבחון את חוקי ה' על מנת שכתוצאה מכך תהא מקובלת עלינו ההכרה בתוקפה המחייב של התורה ונכונותינו לקבל על עצמינו עול תורה. בדרך זו, הייתה התורה מבטלת את עצמה כחוק בעל תוקף מחייב. אלא זאת חובתנו: הכרת התוקף המחייב של התורה וקבלת עול קיומה יהיו על ליבנו מיד עם היוודע לנו דבר ה', ועלינו לשמוע את דבר ה' מתוך מוכנות מראש לעשות ולקיים, כדרך שעשו אבותינו בסיני, כאשר ענו ואמרו: "כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע" - עוד בטרם שמעו את תוכן דבר ה'. הם עשו כן מתוך ההכרה העמוקה שאין להם ייעוד אחר, מלבד לעשות את רצון ה' יתברך.

ציוד נדרש:

- כרטיסיות הצגות
- פתקי מילים
- דפים עם מילות השיר
- חישוקים, חוטים או כל דרך אחרת ליצור קטגוריות
- כרטיסיות מצוות

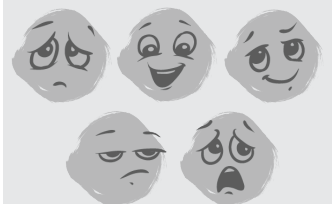
זה הזמן לצבור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר גראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מציג בדרך כלל? האם הוא מוצאת את עצמה בשמחה? מה שמוע?

שני חניכים שחשוב שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

שם: _____
חשוב שנדבר על: _____

שם: _____
חשוב שנדבר על: _____

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?

שלב א -

נפתח את הפעולה במערכוני הצגות קצרים. בכל פעם נזמין שני חניכים, והם יציגו מצב שבו שתי דמויות יוצרות ביניהן קשר על ידי בקשה ונתינה בכל מיני מערכות יחסים: הורים וילדים, מפקד וחייל, מורה ותלמיד, מדריך וחניך (נספח 1).

החניכים יציגו את המצב, ושאר החניכים יצטרכו לנחש מהן הדמויות (לדוגמה, אתה מדריך והוא חניך; את אימא והיא בת).

לאחר ההצגות נשאל את החניכים: אם אני רוצה ליצור קשר עם חבר, אני רוצה לקרב אותו אליי, להיות בקשר אמיץ איתו, מה אעשה? ניתן לחניכים לענות ונוסיף רעיונות משלנו: אני אתן לו מתנה וגם אבקש ממנו בקשה או עזרה, וכמובן אשתף אותו בדבר שהכי חשוב לי.

אחרי שנשמע את התשובות נגיד את המסקנה: כך גם ה' יוצר איתנו קשר, הוא נותן לנו את הדבר שהכי חשוב לו, התורה והמצוות, וגם מבקש מאיתנו להיות שותפים ולקיים אותן. על ידי קיום המצוות אנחנו יוצרים קשר עם בורא עולם.

נסביר לחניכים שיש הרבה פסוקים שעניינם ה' שנתן לנו את המצוות כי הוא רוצה קשר איתנו.

כעת נחלק לכל חניך מילה מפסוק, והחניכים יצטרכו לסדר את המילים לפי הסדר מההיכרות שלהם עם הפסוקים (על כל מילה כתוב לאיזה פסוק היא שייכת, אבל לא כתוב הסדר). הפסוקים עוסקים בנתינת המצוות לנו עקב רצונו של ה' בקשר איתנו (נספח 2).

נעבור עם החניכים על המשמעות של פשט הפסוקים, ונסביר: ה' נתן לנו את המצוות משום שהוא רוצה להיות איתנו בקשר ולהיטיב לנו.

שלב ב -

נחלק לכל חניך דף ועליו מילות השיר של אברהם פריד "התורה והאומות" (נספח 3). מומלץ לשמוע את השיר לפני הפעולה.

נקרא את השיר עם החניכים. אפשר לתת תפקיד לכל חניך או כמה חניכים ולהפוך את השיר להצגה. לאחר מכן נדבר על שה' קירב אותנו אליו קירוב מיוחד, יותר משאר האומות, ולפעמים זה לא פשוט, אבל תמיד שווה את זה. הקשר שלנו איתו הוא כעם!

שלב ג -

נסכם: המצוות הן הקשר שלנו עם הקדוש ברוך הוא, ואנחנו חלק מזה כי אנחנו חלק מעם ישראל.

כעת נדון באופן שבו הקשר בין הקב"ה לעם ישראל בא לידי ביטוי במצוות.

נפזר במרכז המעגל חישוקים: כל חישוק מסמל דרך מרכזית שבה מתבטא הקשר בינינו לבין הקב"ה (נספח 4). ניתן לחניכים למיין אל החישוקים מצוות שונות (נספח 4).

נדון בכל מצווה איך היא יוצרת את הקשר בינינו לבין הקב"ה.

סיכום -

בתחילת הפעולה ראינו שיצירת קשר דורשת עשייה, נתינה וקבלה וחיבור הדדי. ביררנו את משמעות המצוות והבנו שהן שיוצרות את הקשר בינינו לבין הקדוש ברוך הוא. לאחר מכן שרנו את השיר וראינו שהקשר של כל עם ישראל לקב"ה הוא על ידי התורה והמצוות, ובסוף הפעולה ראינו שהקשר בא לידי ביטוי בפועל על ידי המצוות.

הצעה לצ'ופר:

צמיד שעליו כתוב "כבר יצרתי קשר היום? איזו מצווה אני מקיים היום?"



הצרות למדריכים:

כשיש מצב חניכים אפשר לתת לכל חניך כמה מילים. אם אין מספיק מילים לכל החניכים אפשר להכפיל את הפסוקים. אם החניכים שלכם לא מכירים את הפסוקים, מספרו את המילים בכל פסוק, וכך הם יצליחו לסדר את הפסוקים בקלות.

אם החניכים שלכם מתעניינים, תזיזו להם שצכשו שבת, אהל היום חול אפשר לשמוע את השיר היוטיוב.

נספח 1

מצבים

אימא ובת:

אימא מבקשת מהבת שלה לשטוף כלים, והבת מסרבת. האם מבקשת שוב ומזכירה לבתה שהיא טרחה על הכנת ארוחת הצוהריים, והבת אכלה והלכה, ועכשיו הגיע הזמן להיות שותפה. היא אומרת: "בבית הזה יש זכויות, אבל יש גם מטלות!"

מפקד וחייל:

החייל ניגש למפקד שלו בפחד ובחשש ומבקש ממנו להשתחרר לשבת כי הוא מתגעגע הביתה. המפקד אומר שהוא צריך לחשוב, ואחרי כמה שניות אומר שהחייל הצטיין השבוע, ולכן הוא יכול לצאת לשבת.

מורה ותלמיד:

המורה מכריז שכל מי שקיבל מעל 70 במבחן מקבל ארטיק. התלמיד ניגש למורה ואומר לו שהוא מאוד התאמץ אבל קיבל רק 69, והמורה אומר שבזכות המאמץ גם לו מגיע לקבל ארטיק.

מדריך וחניך:

החניך ניגש למדריך ומבקש ממנו סליחה על שהפריע בפעולה. המדריך סולח לו. החניך שואל את המדריך אם הוא יכול ללוות אותו הביתה, והמדריך עונה שכן, ושזה בכלל לא קשור להפרעה של החניך בפעולה.

נספח 2

פסוקי קשר

"כִּי לָקַח טוֹב נִתְּתִי לָכֶם תּוֹרַתִי אֶל תַּעֲזְבוּ" (משלי ד, ב)

"ה' אֱלֹהֵינוּ כָּרַת עֲמֻנוּ בְּרִית בְּחֶרֶב" (דברים ה, ב)

"שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יִדַּע דָּבָר רָע" (קהלת ת, ה)

"וְעֵשָׂה חֶסֶד לְאֲלֹפִים לְאֵהָבֵי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתַי" (שמות כ, ה)

"וְעַתָּה אִם שָׁמוּעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקוֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי וְהִייתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ" (שמות יט, ה)

נספח 3

התורה והאומות

אברהם פריד | מילים ולחן: יום טוב ארליך

בעזרת ה' נפתח בשיחה,

ונספר על ימי השמחה.

השמחה שורה על פני כולם,

התורה מגיעה לעולם.

בורא העולם הגיבור והנורא,

מחפש חתן לבתו - התורה.

השמחה שורה על פני כולם,

התורה מגיעה לעולם.

אל אומות העולם הוא פונה בשאלה -

מי רוצה את התורה ככלה?

האומות שואלות מה והיכן?

איי, אף אחד אינו מוכן.

ומה היה לבסוף עם התורה?

הבה נספר מה שקרה.

ירד המלאך עם התורה ובא,

הישר לרוסיה, למוסקבה.

לרוסים הוא הראה את התורה,

אולי יאהבו לשמרה.

אומרים הם לו: חרשו,

אמור רק ...

אומר להם המלאך: "אנכי ה'",

מאחרים אין להתרשם.

אומרים הם לו: לא, תודה,

כנראה, חבר, שאינך מודע,

שאותנו המסורת לימדה

שלא כך מנהג העדה.

לא-לא-לא, לא, תודה,

אצלנו לא זו העמדה.

אולי בגרמניה - לך תדע,

יקבלו אותך באהדה.

טס המלאך וחוצה את פולין,

ומגיע לברלין.

לגרמנים הוא מראה את התורה,

אולי יאהבו לשמרה.

אומרים הם לו: בסדר, גרייט,

המשך נספח 3

רק אמור ...

אומר להם המלאך: לא תרצח,
רצח הוא דבר מופרך.

עונים הם לו: לא, תודה,

כנראה מיין הר, שאינך מודע,
שאותנו המסורת לימדה
לרצוח בלי גבול ומידה.

לא-לא-לא, לא, תודה,

אצלנו לא זו העמדה.
אולי בצרפת - לך תדע,
יקבלו אותך באהדה.

טס המלאך במעוף זריז,
ומגיע לפריז.

לצרפתים הוא מראה את התורה,
אולי יאהבו לשמרה.

אומרים הם לו: סילבופלה,

רק דבר אחד גלה.

אומר להם המלאך דברים ברורים:
שמרו חיי משפחה טהורים.

עונים הם לו: לא, תודה,

כנראה, מיסייה, שאינך מודע,
שאותנו המסורת לימדה
שלא כך מנהג העדה.

לא-לא-לא, לא, תודה,

אצלנו לא זו העמדה.
אולי באנגליה - לך תדע,
יקבלו אותך באהדה.

טס המלאך לכיוון הנידון,

ומגיע ללונדון.

לאנגלים הוא מראה את התורה,

אולי יאהבו לשמרה.

אומרים הם לו: Thank you, Sir,

רק עוד קצת הסבר חסר.

אומר להם המלאך: "לא תחמוד"
זה דבר שחשוב ללמוד.

עונים הם לו: לא, תודה,

כנראה, מיסטר, שאינך מודע,
שאותנו המסורת לימדה
לחמוד בלי גבול ומידה.

לא-לא-לא, לא, תודה,

אצלנו לא זו העמדה.
אולי באמריקה - לך תדע,
יקבלו אותך באהדה.

ממשיך המלאך בטיסת המרתון,
ומגיע לושינגטון.

לאמריקאים הוא מראה את התורה,
אולי יאהבו לשמרה.

אומרים הם לו: Thank you, fine,

מה כאן הביזנס, באיזה לייף?
אומר להם המלאך בקול רועם:
קיימו כיבוד אב ואם.

עונים הם לו: לא, תודה,

אומתנו תמיד צעירים כיבדה
מבוגרים נועדו אך ורק כדי
לחגוג את Mother's Day.

לא-לא-לא, לא, תודה,

אצלנו לא זו העמדה.
אולי הערבים - לך תדע,
יקבלו אותך באהדה.

טס המלאך במעוף מהיר,

ומגיע לקהיר.

לערבים הוא מראה את התורה,

אולי יאהבו לשמרה.

אומרים הם לו: טוב, מבסוט,

רק צריך לדעת, זה לא פשוט.
אומר להם המלאך: "לא תגנוב",
לגנוב זה דבר לא טוב.

עונים הם לו: לא, תודה,

כנראה, חוואג'ה, שאינך מודע,
שאותנו המסורת לימדה
לגנוב בלי גבול ומידה.

לא-לא-לא, לא, תודה,

אצלנו לא זו העמדה.
אולי אל-יהודים - לך תדע,
יקבלו אותך באהדה.

באמצע הדרך עומד המלאך,
והנה הוא רואה יהודי משולח.

טלית קטן לו ארוכה ורחבה,
התמלא לבו בחדווה.

ליהודי הוא מסר את התורה,
והוא הודה לו וקרא:

רק המתן נא שעה קלה,
אתן לך קבלה.

אין לי זוג יותר מוצלח,

כך חושב לו המלאך.

גם התורה וגם היהודים,
בעולם הם מנודים.

יהודים מאמינים הם בתורה,
ואינם יכולים לעשות כל רע.

על השבת הקדושה שומרים,
ומכבדים את ההורים.

מששמע את זאת המלאך,

חזר למקום שמשם נשלח.

את התורה זיווג, הותיר בעולם,

במקום הטוב מכולם!

נספח 4

מיון מצוות

דרכים מרכזיות (חישוקים):

- הדרך שלי לדבר עם ה' (דרך ליצור קשר עם ה')
- ללמוד את דבר ה' ולדעת אותו
- לעשות דברים שמשמחים את ה' גם אם אנחנו לא מבינים למה
- לעשות דברים שמשמחים את ה' וגם אותנו
- מצווה כללית, ששייכת לכל עם ישראל

המצוות: הדלקת נרות שבת, חנוכייה בחנוכה, מצות בפסח, סוכה בסוכות, שמירת שבת, תפילין, לימוד תורה, להיות בשמחה תמיד, לאהוב את ה', שלוש תפילות ביום, כיבוד הורים, הכנסת אורחים, השבת אבדה, והדרת פני זקן, טלית וציצית, ואהבת לרעך כמוך, שילוח הקן, ביקור חולים, נטילת ידיים, ברכת המזון, קריאת שמע על המיטה, כשרות, צניעות, אשר יצר, שמיטה, תרומות ומעשרות, יישוב הארץ.



הערות למדריכים:

פעולה 2: ברית עולם



רציונל:

כל מי שמכיר את המצוות יודע שהן כוללות כל מיני זכויות וחובות: מצד אחד החיבור למצווה והשכר שלה, ומצד אחר הצורך המורכב לקיים אותה תמיד. בפעולה זו נכיר את מושג הברית ונעמיק בהבנת המצוות כברית בין עם ישראל לקב"ה.

מטרות:

1. החניכים יכירו את המושג "ברית" ואת משמעותו.
2. החניכים יבינו את המצוות הבנה מחדשת כברית בין עם ישראל לקב"ה.
3. החניכים יבינו כרזות המציגות את הברית בין עם ישראל לקב"ה.

ציוד נדרש:

- הפתעות לשוק קח-תן
- דף הגדרה מילונית
- דפי מקורות מודגשים
- כרטיסיות הסבר לדפי מקורות
- דפים, טושים ושלל חומרים לכרזות
- פרס לכרזה המנצחת

מהלך הפעולה:

שלב א

נפתח ביצירת שוק קח-תן תאורטי. נסביר לחניכים שיש לנו כל מיני דברים לתת להם תמורת משהו אחר שהם ייתנו לנו (רשימת הדברים בנספח 1).

בכל פעם נציג משהו שאנחנו רוצים לתת, והחניכים יציעו את ההצעות שלהם. נקרא למי שיסכים להצעות שלנו, נעמוד מולו ונלחץ לו יד ונגיד לו: "אנחנו כורתים ברית בינינו!" לאחר מכן נגיד לשאר החניכים: "אתם עדים לברית שאנחנו כורתים בינינו".

לאחר שלושה-ארבעה שבבים נשאל את החניכים מי רוצה להציע משהו גם הוא, ונדגיש שהכול תאורטי. בסיום המשחק נשאל את החניכים: מהי ברית? מה צריך בשביל שתהיה ברית?

לאחר שנשמע את תשובות החניכים נציג לחניכים דף שכתובה בו הגדרה של המושג ברית (נספח 2).

שלב ב

נשאל את החניכים: אם זו ההגדרה של המושג ברית, למה קוראים כך לברית מילה, ברית קודש, לוחות הברית? מי כורת עם מי את הברית הזו?

אפשרות א: נחלק לחניכים דפים שכתובים בהם פסוקים מספר דברים, ובכל דף מודגש פסוק אחד.

נסביר לחניכים שבדף כתובים פסוקים מחומש דברים, החומש האחרון בתורה, שמדברים על ברית מיוחדת מאוד. נקרא את הפסוקים יחד, וכל חניך יקריא בקול את הפסוק שמודגש בדף שקיבל. נבקש מהם למצוא את התשובות לשאלות אלו: מי כורת את הברית? מה כל צד נותן? איזו מין ברית זאת? (נספח 3)

אפשרות ב: נראה לחניכים סדרת תמונות (נספח 4) ונשאל אותם: מי כורת את הברית? מה כל צד נותן? איזו מין ברית זאת?

נניח על הרצפה כרטיסיות הפוכות של "עם ישראל כולו" ו"אלוקים", וביניהן נניח כרטיסייה פתוחה שיש בה ציור של לחיצת ידיים (נספח 5). מתחת לעם ישראל נניח כרטיסייה הפוכה של "להיות לו לעם + קיום

א. השגים גדולים שיש בהם כנה מדריכים אפשר לחלק את השגים לקבוצות ולשחק את המשחק בפורום קטן יותר.
ג. אם יש אמצעים, אפשר להביא ממתקים והפתעות ולהשתמש בהם כדי להפוך את השוק לאמיתי.

אם הדפים כתובים פסוקים מהתורה, ולכן יש להקפיד לאסוף את הדפים מהחניכים ולשים לב שלא מבלבלים בהם.

מצוות" ומתחת ל"אלוקים" נניח כרטיסייה הפוכה של "ברכה + להיות להם לאלוקים".

כשהחניכים יענו על השאלות נהפוך את הכרטיסיות.

נסביר לחניכים שברית היא פעולה רוחנית, והיא באה לידי ביטוי בפועל על ידי קיום המצוות. המצוות נקראות כך מהמילים "ציווי" ו"צוות", מאחר שאנחנו מצוים בהן, והן שהופכות אותנו לשותפים מלאים לבורא העולם בכבודו ובעצמו!

שלב ג

לאחר שהבנו את המושג ברית ואת משמעות הברית בינינו לבין הקב"ה, שמתבטאת במצוות, נערוך עם החניכים תחרות כרזות: החניכים יתחלקו לקבוצות, וכל קבוצה תכין כרזה המבטאת בדרך הטובה ביותר את הברית בינינו לבין הקב"ה. אמרו לחניכים שכדאי לשלב מצוות בכרזות. אם אתם יכולים, הבטיחו פרס לקבוצה המנצחת.

סיכום

בתחילת הפעולה הכרנו את המושג ברית והבנו את משמעותו. לאחר מכן ביררנו את משמעות המצוות כברית בין עם ישראל לקב"ה. הבנו שהברית היא הקשר בינינו לבין הקב"ה, והיא באה לידי ביטוי במצוות.



בדיקת דופק

כמה חניכים הזיעו לפעולה?

זה הזמן לצבור ולחשוב על
החניכים שלי, להעביר גראש כל
אחד ואחת מהם... האם הוא
מגיע בדרך כלל? האם היא
מוצאת את עצמה בשה? מה
שנאמס?

שני חניכים שחשוב שאדבר
איתם באופן אישי לאחר
הפעולה:

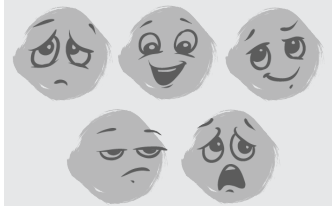
שם:

חשוב שנדבר על:

שם:

חשוב שנדבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאזכור לקראת
הפעולה הבאה?



נספח 1

דברים שאפשר למכור בשוק קח-תן

- גלידה
- אהיה שומר הראש שלך למשך יום
- אם תצטרך עזרה, מייד אבוא לעזור לך
- אשחק רק איתך במה שתרצה למשך שעה
- אתן לך חמצוצים
- אהיה איתך יום שלם
- אקנה לך פיצה
- אם יהיה ויכוח בין החניכים, תמיד אהיה לצידך
- נלך לבאולינג, ואני אשלם
- אעשה בשבילך את המטלות שלך בבית
- אכין לך שיעורי בית

נספח 2

הגדרה לברית

**"חובה ידידות, הסכם של שלום,
הסכם שיתוף פעולה"**

נספח 3

פסוקי ברית

דברים כט, ט-י

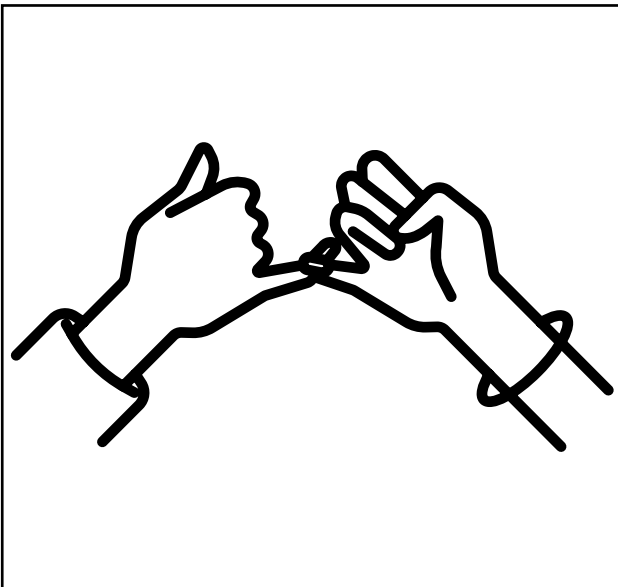
אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושריכם כל איש ישראל. טפכם נשיכם וגרף אשר בקרב מחניך מחטב עציך עד שאב מימיה. לעברך בברית ה' אלקיך ובאלתו אשר ה' אלקיך כרת עמך היום. למען הקים אתך היום לו לעם והוא יהיה לך לאלקים כאשר דבר לך וכאשר נשבע לאבתך לאברהם ליצחק וליעקב. ולא אתכם לבדכם אנכי כרת את הברית הזאת ואת האלה הזאת. כי את אשר ישנו פה עמנו עמך היום לפני ה' אלקינו ואת אשר איננו פה עמנו היום.

דברים ל, ט-י

והזיתך ה' אלקיך בכל מעשה ידך בפרו בטנג ובפרו בהמתך ובפרו אדמתך לטובה כי ישוב ה' לשוש עליך לטוב כאשר שש על אבתך. כי תשמע בקול ה' אלקיך לשמור מצותיו וחקותיו הכתובה בספר התורה הזוה כי תשוב אל ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך. כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא נפלאה הוא ממך ולא רחקה הוא. לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה. ולא מעבר לים הוא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה. כי קרוב אליך הדבר מאד בפרו ובלבבך לעשתו.

נספח 4

סדרת תמונות





עם ישראל
כולו

להיות לו
לעם + קיום
מצוות

אלווקים

להיות להם
לאלווקים +
ברכה



מצווים

שבוע 2

פעולה 3: חוקים ומשפטים!?



בדיקת דופק

כמה חניכים הזיזו לפעולה?

רציונל:

למדנו שהמצוות הן הקשר בינינו לבין הקב"ה, ואנחנו מבינים שהמצוות, כמו בברית בין שני בני אדם, הן דבר גדול וחשוב. ה' ציווה אותנו במצוות מגוונות המתוות את דרך החיים שלנו, וזו הדרך שלנו להיות קשורים אליו. בפעולה זו נבין שהסיפור הזה גדול מאיתנו ואנחנו חלק ממנו גם כשאנחנו לא מבינים. נוסף על כך ניפגש עם מצווה חשובה ביותר: מצוות לימוד תורה.

מטרות:

1. החניכים יבינו את הגדולה של קיום המצוות גם כשהן אינן מובנות לנו.
2. החניכים ייפגשו עם משמעות מצוות לימוד תורה.
3. החניכים ירכיבו פאזל בנושא לימוד תורה.

מקורות להרחבה:

חוקים ומשפטים - הרב חגי לונדון

על פי רוב מקובל להבין את החלוקה בין חוקים ומשפטים באופן דיכוטומי: המושג חוקים (או "מצוות שמעיות" כלשון הרמב"ם בשמונה פרקים ו) בא לבטא ציוויים אשר אין מצוי בהם כלל הגיון כדוגמת פרה אדומה וכו'; עקב כך נותרים הם לנצח במעמד מנוכר לנפשנו וקיומם נעשה מתוך צייתנות לגזירת מלך בלבד. לעומת זאת משפטים (או "מצוות שכליות", שם) הינם ציוויים כדוגמת לא תרצח ושאר ציוויים חברתיים הניתנים להבנה אנושית; לפיכך ניתן לחוש בהם תחושת חיבור והזדהות.

במשנת הרב קוק (בשמן רענן א, אורות המצוות) מתבארים המושגים הללו באופן עמוק יותר: "המצוות המעשיות יש בהן משום שני הדרכים - של בקשת ההיגיון ובקשת הטעמים, ושל התגלות והכרחיות שהיא למעלה מההיגיון ומיסוד הטעמים". במילים פשוטות יותר: בכל מצווה מצויים בעת ובעונה אחת גם רבדים הניתנים להבנה וגם רבדים נסתרים. במצוות המכוננות חוקים כדוגמא, אין הכוונה לומר כי אין בהם כלל היגיון ומוסר, אלא חוסר תחושת ההבנה והשייכות הראשונית אליהן הינה סימפטום לכך כי קיים בהן היגיון ומוסר עליון. בקיום המצוות הללו, דווקא בשל חוסר ההבנה הראשונית, מתבטאת שייכותנו לממד האלוהי העל-אנושי, לאותם עולמות ומרחבים אינסופיים אשר עלינו עוד לחשוף. ההיגיון בחוקים אמנם איננו מובן לנו במבט ראשוני אולם ככל שאנו חושפים - בתהליך לימודי אשר איננו חדל לעולם - את הרבדים הנסתרים של אותן מצוות, מעורר הדבר בנו את המצפוניות וההזדהות העמוקות ביותר בעבודת ד'; על כן, אף בחוקי תורה מובהקים כדוגמת פרה אדומה - ניתן להגיע להבנה מסוימת (ראה לדוגמא את פירושו של הרש"ר הירש לפרשת חקת).

מאידך, משפטים הינם אותם ציוויים אשר טעמם הראשוני ניכר אמנם לעין באופן מיידי אולם אף בהם מצויים עומקים אינסופיים שיש מהם העתידים להיחשף במהלך הדורות. היינו, אין הכוונה לומר כי משפטים הינם ציוויים אשר מוצו על ידי שכלנו בשלב זה או אחר ואנו מודעים לטעמם המלא; אף במצוות כדוגמת לא תרצח או לא תגנוב קיימים רבדים נוספים של משמעות מעל ומעבר להכרתנו האנושית-בסיסית. בזכות לימוד מתמיד של טעמי המצוות יכול אדם להגיע לתובנות חדשות ומתוך כך לחיבור נפשי עמוק יותר אף במצוות הנתפסות כחברתיות גרידא.

ניתן לסכם ולומר כי על פי הרב קוק בכל מצווה ומצווה קיים גם פן חוקי של טעמים עתידיים אשר אינם מובנים לנו עדיין, ובמקביל גם פן משפטי של טעמים גלויים לנו כבר עתה; ההבדל הוא שבמצוות המכוננות חוקים הפן העתידי-נסתר דומיננטי יותר ואילו במצוות המכוננות משפטים מובלט יותר הפן ההווה-גלוי. יוצא שהיחס בין הפן החוקי לפן המשפטי משתנה באופן סובייקטיבי לפי עיונו ומדרגתו של כל אחד. תפקידנו איפה הוא להעמיק בחקר כל מצווה, להציף ולהעביר יותר ויותר רבדים מהממד הנסתר אל הממד הגלוי, מהרובד המנוכר לנו לרובד השייך להבנתנו ולהזדהותנו; או במילים אחרות: לחבר את עולם העתיד אל עולם ההווה.

ציוד נדרש:

- צעיפים או מטפחות
- דפי פסוקים
- חלקי פאזל

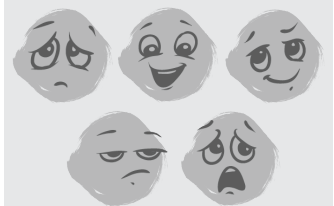
זה הזמן לצבור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר גראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מניע בדרך כלל? האם הוא מוצאת את עצמה בשהל? מה שלומם?

שני חניכים שחשוב שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

שם: _____
חשוב שנדבר על: _____

שם: _____
חשוב שנדבר על: _____

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?

שלב א -



הערות למדריכים:

אם אין ממה לבנות מסלול מכשולים, אפשר לצדד הרחבי הסניף או מחוץ לסניף ולקבוע נקודת התחלה ונקודת סיום.



נפתח את הפעולה במסלול מכשולים. נסדר מראש את אחד החדרים בסניף כך שייראה כמו מסלול מכשולים (שולחנות, ספסלים, מה שיש). אפשר גם מחוץ לסניף או בגינה.

נחלק את החניכים לזוגות. אחד החניכים יכסה את עיניו בצעיף או מטפחת, ובן זוגו יסובב אותו כמה סיבובים כדי שלא ידע לאן הוא פונה. החניך שעניו מכוסות יצטרך להגיע לקצה המסלול בלי להיתקל במכשולים, ובן זוגו יכול לכוון אותו, אבל רק בדיבור, בלי לגעת בו. הזוגות יצאו למסלול בזה אחר זה. לאחר שכל הזוגות יסיימו את המסלול החניכים מתחלפים: מי שהלכו במסלול יכוונו, ומי שכיוונו יצעדו במסלול. המטרה: להגיע לסוף המסלול בלי להיתקל במכשולים.

לאחר המשחק נחזור לשבת במעגל. נשאל את החניכים: מה היה קורה אילו לא הייתם מקשיבים לבן הזוג שלכם? מה הרגשתם כשכיוונתם את בן הזוג שלכם?

נסביר לחניכים שהמשחק הזה הוא משל, והמצוות הן הנמשל: לפעמים אנחנו מקיימים מצוות שאנחנו לא מבינים ואיננו יודעים למה נצטוו בהן. במשחק לא ידענו למה בן הזוג שלנו מכוון אותנו ככה ולא אחרת, אבל התברר לנו שזה היה הכי טוב. כך גם המצוות הן שיוצרות את הקשר בינינו לבין הקב"ה גם כאשר הן אינן מובנות לנו, וזה דבר גדול אפילו יותר: לקיים בלי להבין, רק משום שה' אמר. אנחנו מקשיבים לו הקשבה גמורה.

נשאל את החניכים: מה ההבדל בין חוקים למשפטים? ניתן לחניכים לענות ולאחר מכן נסביר: חוקים הם מצוות שאנחנו לא מבינים, ומשפטים הם מצוות שמובנות לנו. נבקש מהחניכים לתת דוגמאות לחוקים ולמשפטים.

לאחר מכן נסביר לחניכים שקיום המצוות הוא הקשר שלנו עם ה' גם אם אנחנו לא מבינים את המצווה, וזה דבר גדול.

שלב ב -

נסביר שאנחנו הולכים להכיר לעומק מצווה אחת: את מצוות לימוד תורה.

נפזר על הרצפה דפים שעל כל אחד מהם כתוב פסוק או קטע מהתפילה שקשור למצוות לימוד תורה (נספח 1). בכל פעם נניח עוד דף וניתן לחניכים לקרוא (ולשיר) ולראות אם הם מכירים את הקטעים.

נבקש מהחניכים לבחור קטע שמוצא חן בעיניהם במיוחד ולהגיד בסבב מהו.

לאחר מכן נשאל את החניכים: מהי מצוות לימוד תורה? מה המשמעות שלה? איך זה קשור לפסוקים?

נסביר לחניכים שהתורה היא שמכוונת ומדריכה אותנו, והיא היכולת שלנו ללמוד את דבר ה'. אנחנו, עם ישראל, הבנים של ה', יכולים ללמוד את התורה ולהכיר אותו דרכה כי הוא כתב אותה.

שלב ג -

נאסוף את הדפים ונחלק לכל חניך חלק מפאזל. הפאזל ירכיב את המילים "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו".

מהצד השני של הפאזל יהיו חלק מההלכות של מצוות לימוד תורה (נספח 2), והן יעשו לנו הכנה מקדימה לפעולה הבאה.

לאחר הרכבת הפאזל נסביר לחניכים שהמצוות כולן מרכיבות את הקשר שלנו עם הקב"ה ויוצרות דבר גדול. כל מצווה, כל פרט קטן, היא חלק מהקשר הגדול של עם ישראל לקב"ה.

נהפוך את הפאזל לצד השני ונעבור עם החניכים על ההלכות. נאמר לחניכים שבפעולה הבאה יהיה להם משחק שקשור להלכות, ולכן כדאי להם לנסות לזכור כמה שיותר.

סיכום -

בתחילת הפעולה, במסלול המכשולים, ראינו כמה חשוב שמישהו יכוון אותנו ולמה זה מועיל לנו גם אם אנחנו לא מבינים את הסיבה ואת הטעם למצווה. אחר כך הכרנו את מצוות לימוד תורה ואת משמעותה, וכן את ההבדל בין חוקים למשפטים. סיימנו בהרכבת פאזל שבו ראינו איך כל פרט קטן של מצווה הוא חלק מהקשר הגדול של עם ישראל לקב"ה.

נספח 1

קטעי תפילות על לימוד תורה

- ובאו כולם בברית יחד, נעשה ונשמע אמרו כאחד
- אבינו, אב הרחמן, המרחם, רחם עלינו ותן בליבנו בינה להבין ולהשכיל. לשמוע, ללמוד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה
- והאר עינינו בתורתך ודבק ליבנו במצוותיך ויחד לבבנו לאהבה את שמך למען לא נבוש ולא ניכלם ולא ניכשל לעולם ועד
- תורת ה' תמימה משיבת נפש עדות ה' נאמנה מחכימת פתי
- ברוך הוא אלוקינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו
- אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו
- אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו
- כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה
- ונשמח בדברי תלמוד תורתך ובמצוותיך לעולם ועד
- מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי
- משה אמת ותורתו אמת
- טוב לי תורת פוך מאלפי זהב וכסף
- והערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפינו ובפיות עמך בית ישראל
- הוא יפתח ליבנו בתורתו

"אשר בחר
בנו מכל
העממים ונתן
לנו את
תורתו"

המשך נספח 2

מצווה גדולה
לעבור ללמודי
תורה ולסייע להם
בפרנסתם

צריך ללמוד היטב
ולחזור על הלימוד
פעמים רבות כדי
שלא לשכוח אותו

המצווה
ללמוד תורה
היא מצווה
תמידית

המטרה
של מצוות
לימוד תורה
היא לדעת
ולזכור את
מה שלומדים

בלימוד תורה
אנחנו עוסקים
בדבר ה'

מצווה שאי אפשר
לעשותה על ידי
אחרים, מהגבלים
תלמוד תורה כדי
לקיימה

כאשר
לומדים
תורה, ראוי
ללמוד בקול
רם

לימוד תורה
הוא מצווה
מהתורה

לימוד הלכה
קודם ללימוד
סוּח אחר
כחו משנה
ותלמוד

מצווה שאפשר
לעשותה על ידי
אחרים, אין
מהגבלים תלמוד
תורה כדי לקיימה

מצווה תורה נמשכת
כל הזמן, כל החיים

מצוות לימוד
תורה כוללת את
התורה שבכתב,
את התורה שבעל
פה, את ההלכה
למעשה ואת
האמונה והמוסר

כל איש
מישראל
חייב בלימוד
תורה



הערות למדריכים:

פעולה 4: לעסוק בדברי תורה

רציונל:

בפעולות הקודמות דנו במשמעות קיום המצוות בכלל ובמצוות לימוד תורה בפרט. אנו בני העם היהודי ובנותיו, ולכן אנחנו מצווים לקיים ולשמור את המצוות. איך עושים את זה? בפעולה זו נכיר את פרטי מצוות לימוד תורה ונפנים אותם באופן חווייתי.

מטרות:

1. החניכים ייחשפו לפרטי מצוות לימוד תורה.
2. החניכים יפנימו את הכללים באופן חווייתי.
3. החניכים יתנסו בקיום מצוות לימוד תורה.

מקורות להרחבה:

פניני הלכה, הרב אליעזר מלמד, ליקוטים א, מצוות תלמוד תורה:



ציוד נדרש:

קלפים למשחק זיכרון

מחשב, מקרן ומצגת או דפים להקרנת השאלון

דפי לימוד

מהלך הפעולה:

נפתח את הפעולה במשחק שמטרתו להמחיש שהפרטים הם שמרכיבים את הכלל. החניכים יעמדו במעגל ויחזיקו ידיים. נאמר: "שלוש, ארבע ו...". והחניכים יתיישבו במעגל בלי לעזוב ידיים. אפשר לנסות בזוגות, בשלישיות ובשבת כולו.

לאחר המשחק נחזור לשבת במעגל ונסביר לחניכים שכל אחד מהם נצרך במעגל כדי שכולם יצליחו לשבת. כל אחד הצליח לשבת בזכות המעגל כולו.

נזכיר לחניכים את הפאזל שהרכבנו יחד בפעולה הקודמת ונאמר להם שכך גם במצוות, את הכלל מרכיבים הרבה פרטים. בפעולה הזו נכיר את הפרטים של מצוות לימוד תורה.

שלב א -

בפאזל בפעולה הקודמת ראינו את ההלכות של מצוות לימוד תורה, והן אינן זרות לחניכים. כעת נשחק עם החניכים "זיכרון אנושי".

כל אחד יקבל קלף שעליו כתובה חצי הלכה שקשורה למצוות לימוד תורה ויצטרך למצוא את החצי השני של ההלכה שלו (נספח 1).

לאחר שכל חניך יקרא את הכתוב בקלף שלו הוא יצטרך למצוא את הקלף המתאים לו. בסיום המשחק יקריא כל זוג את ההלכה שלו לפי סדר ההלכות: על מחצית מהקלפים יהיה כתוב מספר בשביל שהחניכים יוכלו להקריא את תוכן הקלפים שלהם לפי הסדר.

נסכם עם החניכים את המשחק ונסביר שעברנו עכשיו על ההלכות המרכזיות שקשורות למצוות לימוד תורה.

הפעולה מאורגנת בצלילי את המשחק לשני מעגלים, הניס ובהנות. אם השבט שלכם גדול מאוד, גם אז אפשר לחלק אותו לכמה מעגלים.

אם אתם רוצים לשדרג את המשחק ולהפוך אותו למשנה יותר, תוכלו לקשור לכל קלף חוט לתליה על הצוואר, כך שהחניכים יהפכו ל"קלפים" עצמם.



בדיקת דופק

כמה חניכים הזיעו לפעולה?

שלב ב -

לאחר שהכרנו את ההלכות נציג לחניכים שאלון "בחנו את עצמכם" בנושא מצוות לימוד תורה (נספח 2). מומלץ להכין מצגת של השאלות, וכל חניך יספור לעצמו את הנקודות. במידה ולא מתאפשר להציג במצגת, תוכלו לחלק לחניכים דף A4 כמו בנספח.

שלב ג -



שימו לב שיש אפשרות לשני דפי לימוד לפי רמת קושי, אחד עם הכוונה ואחד בלי. בחרו את הדף שמתאים יותר לחניכים שלכם. אל תפחדו לאתגר אותם.

לסיכום הפעולה נסביר לחניכים שכל מה שלמדנו בפעולה מתחיל עכשיו. נחלק לכל זוג חניכים דף לימוד קצר בנושא הלכות לימוד תורה (נספח 3). מומלץ להביא הפתעות טעימות לחניכים הלומדים, כי התורה מתוקה מדבש!

סיכום -

הכרנו ולמדנו מעט שבמעט על מצוות לימוד תורה. התורה רחבה ועמוקה כמו ים, ויש עוד המון מה ללמוד ולהחכים. (:

זה הזמן לצבור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר גראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מגיע בדרך כלל? האם הוא מוצאת את עצמה בשיעור? מה שלומם?

שני חניכים שחשוב שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

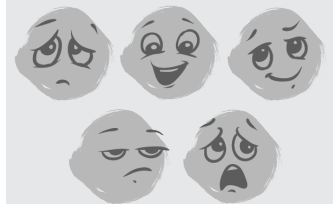
שם:

חשוב שנדבר על:

שם:

חשוב שנדבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?



נספח 1

חצאי הלכות

1. לימוד תורה הוא מצווה מהתורה, שנאמר	"וְלִמְדַתְּם אֹתָם וְשִׁמְרַתְּם לַעֲשׂוֹתָם" (דברים ה, א)
2. צריך ללמוד היטב ולחזור על הלימוד פעמים רבות	כדי שלא לשכוח. שכן נאמר (דברים ו, ז): "וְשִׁנַּנְתֶּם"
3. המצווה ללמוד תורה היא מצווה תמידית,	שנאמר (יהושע א, ח): "לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ, וְהָגִיתָ בוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה"
4. מצוות לימוד תורה כוללת את התורה שבכתב,	את התורה שבעל פה, את ההלכה למעשה ואת האמונה והמוסר
5. מצווה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, מבטלים תלמוד תורה כדי לקיימה,	ומצווה שאפשר לעשותה על ידי אחרים, אין מבטלים תלמוד תורה כדי לקיימה
6. לימוד הלכה קודם ללימוד	מסוג אחר, כמו משנה ותלמוד
7. המטרה במצוות תלמוד תורה היא	לדעת ולזכור את כל מה שלומדים
8. בלימוד התורה אנו עוסקים	בדבר ה' שמופיע בעולם
9. מצוות לימוד תורה נמשכת כל הזמן,	ביום ובלילה, בעת שאדם צעיר ועד יומו האחרון.
10. כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, גם עני וגם עשיר,	גם בריא גם חולה, גם צעיר וגם מבוגר.
11. המעמד הנכבד בישראל הוא מעמדם של	גדולי תורה, וכל אחד יכול להיות גדול בתורה
12. מצווה גדולה לעזור	ללומדי תורה ולסייע להם בפרנסתם
13. כאשר לומדים ראוי לומר את הלימוד בקול, ולומדים זאת	מהפסוק "לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ"

<p>כאשר לומדים ראוי לומר את הלימוד בקול, ולומדים זאת</p>	<p>מהפסוק "לא ימוש ספר התורה הזה מפיוך"</p>
---	--

נספח 1

<p>”וְלִמְדַתְּם אֹתָם וְשִׁמְרַתְּם לְעֲשֹׂתָם” (דברים ה, א)</p>	<p>לימוד תורה הוא מצווה מהתורה, שנאמר</p>
<p>כדי שלא לשכוח. שכן נאמר (דברים ו, ז): ”וְשִׁמְרַתְּם”</p>	<p>צריך ללמוד היטב ולחזור על הלימוד פעמים רבות</p>
<p>שנאמר (יהושע א, ח): ”לא יָנוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ, וְהָגִיתָ בוּ יוֹמָם וְלַיְלָה”</p>	<p>המצווה ללמוד תורה היא מצווה תמידית,</p>
<p>את התורה שבאזן פה, את ההלכה למעשה ואת האמונה והמוסר</p>	<p>מצוות לימוד תורה כוללת את התורה שבכתב,</p>

נספח 1

מצווה שאפשר לעשותה על ידי אחרים, אין מהטלים תלמוד תורה כדי לקיימה

מצווה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, מהטלים תלמוד תורה כדי לקיימה,

מסוג אחר, כמו משנה ותלמוד

לימוד הלכה קודם ללימוד

לדעת ולזכור את כל מה שנאמרים

המטרה במצוות תלמוד תורה היא

בדבר ה' שופיע בעולם

בלימוד התורה אנו עוסקים

נספח 1

<p>מצוות לימוד תורה נמשכת כל הזמן, ביום ובלילה, בעת שאדם צעיר ועד יומו האחרון.</p>	
<p>כל איש מישראל חייה בתלמוד תורה, גם אני וגם עשיר, גם בריא גם חולה, גם צעיר וגם מבוגר.</p>	
<p>המאמץ הנכבד בישראל הוא מאמץ של גדולי תורה, וכל אחד יכול להיות גדול בתורה</p>	
<p>מצווה גדולה לעזור ללומדי תורה ולסייע להם בפרנסתם</p>	

בחנו את עצמכם

א. מתי בפעם האחרונה יצא לך ללמוד תורה?

1. בגלל הפעולה נאלצתי לסגור את הגמרא...
2. בדבר התורה של הקומונרית במפקד בשבת האחרונה
3. עכשיו, בפעולה!:

ב. באיזו תכיפות יוצא לך ללמוד תורה?

1. בכל יום בבוקר ובערב אחרי התפילה, לקיים את מה שנאמר "וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה"
2. מדי פעם כשמישהו קורא לי ללמוד איתו או אם נתקלתי במשהו יפה או מעניין
3. כשאני נזכר/ת כמה זה חשוב אני משתדל/ת מאוד ללמוד

ג. מהן ברכות התורה?

1. ברכות שאנחנו מברכים על מתן התורה ועל לימוד תורה, ומברכים אותן בכל בוקר
2. אי אפשר ללמוד תורה בלי לומר אותן בבוקר!
3. אמנם... זה כתוב בתורה כנראה

ד. מהו לימוד תורה בשבילך?

1. לימוד תורה הוא מצווה נפלאה ואהובה עליי מאוד
2. כשאגדל אלמד יותר תורה
3. עוד לא ברור לי

ה. כשאני רואה אדם גדול בתורה אני...

1. רץ אליו, מנשק את ידו ומקשיב לדברי התורה שלו
2. מצביע/ה עליו בהתלהבות
3. מתלבט/ת אם אני מזהה אותו ואם זה באמת הוא

ו. כשיש לי קצת זמן ללמוד, תמיד...

1. אלמד שתי הלכות. זה הכי חשוב!
2. אחפש סביבי משהו נחמד ללמוד
3. אמלמל פרק תהלים בעל פה

ז. האם יוצא לך להיפגש עם דברי תורה בזמן הפנוי?

1. אני לומד/ת בכל יום משהו קטן.
2. לפעמים אני קורא/ת דברים שאני נתקל/ת בהם. עם החומר למבחן

תוצאות המבחן:

11-17 נקודות: אפשר לומר עליכם את אמרתו של רבי יוחנן: "אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁגִּדַּל בְּתוֹרָה וְעִמְלוּ בְּתוֹרָה וְעוֹשֶׂה נְחֹת רֹחַ לְיוֹצְרֹוֹ!" המשיכו לעמול ולעבוד קשה, ואין ספק שתרוויחו מכך ושעמלכם יישא פירות! בעוד כמה שנים נראה אתכם תלמידי חכמים!

12-16 נקודות: אתם בהחלט ראויים להערכה. אתם מעריכים את התורה ואת לומדיה ומשתדלים "לחטוף" קצת גם לעצמכם. אין ספק שלימוד התורה שלכם חשוב מאוד ושווה המון! העיקר: אל תשכחו לזכות במצווה הנפלאה הזאת שוב ושוב!

17-21 נקודות: כל מילה שאתם לומדים בתורה היא נפלאה! מצוות לימוד תורה תיתן לכם הרבה יותר משאתם מסוגלים לדמיין. כל טיפה וטיפה שאתם לומדים, כולל מה שראינו בפעולה עכשיו, עושה ופועלת המון גם אם זה לא נראה ככה, והופכת אתכם לצדיקים. חזקו ואמצו!

נספח 3

אפשרות 1:

מתוך קיצור שולחן ערוך לרבי שלמה גאנצפריד זצ"ל, סימן כ"ז - הלכות לימוד תורה

סעיף א

אחר התפלה יקבע עת ללמוד תורה. וצריך שאותו העת יהיה קבוע, שלא יעבירונו אף אם סבור להרויח הרבה. ואם צריך לעשות איזה דבר נחוץ מאד, ילמד מקדם לכל הפחות פסוק אחד או הלכה אחת, ויעשה מה שנחוץ לו, ואחר כך ישלים חקו. ובקצת קהלות קדושות נתיסדו חברות קדושות, ללמד תורה ברבים מיד לאחר התפלה. ויש לכל ירא שמים להתחבר אליהם - או"ח סימן קנ"ה

סעיף ב

כל איש ישראל חייב ללמד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורין, בין בחור בין זקן גדול. אפלו עני המחזיר על הפתחים, חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר והגית בו יומם ולילה. ומי שאינו יודע כלל ללמד, או שאי אפשר לו מחמת רב, הטרדות, יספק לאחרים הלומדים, ותחשב לו כאלו לומד בעצמו, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה בפסוק שמח זבולן בצאתו ויששכר באהליה, זבולן ויששכר עשו שתפות. זבולן עסק בסחורה וספק ליששכר פרנסתו, שיהיה לו פנאי לעסק בתורה. לפיכך הקדים הפסוק זבולן ליששכר, מפני שתורתו של יששכר על ידי זבולן היתה. וכן מצינו במשנה - זבחים פ"א, שמעון אחי עזריה אומר וכו', ונקרא שמעון על שם אחיו עזריה, לפי שעזריה עסק בפרקמטיא, והיה מספק צרכי שמעון אחיו, שהיה עוסק בתורה, והתנו ביניהם, שיהא חלק לעזריה, בשכר למודו של שמעון. ועל-כל-פנים יתאמץ כל אדם ללמד, אפלו רק מעט, בכל יום ובכל לילה

סעיף ג

מי שאינו יכול לעשות תורתו קבע, אלא שהוא קובע עתים לתורה, יעסק בעתים הללו שהוא קובע, ללמד ההלכות השכיחות, הנצרכות לדעת לכל איש ישראל, וגם באגדות ומדרשים וספרי מוסר אשר יסודתם בהררי קדש. ממדרשי רבותינו זכרונם לברכה שהם מועילים להחליש כח היצר הרע. ואשרי מי שיש לו חק קבוע ולא יעבר, ללמד בספר "חק לישראל" דבר יום ביומו, וכל המוסיף, מוסיפין לו טובה מן השמים.

סעיף ד

כשהוא לומד וצריך לצאת לחוץ, אל יניח את הספר פתוח, כי על ידי זה משכח תלמודו.

סעיף ה

צריך לזהר, בכל מה שהוא לומד, להוציאו בשפתיו ולהשמיע לאזניו. שנאמר לא ימוש ספר התורה הזה מפיד, והגית בו וגו'. ומי שמוציא בשפתיו, אף-על-פי שאינו מבין, קיים מצות ולמדתם ולכן כל עם-הארץ מברך ברכת התורה בשחר, לפני הפסוקים, וכן כשעולה לספר-תורה. וכל העוסק בתורה, ואינו יכול להבין, מחמת קצר דעתו, יזכה להבינה בעולם הבא.

המשך נספח 3

מתוך הספר "פניני הלכה" של הרב אליעזר מלמד, כרך ליקוטים א', סעיף א' - ערך לימוד התורה

המצווה החשובה ביותר בתורה היא מצוות תלמוד תורה. אמרו חז"ל, ששקולה מצוות תלמוד תורה כנגד כל שאר המצוות. וכן אמרו ששכרה של מצוות תלמוד תורה שקול כנגד שכרן של כל המצוות (פאה א, א, ובירושלמי שם, ובבלי מו"ק ט, ב).

שתי סיבות עיקריות ישנן למעמדה העליון של מצוות תלמוד תורה. ראשית, בלא לימוד לא ניתן לקיים את המצוות. שנית, מעלתה הרוחנית למעלה מכל שאר המצוות. ונבאר יותר:

דבר ברור הוא, שללא ידיעה ברורה בכללי המצוות ופרטיהן, לא ניתן לקיים את מצוות התורה. על כן ישנו הכרח, שכל יהודי ידע את כל יסודות המצוות. וזהו שאמרו חכמים (קידושין מ, ב): "תלמוד גדול, שהתלמוד מביא לידי מעשה".

בנוסף לכך, לימוד התורה הוא המצווה הרוחנית ביותר, ועל כן מעלתה למעלה מכל שאר המצוות. האדם מורכב מגוף ונשמה, וכל המצוות המעשיות שבתורה מתקיימות על ידי הגוף וקשורות לדברים שבעולם הזה, הגשמי. ואילו מצוות תלמוד תורה נעשית על ידי המחשבה, ועל כן היא המצווה הרוחנית ביותר, ועל ידה באה הנשמה לידי ביטוי מלא. על ידי הלימוד אנו מתעלים ומתקשרים אל מה שמעבר לעולם, אל עולם הנצח. ובזכות שישראל לומדים תורה יומם ולילה, ומקשרים את העולם הזה עם עולם הנצח, מתקיים העולם כולו. ואילו ח"ו היה העולם בטל רגע אחד מתורה, מיד היה חוזר לתוהו ובוהו, שנאמר (ירמיהו לג, כה): "כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקֹּת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שִׁמְתִי".

וכן אמרו חז"ל שבסדר הבריאה - התורה קדמה לעולם, ולאחר שהקב"ה ברא את התורה הכוללת בתוכה את כל האידיאלים והערכים שבעולם, המשיך הקב"ה וברא את העולם כדי להגשים את אותם אידיאלים אלוקיים שבתורה. נמצא אם כן שעל ידי לימוד התורה אנו מתקשרים אל המימד הרוחני שהוא שורשו של העולם הזה הגשמי. וככל שאנו עוסקים יותר בתורה בשקידה ובהעמקה, כך אנו מתקשרים יותר אל שורש החיים, ומתוך כך נמשכת ברכה לעולם הזה, והוא מתפתח ומתעלה.

לפי שני היסודות הללו אפשר להבין את שני המרכיבים שבמצוות לימוד התורה. הראשון, לדעת את התורה, היינו לדעת את כל מצוות התורה בכל פרטיהן ודקדוקיהן, וכן את כל הרעיונות האמוניים והמוסריים שבתורה, וזאת כדי לדעת לחיות נכון. והחלק השני, לעסוק בתורה. כלומר, גם אדם שכבר זכה לדעת את כל יסודות התורה, מצווה עליו להמשיך ללמוד ולהתעמק בתורה, שלימוד התורה הוא העיסוק המתאים לנשמה, ועל ידו האדם מתקשר אל שורשו הרוחני של העולם.



המשך נספח 3

אפשרות 2:

מתוך קיצור שולחן ערוך לרבי שלמה גאנצפריד זצ"ל
סימן כ"ז- הלכות לימוד תורה

סעיף א

אחר התפלה יקבע עת ללמוד תורה. וצריך שאותו העת יהיה קבוע, שלא יעבירונו אף אם סבור להרויח הרבה. ואם צריך לעשות איזה דבר נחוץ מאד, ילמד מקדם לכל הפחות פסוק אחד או הלכה אחת, ויעשה מה שנחוץ לו, ואחר כך ישלים חקו. ובקצת קהלות קדושות נתיסדו חברות קדושות, ללמד תורה ברבים מיד לאחר התפלה. ויש לכל ירא שמים להתחבר אליהם - או"ח סימן קנ"ה

הסבר: תפילת שחרית היא הדבר הראשון שעושים הבוקר, והקיצור שולחן ערוך מסביר שמיד אחרי התפילה יש ללמוד תורה, אפילו משהו קטן.

← מה לדעתכם הסיבה לכך?

סעיף ב

כל איש ישראל חייב ללמד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורין, בין בחור בין זקן גדול. אפלו עני המחזיר על הפתחים, חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר והגית בו יומם ולילה. ומי שאינו יודע כלל ללמד, או שאי אפשר לו מחמת רב, הטרדות, יספק לאחרים הלומדים, ותחשב לו כאלו לומד בעצמו, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה בפסוק שמח זבולן בצאתך ויששכר באהליך, זבולן ויששכר עשו שתפות. זבולן עסק בסחורה וספק ליששכר פרנסתו, שיהיה לו פנאי לעסק בתורה.

הסבר: כל אדם מישראל חייב ללמוד תורה, גם אם הוא עני, עשיר, בריא, חולה, מבוגר או צעיר. מה יעשה אדם שלא יודע ללמוד, או שהוא טרוד בעסקיו מאוד? עונה הקיצור שולחן ערוך: יעזור לאדם לומד להתפרנס, וזה יחשב לו כאילו למד תורה.

← מדוע לדעתכם זה נחשב לו כאילו למד?

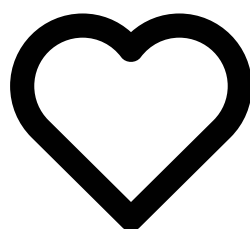
סעיף ג

מי שאינו יכול לעשות תורתו קבע, אלא שהוא קובע עתים לתורה, יעסק בעתים הללו שהוא קובע, ללמד ההלכות השכיחות, הנצרכות לדעת לכל איש ישראל, וגם באגדות ומדרשים וספרי מוסר אשר יסודתם בהררי קדש. ממדרשי רבותינו זכרונם לברכה שהם מועילים להחליש כח היצר הרע. ואשרי מי שיש לו חק קבוע ולא יעבר, ללמד בספר "חק לישראל" דבר יום ביומו, וכל המוסיף, מוסיפין לו טובה מן השמים.

הסבר: סעיף ג' עוסק באדם שאין לו הרבה זמן ללמוד תורה, ומסביר שיש סדר עדיפויות בלימוד. אומר הקיצור שולחן ערוך: גם אדם עסוק מאוד, צריך לקבוע לו זמנים קבועים בהם הוא עוסק בתורה לא משנה מה, וילמד בהם הלכה, ולאחר מכן מדרשים ואגדות.

← מדוע לדעתכם הלכה קודמת לאור סוסי הלימוד?





עושים

שבוע 3



הצרות למדריכים:

פעולה 5: תעשה מצווה :)

רציונל:

למדנו שהמצווה היא הקשר שלנו עם ה' והתעמקנו בפרטי מצוות לימוד תורה. המצווה היא אכן ציווי שה' מצווה אותנו, אבל היא כוללת גם אמירה של שותפות: המצווה מאפשרת לנו להיות בקשר - להיות צוות! בפעולה זו נכיר את הדברים הטובים שאנו זוכים בהם על ידי המצוות ונפנים את הערך העצום שיש בכל מצווה ומצווה.

מטרות:

1. החניכים יכירו את דברי חז"ל על חשיבות קיום המצוות.
2. החניכים יעמיקו בערך של עשיית מצווה אחת כשותפות בין עם ישראל לקב"ה.
3. החניכים ישתפו את השבט במעשה טוב או במצווה שעשו שהיו בעלי ערך וחשיבות גדולה.

מקורות להרחבה:

"בן עזאי אומר: הו' רץ למצוה קלה ובורח מן העבירה. שמצוה גוררת מצוה, ועבירה גוררת עבירה. ששכר מצוה מצוה, ושכר עבירה עבירה" (אבות ד, ב).

ציוד נדרש:

- ופלים
- דפי לימוד

מהלך הפעולה:

שלב א -

נפתח את הפעולה בתחרות: מרוץ שליחים.

נסביר לחניכים את המשחק: השבט יתחלק לשתי קבוצות. כל קבוצה עומדת בטור, ובמרחק די גדול מולה מונחת חבילת ופלים. ברגע ההזנקה החניך הראשון בכל טור מתחיל לרוץ לעבר חבילת הוופלים של הטור שלו, לוקח ופל, מברך עליו "מזונות" ואוכל אותה, ואז רץ בחזרה לסוף הטור. ברגע שהוא מגיע לטור החניך הבא מתחיל לרוץ, עד שכל הטור מסיים. אנחנו אחראים לשים לב איזו קבוצה מסיימת ראשונה.

לאחר המשחק נחזור לשבת במעגל ונשאל את הקבוצה שניצחה במשחק: איך היה לכם? איך סיימתם את המשחק? התשובה הצפויה תהיה "ניצחנו! וגם קיבלנו ופלים". אחר כך נשאל את הקבוצה המפסידה מה היא הרוויחה, וסביר להניח שהחניכים יענו שלמרות ההפסד בתחרות הם קיבלו ופלים.

נסכם את הנמשל: כמו המשחק גם למצוות יש ערך בפני עצמן. כל מצווה ומצווה חשובה! כל מצווה ומצווה יוצרת קשר בינינו לבין הקב"ה!

שלב ב -

אפשרות א: נחלק לחניכים דפי לימוד שיש בהם משפט מהתלמוד הירושלמי, פסוק מספר משלי ופירושו וקטע מספרו של רבי נחמן מברסלב "ליקוטי מוהר"ן" (נספח 1).

נקרא את המשפט מהירושלמי ונסביר לחניכים שזו רק אמרה אחת מהרבה אמרות חז"ל על כל מה שמקבל מי שמקיים מצווה אחת. נדגיש שלא אמרו "מי שמקיים הרבה מצוות", "מי שמקיים את כל המצוות", "רק הצדיקים" - בכלל לא! כל מי שמקיים מצווה אחת, זה מספיק כדי שה' ישלח לו הרבה ברכה.

נמשיך לקרוא את הפסוק ממשלי ואת פירושו ונסביר לחניכים: אוהבי ה' הם מי שמקיימים את מצוותי, ולהם מובטח שכר גדול. הברית בינינו לבין הקב"ה טובה ומשמחת.

אם השגט קטן מדי, כדאי לשחק בקבוצה אחת. אם השגט גדול, אפשר ביותר משתי קבוצות. כוהן, אפשר להביא כל ממתק אחר (בהתאם לרשימות). אם אין אפשרות להביא ממתק, אפשר לשחק בכוסות מים או מ"ץ

אם בחרתם באפשרות השנייה, לקרוא את הסיפור, מומלץ להוסיף גם את דבריו של רבי נחמן.



גדיקת דופק

כמה חניכים הגיעו לפעולה?

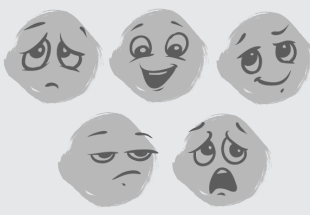
זה הזמן לעזור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר בראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מציג בדרך כלל? האם היא מוצאת את עצמה בשביל שה' ישלח לו שלום?

שני חניכים חשובים שאדגדג איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

שם: _____
חשוב שנדגדג על:

שם: _____
חשוב שנדגדג על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?

לסיום נקרא את דברי רבי נחמן ונסביר לחניכים שגם מי שרחוק מאוד מה' ומתורתו, אם הוא עושה משהו קטן הוא מתקדם הרבה יותר ממה שנדמה לו. בעולם הזה נראה לנו שעשינו משהו חסר חשיבות, אבל מבחינת הקדוש ברוך הוא זה המון, ויש לזה ערך גדול מאוד!
אפשרות ב: נחלק לחניכים דף ובו סיפור חסידי (נספח 2). נקרא את הסיפור עם החניכים, ולאחר מכן נסביר: אנחנו לא מבינים את הערך של המצוות שאנחנו מקיימים, ולפעמים נדמה לנו שבעשיית מצווה אחת עשינו מעשה חסר חשיבות או בעל חשיבות מעטה, אבל האמת היא שכל מצווה שלנו היא חשובה ומשמעותית מאוד. גם מי שהוא לא הכי צדיק אבל קיים מצווה אחת, זה מספיק בשביל שה' ישלח לו הרבה ברכה. הברית בינינו לבין הקב"ה טובה ומשמחת מאוד.

שלב ג -

נמשיך בסבב שיתופי: כל חניך בתורו ישתף את השבט במעשה טוב או במצווה שעשה שנראים קטנים ולא משמעותיים אבל בעצם יש להם ערך וחשיבות גדולה.

סיכום -

התחלנו במשחק מרוץ שליחים שבו ראינו שגם הקבוצה שהפסידה בעצם הרוויחה, וגם אם נראה שלא, זה היה שווה. ראינו שחז"ל מדברים הרבה בשבח כל מי שמקיים מצוות, ואפילו מצווה אחת, ושזה הרבה יותר משמעותי ממה שנדמה לנו.

סיימנו את הפעולה בסבב של מעשים טובים שעשינו, ומשמח מאוד לראות ולשמוע כמה דברים גדולים וחשובים אנחנו עושים שמקרבים אותנו לקב"ה גם בלי להיות צדיקים גמורים :)



נספח 1

דף לימוד

• "כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין את ימיו ונוחל את הארץ" (ירושלמי, קידושין א, ט).

• "לְהַנְחִיל אֹהֲבֵי יֵשׁ וְאַצְרֵתֵיהֶם אֶמְלֵא" (משלי ח, כא).

רד"ק:

להנחיל אוהבי יש - יש לי מתנה טובה להנחיל אותה לאוהבי, והיא חיי העולם הבא, וגם יש לי ברכה למלא את אוצרותיהם מכל טוב. ויש מפרשים יש כלומר דבר קיים, והם חיי העולם הבא, שלא יכלו למי שזכה בהם, וגם עושר בעולם הזה.

• "וְאִם אַתָּה רְחוּק מְאֹד מְאֹד מִפְּנֵי יִתְבָּרַךְ

וְנִדְמָה לְךָ שְׂאֵתָה פּוֹגֵם בְּכָל שְׁעָה מִפֶּשַׁע נִגְדוֹ יִתְבָּרַךְ

עַם כָּל זֶה כְּנִגְדָה זֶה תִּדְעַ

שְׂאִישׁ כְּזֶה שֶׁהוּא מְגַשֵּׁם כָּל כֶּךְ

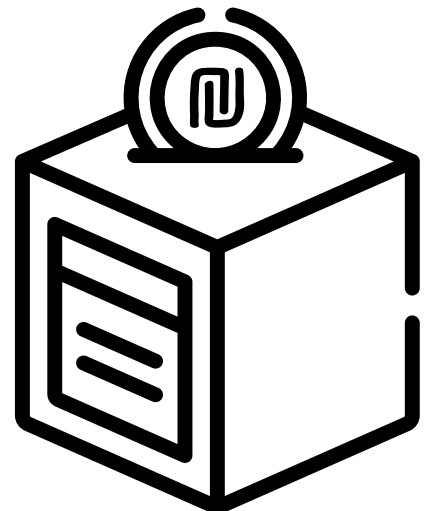
כָּל תְּנוּעָה וְתַנוּעָה שֶׁהוּא מְנַתֵּק עֲצָמוֹ מֵעֵט מֵעֵט מִן גְּשָׁמֵיחוֹ

וּפְנִיָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִיא גְדוּלָה וִיקָרָה מְאֹד מְאֹד

וְאִפְּיֵלוֹ נִקְדָּה קִטְנָה מְאֹד, שֶׁהוּא נִעְתָּק מִגְּשָׁמֵיחוֹ אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ

הוּא רֵץ בְּזֶה כְּפֹה וְכִפְּהוֹ אֲלֵפִים פְּרָסָאוֹת בְּעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים".

(ליקוטי מוהר"ן מח)



מתוך הגדת ה'חפץ חיים':

"מהו ערכה של מצווה?" שכר מצוות - עין לא ראתה...

מעשה ביהודי עני, ביש מזל ומחוסר פרנסה, בכל דבר שבו שלח את ידו - נכשל. היה מהלך, ונפשו מרה ועגומה, ידע כי אין בביתו מזון סעודה אחת. הלך שחוח, ובליבו זעקה: "ריבונו של עולם, עד מתי?!"

וה' שומע שוועת עניים, צעקת הדל מקשיב ומושיע. הלך העני שפוף ועיניו בקרקע, ולפתע צד מבטו נצנוץ קרני אור משתברות.

הרהר בליבו: שבר זכוכית הוא או חתיכת פח בוהקת. כמעט ועבר משם, אך חכך בדעתו. חזר לאחוריו, גחן והרים את החפץ - אולי כפתור הוא, אולי איזו אגורת כסף? לא, אבן שקופה בידו, זוהרת באור יקרות. חשב: סוחר הסדקית ודאי ימצא בה עניין, אולי אף ייתן תמורתה איזה שקל, ואוכל לקנות מעט לחם להשביע את רעבוני...

סוחר הסדקית בחן את האבן, ואמר: אין זו זכוכית, זו אבן יקרה, גש אל הצורף. הצורף הזעיק משטרה - אבן חן כזו ביד אביון - בוודאי מאוצר המלך נגנבה. סיפר את סיפורו, ונתקל בחוסר אמון. הובל לתחנת המשטרה עד לבירור העניין.

האבן הובהלה אל ארמון המלוכה, והאחראי על גנזי המלך נקרא לזהותה.

גלגל הממונה את האבן בין אצבעותיו ולא פסק מלהלל את שקיפותה ואת צבעה, את בוהקה ואת ברקה, גודלה ונקיותה - לא, אבן זו לא נגנבה מאוצר המלך, אין אבן כזו בכל גנזי הממלכה! האבן אשר בכתר המלך חיוורת לעומתה, אם בקולי ישמעו - יקבעו אבן זו במקומה!

אמר המלך: יובא לפני בעל האבן, שלו היא - וברצוני לקנות אותה ממנו. מייד הבהילו את העני לארמון, הריצוהו במדרגותיו ומבואותיו, מסדרונותיו ואולמותיו, עד שמצא עצמו בטרקלין הענק, ניצב לפני כס המלכות! בירך בהתרגשות "שחלק מכבודו לבשר ודם!" מי מילל ומי פילל שיזכה לכבוד כה רם!

"אבן זו - שלך היא?!" נשמע קולו של המלך.

"איני יודע", מלמל, "אבן זו או אבן אחרת. מצאתי אבן נוצצת, בקשתי למוכרה, ומצאתי עצמי במעצר..."

הנוכחים החניקו חיוך, והמלך שאל: "ומה מחירה?"

נבוך העני, מה יאמר? ממוכר הסדקית חשב לבקש שקל. מן הצורף - מי יודע? מאה שקלים, אולי אלף?! לא, אל יגזים, עוד יהיה לצחוק... אבל כאן עומד הוא לפני המלך, אולי יעז לבקש תמורת האבן איזו עבודה קבועה באורוות הסוסים, ובכך ייושע מעוניו המשווע?

"ובכן, מה תאמר?" קטע המלך את הרהוריו.

נבוך וכנוע קד ואמר: "אדוני המלך, וכי בקי אני בשוויין של אבנים טובות?! ייתן המלך כפי רצונו!"

הסתודד המלך עם הממונה על גנזי רגע קט, ואמר: "מכיוון שכך, הברירה בידך: רצונך במאה אלף דינרי זהב מזומנים, או במאה דינרי זהב לחודש במשך כל ימי חיך?" אבל העני לא ענה, עיניו התגלגלו בחוריהן, והוא נפל ארצה מתעלף...

והנמשל ברור מאליו:

מקיימים אנו מצוות, ויודעים אנו שהן נכנסות אל גנזי המלך, מלכו של עולם. יודעים אנו כי ייתן עבורן שכר - אבל מה הם מושגיני בשכר רוחני, מה היא הבנתנו בשכר נצחי? הן קטנים אנו, וזעירים מושגיני. זוטות דומות בעינינו כשיא האושר וכפסגת הגמול!

על כן אומרים אנו: ריבונו של עולם, קבע נא אתה את גודל השכר, כידרך המלאה, הרחבה העשירה והפתוחה - "עין לא ראתה אלוקים זולתך, יעשה למחכה לו..."



פעולה 6: מתיקות התורה

רציונל:

במהלך החודש דיברנו על החיבור שלנו למצוות, ודרך לקב"ה, והתעמקנו במצוות לימוד תורה. לפני שנסגור את המעגל צריך לראות איך אנחנו לוקחים את זה לחיים שלנו. בפעולה זו ניחשף לאופנים שבהם עם ישראל מקיים את מצוות לימוד התורה ונראה איך אנחנו לוקחים את זה למקום שלנו, לעשיית המצוות בשמחה, בחיבור ובהתרגשות.

מטרות:

1. החניכים ייחשפו להיקף קיום מצוות לימוד תורה בסביבתם הקרובה ובעם ישראל כולו.
2. החניכים יפנימו את השמחה שבקיום המצווה.
3. השבט יציע הצעות להגברת לימוד התורה בשבט או בסניף.

מקורות להרחבה:

אור החיים על דברים כו, יא: "ושמחת בכל הטוב" על דרך אומרו (תהלים קמה) טוב ה'. ולהעריך על זה אמר בכל הטוב פירוש דבר הכולל כל הטוב ואין זה אלא הקב"ה שהוא מקור הטוב, אשר נתן לך פירוש כי דבר זה אין ערך אליו אלא מתנת חנם. ואמר "לך", לשלול זולתו לא מלאך ולא שרף יזכה לזה.

גם ירמוז במאמר "בכל הטוב" אל התורה כאומרם ז"ל (ברכות ה, א) "ואין טוב אלא תורה", שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם.

ציוד נדרש:

- טבלאות חתימות
- עטים
- כרטיסיות לומדי תורה
- המקול להשמעת השיר

מהלך הפעולה:

שלב א -

נפתח את הפעולה בתחרות קבוצות: נחלק את החניכים לקבוצות של ארבעה חניכים. לכל קבוצה יש שתי משימות: המשימה הראשונה היא לאסוף חתימות בסניף או ברחוב מעוברים ושבים שלומדים תורה בהתאם לתדירות שבה הם לומדים תורה. החתימות ימלאו את הטבלה (נספח 1). המשימה השנייה היא להתקשר לעשרה אנשים ולשאול אותם מהו לימוד תורה בשבילם. את התשובות כותבים בטבלה.

הקבוצה המנצחת היא זו שחוזרת לסניף ראשונה ובידה טבלה מלאה.

נחזור לשבת במעגל ונפזר כרטיסיות תורה על הרצפה. בכל כרטיסייה כתוב משפט שמספר על לימוד התורה בישראל (נספח 2).

לחלופין:

נפזר על הרצפה את הכתבות (נספח 3). בכל כתבה יש פן מסוים של התקרבות לקב"ה ולתורה.

נבקש מהחניכים לעבור בין הכרטיסיות כמה דקות ולחזור לשבת.

נסביר לחניכים שמה שראינו בכרטיסיות עכשיו הוא רק טיפה בים של מצוות שעם ישראל מקיים. זה כל הזמן קורה, מתפתח ומתקדם: עם ישראל מקיים מצוות ולומד תורה בלי סוף.

כדאי להחליט מראש על מספר החתימות שאתאים לאוכלוסייה בסביבת הסניף ולחניכים שלכם. געת הצורך אפשר לבחור רק אחת מהמשימות.



גדיקת דופק

כמה חניכים הגיעו לפעולה?

זה הזמן לעזור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר בראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מציג בדרך כלל? האם היא מוצאת את עצמה בשבט? מה שמוס?

מי חניכים שחשוב שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

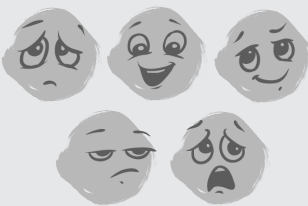
שם:

חשוב שנדבר על:

שם:

חשוב שנדבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?

נשמיע לחניכים את השיר "אור החיים" של ישי ריבו. אפשר לחלק את המילים (נספח 4).

לאחר השמעת השיר נשאל את החניכים: מה השיר בא לומר לנו? מה ישי ריבו חושב על התורה? מה הוא מרגיש כלפיה? האם גם לנו פעם יצא לפגוש את המתיקות הגדולה שבתורה? מה אתם אומרים, כל התלמידים בישיבות, במדרשות, בבתי המדרש, כל לומדי התורה בישראל, מסכימים עם ישי ריבו שהתורה מתוקה?

נספר לחניכים על המנהג ללקק דבש: לאורך דורות נהגו בגלות וגם פה בארץ שכשהילד מגיע ל'חדר' (אשכנזים) או ל'כותאב' (ספרדים), כשהוא בן 3, נותנים לו דף של אותיות האלפבית שעליו מרוח דבש, נותנים לו ללקק את הדבש ומאחלים לו שהתורה תהיה מתוקה בפיו כמו הדבש.



נשאל את החניכים: למה אתם חושבים שנהגו את המנהג הזה?

שלב ג -

נסכם את כל הפעולות שהיו לנו עד עכשיו: הבנו את משמעות המצוות והברית שיש בינינו לבין הקב"ה. אחר כך הכרנו את מצוות לימוד תורה, את המשמעות של עשיית מצווה אחת יחידה ואת הגודל והעוצמה שיש במצוות.

נסיים את המערך בחשיבה משותפת. נפתח דיון עם החניכים: איך אנחנו מצטרפים לגל לימוד התורה האדיר הזה? איך אנחנו יכולים להגביר את לימוד התורה בשבט שלנו ובסניף, ובכלל בסביבה שלנו? נקבל עלינו כשבט את אחת הצעות להגביר את התורה בסניף. מומלץ לחלק משימות ותחומי אחריות ולראות איך אנחנו הופכים את החזון למציאות ומגבירים תורה בסניף. כדאי להפוך את ההצעה למיזם שמתחיל עכשיו!)

סיכום -

בתחילת הפעולה ראינו כמה אנשים סביבנו לומדים תורה ומהו לימוד תורה בשבילם. לאחר מכן ראינו את כמות המצוות שעם ישראל מקיים (זוהי עוד לא הכול), שמענו את השיר "אור החיים" והבנו כמה התורה נפלאה ומתוקה. סיימנו בהצעת הצעות להגברת התורה בסניף.

נבקש מכל חניך וחניכה לחשוב על מצווה שהם התחברו אליה באופן אישי במהלך החודש והם רוצים לקבל עליהם, לספר למה הם התחברו אליה או לשתף עליה משהו.

שנזכה ללמוד וללמד, לשמור ולעשות!

נספח 1

לומדים פעם בשבוע לפחות	לומדים מדי יום	לומדים בכל זמן פנוי	מהו לימוד תורה בשבילי?

נספח 2

עולם התורה בישראל - המספרים המלאים

(אביאל הלוי, 'קרוב אליך', ה' באלול תשע"ז)

- יש כ־3,450 בחורים בישיבות הגבוהות הציוניות (הנתונים משנת שנת התשע"ז).
- יש כ־10,200 תלמידים ב־75 ישיבות ההסדר.
- ב־23 המכינות הקדם-הצבאיות ילמדו השנה כ־1,150 תלמידים.
- מספר האברכים הנשואים במוסדות הציונות הדתית עומד על כ־3,100. נוסף על כך בכוללים של הישיבות הגבוהות לומדים קרוב ל־1,200 אברכים.
- בכוללים של ישיבות ההסדר לומדים כ־800 אברכים, ולצידם עוד כ־50 כוללים ציוניים שאינם בישיבות, ובהם לומדים כ־1,100 אברכים.
- משך הלימוד הממוצע של תלמיד ישיבת הסדר הוא 60 חודשים. תלמידי הישיבות הגבוהות מחזיקים בממוצע של 80 חודשי לימוד, ושל האברכים בכולל - 48 חודשים נוספים על פרק הלימוד שלהם כתלמידים רווקים בישיבה.
- בציבור החרדי פועלים כיום כ־1,400 ישיבות וכוללים, ובהם, על פי שנתון הציבור החרדי שהתפרסם בשנה שעברה, לומדים כ־35,700 בחורים ועוד כ־72,600 אברכים.
- בסך הכול יש כ־1,550 מוסדות ללימוד תורה, ומספר לומדי התורה נאמד כיום בכ־126,000 בני 18-67.

סלבס בהתחזקות

אורנה דץ מדליקה נרות שבת, ומרגשת: "זה ככה מגיל 12"

אורנה דץ חושפת את המצווה שהיא לא מפספסת מגיל 12: הדלקת נרות שבת. ומה יש לה לומר על משפחה ומסורת?

שירה כהן | כ"ז סיון התשע"ט | 30.06.19 | 11:44

הדלקת נרות [שבת](#) בערב [שבת](#) היא בין המצוות היקרות והחשובות שנצטוונו בהן, לא בכדי. מצווה זו היא חלק ממצוות מיוחדות שתפקידן לייקר ולרומם ולכבד את השבת, וחשיבותה בכך שהיא גורמת לעונג גדול באמצעות האור שלה. אור זה של נרות השבת הוא אור מיוחד, שמאיר על הנשמה באופן שלא ניתן להסביר, ואת זה מרגישים גם אנשים רחוקים מקיום תרי"ג מצוות, וכאלה שאינם מגדירים עצמם כשומרי תורה ומצוות.

"הדלקת נרות זה משהו שאני עושה מאז שאני זוכרת את עצמי", אומרת מנחת הטלוויזיה אורנה דץ בראיון ל"ווינט". "אמא שלי תמיד מדליקה בשישי. זה רגע שאתה עם עצמך, עם הדבר הזה של להתפלל, וזו אותה בקשה מאז שאני זוכרת את עצמי. מגיל 12, מגיל 13, גם כשאני בחו"ל - אני תמיד מדליקה נרות, ולא משנה איפה אני. זה מה שמבדל אותי בין שישי לשבת".

סלבס בהתחזקות

השף מאיר אדוני מקדש שם שמיים בברלין: "משהו בתפילין מדליק בי אור חדש כל יום"

"משהו בתפילין מדליק בי אור חדש כל יום בנשמה, ממלא אותי ונותן לי כוחות": השף מאיר אדוני מקדש שם שמיים בברלין

שירה כהן | ט"ז סיון התשע"ט | 18.06.19 | 14:02

השף מאיר אדוני (צילום: מתוך דף הפייסבוק של מאיר אדוני)

השף הישראלי מאיר אדוני הפתיע אתמול (ב') את אלפי עוקביו באינסטגרם, כשפרסם תמונה של [תפילין](#) ולצדה כתב את המילים הבאות: "אני רחוק מלהיות יהודי שומר מצוות, אבל משהו בתפילין מדליק בי אור חדש כל יום בנשמה, ממלא אותי ונותן לי כוחות".

הפוסט גרם לקידוש שם שמיים גדול שכן מדובר בדף שעוקבים אחריו למעלה מ-120 אלף איש - בין היתר חילונים ואף כאלה שאינם יהודים. בתמונה נראות ככל הנראה התפילין האישיות שלו, לאחר שהניח אותן.

סלבס בהתחזקות

טל מוסרי: "לחבר את הילדים למסורת ישראל זו ממש לא הדתה"

בראיון לערוץ 7 סיפר כוכב הילדים טל מוסרי על הקשר שלו עם היהדות ועם חב"ד, ועל הסיבה שבגללה הוא לא פוחד מזעקות "הדתה": "צריך להפסיק לפחד ממסורת ישראל"

הדברות | י"ח אב התשע"ט | 19.08.19 | 10:19

טל מוסרי (צילום: ישראל כהן)

קמפיין גדול שערכה תנועת חב"ד סביב חג השבועות, ובו קראה לילדים להגיע בחג לבית הכנסת ולשמע את עשרת הדברות, הגיע לפני מספר ימים לסימו, כאשר הזוכים בהגרלה מבין אותם ילדים זכו בפרס המובטח: טיסה בשמי הארץ בכדור פורח יחד עם כוכב הילדים המוכר, טל מוסרי.

מוסרי התראיין לערוץ 7, וסיפר כי זו אינה הפעם הראשונה בה הוא משתף פעולה עם חב"ד. הוא סיפר כי לפני מספר שנים חזר אחד מחבריו הטובים ביותר בתשובה והפך לחסיד חב"ד, וכך התקרב גם הוא אל החסידות. מאז ועד היום, הוא משתף במגוון הופעות שמארגנת תנועת חב"ד, וכאמור, השתתף גם בקמפיין חג השבועות. לדבריו, "עשרות אלפי ילדים הגיעו עם ההורים לבתי הכנסת, וזו היתה זכות גדולה עבורי".

בימים שבהם הציבור החילוני זועק בתקשורת בפחד מ"הדתה", מוסרי אינו חושש מתגובות נגד לפעולותיו, וקורא לאותם קולות הצועקים על ההדתה "רעשי רקע". בראיון אמר מוסרי כי חבריו בתעשיית הבידור מכירים אותו ומוקירים אותו על מעשיו, שמגיעים מהלב, וכי הצעקות מגיעות בעיקר מן התקשורת ותו לא. לדעתו לא מדובר ב"הדתה", כי אם במסורת נפלאה. "כמי שעובד כל כך הרבה שנים עם ילדים, ויש לי ילדים משלי, אני רואה את היופי שבשיתוף הילדים במסורת ישראל וחגי ישראל", אמר בראיון, "לחבר את הילדים למסורת ישראל זו ממש לא הדתה".

לשאלה מדוע הוא משתף בקמפיינים כמו זה האחרון הוא אומר "עשיתי את זה מאהבת ישראל ומאהבת היותי יהודי, ובשבילי זו זכות גדולה לתווך לקהל הדתי והחילוני". אף שאינו מתכנן לחזור בתשובה, אומר מוסרי כי "צריך להפסיק לפחד ממסורת ישראל... להפסיק לפחד מהחגים

סלבס בהתחזקות

מדוע ביקר הזמר איתי לוי אצל הגר"ח קנייבסקי? גם אתם תתרגשו כשתקראו את זה

הזמר איתי לוי ביקר לאחרונה בביתו של הגר"ח קנייבסקי שליט"א, בעיקר כדי לבקש ברכה לרפואה שלימה עבור אמו. תוך כך הוא מספר בגילוי לב על ההתמודדות עם פטירת אביו והטיפול באמו החולה, הילדות הקשה בצל שכונת עוני ברחובות, ויכולת הבחירה לבחור בטוב - למרות הכל

שירה כהן | כ"ו תמוז התשע"ט | 29.07.19 | 11:54

איתי לוי (צילום מסך)

כמה חשוב להקפיד על מצוות כיבוד הורים? [תשאלו את הזמר איתי לוי](#), שהשבוע ביקר בביתו של הגר"ח קנייבסקי שליט"א, בעיקר כדי לקבל ברכה עבור בריאותה של אמו.

בראיון ל"ישראל היום" סיפר לוי בן ה-29 כי אחרי שאביו נפטר, אמו עברה ארבעה אירועים מוחיים והפכה לסייעודית - אך היא לא נשארה לבד. "אני טיפלתי בה", אמר והוסיף כי לפני שאביו נפטר - אמו עבדה בשלוש עבודות כדי לפרנס את המשפחה, ולטפל בה הייתה הדרך שלו להכיר לה טובה על כך.

סלבס בהתחזקות

מרגש: באמצע החתונה, עומר אדם שם כיפה, ובירך 'שהכל' על בקבוק מים

לאחר שהתחזק ברוחניותו בשנים האחרונות - אקט נוסף מרגש מצטרף לחשבון הרוחני של הזמר עומר אדם

שירה כהן | ז' תמוז התשע"ט | 10.07.19 | 09:23

עומר אדם מניח תפילין במהלך חופשה במקסיקו (צילום: מתוך אינסטגרם)

לאחר שהתחזק ברוחניותו בשנים האחרונות - אקט נוסף מרגש מצטרף לחשבון הרוחני של הזמר עומר אדם: השבוע השתתף אדם בחתונה באזור הדרום, וריגש את הנוכחים במקום כאשר באמצע ההופעה עצר רק כדי להניח כיפה על ראשו, ולברך את ברכת 'שהכל נהיה בדברו' לפני ששתה מבקבוק מים שהוגש לו.

מיד לאחר הברכה ענו הנוכחים במקום 'אמן' בקול גדול.

מכור, לפני חודשיים קידש עומר שם שמיים ברבים וקטף כותרות נכבדות [בשער עיתון 'פנאי פלוס'](#) - כאשר אמר כי בתוך כל הטיורף, כל אחד חייב למצוא את הבלאנס שלו ואת הזמן שלו עם עצמו, ועם התפילין - שזה הדבר שנחשב בעיניו להכי ישראלי.

"אפילו אם זה לכמה דקות. תעצרו, תנשמו ותאמרו תודה על מה שיש וגם על מה שאין", סיכם.

סלבס בהתחזקות

מרגש: מה עשה גיא זוארץ במקווה האר"י בצפת?

"איזו עוצמה": לרגל בחירתו למנהל האומנותי של פסטיבל הלדינו שיתקיים החודש, גיא זוארץ הגיע לעיר העתיקה בצפת, ולמרות הלחץ לקראת הפסטיבל - לא פספס ביקור במקווה האר"י הקדוש

שירה כהן | א' תמוז התשע"ט | 04.07.19 | 12:21

גיא זוארץ (צילום: מתוך עמוד האינסטגרם שלו)

לרגל בחירתו למנהל האומנותי של פסטיבל הלדינו שיתקיים החודש - [גיא זוארץ](#) הגיע לעיר העתיקה בצפת, ולמרות הלחץ לקראת הפסטיבל - לא פספס ביקור במקווה האר"י הקדוש.

כידוע, זוארץ - שמתחזק בדת בשנים האחרונות יחד עם אשתו יעל בר זוהר - מגיע ממשפחה של דוברי לדינו ויחד עם אחיו רועי, השניים שרים מיוחדים בשפה זו, חלקם לקוחים מבית סבתם שנולדה בסלוניקי.

ברשתות החברתיות חלק זוארץ תמונות שלו על רקע אתרים שונים בעיר הקודש צפת.

סלבס בהתחזקות

קובי פרץ מרגש: "אין כמו להרגיש קרוב לקב"ה, ולהיזבק בבורא עולם"

קובי פרץ מדבר על נקודות האמונה שלו, ומה החזיק אותו מאחורי הסורגים: "תמיד אמרתי לאסירים שיש לי הרגשה שאני לא הולך לרצות את העונש עד הסוף, והישועה תבוא לי או מרחל אמנו או מרשב"י או מרבי מאיר בעל הנס"

שירה כהן | י"ד תמוז התשע"ט | 17.07.19 | 12:59

הזמר קובי פרץ מרגש: בראיון לשרדן עמי מימון מ'קול ברמה', כשנשאל על נקודת האמונה שלו, סיפר פרץ על [מצוות](#) הציצית שבה הוא מהדר, ובזכותה לדבריו הצליח להחזיר יהודים רבים אל כור מחצבתם. יום אחד הבן שלי בא אליי ואומר לי: 'אבא, אני רוצה טלית גדולה כמו שלך'.

"אמרתי לו אין בעיה, אני אקנה. הוא לא הרפה, ואמר 'אני רוצה גם טלית קטן, גם לי וגם לך'. התפלאתי ואמרתי לו עם דמעות בעיניים שאין בעיה, ומאז אני כל הזמן עם ציצית וגם ישן עם ציצית שזו לא חובה. בשבתות אני גם מוציא את הציציות החוצה".

עוד הוסיף פרץ ואמר כי "אין כמו להרגיש קרוב לקדוש ברוך הוא, ולהיזבק בבורא עולם. אין עוד מלבדו. [שבת](#) אני שומר כבר כמה שנים, ומקפיד על טלית ותפילין כל יום, וגם זכיתי לגרום להרבה יהודים להתחיל ללבוש ציצית".

פרץ גם התייחס לתקופה הקשה שבה ריצה את עונשו בכלא. "אני זוכר שתמיד אמרתי לאסירים שיש לי הרגשה שאני לא הולך לרצות את העונש עד הסוף, והישועה תבוא לי או מרחל אמנו או מרשב"י או מרבי מאיר בעל הנס. כל לילה הרב מצגר ראה אותי עומד ליד החלון ובוכה לרבי מאיר בעל הנס שאני רוצה להיות בהילולה שלו. כל יום הדלקתי נר גם לרבי מאיר בעל הנס וגם לרשב"י, עד שיום אחד בהילולה של [רבי מאיר בעל הנס](#) - קראו לי ממפקדת הכלא, ואמרו לי שהנשאר חתם על החניכה שלי", סיכם.

סלבס בהתחזקות

קידוש השם: אלוף הארץ ב'בודיבילדר' ויתר על החלום - לכבוד השבת

אלוף ה'בודי-בילדר' מורדי הרוש, ויתר על חלום חייו להשתתף בתחרות העולמית בספרד - למען השבת. כבוד

שירה כהן | ט"ז אייר התשע"ט | 21.05.19 | 10:04

אלוף הבודי-בילדר מורדי הרוש קידש שם שמיים בזכות פוסט שפרסם השבוע בעמוד הפייסבוק שלו.

בפוסט סיפר הרוש לאלפי עוקביו כי הוא מתכוון לוותר על החלום שלו להתחרות בספרד, היות והתחרות מתקיימת בשבת.

"אבא שבשמיים, אני עושה את זה למענך", פתח הרוש וכתב. "בקושי רב אני מוותר על החלום שלי, ואני מבטל את התחרות שלי בספרד. הסיבה לכך זה שהתחרות אמורה להתקיים בשבת, וזה מתחבר גם לחג שבועות שזה במוצאי שבת. בתור אחד ששומר [שבת](#) הרגשתי כבר מצפון אם אני יתחרה בשבת וגם בחג השבועות שזה זמן מתן תורה".

תחילה סיפר הרוש כי ניסה לחבל תחבולות ולמצוא פתרונות שבכל זאת יאפשרו לו להשתתף בתחרות, על אף שהיא מתקיימת בשבת. "התחלתי למצוא לעצמי כל מיני סיבות, ותכננתי לקחת מלון קרוב לתחרות בשביל שאני לא אצטרך לנסוע ברכב בשבת".

אלא שעצם ההשתתפות בתחרות שמתקיימת בשבת כמוה כחילול [שבת](#) - והרוש ידע זאת, ועל כך 'רדף את עצמו'. המחשבות על כך שאולי יהיה ניתן למצוא איזו פרצה שתאפשר לו להתחרות בשבת הביאו אותו לבסוף להבין שזה בלתי אפשרי, אבל בינתיים - "הכבוד וההתילה של התחרות הזאת עיוורו אותי, למרות שבעיקרון לא הייתי אמור לחלל [שבת](#) פיזית".

נספח 4

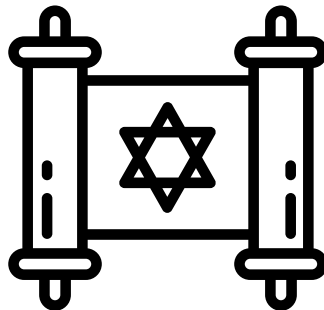
אור החיים

ישי ריבו

כמי שמצא בה את עצמי
 כשלא זכרתי מי אני
 תמיד היא באה
 והאירה לי פנים
 אומרים שהיא כל הטובות שבעולם
 אם רק היה לנו מושג
 היינו רצים רצים ורצים

ונשבים בקסמה לפניה
 משתגעים מתלהטים אחריה
 ואור החיים כל נתיביה כל נתיבותיה
 יקרה מפז ומעושר
 נקנית בעמל וביושר
 והיא הדרך והיא האושר

כמי שעסק בה לקרעים
 וראה אנשים מלאכים
 שהמיתו עצמם עליה
 וקיבלו ממנה חיים
 וכמי שטעם טעמה לרגעים
 וראה אנשים
 באמת מאושרים
 ואיזה אור על הפנים
 איך הם נשבים בקסמה לפניה
 מתהלכים כסומא אחריה
 ותכלית האמת היא כל צדדיה
 כל שבעים פניה
 יקרה מפז ומעושר
 נקנית היא בעמל וביושר
 והיא הדרך והיא האושר





מעפילים

**"כי המצווה הזאת אשר אנוכי מצווך היום
לא נפלאות היא ממך ולא רחוקה היא לא בשמיים היא"**

מהלך פעולות שבט מעפילים

מדריכים יקרים,

מובאת לפניכם סקירה של הפעולות בחוברת זו כדי לאפשר לכם הבנה של התהליך החודשי. אנחנו ממליצים בחום לעבור עליה לפני שאתם מכינים את הפעולה הראשונה, כך תבינו טוב יותר את הנושא ואת החלוקה שלו לפעולות השונות, ותדעו לתווך אותו לחניכים בצורה מיטבית. השבט שלכם יברר את הנושא השנתי- "מצווה ועושה"- דרך איסור לשון הרע ולכן תמצאו כאן התייחסות מיוחדת למצווה זו. חשוב לציין שהנושא המרכזי אינו לשון הרע אלא "מצווה ועושה", העיסוק בברכות הוא השביל דרכו נעמיק בסוגיה זו.

בהצלחה!

שבוע ראשון - גדולים

פעולה 1: רוצה מצוות?

פעולה זו פותחת את חודש ארגון ולכן היא תהווה היכרות עם הנושא של החודש ושל השנה כולה. בפעולה זו נלמד שהמצוות הן דרך ליצירת קשר שלנו עם הקב"ה. הקב"ה ציווה, וכשאנו עושים את מצוותיו - אנו נקשרים אליו בקשר ישיר כעם וכיחידים.

פעולה 2: אחיזת החבל משני הקצוות- מחויבות וחיבור

לאחר ההבנה שהמצוות יוצרות קשר ישיר עם הקב"ה, נעמיק בהבנה שאת המצוות צריך לעשות גם מתוך חיבור וגם מתוך מחויבות. עצם זה שאנו מצווים בעשיית מצוות ע"י ריבוננו של עולם, גורם לנו להיות מחויבים לעשותן ללא יכולת בחירה. אך יש לנו בחירה בעליית קומה נוספת של להתחבר למצוות, לאהוב לעשותן, להרגיש שייך. בפעולה זו נבין את רעיון המצוות כברית, כשמטרתנו היא לקיים מצוות מתוך אחיזה בשני הקצוות - מחויבות וחיבור כאחד.

שבוע שני - מצווים

פעולה 3: קבלת עול מצוות

שבוע שעבר עסקנו בחשיבות המחויבות והחיבור כאחד, השבוע נתעסק בעיקר בעניין המחויבות. הקב"ה יצר אותנו, את עמ"י, כבניו וכעבדיו ולכן בראש ובראשונה אנו מחויבים לשמוע בקולו. בפעולה זו נעסוק בנושא קבלת עול מצוות בהיבט מעשי ורעיוני ונבחן את רעיון המחויבות מכמה כיוונים.

פעולה 4: לשון הרע - לא מדבר אלי

כידוע, אנו מחויבים במצוות. אך כמה חשיבות אנחנו מייחסים לעובדה זו? האם היא חלק ממערכת השיקולים שלנו? מתוך בירור הדרישות שעולם המחויבות דורש מאיתנו ננסה לגלות רבדים נוספים ברעיון המחויבות למצוות. כמו כן נבחן את איסור לשון הרע ככלי ללמידה על מחויבות לכלל המצוות ונעסוק בה ממבט הלכתי ורעיוני: מהן ההגבלות החלות עלינו מכוח מצווה זו? מדוע צוינו בה בכלל? מה המשמעות הרעיונית לציווי?

שבוע שלישי - עושים

פעולה 5 - מחוברים

בשבוע הקודם עסקנו בנושא המחויבות למצוות, ובשבוע זה נעסוק בעיקר בחיבור שלנו למצוות. המצווה כצוותא, כשותפות בינינו לבין הקב"ה. הליכה משותפת שיוצרת משהו חדש, היכן אפשר למצוא ולפתח את נקודות ההזדהות והקשר האישי שלנו בציווי האלוהי. נשתמש במצוות 'לשון הרע' ככלי וכאמצעי לרעיון הגדול: החיבור למצוות.

פעולה 6 - איפה אני בתוך כל זה?

זוהי הפעולה האחרונה של חודש הארגון, ובפעולה זו יסכם השבט את תהליך הלמידה שעבר במהלך החודש. במקביל יבחנו כל חניך וחניכה את החיבור האישי והעמוק שלהם למצוות בנוגע למחויבות שעליה דיברנו בשבוע שעבר.

מי הקיר הכי יפה בעיר?!

רגע לפני שנצלול לפעולות, רצינו לדבר על הקירות בסניף: הקירות הם אלמנט משמעותי בחודש הארגון- אנחנו משקיעים בהם הרבה זמן ומחשבה והם מייצגים את השבט שלנו בסוף החודש, אבל לא תמיד מצליחים להפוך אותם לכלי חינוכי. השנה אנו מציעים להשתמש בקירות כדי להעצים את הטמעת התוכן בשבט, לגלות כישרונות ולתת במה לחניכים שונים.

איך? על ידי קירות פעילים! קירות פעילים הם קירות שמפעילים אותנו, יוצרים בקרבנו תנועה, גורמים לנו לחשוב בהתאם לתוכן שהקיר מציע. הקיר יכול לספר סיפור, להציע משחק ובסופו של דבר לשדרג את החוויה החינוכית ואת הנראות של החדר. זה אמנם מצריך יותר חשיבה אבל שווה כל רגע של השקעה! כדי להקל עליכם ואפילו רק כדי לפתוח את הראש- הכנו עבורכם שני רעיונות, מוזמנים להפוך אותם למציאות מרהיבה!

נראה איזה קיר יפעיל הכי הרבה הורים בשבת ארגון :)

אופציה א-

ציר אנושי: ציירו על הקיר ציר שנע בין 1-10, מעליו השאירו מקום לשאלה מתחלפת והכינו כרטיסיות עם שמות כל חברי השבט שנצמדו לציר עם דבק דו צדדי או סקוטש.

כתבו על הקיר שאלה שקשורה לחודש ארגון: עד כמה את/ה מחובר למצוות? האם את/ה מקפיד/ה על הלכות לשון הרע או כל שאלה אחרת שמעניינת אתכם, ובקשו מחברי השבט להצמיד את שמם במקום המתאים להם על הציר. תוכלו להחליף את השאלה בהמשך השנה לפי הנושאים בהם תעסקו.

אופציה ב-

"קיר טיפוס": ציירו קיר טיפוס על הקיר, כאשר בכל 'אבן' שלו יש מקום לשאלה או משימה. כתבו שאלות ומשימות שקשורות לנושא החודש ושחקו עם החניכים ב-2 קבוצות. בכל פעם שקבוצה עונה נכון על שאלה או מצליחה במשימה, היא יכולה להתקדם לאבן הבאה בטיפוס.

אפשר לשחק בתורות או לתת לשתי הקבוצות להתקדם לפי קצב ההצלחה שלהן כאשר הראשונה שמגיעה למעלה מנצחת.

במהלך השנה תוכלו להחליף את השאלות והמשימות לפי הנושא בו תעסקו.



זקונים

שבוע 1



הצרות למדריכים:

פעולה 1: רוצה מצוות?



רציונל:

זוהי הפעולה הראשונה בחודש הארגון. בפעולה זו נטעם מנושא החודש הכללי - גדולים מצווים ועושים, ונסתכל על המצוות כעל קשר ישיר עם הקב"ה.

מטרות:

1. החניכים ייחשפו לנקודת המבט שלפיה המצוות הן אמצעי הקשר הקרוב ביותר שלנו אל הקב"ה.
2. החניכים ילמדו מגוון מקורות על היחס של האדם למצוות.
3. החניכים ישתפו כיצד נראות המצוות מנקודת מבטם.

ציוד נדרש:

טלפון צעצוע (לא מוקצה)

מהלך הפעולה:

שלב א - פתיחה

נקריא מכתב קצר שכתבה רחל, נערה בשנת בת המצווה שלה, ושלחה לרב (נספח 1).
נסביר לחניכים כי נענה לרחל על השאלה בהמשך, אבל קודם נשחק 'המלך אמר'.

על רוג השאלות נענה רק בפעולה הבאה. שווה לציין את החניכים ולשמור עליהם במתח גבוה!)

הוראות: ניתן לשבת הוראות לביצוע אשר חלקן מתחילות במילים 'המלך אמר' וחלקן לא. על החניכים לבצע את ההוראות אשר לפנייהן נאמר 'המלך אמר' בלבד.

כדאי להכניס משימות מתישות כמו "המלך אמר לספור עד אלף", "המלך אמר לרוץ ליד השני של הסניף", לציין משימות בעלות משמעות: "המלך אמר לפרזן לחבר שלך", "המלך אמר להרים לכלוך אחד מהרצפה".

נציג לחניכים את המשנה (מכות ג, טז, נספח 2): "רבי חנניא בן עקשיא אומר: רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות".

נשאל: למה ביצעתם את המשימות במשחק? למה עשיתם את כל זה? התשובה המובנת מאליה תגיע מייד: כי המלך אמר!

נסביר כי זו בדיוק הנקודה: יש לנו כאן ציווי, אמירה שמגיעה ישר מהקב"ה. כמו שמאכילת מאכלים שבישל טבח במסעדת שף אפשר ללמוד משהו על הטעם שלו, על הדברים שהוא אוהב ומעניינים אותו, ומעיצוב המנה אפשר ללמוד מה נראה יפה בעיניו, איזה מין איש הוא, ככה גם מעצם קיום המצוות אפשר לדעת עוד על אלוקים. נוצרת פה מערכת יחסים. אפשר לשאול את החניכים: כשאימא מבקשת מכם לסדר את החדר, מה קורה שם? ברגע שסידרתם הוספתם משהו לקשר.

נחדד את הדין: אם ככה, מה המשנה הזו אומרת לנו?

אפשר לבקש משני חניכים להציג שני חברים שנפגשים אחרי הרבה זמן ומשהו במפגש שלהם פשוט לא עובד כי כל אחד מהם כל כך שקוע בעצמו (נספח 3). נשאל את החניכים: למה לא קרה פה כלום? התשובה היא שכשכל אחד עסוק בעצמו, עד שנפגשים לא קורה שום דבר.

שלב ב

נבקש מהחניכים להקריא את השיר של יאיר אורבך, "רוצה מצוות" (נספח 4).

נשאל את החניכים: לפי השיר, למה יאיר מקיים מצוות?

האדם שמתואר בשיר מקיים מצוות כעניין טכני בלבד.

אם יצאו תשובות רציוניות כמו "כי מצוות זה חשוב", "הוא יהודי מאמין" אפשר להקשות על החניכים: איפה זה כתוב? לפי מה אתם מבינים את זה?



הדיקת דופק

כמה חניכים היצו לפעולה?

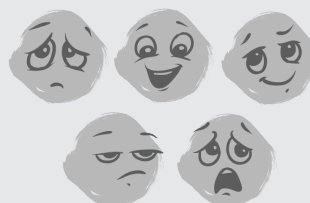
זה הזמן לעזור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר גראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מציג בדרך כלל? האם היא מוצאת את עצמה בשבט? מה שנומס?

שני חניכים שחשו שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

שם: _____
חשוב שידבר על:

שם: _____
חשוב שידבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשבוש שאזכור לקראת הפעולה הבאה?

נפזר על הרצפה מגוון אמוג'ים (נספח 5) ונבקש מכל חניך וחניכה לבחור אמוג'י אחד שקופץ להם לראש כשהם שומעים את המושג 'מצוות', ולהסביר מדוע בחרו דווקא בו.

דיון קצר בנושא:

- האם הרגש שלי בנוגע למצוות חיובי או שלילי? אולי גם וגם?
- אילו היינו משנים את הסדר של הפעולה ופותרים במתודה הזו, האם התשובות היו אחרות?
- אילו היינו משנים את השאלה ומבקשים מכם לתאר מה אתם חושבים על קיום מצוות, היינו מקבלים תשובות אחרות? אפשר לבקש מחניכים שענו בחיוב שיפרטו למה.


סיכום

אפשרות א: נבקש מהחניכים להציג את משל השועל והדגים (נספח 6).

אפשרות ב: נספר על המשל של בעל התניא - המחבק את המלך (נספח 7).

אפשרות ג: נקריא את דברי הרב חיים ויטאל ב'שערי קדושה' (נספח 8).

נסכם: בחודש הקרוב נעסוק בנושא 'גדולים המצווים ועושים' על חיוב קיום המצוות מהיבטים שונים. היום טעמנו בקצרה מהמבט המיוחד שיש בהסתכלות על המצוות כעל קשר מיוחד שיש לנו בעולם הזה עם הקב"ה. נבקש מכל אחד ואחת לחשוב על תשובה לרחל, נערת בת המצווה, ולהביא אותה לפעולה הבאה.



אם רוצים אפשר גם לערוך סביב משה אכשיו, הסיכום הפעולה, וגם החניכים יציאו תשובות וישתפו מה למדו מהפעולה.

נספח 1

מכתב לרב מנערה בת מצווה

הרב, שלום!

קוראים לי רחל, אני בכיתה ז', חוגגת עוד מעט בת מצווה ומתרגשת מאוד!

דיברו איתנו הרבה על קיום מצוות, ואני מרגישה שאני עדיין ממש לא מצליחה להבין. כבר כמה שנים שאני מנסה לקחת את הנושא הזה ברצינות, ועכשיו שאני באחריות עצמי אני מנסה להבין: למה לי לקיים מצוות?

חשוב לי להגיע אל הבת מצווה כמה שיותר מוכנה, ואני חייבת שמישהו פשוט יעשה לי סדר...

מחכה לתשובה,

רחל

נספח 2

משנה, מכות ג, טז

"רבי חנניא בן עקשיא אומר: רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות."

נספח 3

מפגש בין חברי ילדות

קריין: יוסף ומיכאל היו חברי ילדות. היום כבר יש להם משפחות וילדים, והם עסוקים בעבודה ולא יוצא להם לשמור על קשר. פעם, בזמן הישיבה התיכונית, הם היו החברים הכי טובים שיכולים להיות! היום, במפתיע, הם נפגשים במכולת.

יוסף: "היי, הינה מיכאל! וואי, לא ראיתי אותו שנים. אני חייב להגיד לו שלום... מיכאל, מה שלומך?!"

מיכאל הולך בגב כפוף וטלפון צמוד לאוזן: "תמכור, תמכור אני אומר לך, לפני שהמחירים יעלו, אני לא רוצה להפסיד פה כסף. נו, חלאס... יאללה, נסיים עם הסיפור הזה."

יוסף טופח למיכאל על הכתף ומחייך חיוך נבון. מיכאל מרים מבט ואומר ליוסף: "יוסף, קטעים! מה קורה?" ומייד ממשיך ומדבר לטלפון: "לא, מה? פגשתי כאן חבר, כן, אמרתי לך מה לעשות."

יוסף: "ב"ה, אישה, ילדים, בית... משתדל ללמוד קצת תורה מדי פעם, חזרתי לשחק כדורסל בערבים, אם אתה בעניין אולי תצטרף. אנחנו גם בונים בית כנסת חדש פה בקרוב, מה אתה אומר?"

מיכאל (עדיין בטלפון): "יופי, יופי, מה אתה אומר? אולי אצטרף באמת, נחמד."

יוסף מחייך, מחבק אותו והולך: "דבר איתי, נישאר בקשר!"

מיכאל ממלמל מספר טלפון.

יוסף הולך.

מיכאל: "רשמת? זה המספר של המזכירה שם, אני חושב להצטרף באמת לקבוצת הרכישה, כמו שאמרת. להתראות."

מרים מבט מהטלפון וממלמל: "מוזר מאוד שהוא הלך ככה, בלי להגיד שלום. שיתבייש."

נספח 4

רוצה מצוות (יאיר אורבך)

רוצה מצוות

רוצה לומר ביום מאה ברכות

את שהכול, אשר יצר ומזונות

ולא אכפת לי להתפלל שלוש תפילות

כי מה שבא לי לעשות זה רק מצוות

ברולדין

יושב בבליינד-דייט משחק אותה עדין

שומר שבת, כשרות ונגיעה כדין

איזה מזל שהיא נראית כמו צרות

כי אני מברך עליה משנה הבריות

פתאום קולט בצד זוג גברים נחמד

אולי יהיה זימון ולא נברך לבד

יש גם כיפה בראשם וזה מושלם

הם בעניין אבל בקטע של אסלאם

תראו אותי אני דתי לחוץ בזמן
כי מהדייט הזה כבר לא יצא רומן
היום הזה נגמר בעוד כמה דקות
אני לחוץ כי יש לי רק שמונים ברכות
תביני, מותק, אני לא בעניין
ואני רץ החוצה לחפש מניין
חסר אחד יש רק תשעה אנשים
מזל שאלוקים ברא גם חילונים

רוצה לומר ביום מאה ברכות
את שהכול, אשר יצר ומזונות
ולא אכפת לי להתפלל שלוש תפילות
כי מה שבא לי לעשות זה רק מצוות

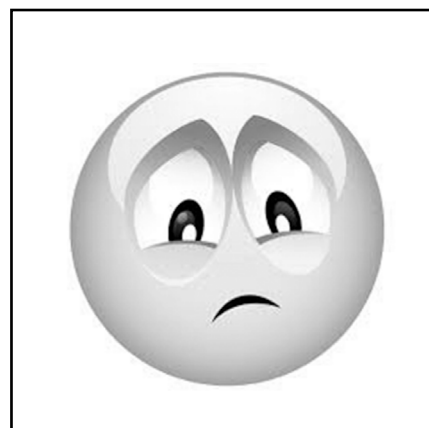
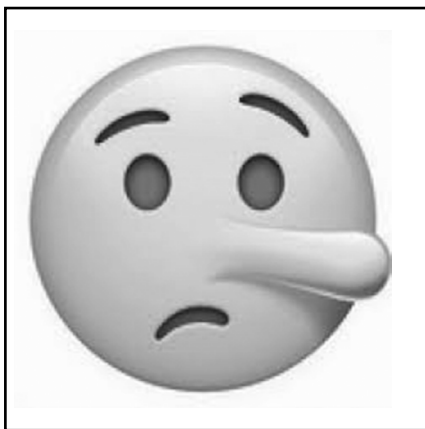
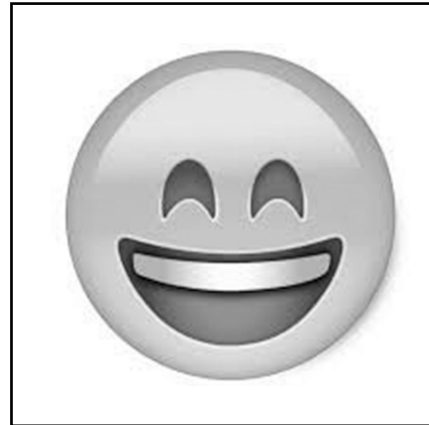
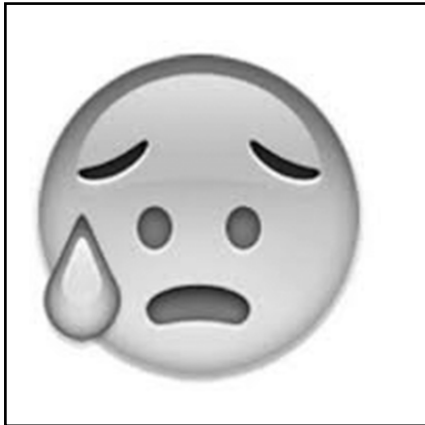
רוצה לומר ביום מהברכות
את שהכול, אשר יצר ומזונות
ולא אכפת לי לפעמים לפספס
כי כבר שלושה זוגות הצלחתי לארס.

נספח 5

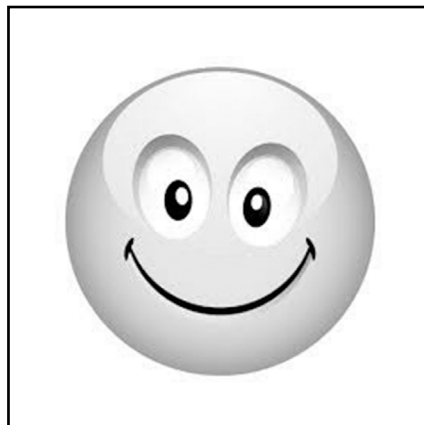
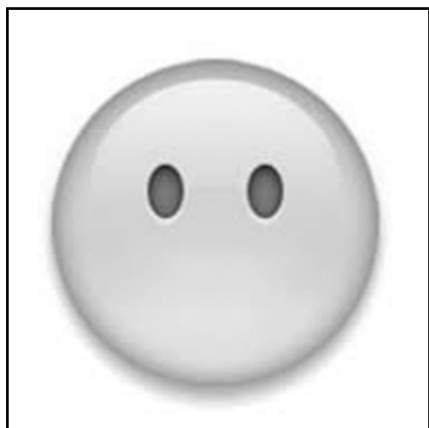
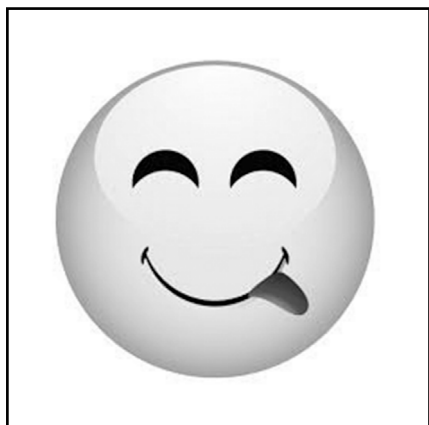
אימוג'ים



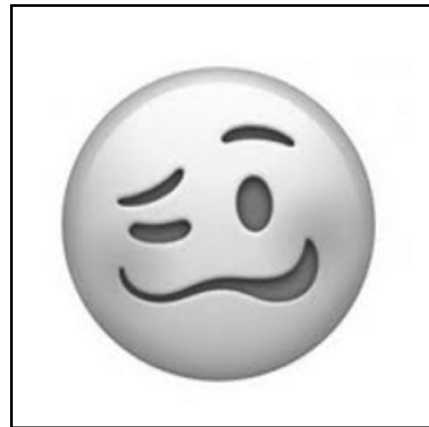
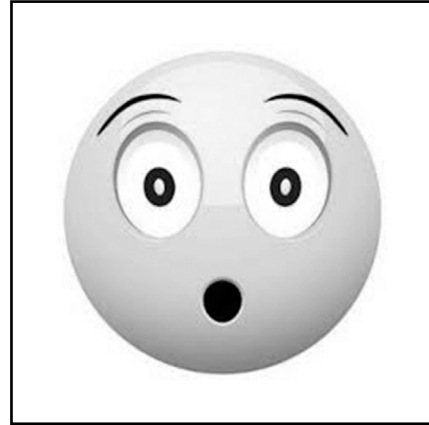
נספח 5



המשך נספח 5



המשך נספח 5



משל השועל והדגים (עיבוד: גדי ויסברט, מאתר בית אבי חי)

שעת הצוהריים התקרבה, והשועל לא אכל דבר מהבוקר. הוא היה רעב.

אומנם השועל החשיב את עצמו לאחת החיות החכמות ביער, אולי החכמה מכולן, אבל כשהיה רעב התקשה לחשוב בצלילות. ומכיוון שחוכמתו היא שעזרה לו למצוא אוכל, הוא היה בצרה.

ברגע שעלתה במוחו תוכנית מוצלחת איך להשיג ארוחת צוהריים דשנה, מייד התחיל לדמיין את הארוחה עד שפיו נטף ריר ובטנו קרקרה כל כך שהוא שכח את התוכנית.

כך הסתובב השועל ביער והתייסר ברעב, עד שהגיע לנהר, ושם עצר. הינה, פתרון הבעיה מולו - הנהר השוצף מלא דגים!

דגים גדולים, עסיסיים, מעוררי תיאבון, אפשר להושיט יד (בעצם כף) ולקחת אותם. התקרב השועל אל שפת הנהר, הכניס את כפו למים וחיכה שיגיעו הדגים. להפתעתו, אף דג אחד לא התקרב. הדגים עקפו את כפו של השועל והמשיכו לשחות.

השועל לא התייאש, שכן מדובר בדגים, חיות חסרות שכל, ואילו הוא, השועל, אחת החיות החכמות ביער, אולי החכמה מכולן!

הוא גחן והכניס את שתי כפותיו למים. הינה, תכף יגיע דג, חשב, ואני אתפוס אותו ואוכל ארוחה נפלאה. אבל כל דג שהתקרב צלל ממש מתחת לכפותיו של השועל - והמשיך בדרכו.

השועל היה מתוסכל. בטנו קרקרה ורגליו רעדו מרוב רעב. הוא ידע שהפעם אין מנוס, רק בזכות חוכמתו הרבה יצליח לאכול ארוחה משביעה. הוא נעמד על רגליו, נשען על עץ שעמד על שפת הנהר וחיכה שתבוא להקה חדשה של דגים. כאשר הגיעו הדגים קרא להם:

"הי, דגים, מה קרה לכם?"

הדגים עצרו רגע והביטו בשועל.

"מה כוונתך?" שאל אחד מהם, "לא קרה לנו כלום."

"אם כך, מדוע אתם שוחים במהירות כזאת, כאילו מישהו רודף אחריכם?"

הדגים הביטו זה בזה רגע, ואז פער אחד מהם את פיו:

"מישהו באמת רודף אחרינו. בני האדם זורקים למים רשתות ומלכודות ומנסים לצוד אותנו. אם נעצור במקום, ניתפס. לכן אנחנו שוחים בלי לעצור."

"זאת הבעיה שלכם?" צחק השועל הערום, "אם כך, אין בעיה. בואו לכאן, ליבשה, ואני אשמור עליכם!"

הדגים נראו מבולבלים.

"אתה תשמור עלינו?"

"בהחלט!" הבטיח השועל, "ואני לא אהיה הראשון. אבות אבותיי חיו עם אבות אבותיכם על היבשה והיו ביניהם יחסי ידידות מופלאים. בואו, ידידי, עלו על היבשה, תנו לי להציל אתכם מבני האדם האיומים!"

מבטיהם של הדגים נעו מן המים אל היבשה. לרגע היה נדמה שהם מתלבטים אם לקבל את הצעתו של השועל. אבל אז לפתע פרצו כולם יחד בצחוק. זה היה מראה משונה מאוד, להקת דגים צוחקת מתחת לפני המים, צחוקם מעלה בועות רבות על פני הנהר.

"חשבנו שאתה אחת החיות החכמות ביער!" קרא אחד הדגים.

"אולי החכמה מכולן!" הוסיף אחר.

"אבל אתה טיפשי!" צחק דג שלישי. "אומנם כאן, בנהר, צדים אותנו ורודפים אחרינו, אבל המים שומרים עלינו בחיים. אם נצא מהנהר, נמות!"

אמרו והמשיכו בדרכם, שוחים במים המעניקים להם חיים.

דברי הדגים היו נכונים, אבל הם טעו בפרט אחד: השועל לא היה טיפש, הוא פשוט היה רעב. וכשהשועל רעב קשה לו לחשוב בצלילות.

משל השועל והדגים מסופר בתלמוד ובמדרש בהקשר אכזרי ביותר: בתקופה שבה גזרה "מלכות הרשעה" (רומא) על איסור לימוד התורה התעמת פפוס בן יהודה עם רבי עקיבא מפני שהמשיך ללמוד תורה, ורבי עקיבא ענה לו במשל השועל והדגים. הדגים במשל מסמלים את עם ישראל, והשועל מסמל את הרומאים. המים, לפי הפירוש הזה, הם התורה. אכן במקומות רבים במקורותינו כתוב שהתורה נמשלה למים. בנמשל מנסים הרומאים לשכנע את עם ישראל להפסיק עם התורה מכיוון שהיא מסכנת אותם, והיהודים מסרבים לכך מכיוון שהתורה היא כמו מים בשבילם ובלעדיה אין חיים.

נספח 7

משל בעל התניא

"ואף שהתורה נתלבשה בדברים תחתונים גשמיים, הרי זה כמחבק את המלך דרך משל, שאין הפרש במעלת התקרבותו ודביקותו במלך בין מחבקו כשהוא לבוש לבוש אחד בין שהוא לבוש כמה לבושים, מאחר שגוף המלך בתוכם. וכן אם המלך מחבקו בזרועו, גם שהיא מלובשת תוך מלבושיו, כמו שכתוב: (שיר השירים ב, ו): "וימינו תחבקני", שהיא התורה שנתנה מימין, שהיא בחינת חסד ומים".

הסבר: המצוות, עטופות בלבושים גשמיים, הן דבר ה' שירד אלינו. אדם שבא לחבק מלך מחבק אותו גם אם המלך עוטה גלימות ולבושים, וזה לא משנה לו, כי הוא יודע שהוא מחבק את המלך עצמו. אם נעמיק את המבט נוכל לראות שבקיום המצוות ולימוד התורה אנחנו ממש יכולים לחבק את המלך, הקב"ה, ברמה הכי גבוהה שאפשר בעולם הזה.

נספח 8

ר' חיים ויטאל, שערי קדושה

"ואמנם המזון הרוחני של הנפש הקדושה נמשך אליה על ידי קיום התורה הכלולה מתרי"ג [613] מצוות, כדמיון [בדומה ל] תרי"ג אברי הנפש. וכל איבר מרמ"ח [248] האיברים, ניזון מהמצווה הפרטית המתייחסת לאותו איבר [...] וכן כאשר יקיים האדם שס"ה [365] מצוות לא תעשה, בהימנעו מלעשותם, יש כוח למזון הרוחני הנזכר, [אשר בא] בקיימו מצוות עשה, להימשך דרך הצינורות שהם שס"ה גידים של הנפש, ולהחיות את הרמ"ח איברים שלה. וכאשר יעבור על איזה עבירה מהם, אז ייסתם הצינור הפרטי ההוא המתייחס אל אותה עבירה, על ידי הזוהמה של מזון הקליפה [הרוחנית] הנדבקת שם [...] ולכן צריך האדם לחפש בכל כוחו לקיים כל תרי"ג המצוות. וכאשר יקיים איזו מצות עשה [...] ואזי תחול עליו הקדושה ההיא [...] וכמו כן כאשר תבוא לפניו איזו עבירה, יימנע מלעשותה, ויכוון שעל ידי זה תסולק הזוהמה אשר בגיד הפרטי שבנפש, המתייחס לאותה עברה. ואז יוכל להימשך השפע רוחני הנמשך דרך הצינור הרוחני.



הערות למדריכים:

פעולה 2: אחיזת החבל משני הקצוות - מחויבות וחיבור

רציונל:

בפעולה הקודמת עסקנו בהצגת הנושא ובחינתו, ובפעולה זו נגיע להבנה של 'המצוות כברית'. נברר את משמעותה - מצד אחד אנחנו מחויבים לקיים מצוות, ומצד אחר קיום מצוות בלי חיבור לאורך זמן הוא כמעט בלתי אפשרי - וכן נבחן את המתח הנוצר בעקבותיה.

מטרות:

1. החניכים ילמדו על תפיסתה של בני עקיבא: אחיזת החבל משני קצותיו.
2. החניכים ידונו במתח שבין חיוב לחיבור.
3. החניכים ישתפו בהתמודדויות אישיות שלהם בקיום המצוות.

ציוד נדרש:

- נייר
- טושים
- פלסטלינה

מהלך הפעולה:

שלב א:

נפזר רשימת מטלות (נספח 1) ונבקש מהחניכים לחלק אותן לשתי קבוצות: דברים שקל, כיף ונוח לעשות לעומת דברים שאנחנו עושים רק 'כי צריך'.

לאחר מכן נשאל: מה קל לי יותר לעשות?

נמשיך בביור: מה בפועל קורה מהר יותר?

חשוב לחדד את ההבדלים. ניקח לדוגמה את בחירת הסרט: כשאנחנו צריכים לבחור איזה סרט לראות, האפשרויות מבלבלות אותנו. ברור שאילו היו אומרים לנו לראות סרט מסוים היינו מצליחים לצפות בו הרבה יותר מהר.

עוד אפשרות:

נחלק את השבט לשתי קבוצות: קבוצה אחת תקבל משימה עם משמעות, כמו ללכת לקומונרית ולהודות לה על חודש הארגון, להתקשר להורים ולבקש סליחה על שלא נהיה בבית החודש וכו', והקבוצה השנייה תקבל משימה מעצבנת ולא ברורה, כמו לצייר מאה עיגולים סגולים. נודיע לשתי הקבוצות שעד שהן לא יבצעו את המשימה לא נוכל להתחיל את הפעולה (כמובן שנתחיל בכל זאת). אחר כך נשאל כל קבוצה מה היא הרגישה, אם היה לה פשוט למלא את המשימה ולמה.

שלב ב:

נערוך סבב בין החניכים: כל חניך יספר על מצווה אחת שהוא מתחבר אליה מאוד ועל מצווה אחת שהוא מתקשה לקיים. כדאי לתת זמן להעלאת התחושות ולבקש מהחניכים לפרט קצת.

נניח, נקריא או נחזיק את הפסוק הזה (נספח 2):

”אֶת מִשְׁפָּטִי תַעֲשׂוּ וְאֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לְלֶכֶת בְּהֵם אֲנִי ד' אֱלֹהֵיכֶם” (ויקרא יח, ד)

קצת רקע: הפסוק הזה הוא מהפסוקים הפותחים את פרק יח בחומש ויקרא, ואחריו באים ציוויים רבים. הפסוק מזכיר משפטים שהקב"ה נתן לנו ומבקש שנעשה אותם וגם חוקים שיש צורך מיוחד לשמור, ולא רק לעשות.

לרוב נצפה שהחניכים יענו: מה שקל לי יותר. לכן חשוב להמשיך גם לאלה הגאה, שנוצת למבט נוסף על החיבור.

אם תרצו להעצים את הדיון כדאי לנסות לזהות מי מדבר ממקום של 'חיבור' חיובי (אני עושה דברים שקל לי, מתחבר ממצוות שנוח לי איתן) ומי ממקום של מחויבות (קל לי יותר כשלא אני צריך לבחור, ככה אני מהצב פחות זמן) והשאלה הנהגית.

חומלל וכדאי לפתוח אותו בדומנאות אישיות מחיי המדריכים עצמם.



בדיקת דופק

כמה חניכים הגיעו לפעולה?

שאלו את החניכים:

- מה ההבדל בין חוק למשפט? בין לשמור ולעשות?
 - אפשר גם לבקש לחלק את הפסוק לשני חלקים ולהסביר.
- אם רלוונטי, נרחיב בשלב הבא: של מי המבט רחב יותר, שמירה או עשייה? אפשר גם לקשר את זה ליחס שבין נעשה ונשמע (הגדרה של חוקים ומשפטים בנספח 3).

שלב ג

נחלק את החניכים לקבוצות, וניתן לכל קבוצה מקור ללימוד על טעמי המצוות.

יש שני מקורות שעוסקים בקיום מצוות מתוך חובה ושניים שעוסקים בקיום המצוות מתוך חיבור (נספח 4).

אפשר להסביר מראש שאלה הצדדים שנלמד, ואפשר גם לנסות לאתגר את החניכים ולתת להם ללמוד משהו שהפוך מהם (חניך שזיהינו שמתחבר דווקא למחויבות ילמד על חיבור, ולהפך).

לאחר הלימוד נבקש מכל קבוצה שנציג שלה יסביר בקצרה מה הם למדו.

נזכיר את רחל, בת המצווה מהפעולה הקודמת.

האם עכשיו, אחרי שהעמקנו קצת יותר, יש לנו תשובות בשבילה?

אפשר להרחיב ולערוך דיון קצר בנושא: מה חשוב יותר? איך אפשר להשתפר בזה?

- אם השבט בעניין ויש זמן, אפשר אפילו לערוך תחרות שכנוע בין הקבוצות. אפשר לארגן בית משפט שמעמת את המחויבות עם החיבור ולמנות קטגור וסנגור לכל אחת מהגישות.
- אפשר גם לחלק פלסטלינה בשני צבעים ולבקש מהקבוצה לפסל את היחס בין החיבור למחויבות.

סיכום:

בחנו קצת את היחס שלנו לקיום מצוות, מהן המצוות מבחינתי, מה אנחנו מרגישים כלפי כל הרעיון הזה, איפה הוא רלוונטי בחיים שלנו.

ראינו שיש שתי אפשרויות לגשת לקיום המצוות: האחת מתוך חיבור, הזדהות פנימית וקשר עמוק, והאחרת מתוך תחושת מחויבות, לעשות פשוט כי ככה אלוקים ציווה.

גדולי ישראל דנו שנים ארוכות בשתי הגישות, וכמו שראינו, יש יתרונות לכאן ולכאן. בבני עקיבא אנחנו מאמינים באחיזת החבל משני קצותיו: המחויבות היא חלק מהסיפור וכמוהו גם החיבור למצווה. שתיהן משלימות זו את זו, והמשימה שלנו היא למצוא היכן ומתי מתאים לנו להשתמש בכל אחת מהן ואיך הן מחזקות זו את זו.

אפשר וכדאי לשלוח את השבט הביתה עם משימה או למלא אותה בסניף: לרשום על פתק מצווה שאני מתחבר/ת אליה ולהסביר מה הערך שלה ולמה היא חשובה, ומצווה אחת שקשה לי איתה, ולברר איך מגיעים למצב של מחויבות כלפיה בכל זאת.

זה הזמן לצבור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר גראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מגיע בדרך כלל? האם הוא מוצאת את עצמה בשבט? מה שנואם?

שני חניכים שחשוב שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

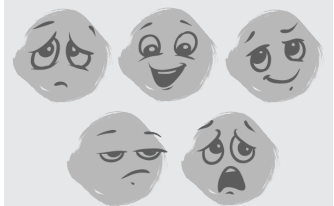
שם:

חשוב שנדבר על:

שם:

חשוב שנדבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאצכור לקראת הפעולה הבאה?

נספח 1

לשחק במחשב	לבקר חבר/ה	לנמוד למהחן
להכין שיצורי בית	לעצור להורים לקבל כביסה	לשל ארוחה טעימה
לבחור איזה סרט לראות עם חברים	לשור על אח קטן	להתנדב לסדר את הכיתה
לקשט את החדר כנו שרציתי	לבקר את סבתא	לשוע מוזיקה
לארוז תיק למחר	לבחור ממתקים לאינ	לבחור ציוד ליום הראשון של בית הספר

המשך נספח 1

<p>לעשות יצירה מפולסטינה</p>	<p>לבחור בגזר לחתונה של בת דודה</p>	<p>לתכנן פעילות משפחתית</p>
<p>לתת צדקה</p>	<p>לבחור מתנת יום הולדת לחבר/ה טובה</p>	<p>לסדר את החדר</p>
<p>לכתוב ברכת יום הולדת לחבר</p>	<p>לעשות ספורט</p>	<p>להכין דבר תורה לשולחן שבת</p>
<p>ללכת לחוג שיטרה</p>	<p>לבחור מה אני רוצה לקבל ליום ההולדת</p>	<p>לקרוא ספר</p>
<p>לשטוף כלים אחרי הארוחה</p>	<p>לצרוך את השולחן לכבוד שבת</p>	<p>ללמוד פרשת שבוע</p>

נספח 2

"את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם אני ד' אלֵיִכֶם" (ויקרא יח, ד)

נספח 3

משפטים: ציווים שהשכל מחייבם. אנחנו מחויבים לעשות אותם, אבל החיבור טבעי, מגיע לבד (אפשר לקשר את זה לשלב הקודם, מצוות שאנחנו מתחברים אליהן).

חוקים: דברים שיש צורך להגיד, ולכן אנו מרחיבים את המבט מעשייה לשמירה. אפילו שלא ברור לי שצריך לקיים את המצווה הזו אני עושה אותה, פשוט כי צריך.

נספח 4

חיוב:

ריה"ל, כוזרי, מאמר ראשון, פסקה עט

"וְהָיָה כִּכְסִיל, אֲשֶׁר נִכְנַס בְּאוֹצַר רוּפָא מִפְּרָסָם כִּי רְפוּאוֹתָיו מוֹעִילוֹת וְהַרְפוּאָה אֵינָנּוּ בּוֹ, וּבְנֵי אָדָם הֵיוּ מְכֻנָּגִים אֶל הָאוֹצַר הַהוּא לְבִקֵּשׁ הַתּוֹעֵלֶת, וְהַכְּסִיל הַהוּא הָיָה נוֹתֵן לָהֶם מִן הַכְּלִים הֵהֵם וְהוּא לֹא הָיָה מְכִיר הַרְפוּאוֹת, וְלֹא כִמָּה רְאוּי לְהִשְׁקוֹת מִכָּל רְפוּאָה לְכָל אִישׁ וְאִישׁ, וְהַמִּית בְּרְפוּאוֹת הֵהֵם אֲשֶׁר הֵיוּ מוֹעִילוֹת לָהֶם, וְאִם יִזְדַּמֵּן שִׁיקְבַּל תּוֹעֵלֶת אֶחָד מֵהֶם בְּכָלִי מִן הַכְּלִים הֵהֵם יִטּוּ בְנֵי אָדָם אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ כִי הוּא הַמוֹעִיל, עַד אֲשֶׁר יִטַּעַם אוֹ יֵרָאוּ לְזוּלְתוֹ תּוֹעֵלֶת בְּמִקְרָה יִטּוּ אֵלָיו וְלֹא יִדְעוּ כִי הַמוֹעִיל בְּעֲצָמוֹתוֹ אֲמָנָם הוּא עֲצַת הַרְפוּאָה הַהוּא הַחֲכָם אֲשֶׁר חָבַר הַרְפוּאוֹת הֵהֵם וְהָיָה מְשַׁקֵּה אוֹתָם כְּרְאוּי וְהָיָה מְצוּהַ הַחוֹלֵה שִׁיזְמַן מֵה שְׁצָרִיד לְכָל רְפוּאָה וְרְפוּאָה מִמֵּאֲכָל וּמִשְׁקָה וּתְנוּעָה וּמְנוּחָה וְשִׁנָּה וְקִיּוּצָה וְאוֹיֵר וּמִשְׁכָּב וְזוּלְתָם".

1. מיהו הרופא במשל? מיהם החולים? מהי התרופה?
2. האם מגישה כזו של קיום מצוות אפשר להמשיך בחיים? מהם החסרונות שלה?

חיוב:

פירוש המשנה לרמב"ם, הקדמה למסכת סנהדרין, פרק י

"כי נער קטן הביאווהו אצל המלמד ללמדו תורה, וזהו הטוב הגדול לו לעניין מה ששיג מן השלמות. אלא שהוא למיעוט שניו וחולשת שכלו, אינו מבין מעלת אותו הטוב, ולא מה שיגיעהו בשבילו מן השלמות. ולפיכך, בהכרח יצטרך המלמד שהוא יותר שלם ממנו, שיזרז אותו על הלימוד בדברים שהם אהובים אצלו לקטנות שניו, ויאמר לו: קרא - ואתן לך אגוזים, או תאנים".

1. מיהו הנער במשל? מיהו המלמד?
2. מהם האגוזים וההתמרים?
3. מה הסכנה שבקיום מצוות רק מתחושת חובה?

המשך נספח 4

חיבור:

רבי נתן מברסלב, ליקוטי הלכות, הלכות נטילת ידיים

”...וְזֶה לְשׁוֹן מְצוּהָ שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַתְּחַבְּרוּת, מְלִשׁוֹן צוֹתָא וְחִבּוּר, כִּי עַל יְדֵי כָּל מְצוּהָ וּמְצוּהָ מִמְצוֹת הַתּוֹרָה מְצוּתֵיךְ וּמְקַשְׂרֵיךְ וּמְחַבְּרֵיךְ [...] שְׁעַל יְדֵי זֶה מְקַשְׂרֵיךְ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ”

1. איזה עוד מובן יש למילה 'מצווה'? שורש שאולי מוכר לנו יותר?
2. מה עושים כשזה פשוט לא עובד? כשאנחנו לא מצליחים להתחבר למצווה מסוימת?

חיבור:

בבלי, יומא עב ע"ב

”אמר רבי יהושע בן לוי, מאי דכתיב 'וזאת התורה אשר שם משה?' זכה - נעשית לו סם חיים; לא זכה - נעשית לו סם מיתה.”

1. מתי מצוות התורה הן 'סם חיים' בשבילנו?
2. מתי המצוות הן 'סם מוות'? האם מצב כזה הוא סופי, או שיש אפשרות אחרת להתמודד איתו?



מצווים

שבוע 2

פעולה 3: קבלת עול מצוות



בדיקת דופק

כמה חניכים הזיזו לפעולה?

רציונל:

בפעולה זו, השלישית במספר, נעסוק בנושא קבלת עול מצוות בהיבט מעשי ורעיוני. נבחן את רעיון המחויבות מכמה כיוונים ונעסוק במשמעות הקבלה לעומת החובה.

מטרות:

1. החניכים יעסקו במושג החובה, קבלת עול מצוות, ובהשפעותיו על המצוות.
2. החניכים יבחנו את קיום המצוות כחלק ממבט היסטורי, משרשרת הדורות.
3. החניכים ישתפו בסיפורים אישיים או משפחתיים בקשר למצוות.

ציוד נדרש:

- חבילת כוסות
- תנ"ך

מהלך הפעולה:

פתיחה

אפשרות 1 - נחלק את החניכים לשתי קבוצות, האחת תקבל חבילת כוסות ופתק שבו כתוב 'בהצלחה!'; והשנייה תקבל חבילת כוסות ופתק הוראות (נספח 1).

לאחר שהקבוצה שקיבלה את ההוראות הברורות תבצע את המשימה נשאל את שתי הקבוצות: איך הרגשתם? הקבוצה שלא קיבלה שום הוראות ודאי לא תבין מה קרה, ותתבלבל, ובצדק. לעומתה הקבוצה השנייה תבצע את המשימה כמו שצריך.

דונו עם החניכים:

- הפתק של איזו קבוצה היה מוצלח יותר?

- למה צריך חוקים?

אפשרות 2 - נבקש מהחניכים להקים מדינת משלהם, את 'מדינת מעפילים'. החניכים יקבלו דף ובו הוראה להקים את המדינה החדשה (נספח 2).

אחד הדברים הראשונים שהחניכים יעשו יהיה לקבוע כללים וחוקים למדינה (כפי שמצוין גם בדף ההוראות).

משתי האפשרויות נגיע למסקנה שנקודת המוצא שלנו היא שהוראות וכללים עוזרים לשמור על מציאות מסודרת ותקינה, וגם אם זה לפעמים קשה לנו ולא מוצא חן בעינינו, זו המציאות העדיפה. חוקי התורה אינם רק ספר הוראות טכני; השמירה על קיום חוקי המצוות עוזרת לנו לנהל חברה ומדינה בריאות יותר.

שלב א

נפזר כרטיסיות שמות של חגים ואירועים היסטוריים מיוחדים במסורת היהודית (נספח 3) ונשאל את החניכים מה הם יודעים על כל אחד מהם.

לאחר מכן נבקש מכל קבוצת חניכים לבחור אירוע, ללמוד עליו ולשתף את השבט במה שנלמד (נספח 4).

נבקש מהחניכים להקריא יחד קטע מן השיר 'כולנו יהודים' (נספח 5).

נשאל את החניכים: האם החיבור שלנו כעם הוא עניין טכני, כמו שמתאר השיר, או שאולי יש פה משהו גדול יותר? ואם יש, מה זה בדיוק?

זה הזמן לצבור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר גראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מגיע בדרך כלל? האם הוא מוצאת את עצמה בשהל? מה שלומם?

שני חניכים שחשוב שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

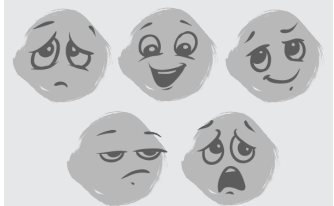
שם:

חשוב שנדבר על:

שם:

חשוב שנדבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?



הערות למדריכים:

שלב ב

נניח מול החניכים את המילים "קבלת עול מצוות" (נספח 6) ונשאל אותם: היכן הסתירה במשפט? אם החניכים מתקשים נסיף את ההגדרות המילוניות של 'עול' ו'קבלה' (נספח 7).

נשאל את החניכים: כיצד אפשר לפתור סתירה זו?

ברגע שאנחנו מגיעים אל ה'עול' בעמדה שמבינה שהמוקד בסיפור אינו אנחנו, העול הופך למשהו שאנחנו מקבלים עלינו, אנחנו מבינים את המחויבות. גם ללא הסכמה אישית וקבלת העול היינו מצויים ומחויבים במצוות, אבל עצם הרחבת המבט אל הסיפור הגדול תורמת לאופן שבו אנו מקיימים את המצווה. ההבנה שיש פה משהו גדול מאיתנו, אלוקי, טוב, ושאנחנו לא המוקד היא שעוזרת לנו להתמודד עם המחויבות.

סיכום

נבקש לשמוע מהחניכים סיפורים היסטוריים או משפחתיים נוספים בסבב הסיכום. אם אין להם סיפור לספר הם יוכלו לשתף בסיפור היסטורי אחד שהתחברו אליו במיוחד.

אפשרות א: לימוד של הרב שלמה אבינר (נספח 8).

אפשרות ב: 'לא ארחף בחלל' של זלדה (נספח 9).

בפעולה זו העמקנו עוד את המבט על המצוות. ראינו שקיום המצוות נשזר שזירה הדוקה במהלך ההיסטוריה האישית שלנו כפרטים, כמשפחות וגם כעם. אולי בחיי היום-יום שלנו זה לא בולט, אך סיפורי הגבורה שהתחנכנו עליהם עוסקים במובהק במסירות נפש למען רעיון גדול. דיברנו על מחויבות עמוקה שמגיעה מתוך קבלה, סתירה לכאורה בין קבלה לבין עול, אך במבט שני הבנו שאנחנו חלק מסיפור משמעותי שמלווה אותנו כבר יותר מאלפיים שנה.

קצת ארוך, אבל מסכם מצוין.



נספח 1

פתקי משימות

בהצלחה!

**הנו ספירלה מן הכוסות
שהידיכם. בהצלחה!**

נספח 2

דף הוראות להקמת המדינה

חניכים יקרים, ה' עימכם,
אתם עומדים להקים מדינה חדשה, מדינת מעפילים.
עליכם לוודא שכולם ירגישו בה בנוח. חשבו: מהם הצעדים הראשונים בהקמת מדינה? על מה יש להסכים?

נספח 3

כרטיסיות שמות חגים ואירועים

תענית

אסתר

ראש

השנה

חנוכה

סוכה

יום הזיכרון לשואה

**יום הזיכרון ליהודי
אתיופיה**

**עשרה
הטבת**

פסח

נספח 4

ראש השנה

הסיפור על ר' אמנון ממגנצא, בעל "ונתנה תוקף"

לפי סיפור זה דרש הבישוף ממגנצא מר' אמנון שימיר את דתו. ר' אמנון ביקש שייתן לו שלושה ימים ובהם יימלך בדעתו איזו תשובה לתת. מייד אחר כך נקפו מצפוננו על שלא סירב מייד להיענות לדרישתו של הבישוף, והוא לא התייצב לפני הבישוף בבוא הזמן שנקבע לו. כשהובא בעל כורחו לפני ההגמון ביקש שיקצצו את לשונו על שלא דחתה מייד את הדרישה להתנצר. ההגמון ציווה לקצץ את רגליו, שאיחרו לבוא אליו, ואת שאר איבריו. קצוץ איברים הובא ר' אמנון בראש השנה לבית הכנסת והתפלל תפילת "ונתנה תוקף" שחיבר אז. עם סיום התפילה יצאה נשמתו.

פסח

לדת משה

שמות א, טו-יז

"ויאמר מלך מצרים למיילדת העברית אשר שם האחת שפירה ושם השנית פועה [...] בילדכן את העבריות וראיתן על האבנים אם בן הוא והמתן אותו [...] ולא עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים".

שמות ב, א-ה

"[...] ותהר האשה ותלד בן [...] ותצפנהו שלשה ירחים. ולא יכלה עוד הצפניו ותקח לו תבת גלם [...] ותשם בה את-הילד ותשם בסוף על-שפת היאר. ותמצב אחתו מרחק לדעה מה יעשה לו. ותתד בת פרעה לרחץ על היאר [...] ותרא את התבה בתוך הסוף ותשלח את-אמתה ותקחה".

חנוכה

מאתר חבד און-ליין

ר' נתן קנלסקי: "אני זוכר בשנת נישואי בתש"ך, הגיע לעירנו יהודי ממוסקבה ובאמתחתו היה שמן זית. הוא ממש ניסה להסתיר זאת, משום שחשש שאם ייודע הדבר בקהילה, עד מהרה לא ייוותר לו כדי הדלקת שמונה ימים, ויחטפו ממנו... היה מחסור גדול בשמן זית, והוא לא ידע אם נס פח השמן יקרה שוב".

ר' נתן מוסיף ומספר על החנוכיות של הימים ההם: "לא הייתה לנו חנוכייה. פשוט מאוד: לקחנו תפוחי אדמה, חצינו אותם לשניים ומילאנו בהם שמן ושמונו חתיכות בד. זאת הייתה החנוכייה שלנו".

כמה פשוט.

תענית אסתר

אסתר ד, טז

"לך כנוס את-כל-היהודים הנמצאים בשושן,

וצומו עלי

ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום, גם אני ונערתי אצום כן; ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת,

וכאשר אבדתי, אבדתי".

יום הזיכרון לשואה

את הסיפור הזה סיפר רבי ישראל שפירא, הרב מבולז'וב, שהיה עד לו בעת שהותו במחנה הריכוז יאנובסקה:

בכל בוקר, עם עלות השחר, נהגו הגרמנים להובילנו אל מחוץ למחנה ליום של עבודה קשה שהסתיים רק עם רדת החשכה. כל זוג עובדים קיבל מסור ענקי והיה צריך לנסר את מכסת בולי העץ שלו. בגלל התנאים האיומים ששררו במחנה ומנות הרעב שהיינו אמורים להתקיים מהן, רובנו בקושי יכולנו לעמוד על רגלינו. אך המשכנו לנסר ביודענו שחיינו היו תלויים בכך. כל מי שהתמוטט במהלך עבודתו או שלא הצליח לנסר את המכסה היומית שלו, היה נהרג במקום.

יום אחד, בעודי דוחף ומושך את המסור הכבד עם שותפי, ניגשה אליי אישה צעירה מקבוצת העבודה שלנו. חיורון פניה הסגיר את היותה במצב פיזי חלש ביותר. "רבי", היא לחשה לי, "יש לך סכין?"

מייד הבנתי את כוונתה וחשתי איזו אחריות כבדה מונחת על כתפיי. "בתי", התחננתי לפניה, כשאני משתדל לגייס את כל האהבה והשכנוע שבליבי כדי להניאה מן המעשה שהיא מתכננת. "אל תיקחי את חייך. אני יודע שחייך כעת הם גיהנום עלי אדמות, שהמוות נראה כמו שחרור מבורך ביחס אליו. אך אסור לנו לאבד תקווה אף פעם. בעזרת השם, נשרוד את המבחן הזה ונגיע לימים טובים יותר."

אך האישה נראתה כאילו אינה שומעת את דבריי כלל. "סכין", היא שבה ואמרה. "אני מוכרחה סכין. עכשיו. לפני שיהיה מאוחר מדי". באותו רגע הבחין אחד השומרים הגרמנים שאנו לוחשים וניגש אלינו. "מה היא אמרה לך?" תבע לדעת.

שינינו קפאנו על עומדנו. שיחה בשעת העבודה הייתה עבירה חמורה. רבים מיושבי המחנה נורו על המקום בשל פשעים קטנים בהרבה.

האישה הייתה הראשונה להתאושש. "ביקשתי ממנו סכין", היא אמרה. לאימתי הרבה כיוונה אז את בקשתה לשומר: "תן לי סכין!" גם הגרמני ניחש את כוונתה, וחיוך שטני ריחף על שפתיו. אין ספק שראה את גופות האנשים שמרוב ייאוש השליכו את עצמם בלילה על הגדר החשמלית שסבבה את המחנה, אך זה יהיה מחזה חדש עבורו. בעודו מחייך שם ידו בכיסו ונתן לה סכין קטנה.

האישה לקחה את הסכין ומיהרה חזרה לעמדת העבודה שלה. היא רכנה מעל חבילת סמרטוטים קטנה שהניחה על בול עץ. פתחה את החבילה והוציאה ממנה תינוק זעיר. לעינינו הנדהמות היא מלה את התינוק בן השבוע במהירות ובמיומנות רבה.

"ברוך אתה אדוני אלוהינו מלך העולם", אמרה בקול צלול, "שקידשנו במצוותיו וציוונו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו".

בהחזיקה את הילד בזרועותיה הרגיעה אותו ואז פנתה לשמיים: "אדון עולם! לפני שמונה ימים נתת לי ילד. אני יודעת שלא הוא ולא אני נשרוד זמן רב במקום הארור הזה. אבל עכשיו, כשתיקח אותי חזרה, תקבל אותו כיהודי שלם".

"הסכין שלך", היא אמרה והגישה את החפץ הקדוש חזרה לגרמני. "תודה!"

יום הזיכרון ליהודי אתיופיה

מתוך ריאיון עם הרב משה ברוך, רב קהילת יוצאי אתיופיה באשדוד, המספר על אביו

הרב יאיר ברוך צ"ל היה דמות מוכרת בעולם כולו ופעל רבות בקרב צעירים יהודים בניסיון למנוע את התבוללותם. "כבר ב-1972-1973 הגיעה חוקרת בשם יעל כהנא לבתינו, היא חקרה רבות את סבא ובחנה את הנהגתנו. בספרה 'אחים שחורים', היא מביאה תיעוד מרתק על חיינו ושורשי העדה כולה.

"אבא אף פעל רבות בקרב הצעירים שלא יתבוללו, ותיירים רבים (חלק מהם שליחים חשאיים מארץ ישראל) היו נפגשים עימו ומותירים בידו כסף לפעילות הרוחנית הזו ולסיוע לעלייה בלתי לגלית לארץ ישראל. כל הפשעים הללו הספיקו לאנשי הרשע די והותר. כך ביום בהיר אחד (בשנת 1983) פרצו אנשי המשטרה אל בית הכנסת, למול עיניהם המבועתות של המתפללים הם התנפלו על אבא באכזריות והחלו להכותו מכות נמרצות, עד אשר דמו נשפך כמים. הם לא הסתפקו בכך ובחמת זעם קרעו וחיללו סידורים. אחר כך נטלו את אבא ובברוטליות זרקו אותו לתוך הג'יפ המקרטע לעבר בית הסוהר האימתני בעיר גונדר.

"תשעה חודשים התענה אבא, כסוכן הציונים השנואים עליהם, תחת ידיהם הסדיסטיית של שוביו, הם חתכו את אצבעות רגליו והתעללו בו בצורה מסמרת שיער, שקשה לתארה במילים. בכל זאת נותר אבא איתן באמונתו, הוא לא פלט אף שם של פעיל יהודי ולא גילה להם מהיכן הוא מקבל כסף לפעילות היהודית לצעירים. עוד יותר מכך, כצור חלמיש עמד בתוקף עד דרישתו לא לאכול מאכלות אסורים. הוא העז לשבות רעב שבוע שלם".

המשך נספח 4

חג הסיגד

מתוך אתר אגודת יהודי אתיופיה

חידוש הברית והערגה לציון - דורות רבים חלמו יהודי אתיופיה על השיבה לירושלים כדי להתאחד מחדש עם שאר היהודים. חג הסיגד היה ליום של צום, בקשת מחילה על חטא, מקור להתחזקות במצוות, יום של גיבוש בקרב קהילת ביתא ישראל, ומעל לכל תחינה בפני ה' שישב את עמו - ביתא ישראל - לירושלים, ביטוי לכיסופים לציון.

טקס החג נועד לאזכר את חידושה של הברית בין ה' לעמו ישראל, כפי שעשו עזרא ונחמיה, בעקבות השיבה לציון מגלות בבל במאה השישית לפני הספירה והלאה. הטקס מזכיר את האירוע שבו הביעו חרטה עזרא ונחמיה וההולכים בדרכם והשתחוו בעת שאישרו מחדש את הברית עם ה' בהגיעם לציון. מכאן שמו של החג - סיגד: השתטחות, סגידה. בעבר נקרא החג גם "מחללה", ובעברית - תחינה.

"וּבְיָוִם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הַזֶּה נֶאֱסָפוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצוֹם וּבְשִׁלְקִים וְאֶדְמָה עֲלֵיהֶם: וַיִּבְדְּלוּ זֶרַע יִשְׂרָאֵל מִכָּל בְּנֵי נֹכַר וַיַּעֲמְדוּ, וַיִּתְּנוּ עַל חֲטָאֵתֵיהֶם, וְעֹנֹת אֲבֹתֵיהֶם: וַיִּקְוִמוּ עַל עַמְדָם וַיִּקְרְאוּ בְּסֵפֶר תּוֹרַת ה' אֶל-לֵהִיָּהּ רַב־עֵית הַיּוֹם וְרַב־עֵית מִתְּוָדִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לַה' אֶל-לֵהִיָּהּ" (נחמיה ט, א-ג).

עשרה בטבת - המצור, השואה, זיכרון מגורשי ספרד

וואלה יהדות

תארו לכם שאתם חיים בעולם שבו אסור לכם להיות יהודים. שאי אפשר לחגוג את פסח, לעשות ברית מילה או לאכול כשר. עולם שאין בו בתי כנסת, שבת או שפה עברית. עולם שבו אתם מאמינים שנשאתם היהודים האחרונים על פני כדור הארץ.

כך בדיוק חיו מהמאה ה-16 ועד המאה ה-20 (!) יהודי העיירה בלמונטה (Belmonte) שבצפון-מזרח פורטוגל, ששמרו על מסורת אבותיהם המומרים במשך כ-400 שנים. רק לפני כמאה שנים גילה אותם יהודי מפולין וסיפר להם שהם יכולים לצאת מ'ארון הנצרות' ולהפסיק להתחפש.

בניגוד ליהודי ספרד, שב-1492 יכלו לבחור בין התנצרות או גירוש, חייב את יהודי פורטוגל המלך מנואל ה-1 (או אם תרצו, המלך אחשוורוש) להתנצר או לעלות על המוקד ולהישרף חיים.

על כן רבים מהיהודים שבחרו בחיים קיבלו עליהם את עול הכנסייה הקתולית, התחפשו לנוצרים חדשים וחיו כאנוסים או כקריפטו-יהודים (יהודים בסתר). הם קיימו את המנהגים, חגגו את חג המולד, הטבילו את ילדיהם ולבשו כסות של קתולים טובים אף שבתוך תוכם שמרו על הזיקה והאמונה היהודית.

שיטוט בסמטאות בלמונטה גורם לך להיכנס למנהרת זמן של זיכרונות. אתה עובר בין בתים קטנים וחנויות זעירות, מדמייני - ייתכן שפעם חיו פה יהודים! פה ושם מציץ איזה משקוף דלת שבחלקו הימני העליון אתה מבחין בגומחה למזוזה שכבר לא קיימת. במקום מזוזות נהגו האנוסים לחרוט צלבים לציון "הדת החדשה", כדי שהאינקוויזיציה תפסח הלאה, לקורבן הבא.

היהודים המומרים נאלצו לסגל לעצמם אורח חיים שבו ניסו לתעתע באינקוויזיטורים שארבו להם ופקדו את בתיהם. למשל, הם אפו מצות במרתף הבית ביום השלישי של פסח ולא מבעוד מועד, התכנסו לתפילה ביום הכיפורים במסווה של משחק קלפים, הדליקו נרות שבת בחזות של 'נר האדון' לכבוד ישוע ובנו סוכות בתוך הבית.

עם זאת היה קשה להחזיק באחיזת העיניים במשך שנים, ורבים מהנחקרים הודו, תחת עינויי תופת, וחשפו את הפולחן החשאי שהמשיך להתקיים. משוער שמספר קורבנותיה של האינקוויזיציה לאורך 300 שנות שלטונה בפורטוגל עלה על 40 אלף איש, ומתוכם 1,175 אדם הועלו על המוקד ונשרפו חיים.

שמואל שוורץ, מהנדס יהודי, נתקבל בחשדנות בקהילה זו. לבסוף הובאה זקנת הקהילה ואמרה שאם הוא יהודי, שיצטט תפילה או ברכה יהודית. כשהחל שוורץ לומר "שמע ישראל" והגיע למילה "א דוני", זיהתה הזקנה את המילה, היות שזו אחת המילים היחידות שנשתמרו בקהילה, ואמרה לסובבים: "הוא אמר א דוני, הוא משלנו".

נספח 5

כולנו יהודים (חיים חפר)

כשפיזר אלוקים את עמו ישראל
בין בניו של עשיו ובין בני ישמעאל
הוא נתן לכולם שבתות וחגים
אך שכח לחלק את אותם המנהגים

ואם יש צרות ויש ייסורים
אז כולנו שפה אחת מדברים
וכל ישראל, וכל ישראל
וכל ישראל חברים

כולנו יהודים וכל כך נחמדים
יהודים במאה אחוז
גם השוורצע וגם הווזוז
לכולנו אותו אבא
מרומניה, אלג'יר וכפר סבא

נספח 6

עול מצוות

נספח 7

עול

מטלה מעיקה, חובה, קושי. "היא לקחה על עצמה את עול הפרנסה."
(מילוג)

קִבְּלָהּ - נקבה

נכונות להסכים; השלמה
(מילוג)

נספח 8

הרב שלמה אבינר, תלמוד תורה ב', פסקה 5-6

לימוד מיוחד בשם "אמר רב יהודה אמר רב" מופיע בסגנון מיוחד ומתוך גישה מעניינת: "דבר זה נשאל לחכמים", חכמי הקודש חכמי אמת – ולא ידעו לפרש, וכן "לנביאים ולא פירשוהו". יש כאן עניין מעניין, מותח ומרעיש. חז"ל מתארים לנו שיש דבר שחכמים ונביאים לא ידעו לפרשו, "עד שפירשו הקדוש-ברוך-הוא בעצמו!". מה הוא דבר זה? פסוק בירמיהו: "על מה אבדה הארץ".

המובן של "אבדה הארץ" הוא גלות, כמו שכתוב "ואבדתם מהרה מעל הארץ". לכאורה השאלה אינה מובנת, הרי אנו יודעים שבית ראשון נחרב מפני סיבות מוגדרות ובית שני בגלל סיבות ידועות אחרות. אלא שיש כאן שאלה יותר נוקבת ומעמיקה, אשר תוכנה מתברר דווקא בתורה שבעל-פה.

"על מה אבדה הארץ... ויאמר ד': על עזבם את תורת". אמנם, האם לא למדו תורה ולא עסקו במצוות? "אמר רב יהודה אמר רב: שאין מברכים בתורה תחילה". מתוך עיונים אמיתיים בהיסטוריה, מתברר שהתורה התקיימה בכל הדורות. בכל הדורות כולן היה שפע של דברי תורה, לומדי תורה ושוקדי תורה. "יגדיל תורה ויאדיר". היו הרבה יותר לומדי תורה מאשר בימינו. מי יוכל לספור את כל השמות המופיעים בגמרא? הרמב"ם מעיד שהיו "בכל דור ודור אלפים ורבבות" עוסקים בתורה, ומהם נשפע השפע העצום של תורה שבעל-פה, תלמוד בבלי וירושלמי. רואים שהתורה היתה חיה בתוכנו בכל תוקף. היה שפע של תורה וחיוניות של תורה. אם כן, מה המובן של "עזבו את תורת"? שלא ברכו בתורה תחילה. עסקו בתורה בכל הגדלות, בכל הלמדנות, בכל החריפות ובכל הבקיאיות, אבל הנקודה החסרה היתה בדרך גישתם לתורה, שלא מתוך ברכה בתורה תחילה. ומה היא הברכה בתורה תחילה? "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו"! כל לימוד תורה, קיום התורה וגדלות בתורה, של כל ראשי הישיבות וכל תלמידי הישיבות, צריך להתחיל בידיעה של "הבוחר בעמו ישראל באהבה". מן היסוד של "בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו" נמשכת תורת אמת, ולא אחרת. העיסוק בתורה ולימוד תורה מתוך הזנחת היסוד ההיסטורי, הקוסמולוגי והמציאותי הזה של "הבוחר בעמו ישראל באהבה", של בחירת אלוהים בעם-ישראל לנצח נצחים, של "נצח ישראל" שלא יוכל להשתנות ושלא ניתן להשתנות - הוא המפתח להבנת השאלה "על מה אבדה הארץ". כשכל דקדוקיה של תורה וכל בירוריה של תורה אינם נמשכים ממקור היצירה האלוהית של ישראל, זה נקרא "עזיבת התורה". אין דרך אחרת לעסוק בתורה אלא מתוך "אשר בחר בנו", מתוך הכרת הערך האלוהי של עם-ישראל. כשניגשים אל פרטי הלימודים, שלא מתוך ההכרה הכללית, האמונה הכללית, של היצירה האלוהית של עם-ישראל, אז יש סכנה ליחיד ולציבור של אבדן הארץ.

ישראל ואורייתא

הגר"א מגדיר ש"עיקרי אמונת ישראל ותורה" תלויים בספר 'הכוזרי'. כל מילה שקולה בשקל הקודש: "אמונת ישראל ותורה". אם היה אומר אמונת תורה וישראל, היה זה נוסח של המכונים חרדים, אלא: אמונת ישראל ותורה. וכן חז"ל קבעו את נוסח הברכה: "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו". לכאורה מה הייחוד שלנו ובמה אנו עם סגולה? לכאורה היה מתאים לאמר: אשר נתן לנו את תורתו, ובחר בנו מכל העמים. אבל חז"ל לא תקנו כן. כשקוראים בשם ד' לא לפי הסדר של ישראל ואורייתא, לא מתוך קישור עם עם-ישראל, מופיעות סכנות נוראות, סכנות של גניבת אורות הקודש ממקורם.

נשמת ישראל היא היא התורה. ישראל הם תורה בעצם ממשות החיוניות האלוהית שלהם, והתורה עניינה אותה מציאות פנימית כלל-ישראלית, הבאה לידי ביטוי על-ידי קיום התורה ועל-ידי לימודה. דבר ד' המחיה אותנו מתגלה בנו בכל מציאותנו בתור עם, בכל הסדרים הרוחניים הממלכתיים התורניים והמצוותיים. ישראל הוא מין בריאה אלוהית מיוחדת שהתורה מונחת בעצם בטבעה, ועובדה זו קודמת לכל התפרטות של תורה ומצוות. כלל גדול זה, ואמת אלוהית גדולה זו, עניינם להתגלות על-ידי התורה ומצוותיה, שהיא הגילוי האמיתי של ישראל. באופן יסודי: אורייתא קודשא-ברין-הוא וישראל, אחד הם.

נספח 9

לא ארחף בחלל (זלדה)

לא ארחף בחלל

משולחת רסן

פן יבלע ענן

את הפס הדקיק שבליבי

שמפריד בין טוב לרע.

אין לי קיום

בלי הברקים והקולות

ששמעתי בסיני.



הדיקת דופק

כמה חניכים היצו לפעולה?

בה הזמן לעצור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר הראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מציג הדרך כלל? האם היא מוצאת את עצמה השבוע? מה שנאמס?

שני חניכים שחשו שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

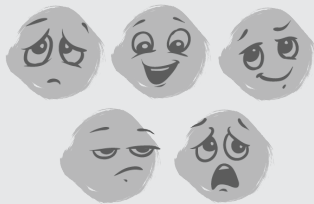
שם:

חשוב שידבר על:

שם:

חשוב שידבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשבוש שאכזר לקראת הפעולה הבאה?

פעולה 4: לשון הרע - לא מדבר אלי

רציונל:

נושא השבוע הוא 'מצויים'. כידוע, אנו מחויבים במצוות. אך כמה חשיבות אנחנו מייחסים לעובדה זו? האם היא חלק ממערכת השיקולים שלנו? מתוך בירור הדרישות שעולם המחויבות דורש מאיתנו ננסה לגלות רבדים נוספים ברעיון המחויבות למצוות. כמו כן נבחן את איסור לשון הרע ככלי ללמידה על מחויבות לכלל המצוות ונעסוק בה ממבט הלכתי ורעיוני: מהן ההגבלות החלות עלינו מכוח מצווה זו? מדוע צוינו בה בכלל? מה המשמעות הרעיונית לציווי?

מטרות:

1. החניכים יעמיקו ברעיון שמחויבות יוצרת תחושת השייכות.
2. החניכים ילמדו מקבץ נבחר של הלכות לשון הרע.
3. החניכים ישקפו לעצמם היכן הם נמצאים ביחס למצווה זו.

ציוד נדרש:

- עטים
- דפים

מהלך הפעולה:

פתיחה

נציג לחניכים כמה סוגי מעגלים שקשורים לחייהם (נספח 1). נשאל את החניכים:

- לאיזה מהמעגלים אתם מרגישים מחויבים ומדוע?
- מה גורם לכם להרגיש מחויבות למעגל אחד ואילו למעגל אחר לא?
- מה זה אומר להיות מחויב?
- מה קורה לנו במעגלים שאין להם מסגרת?
- למי אנחנו מרגישים קרובים יותר, למעגלים שאנו מחויבים אליהם או דווקא לא?

מתשובות החניכים נראה כי המעגלים בחיינו שאנו מרגישים מחויבות אליהם הם מעגלים שאנחנו מרגישים שייכות אליהם. המחויבות דורשת מאיתנו לפעמים להגביל את עצמנו במסגרת מסוימת ולעמוד בחוקים שלה כדי להשתתף בה, אך היא שמאפשרת לנו להיות חלק ממנה באמת.

שלב א:

אפשרות 1 - נשחקו עם החניכים "טאבו" בגרסה קצת שונה.

כרטיסיות הטאבו יהיו מגמתיות לפי הגדרה מסוימת. למשל, מילה שכל המילים שאסור להגיד כדי להגדיר אותה הן שליליות. זה יגרום למגדיר להגיד רק דברים שליליים או להפך, להשתמש רק באמירות חיוביות. אפשר אפילו להכין שתי כרטיסיות של אותה מילה, באחת מילים שליליות ובאחת חיוביות, ולראות מה קורה.

אפשרות 2 - ניתן לחניך מתנדב לתאר מפלגה או מועמד למועצת התלמידים ולהשחיל לו תוך כדי מילוי המשימה מילים שהוא חייב לשלב בתיאורו.

לחניך הראשון אפשר להשחיל רק מילים שליליות (ואז הוא יספר סיפור על מועמד 'זבל' ומפלגה 'חלשה' וכו'), ולחניך השני להשחיל רק מילים חיוביות (ואז הוא יספר על מועמד 'מושלם' ומפלגה 'מדהימה', כי אלה המילים שהיה חייב להכניס).

נשאל את החניכים אחרי כל מתנדב מי יצביע למועמד הזה, ואז נדבר על ההשפעה של המילים.



נסביר לחניכים שלהגבלה ולמסגרת יש משמעות: דווקא המחויבות לכללים שלעיתים מגבילים אותי מייצרת כיוון ודרך לחיים. בחיים שלו את שולטים על מה שיוצא לנו מהפה. לעיתים את שוכחים שאני המובילים ולא המובלים. הקב"ה נתן לנו חוקים שעניינם איך לדבר נכון. אם אנחנו רוצים להיות שותפים במציאות של המצוות ולהשפיע על המציאות השפעה שתקדם את העולם, אנחנו צריכים לדעת להכניס את עצמנו לתוך ה"הגבלות" שהקב"ה שם לנו, ורק כך נוכל לקדם את המציאות.

שלב ב

נקרין סרטון קצר בנושא לשון הרע:
ניתן לחפש בגוגל, המרכז האקדמי לב- אזניית לשון הרע.



עוד אפשרות: נספר סיפור על החפץ חיים ולשון הרע (נספח 2).
נשאל את החניכים:

כולנו יודעים שחשוב לדבר בצורה נקייה, ולאחרונה ב"ה חלה התעוררות גדולה בנושא גם בציבור הרחב, אבל האם יש פה מישהו שיכול למנות את הלכות לשון הרע או אולי להסביר את ההבדל בין לשון הרע לרכילות? לא כולנו יודעים לענות על השאלות האלה, וגם בסוגיות הלכתיות אחרות שנוגעות ליום-יום שלנו אנחנו לא תמיד בקיאים מספיק. מדוע לדעתכם זה המצב?

אפשרות א: כדי להעמיק וללמוד יותר על הלכות לשון הרע נחלק את החניכים לקבוצות קטנות. כל קבוצה תקבל פתק שבו הלכה אחת שקשורה למצוות לשון הרע (נספח 3). החניכים צריכים ללמוד את הקטע שקיבלו ולהציג לשאר השבט את מה שנלמד ממנו.

אומאן ללאוד יותר על לשון הרע
מבחינה הלכתית כדי להעמיק
את המבט. ניתן אפילו לקבוע
חברותא עם השבט.

אפשרות ב: נקרא עם החניכים את דבריו של הרמב"ם על לשון הרע (נספח 4).

נשאל: מדוע הרמב"ם טוען שמצווה זו חמורה כל כך? מה דעתכם?
נרשום את תשובות החניכים על דף.

הרמב"ם מזוהר אותנו על חשיבות לשון הרע ורומז לנו: שימו לב, יש פה תמרור אזהרה גדול, נראה שהוא חשוב. ואם המצווה הזו חשובה, מה זה אומר לנו? לדברים חשובים אחרים אנחנו מייחסים חשיבות עצומה. לדוגמה, כשאנחנו רואים בחומר לימוד משהו ממורקק, אוטומטית נשים אליו לב. ובמצוות מה קורה? אנחנו יודעים שזה חשוב, ובכל זאת בקושי מתייחסים לזה, אם בכלל. אולי אנחנו צריכים לשמוע אזהרות כדי לשים לב יותר: כשיש רמזור אדום בכביש עוצרים!

שלב ג:

נקרא יחד את סיפורו של הרב לובן (נספח 5). ארוך אבל שווה.

סיכום:

בפעולה זו ירדנו למישור המעשי.

אמרנו שמחויבות היא שיוצרת תחושת שייכות בחיים האישיים שלנו וגם בעולם המצוות ובקשר עם הקב"ה. משם העמקנו את המבט וראינו שמסגרת שמחויבים אליה מכוונת את החיים למקום מסוים, כמו במשחק טאבו. בהמשך דיברנו על שהמחויבות למצוות דורשת מאיתנו רצינות והעמקה במה שהן כוללות, ולכן למדנו לעומק חלק מהלכות לשון הרע. נוסף על כך עסקנו בחשיבות של מצוות לשון הרע ובהשפעה המבורכת שלה על חיינו.

הקב"ה נתן לנו מצוות, חלקן מאתגרות ומאוד לא פשוטות, אבל האתגר הזה יכול דווקא להעצים אותנו, לעזור לנו ללמוד על הגודל של מה שאנחנו מתמודדים עימו, לצמוח מהן ולהפוך אותנו לטובים יותר.

נספח 1

מעגלי חיים

- המשפחה שלי
- החברים שלי
- בית הספר שלי
- החוג שלי
- התחביבים שלי
- האיש שעומד לידי במעבר חצייה
- השבט שלי
- המצוות
- השכנים שלי

נספח 2

סיפור על החפץ חיים ולשון הרע מאתר 'אורייתא'

"החפץ חיים" בשנותיו האחרונות, כשהיה זקן וחלוש מאוד, השמיעה שלו הייתה ירודה מאוד, וכדי לשוחח עימו היו צריכים להגביר את הקול כדי שישמע את הדוברים.

פעם אחת שאל הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין את החפץ חיים: מדוע הרב אינו הולך לרופאים על מנת שיסייעו לו בזה שישמע יותר טוב, אולי בעזרת מכשיר שמיעה?

החפץ חיים השיב: האיסור בלשון הרע אינו רק בדיבור אלא גם בשמיעה.

בדיבור לא קשה כל כך להיזהר כמו משמיעת לשון הרע, ובדיבור, אמר החפץ חיים, הוא בקי, אבל קשה שלא לשמוע לשון הרע מפי אחרים, ועדיף להישאר חולה וחלש, כי כדי שיוכל לשמוע לשון הרע באוזניו יצטרכו ממש לצעוק.

נספח 3

הגדרות והלכות בסיסיות ושימושיות בעניין לשון הרע:

1. איסור לשון הרע מתחלק לשלושה חלקים: רכילות, לשון הרע והוצאת שם רע (רמב"ם הלכות דעות פרק ז). רכיל הוא ההולך כרוכל מאדם לאדם, ואומר: כך אמר עליך פלוני, וכך דיבר עליך אלמוני, אע"פ שדבריו אמת, ואין בכוונתו להזיק לחבירו ולגנותו, מכל מקום דיבורים כאלה עלולים לגרום לסכסוכים ולהחריב את העולם. עוון חמור יותר הוא לשון הרע. וזה המספר דברי אמת בגנותו של חבירו, כלומר אין האיסור בזה שהוא משקר, אלא האיסור בכך שהוא מפרסם את קלונו של חבירו. הוצאת שם רע, זה האומר שקרים בגנותו של חבירו. (פניני הלכה)
 2. ישנו מושג נוסף בהלכה, והוא "בעל לשון הרע". כמעט כל אדם נכשל לפעמים בדיבורים של גנאי על חבירו, אך יש אנשים שזה העסק הקבוע שלהם בעולם הזה, את שמחת החיים שלהם הם יונקים מלשון הרע ורכילות, על כל מי שרק אפשר. להם קראו חכמים "בעלי לשון הרע". ואין זה רק ביטוי בעלמא, אלא פסק הרמב"ם (הלכות דעות ז, ו) שאין לדור בשכנות עם אדם שהוא בעל לשון הרע, וכל שכן שאין לשבת עמו ולשמוע את דבריו. (פניני הלכה)
 3. מתי צריך לספר דברים רעים על חבר? (פניני הלכה)
- הכלל הבסיסי הוא, שכדי להציל חבר מליפול בפת, מותר להזהירו על כך. למשל, כאשר ראובן רוצה לעשות שותפות עם שמעון, ולוי, חבירו של ראובן יודע כי יש חשש ששמעון ירמה אותו, מפני ששמעון נוטה לעיתים לרמות. אם ישאל אותו ראובן על שמעון, עליו לומר לו את האמת, ובלבד שייזהר מאוד שלא להגזים בדבריו. ואם מסתבר לו ששמעון עומד לרמות את ראובן, גם אם ראובן לא בא לשאול בעצתו, צריך לוי לבוא אצל ראובן ולהזהירו. וזאת בתנאי שכוונתו תהיה טהורה, כדי להציל את ראובן מליפול בפת, וייזהר מאוד שלא להגזים בדבריו.

המשך נספח 3

4. מהו לשון הרע לתועלת על פי ה"חפץ חיים"?

אם הוא משער שעל ידי שיספר שאדם פלוני גרם לו עוולה, יהיה לו תועלת להבא, כגון שיספר לאנשים שפלוני נשמע להם, והם יוכיחוהו ועל ידי זה ישיב לו את הנזק או הגזילה שגרם לו, מותר לו לספר להם ולבקש שיעזרו לו. ולפעמים יש תועלת גם לא בענין ממון. כגון אם נודע לו בבירור שפלוני רוצה לחרפו ולגדפו על ענין מסוים, אם יספר לאנשים חשובים או לקרוביו של פלוני, והם יאמינו לו וימנעו מפלוני לחרפו או לגדפו. או אפילו אם סיפר עליו כבר, אבל על ידי שיספר לקרוביו או אנשים שמשפיעים עליו, על ידי זה יפסיק לספר עליו - בכזה מקרה מותר לספר להם. ואפילו שבאלו האופנים יתבזה חברו כשמספר על הרעה שגורם לו - מותר. כיון שאין כוונתו אלא לשמור את עצמו מהיזק או מצער וביוש.

5. באילו תנאים מותר לספר לשון הרע לתועלת? (חפץ חיים)

א. שיראה הדבר בעצמו ולא על ידי שמיעה מאחרים. ב. שלא יחליט מייד שהענין שחבירו גורם לו הוא גזל, אלא יתבונן היטב אם לפי התורה הדין איתו. ג. שאם הוא משער שלהתוכח עמו בעצמו יועיל, צריך לדבר איתו קודם לפני שמפרסם לאנשים. ד. שלא יגזים אפילו במעט בסיפור הדברים. ה. שיכווין לתועלת, ולא מפני שנאתו למזיק לו. ו. אם יש עצה אחרת לסובב את התועלת שיפסיק להזיק לו, חייב לעשות עצה אחרת ולא לספר. וגם אם יכול לספר את הסיפור בפחות גנאי, חובה להמעט בגנאי חברו במידת האפשר. ז. שלא יסובב על חברו יותר נזק ממה שהיה מסובב אילו העידו עליו בבית דין.

נספח 4

(הרמב"ם, הלכות דעות)

"אָמְרוּ חֲכָמִים שֶׁלֹּשׁ עֲבֻרוֹת נִפְרָעִין מִן הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. עֲבֻדַת פּוֹכְבִּים וְגִלּוּי עֲרִוֹת וְשִׁפְיֹת דָּמִים. וְלִשׁוֹן הָרֵעַ כִּנְגוּד כָּלָם.

אִי זֶהוּ רִכִּיל. זֶה שְׁטוּעָן דְּבָרִים וְהוֹלֵךְ מִזֶּה לְזֶה וְאוֹמֵר כִּי אָמַר פְּלוֹנִי כֵן וְכֵן שְׁמַעְתִּי עַל פְּלוֹנִי. אִף עַל פִּי שֶׁהוּא אָמַת הָרִי זֶה מִחְרִיב אֶת הָעוֹלָם. יֵשׁ עוֹן גָּדוֹל מִזֶּה עַד מָאֵד וְהוּא בְּכָלֵל לָאוּ זֶה וְהוּא לִשׁוֹן הָרֵעַ. וְהוּא הַמְסַפֵּר בְּגִנּוּת חֲבֵרוֹ אִף עַל פִּי שֶׁאוֹמֵר אָמַת. אֲבָל הָאוֹמֵר שֶׁקָּרַן מוֹצִיא שֵׁם רַע עַל חֲבֵרוֹ. אֲבָל בְּעַל לִשׁוֹן הָרֵעַ זֶה שִׁיּוֹשֵׁב וְאוֹמֵר כֵּן וְכֵן עֲשֵׂה פְלוֹנִי וְכֵן הִיוּ אֲבוֹתַי וְכֵן וְכֵן שְׁמַעְתִּי עָלָיו וְאוֹמֵר דְּבָרִים שֶׁל גְּנָאִי. עַל זֶה אָמַר הַפְּתוּב (תהלים יב, ד) "יִכְרַת ה' כָּל שִׁפְתֵי חֲלָקוֹת לִשׁוֹן מְדַבְּרַת גְּדוּלוֹת".

דואר אלקטרוני מבורא העולם

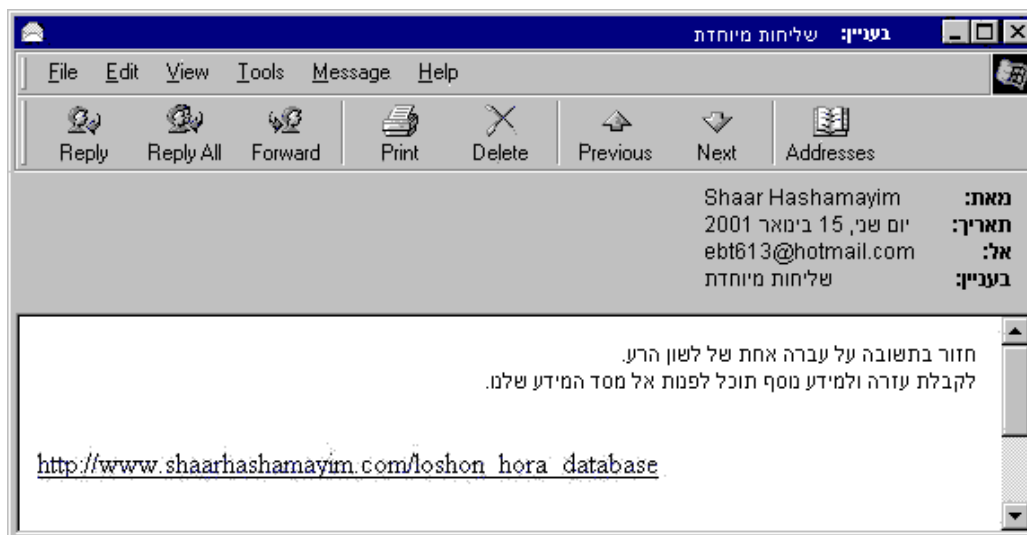
הרב יעקב לובן

שנים רבות ניסיתי לתאר לעצמי מה היה קורה אילו היה אפשר לקבל דואר אלקטרוני מהקדוש ברוך הוא. כאשר קראתי על אתר באינטרנט בשם "שער השמיים", ועל האפשרות הממשית להתכתב ברשת עם בורא העולם, לא יכולתי לחשוב על שום דבר אחר. לאחר ימים של מחשבה והתלבטות החלטתי לנסות ליצור קשר עם אתר הבורא. הניסיון לשלוח דואר אלקטרוני לריבונו של עולם נראה לי מהפכני פחות משידור אותות לשוכני המאדים הירוקים ולשאר חייזרים, פעולה הנחשבת מקובלת והגיוינית בקרב מדענים מודרניים. נניח שהייתה לכם אפשרות לשלוח דואר אלקטרוני לבורא - מה הייתם כותבים? האמינו לי, זו החלטה לא פשוטה. הקדשתי זמן ומחשבה מעמיקה לעניין, ולבסוף חיברתי את המכתב הזה:



לחצתי על כפתור שלח/קבל, והדואר האלקטרוני שלי נעלם במהירות בחלל האלקטרוני השמימי.

ברור היה לי שהקב"ה איננו נוהג לענות ישירות לפניות בני תמותה. בכל אופן, עצם משלוח המכתב מילא אותי התרגשות, ובלבי קיננה תקווה עמומה שאזכה לתשובה. במהלך אותו יום בדקתי דואר מדי שעה. כשעליתי על משכבי באותו לילה התהפכתי והסתובבתי במיטה ובקושי הצלחתי להירדם. לבסוף שקעתי בשינה טרופה. בחצות הלילה התעוררתי בפתאומיות. הייתה לי תחושה מוזרה שמהשו קרה, ומיד זינקתי לעבר המחשב. לא קשה להבין את ההתרגשות שאחזה בי כשראיתי בתיבת הדואר הנכנס הודעת דואר מאת מנהל הרשת באתר "שער השמיים". ביד רועדת ניסיתי לייצב את העכבר על צלמית הודעת הדואר, ולא היה לי ספק שהמכתב הזה ישנה את חיי. קראתי במהירות את תוכן ההודעה - שהייתה ההפך המוחלט מכל מה שציפיתי לו.



המשך נספח 5

מה? זו התשובה לבקשה הרוחנית המרוממת שלי? תשובה על עברה אחת קטנטנות של לשון הרע? איזו אכזבה נוראה! דמיינתי שליחות מסעירה ודרמטית, משהו בסגנון של "טפס על הרי ההימלאיה והצל נשמה תועה שהצטרפה לכת במזרח הרחוק", או: "לך לך מביתך, עבור להתגורר בסיביר והקם שם ישיבה לצאצאי היהודים שהשתתפו במהפכה הקומוניסטית." למרות האכזבה המרה שחשתי ידעתי שלא אוכל להתעלם ממסר אלקטרוני מהקב"ה, ואצטרך למלא בלי ערעור את הוראתו המקודשת.

בתחית המסך הופיע קישור ל"מסד מידע לשון הרע". לחצתי על הקישור, ועל המסך הופיעה רשימה של כל דברי לשון הרע שדיברתי במשך חיי. הזדעזעתי לגלות שנזקפו לחובתי יותר מ-50,000 עברות של לשון הרע, כלומר במוצק חמש עברות לשון הרע ביום במהלך שלושים השנים האחרונות (אני בן 43). אף שתמיד נזהרתי שלא לסטות מן ההלכה, לשון הרע, איך נאמר, שייך לקטגוריה אחרת. הרי קצת רכילות פה ושם היא ממש צורך אנושי. עדיין, הוכיחי בתדהמה למראה הכמות העצומה של רישומים במסד המידע האישי שלי. תהיתי מדוע ריבונו של עולם הורה לי לחזור בתשובה רק על עברה אחת של לשון הרע בשעה שעברתי כל כך הרבה עברות כאלה. זו שאלה טובה, חשבתי לעצמי, אך מי אני שאערער על החלטת הבורא?

גללתי את המסך, סקרתי את הרשימה והצבעתי באקראי על אחד המקרים שבהם דיברתי לשון הרע.



לא זכרתי את המקרה, ולכן לחצתי לחיצה כפולה ונעצתי עיניים במסך כאשר נגן המדיה הופעל וסרטון וידיאו על אודות המקרה הוצג על המסך.

חיים בלנק היה ידיד טוב שלי. אף שהיה רואה חשבון מוסמך התקשה לפרנס את משפחתו. בשנה שעברה רציתי לעזור לחיים ושכרתי אותו כדי שיערוך את הדוח השנתי שלי למס הכנסה. כאשר החזיר לי חיים את המסמכים כעסתי מאוד כשגיליתי שעל פי חשבון אני חייב 5,500 ₪ לשלטונות המס. כעסתי עד כדי כך שהרמתי טלפון לידידי שמעון, שהתכוון גם הוא להיעזר בשירותיו המקצועיים של חיים. "חיים הכין לי את הדוח, ואני כבר לא מתפלא שהעסק שלו לא מצליח. הוא רואה חשבון עלוב למדי. אני מתערב אתך שבלי מחשבון הוא אפילו לא מסוגל לחבר שניים ועוד שניים."

אחר כך חזר שמעון באוזני כמה חברים קרובים על מה שאמרתי לו, וכל אחד מהם סיפר רק לאחדים מידידיו הטובים, והדברים התגלגלו והתגלגלו.

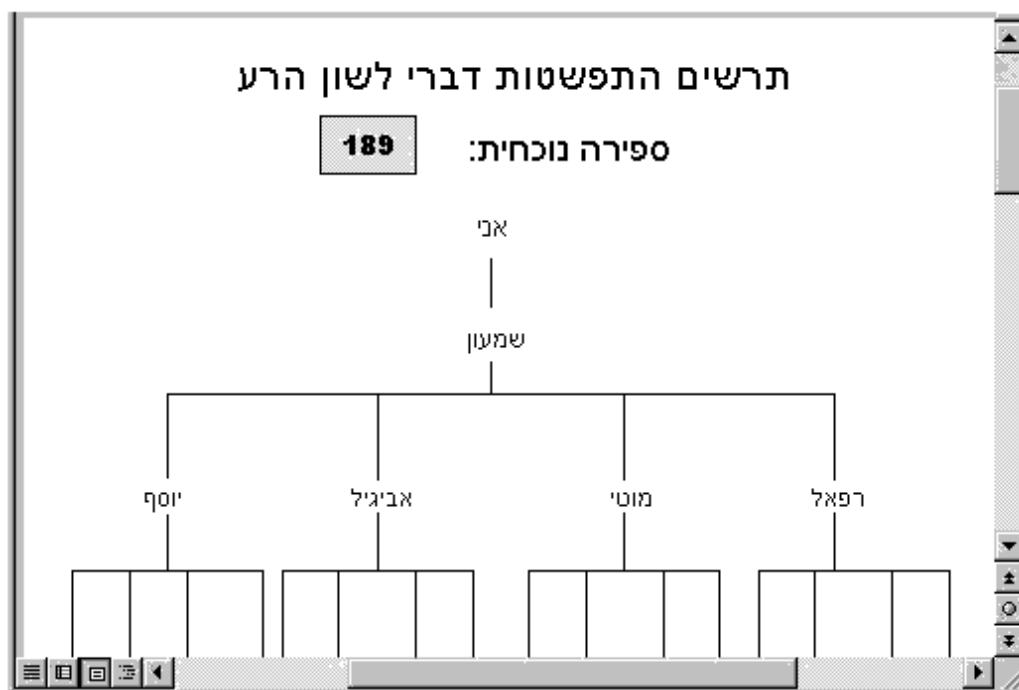
עכשיו אני צריך לחזור בתשובה על המעשה הזה. אבל די מהר גיליתי שהעניין אינו פשוט כל כך.

לחצתי על כפתור העזרה כדי ללמוד על תהליך התשובה, והדברים האלה הופיעו על המסך:



המשך נספח 5

ברור שהסבתי נזק לחיים וגרמתי לו הפסד כספי. אם כן, החטא שלי נמנה עם העברות שבין אדם לחברו. לא ידעתי באיזו דרך תשובה לבחור, מכיוון ששתי האפשרויות (א ו-ב) שתוארו לפניי לא נראו לי מעשיות, כי מצד אחד לא יכולתי לבקש סליחה מחיים, מכיוון שהיה חבר טוב שלי, ולא רציתי שידע שאני הרסתי לו את המוניטין המקצועי. מצד שני נראה לי שאין דרך למנוע או לתקן את הנזק שנגרם, מכיוון שלא יכולתי לדעת לאן התגלגלו הדברים שאמרתי.



לפתע נזכרתי שהודעת הדואר האלקטרוני של הקב"ה הציעה לי להיעזר במסד המידע של שער השמיים. בדקתי את סרגל הכלים ומצאתי אפשרות ששמה "תרשים התפשטות דברי לשון הרע". לחצתי על הקישור, ועל המסך שלפניי הופיע עץ מסועף בעל ענפים רבים שהתפשטו לכל עבר. ליד כל ענף נרשמו שמות האנשים ששמעו את חוות דעתי על חיים והעבירו אותה הלאה.

גללתי את המסך ועקבתי אחר ההתפשטות של דברי הבוז שלי. הזדעזעתי לראות ענף חדש הצומח לנגד עיניי. מישהו חוזר ברגעים אלו ממש על הדברים שאמרתי. הלשון הרע שסיפרתי חי ונושם ומוסיף להצמיח גרורות ולפרוש רשת השמצות מכוערת. בסיכומי של דבר ההערכה השלילית שלי על חיים הועברה מפה לאוזן 189 פעמים עד לאותו רגע.

עכשיו הייתי נבון לחלוטין. איך אפשר לסגת מדברים שהושמעו באוזני 189 בני אדם? שמות רבים שהופיעו בתרשים לא היו מוכרים לי כלל, והרגשתי שאינני מסוגל לפנות לאנשים שאינני מכיר. נזכרתי בסיפור מפורסם ששמעתי בילדותי, לפני שנים, על אדם ששמו יענקל', שאהב לחזור על דברי גנאי בכל הזדמנות. כשהתבגר חדרה לתודעתו ההבנה שאחרי מאה ועשרים ייאלץ לעמוד בפני בית דין של מעלה ולתת דין וחשבון על מעשיו הרעים. בסופו של דבר ניגש יענקל' לרב העיירה וביקש שיורה לו דרך תשובה וכפרה על כל דברי הרכילות שהפיץ במהלך שנות חייו.

"אין בעיה, ענה הרב, קח כר נוצות גדול ועלה על גג הבית הגבוה ביותר בעיירה. כשתגיע לנקודה הגבוהה ביותר חבוט את הכר בארובה בכל כוחך."

עצת הרב נראתה ליענקל' מוזרה למדי, ולא היה ברור לו כיצד המעשה הזה יועיל לכפר על חטאו. אבל מה לעשות, כך פסק הרב, ואיך יעז יענקל' לחלוק עליו? האמת היא שיענקל' היה די מרוצה מדרך התשובה הקלה שהורה לו הרב. "מעולם לא חשבתי שפשוט כל כך לחזור בתשובה על לשון הרע," חשב יענקל' בליבו.

הוא הזדרז ליטול כר נוצות גדול וטיפס במהירות על גגו של הבית הגבוה בעיירה. בכל כוחו חבט יענקל' בארובה בעזרת הכר - פעם, פעמיים ושלוש. לפתע נפרס הכר, והרוח סחפה את הנוצות ופיזרה אותן על פני כל העיירה.

יענקל' רץ בחזרה לבית הרב כדי לדווח על הצלחתו.

"אָה, יש עוד דבר אחד שעליך לעשות," אמר הרב. "לך אסוף את כל הנוצות והבא אותן אליי."

"איך אפשר?" שאל יענקל'. "הן מפוזרות בכל רחבי העיר ואין שום דרך לאסוף אותן."

"האומנם?" שאל הרב, "ואיך חשבת שתוכל לחזור בך משנים של לשון הרע כשאתה כל דרך לאסוף את כל מילות הגנאי שהתפזרו על

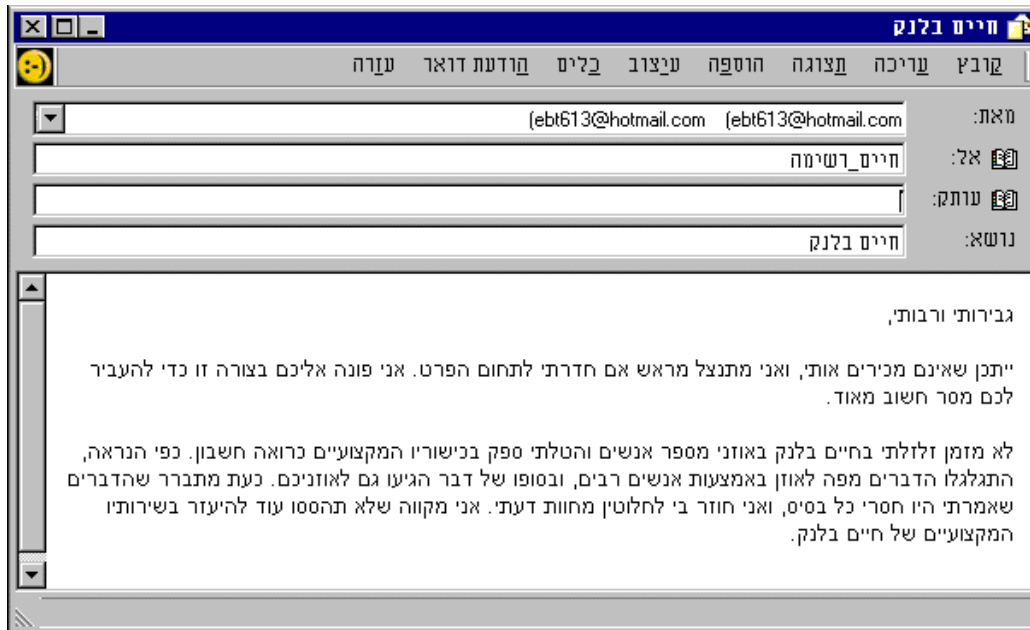
המשך נספח 5

פני כל העיירה?"

כעת עמדתי באותו מצב כמו יענק'ל. איך אפשר להחזיר לאחור את הגלגל ולבטל דברים שהגיעו לאוזני 189 אנשים?

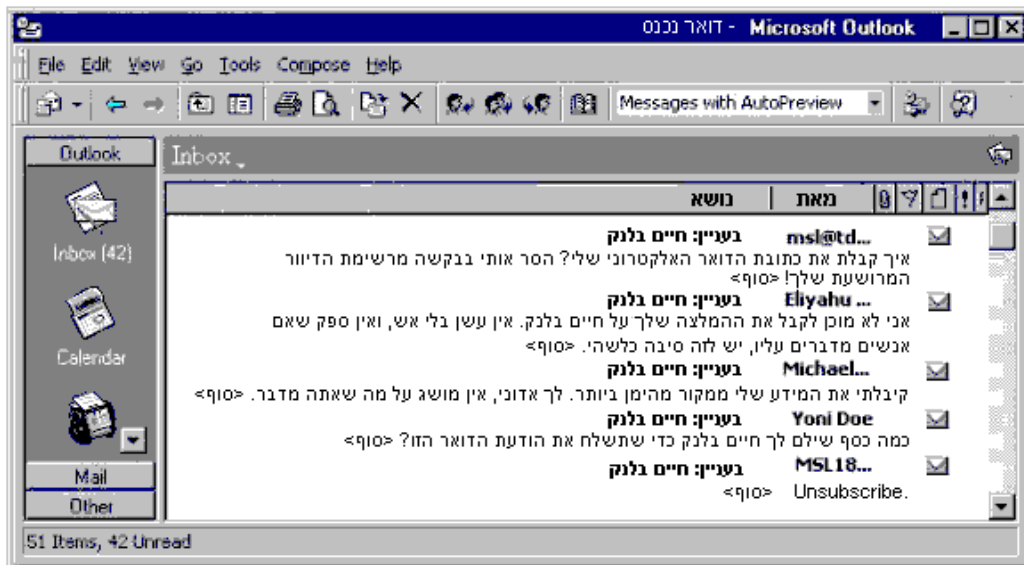
לפתע נצנץ בלבי רעיון - הברקה של ממש! ליענק'ל לא היה דואר אלקטרוני, אבל לי יש. מדוע לא אשלח דואר אלקטרוני לכל אחד ממאה שמונים ותשעה האנשים? היתרון הגדול של דואר אלקטרוני הוא שאפשר להעביר מסר לא אישי מבלי לעשות אפילו שיחת טלפון אחת.

מקישורי ההיפרטקסט ב"תרשים התפשטות הלשון הרע" שבמסד המידע של אתר "שער השמיים" אספתי במהירות את כתובות הדואר האלקטרוני של כל השומעים וניסחתי את ההודעה הזאת:



שלחתי את ההודעה לכל 189 השומעים ונשמתי לרווחה. הייתי די גאה בעצמי. פלאי הטכנולוגיה פתחו בפניי אפשרות לתיקון המעוות, שוודאי לא הייתה קיימת בזמנו של יענק'ל.

ההקלה שחשתי לא נמשכה זמן רב. בתוך דקות אחדות החלו להופיע על המסך מול עיניי תגובות אלקטרוניות להודעה ששלחתי מאת ידידי החדשים. לפניכם מבחר קטן ממה שכתבו אליי:

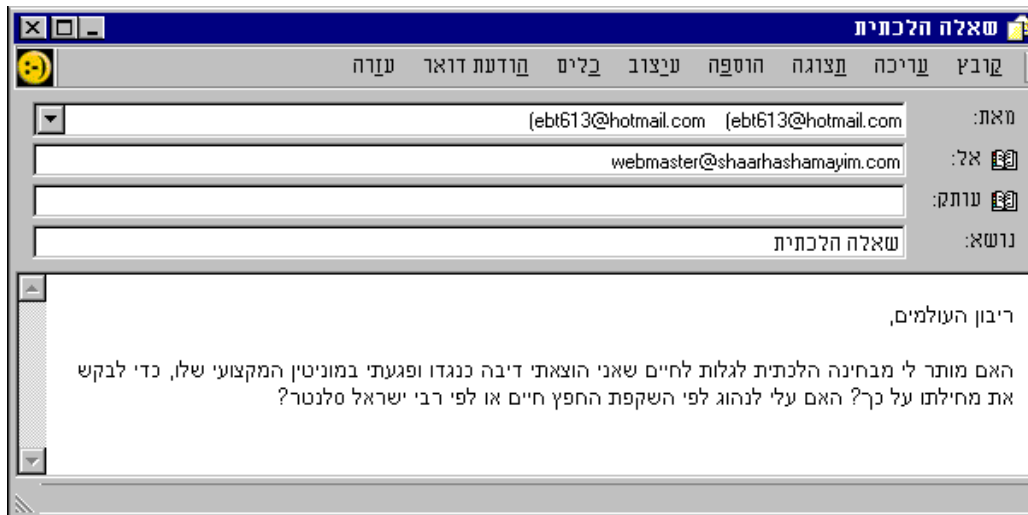


כך התברר לי שהודעת הדואר האלקטרוני שלי נכשלה במשימתה. אנשים גיבשו לעצמם עמדה, ולא הייתה לי כל דרך לשכנע אותם לשנותה. מסתבר שגרמתי נזק בלתי הפיך למוניטין של חיים.

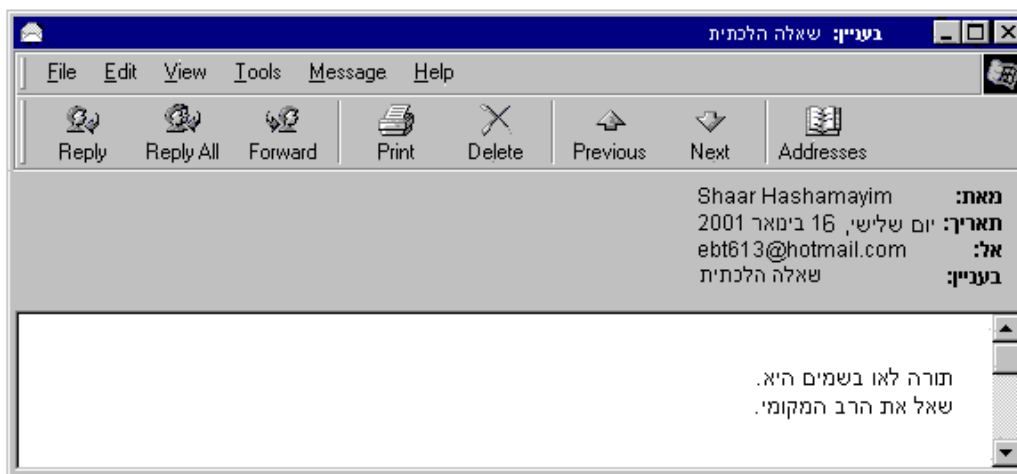
נראה לי שלא נותרה בפניי ברירה. על מנת להשלים את השליחות האלוקית שהוטלה עליי אצטרך לשים נפשי בכפי ולבקש מחיים מחילה באופן ישיר. אבל אז התחלתי להתלבט באשר לדרך הנכונה והמוסרית לבצע את המשימה. אין ספק שחיים לא ישמח לגלות

המשך נספח 5

שתקעתי סכין בגבו והכפשתי את כישוריו באוזני 189 אנשים. האם יהיה זה הוגן להוסיף עלבון לנזק שכבר נגרם ולהכאיב לחיים רק כדי שאוכל לזכות בכפרה? נזכרתי ש הרב שלי העביר פעם שיעור בנושא. החפץ חיים, הרב ישראל מאיר הכהן זצ"ל, התיר לספר לניזוק את דברי הגנאי שנאמרו עליו כחלק מתהליך התשובה (שמירת הלשון פרק ד, סעיף יב), ואילו הרב ישראל סלנטר סבר שפעולה כזו בוודאי תגרום צער, ולכן היא אסורה. אם כך, מה עליי לעשות? למזלי הייתה לי אפשרות להציג את השאלה ישירות בפני נותן התורה, ולכן חיברתי את הודעת הדואר הזאת:



התשובה הכתה אותי בתדהמה:



(הביטוי "תורה לאו בשמיים היא" לקוח ממקרה המתואר בבבא מציעא דף נט ע"א. התלמוד מספר שרבי אליעזר ורבי יהושע עסקו בוויכוח הלכתי נוקב. רבי אליעזר טען שאירועים מנוגדים לטבע העומדים להתרחש - ישמשו הוכחה לטענתו. בסופו של דבר יצאה בת קול מן השמיים והכריזה שההלכה כרבי אליעזר, אולם רבי יהושע דחה את ההוכחות האלוקות והכריז שתורה איננה עוד בשמיים. מיום שנתן הקב"ה תורה לעמו ישראל בהר סיני עברה סמכות הפסיקה בנושאים הלכתיים לחכמי התורה שבכל דור ודור.)

מילאתי אחר ההוראה האלקטרונית, התקשרתי למרא דאתרא והצגתי בפניו את שאלתי. לרוע המזל סירב הרב לתת לי תשובה חד-משמעית. "מצד אחד", אמר הרב, "רבי ישראל מאיר הכהן חיבר את ספר שמירת הלשון, המקור המקיף והמוסמך לכל הלכות לשון הרע. בכוחות עצמו הצליח לחולל מהפכה ולהפיץ את חובת הזהירות והשמירה על הדיבור. איך ניתן לפסוק בניגוד לדעתו? אך מצד שני, הרב ישראל סלנטר היה אבי תנועת המוסר. הוא התמקד, במיוחד, בזהירות וברגישות היתירה הנדרשת ביחסים שבין אדם לאדם. איך אפשר להתעלם מעמדתו? מי אני שאכניס את ראשי בין שני הרים גבוהים אלה ואשתתף במחלוקת שבין שני המאורות הגדולים?"

התשובה הותירה אותי נבוך ומבולבל, אך העול של שליחותי האלוקית רבץ על כתפיי ולא נתן לי מנוח. החלטתי לסור לביתו של חיים, אף שעוד לא החלטתי מה לעשות. קיוויתי שאצליח להסביר בעדינות ובדיפלומטיות את מה שעשיתי בלי לפגוע ברגשותיו. התוכנית שלי התמוססה בתוך דקות מעטות.

"חיים, יש לי משהו חשוב לומר לך", גמגמתי. "אני מוכרח לספר לך... כלומר, אני לא יודע איך לומר לך... פשוט, אה, תראה, קורה לפעמים... לא, זה לא העניין, תשמע, תמיד היינו חברים טובים... אולי ננסח את זה אחרת..."

המשך נספח 5

חיים התבונן בי בתדהמה ובפליאה ועצר את שטף הגמגום שלי. "שמע, אתה צריך לארגן לעצמך את המחשבות. בכל מקרה, אני ממש שמח שבאת. אתה יודע שהמצב שלי קשה ואני לא מצליח לגמור את החודש. אין לי שמוץ של מושג מה הסיבה לכך, אבל אני לא מצליח למשוך לקוחות. ממש לא נעים לי, אבל אני נאלץ לבקש מוכן טובה גדולה. אני מרגיש שאליך אני יכול לפנות, כי תמיד היית חבר נאמן. אתה יכול להלוות לי 5,000 ש"ח לכמה חודשים?"

"חיים, איזו שאלה. בשמחה," עניתי מייד.

"הלוואי שכולם היו רגישים ומתחשבים כמוך," השיב. הרגשתי מנוול.

זהו זה. גם תוכנית ב' ירדה לטמיון. לעולם לא אוכל לגלות לחיים איזה חבר צבוע אני.

עכשיו הייתי באמת בצרות, ולא הצלחתי למצוא שום דרך למלא את השליחות האלקטרונית שהטיל עליי הקב"ה. מעולם לא תיארתי לעצמי כמה קשה יהיה לתקן עברה אחת של לשון הרע.

לצערי העמוק הזדמנות לחזור בתשובה נקרתה בדרכי כעבור ימים אחדים בנסיבות טרגיות ביותר. חיים בלנק יצא לריצת בוקר ולפתע לקה בהתקף לב קשה. הוא הובהל לבית החולים ונפטר כעבור יומיים. כעת נפתחה בפניי דרך כפרה נוספת, מכיוון שההלכה מאפשרת לאדם לבקש מחילה מנפטר בנוכחות מניין (עשרה גברים מעל גיל בר מצווה).

חיברתי ושלחתי הודעת דואר אלקטרוני לעשרה חברים:



יום שישי הגיע. נסעתי לבית הקברות "מנוחת עולמים". היה זה יום קריר ואפלולי של סוף הסתיו, ומזג האוויר תאם להפליא את מצב רוחי. היה אפשר לחשוב שקל יותר לבקש מחילה מנפטר מאשר מאדם חי, אבל אין זה כך. מעבר לבושה הנוראה שבבקשת שליחה בבית עלמין בפני מניין גברים יש משהו מפחיד ומסתורי בעמידה לרגלי הקבר והתנצלות בפני נשמה מן העולם העליון. אלמלא הדואר האלקטרוני שקיבלתי מהקדוש ברוך הוא לא הייתי מוצא עוז בנפשי לעבור חוויה שכזו.

ניגשתי לקברו של חיים, מוקף בעשרה גברים שהיו נותנים הכול כדי לבלות את אותה שעה במקום אחר לחלוטין. דמעות הציפו את עיניי. בפעם הראשונה מאז החל הניסיון הזה שלי הרגשתי קצת מן הסבל העצום שגרמתי לחיים בהערותי חסרות האחריות. את המשפטים שגרמו נזק ממשי לחבר אמיתי פלטתי בלי לחשוב. הסקתי מסקנות נמהרות על חוסר המקצועיות של חיים ללא כל בסיס. נזכרתי במקרה שבו אליהו ברזילי, חבר לעבודה, פגע בי פגיעה דומה. הוא ניגש למעסיק שלי ומתח ביקורת על עבודתי בנושאים שנראו לי חסרי כל שחר. בזמנו עורר בי הדבר זעם עצום, ועד היום אניני מצליח לסלוח לאלהיה בלב שלם על הנזק שגרם לשמי הטוב בעבודה. התמלאתי בושה גדולה על שעשיתי לחיים מעשה זה כמעט. איזו צביעות הפגנתי! שאלתי את עצמי אם הירידה בהכנסות שנגרמה לחיים בעקבות ההערות האכזריות שלי הוסיפה מתח לחיי וגרמה בסופו של דבר להתקף הלב ולפטירתו בלא עת. אם העט חזקה מן החרב, הרי שלמילים יש כוח להרוג. האם אני נחשב גם לרוצח?

המשך נספח 5

בקול נמוך מלמלתי מילים שהיו רחוקות מלהכיל את הרגשות שגאו בי באותו רגע:

"חיים, אני כל כך מצטער. הלוואי שלא הייתי פותח את הפה בכלל."

נשמתי עמוק ואמרתי בקול את הנוסח המפורט בשולחן ערוך (אורח חיים תרו סעיף ב):

"חטאתי לאלוקי ישראל ולחיים בלנק, זכרונו לברכה, בכך שהשמצתי את כישוריו ופגעתי במוניטין שלו כרואה חשבון מקצועי". עשרת הנוכחים ענו בקול:

"מחול לך, מחול לך, מחול לך."

מניין הגברים, שהיו נבוכים לא פחות ממני, עזבו את בית העלמין במהירות. גם אני שבתי לביתי בתחושת הקלה על שהניסיון הסתיים סוף-סוף.

חוויות הימים האחרונים גבו ממני מחיר פיזי ונפשי. במיוחד הקשה עליי הביקור בבית הקברות ששחט ממני את טיפת כוחי האחרונה. חזרתי הביתה תשוש לחלוטין, צנחתי על מיטתי ושקעתי מייד בשינה עמוקה.

השבת השיבה את נפשי. בבוקר יום ראשון התעוררתי רענן ופניתי לבית הכנסת. כשהתיישבתי על מקומי כדי להניח תפילין נדהמתי לגלות בשורה שלפניי דמות שהזכירה לי את חיים בלנק.

נתקפתי אי-נוחות רבה, שכן קיוויתי להפוך את כל העניין לנחלת העבר. האיש הסתובב, ואני חוויתי את ההלם הקשה בחיי: זה אכן היה חיים בלנק. "הוא לא קיבל את ההתנצלות שלי, וחזר מעולם הנשמות כדי לרדוף אותי," חשבתי באימה. כוחותיי לא עמדו לי עוד, והתעלפתי בו במקום.

כאשר שבה אליי רוחי ופקחתי את עיניי ראיתי את חיים וידידים נוספים כשהם עומדים מעליי.

"אתה בסדר?" שאלו בדאגה.

"חיים, למה באת לכאן?" שאלתי חרד ומבוהל.

"למה שלא אבוא? אני תמיד מתפלל כאן."

"אבל התקף הלב," התחלתי לשאול.

"איזה התקף לב?" שאל בתדהמה.

לאט-לאט התרומם המסך במוחי והמציאות התבהרה לנגד עיניי. הכול היה לא יותר מחלום. חיים לא נפטר, לא עליתי לבית הקברות ולא קיבלתי דואר אלקטרוני מה'. העוצמה של החלום הייתה כה מוחשית שכלל לא הרגשתי שאני חולם, מה שבדרך כלל קורה כשמתעוררים בבוקר.

המשך נספח 5

בתוך זמן קצר חזרתי לעצמי. סיימתי את התפילה ונסעתי לעבודה. למרבה האירוניה, הייתי מאוכזב שהניסיון לא התרחש במציאות ולא קיבלתי מסר אלקטרוני מהקב"ה.

כשהגעתי לעבודה קידם את פניי שלומי בראון. "שמעת את החדשות האחרונות על אברהם?" שאל. אברהם, אחד העובדים במשרד, היה "כישלון" מובהק ושימש לא פעם מטרה ללעג וצחוק.

עמדתי לענות, כהרגלי, "אני לא מאמין. מה הוא עשה הפעם?" אך לפתע, עצרתי בעצמי.

בדמיוני חלפו לנגד עיניי נוצות אין-ספור, נסחפות ברוח, מתעופפות על פני כל העיר. ראיתי את עצמי רץ בכל הכיוונים, רשת פרפרים בידי, ואני חובט בה בטירוף לכל עבר ומחטיא את הנוצות. רצתי מהר יותר, אך נתקלתי במצבות בבית עלמין קר וקודר ונפלתי. בייאוש יריתי הודעות דואר אלקטרוני לכיוון הנוצות, 189 במספר, אך הודעות הדואר הוחזרו אליי בלי שנפתחו, והנוצות המשיכו במחול המעופף. שפשפתי את עיניי למראה הנוצות ההופכות לחיצים חדים וננעצות בליבותיהם של עוברים ושבים תמימי דרך.

הפניתי עורף לשלומי ונסתי מהמקום כאילו הוא נושא מגפה או מחלה חשוכת מרפא. 50,000 עבירות הן די והותר, ולא הייתה לי כל כוונה לשקוע שוב באותה ביצה. לא יצאתי מדעתי.

באותו רגע קיבלתי עליי החלטה: אין יותר לשון הרע. ידעתי שיהיה לי קשה מאוד לעמוד בהחלטה הזו, אך הייתי נחוש בדעתי להתמיד בדרכי החדשה.

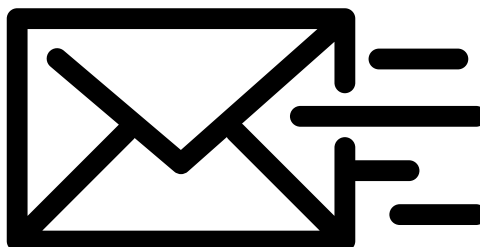
לפתע הבנתי שנמצאה לי שליחות אלוקית גם בלי התגלות נבואית משמים. אין כל צורך בנסיעות למקומות שכוחי אל ובמלחמה נגד דרקונים יורי אש. הדרמה היום-יומית של חיי אנוש העשירים והמורכבים מציעה הזדמנויות אין ספור ואתגרים די והותר.

יצאתי החוצה. היה בהיר, נפלא ומוצף שמש. הרמתי פניי לתכלת הצלולה של השמיים והתפללתי תפילה קצרה.

"ריבון העולמים, לא קיבלתי ממך דואר אלקטרוני, אך המסר הגיע. תודה לך, ה'!"

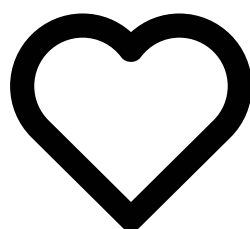
בכבוד ובהכנעה,

בעל תשובה אלקטרוני



פרסם באנגלית באתר ou.org הרב יעקב לובן, מרכז רבני בוועד הפועל של מחלקת הכשרות באיגוד הרבנים האורתודוקסיים (OU) ורב קהילת אור תורה באדיסון, ניו ג'רסי.

עברית: מיכל שטרן



עושים

שבוע 3



הצרות למדריכים:

פעולה 5 - מחוברים



רציונל:

בשבוע הקודם עסקנו בנושא המחויבות למצוות, ובשבוע זה נעסוק בעיקר בחיבור שלנו למצוות. המצווה כצוותא, כשותפות בינינו לבין הקב"ה. הליכה משותפת שיוצרת משהו חדש, היכן אפשר למצוא ולפתח את נקודות ההזדהות והקשר האישי שלנו בציווי האלוקי. נשתמש במצוות 'לשון הרע' ככלי וכאמצעי לרעיון הגדול: החיבור למצוות.

מטרות:

1. החניכים יעסקו ביתרונות של עשייה מתוך חיבור.
2. החניכים יבינו שעצם עשיית המצוות היא שותפות עם הקב"ה.
3. החניכים יבחנו מצבים בחייהם בנושא לשון הרע על פי רעיון השותפות.

ציוד:

דף מן הפעולה הקודמת

מהלך הפעולה:

פתיחה

נציג לחניכים מצב המתאר שהחברה שבבעלותנו נקלעת למשבר עמוק וכל העובדים עוזבים (נספח 1).
 נשאל את החניכים: מה אפשר לעשות?
 אפשר גם להציג כתבה שעוסקת בחיבור בין התכלית וההזדהות האישית של עובדים לבין התפוקה שלהם (נספח 2).
 אם רוצים ללכת למקום אישי אפילו יותר, אפשר לעשות סבב של 'באיזה מקצוע אנחנו הכי נהנים בבית ספר' לעומת 'איפה אנחנו מקבלים את הציונים הגבוהים ביותר'. בדרך כלל יש חפיפה.

שלב א

סיפור בהמשכים: נתחיל לספר את 'מעשה בחניך' (נספח 3) או כל סיפור אחר, ולאחר כמה משפטים נבקש מהחניכים להמשיך לספר את הסיפור לפי הבנתם.
 נשאל את החניכים: של מי הסיפור? של מי שהתחיל אותו ובנה מסגרת לסיפור, או של החניכים שסיפרו? כמו כן אפשר לדבר קצת על אוכל: כשאנחנו מכינים מתכון מספר מתכונים, התבשיל נחשב שלנו? מצד אחד אנחנו הכנו אותו, ומצד אחר בלי המתכון היינו אבודים!
 הרעיון במצוות דומה: המצוות מאפשרות לנו להיות חלק מהמציאות האלוקית.
 אפשר לשאול את החניכים איזו מילה מזכירה להם המילה מצווה. על ציווי כבר למדנו, ומה עם צוותא? אנחנו הולכים ממש יד ביד עם הקב"ה.
 אפשר לקרוא את דבריו של רבי נתן המביעים את הרעיון הזה (נספח 4).

מה דעתכם? האם המצווה גוברת על המציאות? ומה אם קורה משהו נורא, שאנחנו יודעים שהוא לא בסדר אבל אנחנו מרגישים שאנחנו 'חייבים' לספר עליו? מה אנחנו רוצים לעשות? מה כדאי לעשות? קראו יחד את דברי החפץ חיים (נספח 5).

החפץ חיים טוען שכשאנחנו רואים שאדם הוא רשע, לא רק שלא צריך לשתוק אלא גם חובה לבייש אותו. אם כך, ראינו שללשון הרע יש גם גבול. כל זאת ברמה האישית, אך האם יש לנו גם חובה ציבורית לעשות כך?

אפשר להחליף בין החניכים באחיות כף, אפשר לתת להם להחליט לגדל מי ממשיך לספר, אפשר לסווג בקבוק או לזרוק כדור. יש עשרות מתודות מציאות להחלפה בין החניכים.

זו נקודה חשובה שכדאי מאוד להרחיב עליה: גם ההלכה עצמה מחוברת לחיים שלנו, היא אינה מנותקת וחיצונית לנו, אין לקב"ה עניין להטיל עלינו אלפי מזהלות שיפגעו לנו בקיום חיים נורמטיביים, להפך! ההלכה עוזרת לנו להתמצא בחיים עצמם.



בדיקת דופק

כמה חניכים היצו לפעולה?

זה הזמן לעצור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר בראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מציג בדרך כלל? האם היא מוצאת את עצמה בשבט? מה שלומם?

מי חניכים שחשו שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

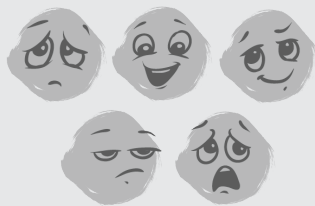
שם:

חשוב שידבר על:

שם:

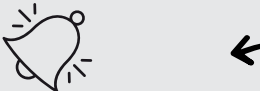
חשוב שידבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו שחש אישך לקראת הפעולה הבאה?

נבקש מהחניכים לתת כמה שיותר תירוצים למה לספר לשון הרע, אפשר אפילו לעשות תחרות כזו, 'לשון הרע מדבר אליי ואני מקשיב לו לפעמים'. לאחר מכן נוציא את הדף מהפעולה הקודמת, שבו רשומות הסיבות שנתנו לחשיבות המצווה.



אפשר לחקק מחקים שמחייבים את זה, וכמעט כל מחק שפרס הצידו הוא מתודה מצונית: אני רוצה את הפרס ולכן אני מוכן לעשות דברים. אפשר לדבר על כמה יש לנו תחביבים וצוד.

נסביר כי אלו שני הצדדים של החיבור: מצד אחד כשאנחנו עושים משהו שאנחנו מתחברים אליו ונוח לנו איתו ההתלהבות עולה וגם ההתמדה. מצד אחר החיבור יכול לשכנע אותי בהפך הגמור: יש פה רשימה של סיבות שנתנו בפעולה הקודמת, ועכשיו אנחנו אומרים את ההפך, כי זה מה שמעניין אותנו באותו הרגע.

נקרא יחד (מומלץ להמחזיז) את המדרש בויקרא רבה על רבן שמעון בן גמליאל וטבי עבדו (נספח 6).

נשאל את החניכים:

- מהי לשון רעה?
- מהי לשון טובה?

נבקש מהחניכים לשתף בחוויה חיובית או שלילית שבה נתקלו בלשון הרע (אפשר להיעזר בנספח 7 ולבקש מהחניכים לחלק את המקרים לפי קטגוריות של 'לשון רעה' ו'לשון טובה').

סיכום

בזמן האחרון החלו מגוון מיזמים, לאו דווקא של דתיים, לעורר את המודעות לנושא לשון הרע. אפשר לספר על חלוקת הצמידים, על הסרטונים שעושים כל מיני ידוענים וכו'. משהו קרה, התעורר חיבור מעניין של מצווה שלא תמיד הייתה בשיח עם המציאות היום-יומית. עובדה מעניינת היא ה'חור' בנושא ההלכתי של לשון הרע בשולחן ערוך: לכאורה אין סיבה לקיים את הלכות לשון הרע... תשובה מעניינת אחת היא שבמקום טמא כמו הגלות פשוט אי אפשר לשמור על שלמות הדיבור, אך כעת, בארץ ישראל, מתעוררת בקרב הציבור תודעה של שיח חיובי ומוצלח.

אומנם בחנו את מצוות לשון הרע באופן ספציפי, אך כמובן, לכל מצווה יש חיבור מציאותי, והנושא השבועי הוא 'עושים', משום שיש ערך לביטוי של המצווה בפועל.

ראינו את היתרונות שבחיבור אפילו במקום לכאורה לא ערכי, כמו מקום עבודה, ודאי שבמצוות.

לפני סבב הסיכום נתאר חוויה אנושית פשוטה: כאשר אנחנו מחוברים למצווה מסוימת היא מאירה את עבודת ה' שלנו ועוזרת לנו בקיום של שאר המצוות.

נבקש מכל חניך וחניכה לספר לשבט על מצווה משמעותית אחת שהם מתחברים אליה.

נספח 1

סיפור על חברה במשבר

שמי דנית, אני מנהלת את חברת 'ד"ד פתרונות בע"מ', העוסקת בייצור מכשור מתקדם.

לאחרונה נקלעתי למשבר תעסוקתי כאשר חמישה מתוך שישה עובדים ביקשו העברה. לאחר שבירתי במה מדובר התברר שהתנאים הפיזיים מצוינים, השכר גבוה וסביבת העבודה נעימה. ובכל זאת אני מרגישה שעובדים מולי רובוטים: ברגע שמגיעה שעת הסיום הם בורחים הביתה. אתם יכולים לעזור לי להבין מה קורה?

נספח 2

לא רק "לדפוק כרטיס": איך גורמים לעובד להזדהות עם העסק?

בעידן כלכלת החדשנות, ארגונים שבהם שיעור העובדים המסורים נמוך יתקשו בפעולה יזמית ובמחשבה פורצת דרך. כיצד יוצרים התאמה בין תכלית החברה וערכיה לזהות האישית של העובד?

בעז תמיר 07:58 25.04.14 | כלכליסט

הכותב הוא מייסד ונשיא ILE, המתמחה בייעוץ לחברות

רק 30% מהעובדים בארצות הברית מסורים למקום עבודתם ומבצעים את מלאכתם בהתלהבות, כך על פי סקר מוראל של גאלופ. מחצית מהעובדים האמריקאים אפתיים - גוררים את רגליהם למקום העבודה, 'דופקים כרטיס' בחוסר ברירה, עושים את המינימום האפשרי וממתינים לסיום עוד יום עבודה.

נוסף על כך, כ-20% מהעובדים פועלים בכל דרך אפשרית כדי לנצל את מקום זמן העבודה לצורכיהם האישיים, תוך הפגנת חוסר סבלנות ויחס נרגן ללקוחות ולחבריהם לעבודה. מבצעי הסקר מעריכים שנזקי קבוצת ה'נרגנים' לבדה לכלכלה האמריקאית עומדים על כחצי טריליון (500 מיליארד) דולר לשנה.

תעשיית הייצור ההמוני יכולה עוד איכשהו לפעול במצב כזה. לא כך בעידן כלכלת החדשנות (Innovation Economy), כלכלה שבה עסקים נבחנים על פי יכולתם ליצור ערך ללקוחות שיבחרו במי שיתן מענה איכותי ומדויק במחיר, באיכות, בעיתוי, בשירות ובאחריות לסביבה בהתאמה לערכי היסוד ולצרכיהם המגוונים והמשתנים.

בכלכלה כזו אין תחליף למוטיבציה והשראה אנושית. הטכנולוגיה והמיכון אינם אלא אמצעים המאפשרים לאדם העובד היוצר לממש את חזונו ורעיונותיו, והם עדיין רחוקים מלהחליף שירות המבוסס על יחסי-אנוש. החדשנות, היצירתיות ואיכות השירות הם רכיבים התלויים באדם, בערכי, במסירותו ובמידת הזדהותו עם הקבוצה ועם תכלית הארגון. ארגונים שבהם שיעור העובדים המסורים נמוך יתקשו בפעולה יזמית ומחשבה חדשנית פורצת דרך, ונוסף על כך השקעת משאבים ואנרגיה ניהולית בהטלת משמעת על העובדים הנרגנים ובפיקוח על העובדים האפאתיים תהפוך את הארגון למסורבל ובלתי תחרותי.

לתפוס את העובד בתור לקוח

עיון בנתוני הסקר מעלה כמה היפותזות הדורשות בדיקה אמפירית. מבחינת הביקוש (למוצרי העסק ולשירותיו) שירות איכותי יכול להינתן רק על ידי עובדים מסורים, ומכאן שניתן לצפות התאמה מסוימת בין שיעור ההזדהות של העובדים עם מקום עבודתם לשיעור הלקוחות שבעי הרצון מהעסק (או המותג).

כמו כן, מבחינת ההיצע (של מוצרי ושירותי העסק): שיעור קבוצות העובדים האפתיים והנרגנים מתבטא כאמור בעלות כספית ישירה הכרוכה בהעסקת עובדים בפריון נמוך, בבזבוז אנרגיה ניהולית (תקורה ניהולית מיותרת) ובנזק המתמשך הכרוך בשחיקת גאוות היחידה.

הנשך נספח 2

על כך מתווסף בזבז המשאבים המושקעים בפוליטיקה הפנים-ארגונית, שפריון נמוך ואבטלה סמויה משמשים לה קרקע פורייה.

מכאן נובע פוטנציאל דרמטי לשיפור עסקי החברה ומעמדה התחרותי כתוצאה משינוי מורל העובדים - גידול משמעותי בשיעור העובדים המסורים בארגון יהווה מנוף רב-עוצמה ומפתח להצלחתו העסקית של הארגון.

החוקרים קים ומובורן הם שטבעו את המושג 'אוקיאנוס כחול' לתיאור טבעה של סביבת העסקים בעידן כלכלת החדשנות. השניים מציעים למנהיגי העתיד לגלות מעורבות פעילה ודוגמה אישית בהגדלת שיעור העובדים המסורים, ולא בדרך המסורתית של ניסוח סיסמאות חזון והגדרת יעדים לביצוע. במקום זאת הם מציעים אסטרטגיה ניהולית שלפיה על מנהלי העתיד לראות בעובדיהם לקוחות וללמוד להכיר את צרכיהם הייחודיים על מנת לתת מענה של פרנסה, הכרה חברתית ומימוש עצמי בדרך של עשייה בעלת משמעות.

הגדרתם של קים ומובורן תואמת את שלושת יסודות תפיסת ניהול הארגון: תכלית, תהליכים, תרבות ארגונית. תפיסה זו חותרת להניע את העסק מתוך תכלית בעלת משמעות אישית וחברתית. התכלית, כנקודת מוצא לבניית אסטרטגיה עסקית, עוסקת בשאלה למה העיסוק הוא בעל משמעות עבורי (כעובד או לקוח)? בשונה מהאסטרטגיה העוסקת בשאלה מה הם המוצרים או השירותים השייכים לעסק (ובמידה רבה מנוכרים לעובדים וללקוחות)?

תכלית כללית מדי לא תוכל להתאים לכל עובד או לכל לקוח - ככל שהעובד והלקוח ימצאו בתכלית מקור אמין ופרטיקולרי להזדהות ולמשמעות אישית, כך תעלה רמת האמון והשותפות בין הארגון, העובדים והלקוחות. תכלית איכותית תשמש גם שער מיון לעובדים שימצאו בה משמעות אישית. תכלית מעוררת השראה היוצרת משמעות מתחילה בשאלת ה"למה" - העובדים מבצעים את מלאכתם על בסיס ערכים שבהם הם מאמינים - ממשיכה בהתאמה לצורכי הלקוח אל שאלת ה"איך", המגדירה את תהליכי העבודה יוצרי הערך (Value Streams), הגוזרים בסוף המהלך את שאלת ה"מה" - את סל המוצרים והשירותים.

זאת בתהליך הפוך לצורת פעולתם של רוב הארגונים המסורתיים, שבהם המנהלים יחידות האסטרטגיה מתחילים בשאלת ה"מה" המגדירה את ה"איך", וכשמגיעים לשאלת ה"למה" מצהירים על הרווח לבעלי המניות, ואולי על הבונוס למנהלים - תשובות שאינן מעודדות את מסירותם של העובדים ובוודאי לא את הזדהות הלקוחות.

הצלחה בהפיכת עובדי חברה נרגנים או אפתיים לעובדים מסורים, הרואים התאמה בין תכלית החברה וערכיה לזהות האישית שלהם, לא תחזיר את החיוך רק לפניהם של העובדים והלקוחות, החיוך לא יפסח גם על פניהם של חברי ההנהלה ובעלי המניות.

נספח 3

מעשה בחניך

הכירו את נטע, גיבור הסיפור. נטע הוא חניך חמוד וקצת שובב, יש לו נטייה לסקרנות ולהיעלם דווקא בזמן ובמקומות הכי פחות מתאימים. לכבוד חודש ארגון החליטו המדריכים של נטע להפתיע את השבט בלילה לבן ולצאת איתם לטיול לילי ברחבי השכונה. נטע כמוכן התרגש ושמח, הכין כרגיל את התיק שלו ומילא אותו בהפתעות. הטיול התחיל, כאשר לפתע...

נספח 4

רבי נתן מברסלב, ליקוטי הלכות, הלכות נטילת ידיים

"[...] וְזֶה לְשׁוֹן מְצֻּה שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַתְּחַבְּרוּת, מְלִשׁוֹן צְוֶתָּא וְחֶבֶד, כִּי עַל יְדֵי כָּל מְצֻּה וּמְצֻּה מְמֻצָּת הַתּוֹרָה מְצֻּתִין וּמְקֻשְׁרִין וּמְחַבְּרִין [...] שְׁעַל יְדֵי זֶה מְקֻשְׁרִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ."

נספח 5

החפץ חיים, שמירת הלשון

"וְכָל זֶה הָאִסוּר שֶׁל לְשׁוֹן הָרַע הוּא וְזָקָא עַל אִישׁ, שֶׁעַל פִּי דִין תּוֹרָה הוּא עֵדוּן בְּכָלל עֲמִיתְךָ דְּהֵינּוּ עִם שְׂאֵתְךָ בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת, אֲבָל אוֹתָן הָאֲנָשִׁים, שְׂמִיכִים, שְׂיִישׁ בְּהֵם אֲפִיקוֹרְסוֹת, מִצָּה לְגִנוּתָם וּלְבִזְאוֹתָם [...] וְאֲפִיקוֹרְס נִקְרָא הַכּוֹפֵר בְּתוֹרָה וּבְנִבְוֵאָה מִיִּשְׂרָאֵל, בֵּין בְּתוֹרָה שֶׁבְכָתָב וּבֵין בְּתוֹרָה שֶׁבְעַל פֶּה, וְאֲפִלוּ הוּא אוֹמֵר, כָּל הַתּוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם, חוּץ מִפְּסוּק אֶחָד אוֹ קַל וְחֹמֶר אֶחָד אוֹ גְזֵרָה שְׁוֶה אֶחָת אוֹ דְקָדוּק אֶחָד, גַּם הוּא בְּכָלל הַזֶּה."

נספח 6

על פי ויקרא רבה

רשב"ג: צא וקח לי מאכל טוב מן השוק.

יצא ולקח לו לשון.

אמר לו רשב"ג: צא וקח לי מאכל רע מן השוק.

יצא ולקח לו לשון.

אמר לו רשב"ג: מפני מה [עשית כך]?

אמר לו (טבי): ממנה הטובה וממנה הרעה. כשהיא טובה - אין טובה ממנה, וכשהיא רעה - אין רעה ממנה.

נספח 7

לשון טובה או לשון רעה?

- קבוצת וואטסאפ שבה אומרים דברים לא יפים על אחד החברים בקבוצה
- תוכנית בידור שבה מספרים על דברים שקורים בחיים הפרטיים של מפורסמים
- חשיפה בחדשות על אדם שגנב
- סטטוס בפייסבוק על אדם שהתנדב
- ביקורת על טלפון גרוע שמפורסמת באינטרנט
- פרסומת שצוחקת על מוצר של חברה מתחרה
- הודעת תודה מהורים למדריך החוג של הבן שלהם
- ריב בוואטסאפ של בית הכנסת על תפקיד הגבאי
- תמונה מביכה של חבר שעוברת בין קבוצות
- שיחת פרגון אחרי חודש ארגון
- מודעת 'מזל טוב' בכניסה לבניין
- פתק תודה לשומר של בית הספר
- שיחת שבת שלום לסבתא
- שלט על לוח מודעות שקורא לאנשים להצטרף לגמ"ח



הצרות למדריכים:

פעולה 6 - איפה אני בתוך כל זה?

רציונל:

זוהי הפעולה האחרונה של חודש הארגון, ובפעולה זו יסכם השבט את תהליך הלמידה שעבר במהלך החודש. במקביל יבחנו כל חניך וחניכה את החיבור האישי והעמוק שלהם למצוות בנוגע למחויבות שדיברנו עליה בשבוע שעבר. העיסוק במחויבות לצד חיבור מבטא את התפיסה של בני עקיבא: אחיזת החבל משני קצותיו, צדדים משלימים לקיום המצוות.

ליישום יקבל עליו השבט או החניכים כפרטים קבלה מעשית בנושא 'לשון הרע'.

מטרות:

1. החניכים יסקרו את התהליך שעברו במהלך הפעולות.
2. החניכים יבחנו את נקודות החיבור בין מצוות 'לשון הרע' לחייהם.
3. החניכים ימצאו נקודות חיבור אישיות אל המצוות, ומהן יקבלו עליהם פרויקט שבטי או אישי.

ציוד:

עטים, מדבקות

מהלך הפעולה:

פתיחה

נשמיע את השיר 'לשון הרע לא מדבר אליי' <https://www.youtube.com/watch?v=qLNpjZqaDvw> כדי שייתן דרייב ואנרגייה טובה (;

שלב א

נציג את תופעת הביוש (שיימינג, נספח 1).

מצוות 'לשון הרע' היא אחת המצוות שיש לה הכי הרבה חיבור לחיי היום-יום שלנו. דוגמה אחת לכך היא תופעת הביוש.

נשאל את החניכים אם נתקלו בתופעה דומה.

לכולנו יש לפחות שיחת וואטסאפ אחת מלאה ברכילות על מישהו שפגע בנו או תמונות מביכות של חברים או מכרים. גם אנחנו התעצבנו על אנשים בקבוצת וואטסאפ ויצאנו עליהם, אולי אפילו כתבנו תגובה לא יפה באינסטגרם.

מצד שני, נקרא מה טוענת סיון רהב מאיר (נספח 2).

לאחר מכן נבקש מכל חניך וחניכה לשתף התמודדות אחת חיובית או שלילית בקשר ללשון הרע.

שלב ב

נתלה שלט בחדר: "משרד פרסום מעפילים" (נספח 3) ונסביר לחניכים שהם עומדים בפני משימת חייהם. התנועה שוכרת אותם להיות הפרסומאים האחראים הבלעדיים למילוי המשימה. ראשית על כל אחד מהם לבחור תחום בחיים שבו יתמקד (נספח 4), ולאחר מכן עליהם לעבוד לפי דף הוראות אישי (נספח 5). נקציב לכך פרק זמן נכבד כדי שהתוצרים יהיו ראויים.

נבקש מהחניכים להציג את התוצרים ונערוך הצבעה. כל חניך וחניכה יקבלו חמש מדבקות ויעניקו אותן להצעות שמצאו חן בעיניהם. לאחר מכן נצמצם את הרשימה, ועל שלוש ההצעות שזכו לניקוד הגבוה ביותר נעבוד יחד עבודה שבטית. לבסוף נתמקד בהצעה אחת, והשבט יקבל אותה עליו.

אם יש חניך או חניכה שיכולים להסביר במה מדובר - מצולה! אם לא, הסבירו בעצמכם.

ייתכן שהתשובה תהיה חיובית, אך למעשה לרובנו נדמה שכל הסיפורים האלה שופיעים בחזות רחוקים מאיתנו מאוד ובכלל לא קשורים להיותנו דתיים. זה עניין חברתי לגמרי, ולא קשור למצוות בשום צורה.

אפשר גם הקבוצות



בדיקת דופק

כמה חניכים הזיאו לפעולה?

**זה הזמן לצבור ולחשוב על
החניכים שלי, להעביר גראש כל
אחד ואחת מהם... האם הוא
מגיע בדרך כלל? האם היא
מוצאת את עצמה בשהט? מה
שנאום?**

**שני חניכים שחשוב שאדבר
איתם באופן אישי לאחר
הפעולה:**

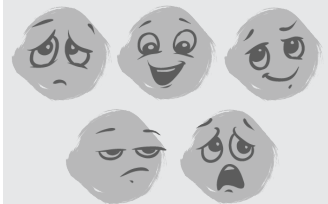
שם:

חשוב שנדבר על:

שם:

חשוב שנדבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



**מהו חשוב שאזכור לקראת
הפעולה הבאה?**

סיכום

נפזר על הרצפה מילים, משפטים ותמונות הקשורים למערך 'גדולים מצויים ועושים' (נספח 6), ונבקש מכל חניך וחניכה לבחור אחד מהם ולספר מדוע התחברו אליו.

נניח על הרצפה את המילים 'גדולים' 'מצויים' 'ועושים' (נספח 7), ונסכם עם החניכים במה עסק כל נושא (נספח 8).

ליישום הנושא בחרנו לקבל עלינו כשבט או כפרטים קבלה מעשית מתוך נקודת חיבור שלנו למצווה. לסיים נחלק תחומי אחריות, נודה לשבט על התהליך שעבר ונשתף במה שלמדנו אנחנו. בהצלחה!

ביוש (שיימינג)

נלקח מוויקיפדיה

ביוש (באנגלית: Shaming, מהמונח האנגלי לבושה: Shame, ובעקבות זאת גם בתעתיק לעברית שיימינג) הוא פרסום התנהגות שלילית של אדם או מותג על מנת לביישו. בימינו אמצעי נפוץ לביוש הוא האינטרנט.

פעולת הביוש

בושה היא תחושה או רגש שלילי המתעורר בקרב אצל אדם שחש כי הזולת מבקר אותו בעקבות מעשה שעשה בניגוד לנורמות המקובלות. ביוש רשתי הוא פעולה דיגיטלית שמטרתה לגרום לאדם, מותג או ארגון בושה בשל פעילות שחורגת מהנורמות המקובלות של החברה. ברוב המקרים מדובר בפרסום באתרי רשתות חברתיות שנעשה בתצורת פוסט, שעשוי לכלול את שמו של האדם, תמונתו, ואף סרטון וידאו רלוונטי. הפוסט עלול להיעשות לויראלי ולהיקרא על ידי אלפי אנשים, שחלקם ישתפו אותו (share), יעשו לייק לכותב וחלקם יגיבו לתוכן הפוסט באופן שמחמיר את רגש הבושה. ספרו של ג'ון רונסון, **So You've Been Publicly Shamed**, העלה אל התודעה את המורכבות הערכית והאתית עמה אנו מתמודדים כיום. רונסון קיים עשרות ראיונות עם נפגעי שיימינג דיגיטלי, כמו גם עם עיתונאים שחשפו וגולשים שהתלהמו, תוך התייחסות לדילמות הייחודיות של כל בעל תפקיד בתהליך.

תופעת הביוש אומנם נתפשת בציבור כתופעה שלילית אולם מדובר בשיח דיגיטלי שעשוי להכיל שפה בוטה, אבל הוא אינו בהכרח שלילי. במקרים רבים היא משמשת ככלי של האזרח המוחלש במאבקו נגד רשויות או חברות אשר פוגעות בו או בזכויותיו, ועל כן יש לה גם השלכות חיוביות. היו מקרים שבהם ביוש הצליח לשנות מציאות, בין שבאמצעות תפיסה והרשעה של פושעים ובין שבהשפעה על חברות ומוותגים לשנות את מדיניותם החברתית או הסביבתית. זכורים מקרים שבהם שיימינג כנגד אדם פרטי נתפש כמעשה חיובי, למשל בתחומי חנייה בחניית נכים, הטרדה מינית והשחתת אתרי טבע וארכאולוגיה.

הבעייתיות שבתופעת הביוש

הבעייתיות העיקרית שמלווה את תופעת השיימינג היא היותה חד-צדדית, כיוון שהמפרסם מציג את הדברים רק מהצד שלו, ללא תגובת המבוש. בשלב הראשוני של הפרסום לא ניתן לאמת האם הדברים התרחשו כפי שתיאר או שישנם פרטים לא ידועים, כגון חלקו של המפרסם באירוע או טעות בתיאור ההתרחשות, ושלא ניתן הרבה משקל לטענותיו של הצד המותקף. למרות שאירעו לא מעט מקרים שבהם פרסום התמונה המלאה עצר את פעולת הביוש, הנטייה היא לקבל את הדברים כאמת ולצדד בצד שהעלה את הטענות לרשת.

נוסף על כך הפומביות של פעולת הביוש גוררת פגיעה בפרטיותו של אדם ועלולה לגרום לו השפלה נפשית. הצורך להסביר את פעולותיו לגולשי אינטרנט רבים מספור והקושי לבצע זאת עשויים לגרום לתסכול נפשי, בשל הרגשתו של האדם שהפרסום נגדו זוכה לכך נרחב ולתהודה רבה, ואילו תשובותיו לא. לעיתים, כאשר פעולת ביוש מהווה חריגה בוטה מנורמה מקובלת, כגון התנהגות בלתי ראויה במרחב הציבורי, אי-כיבוד צפירה או חשש מפגיעה בילדים, היא עלולה להפוך ל'לינצ'טרנט' (הלחם בסיסים של לינץ' ואינטרנט).

נספח 2

מפינתה של סיון רהב־מאיר, תוכנית הלילה, ערוץ 2. פורסם בדף הפייסבוק של הכותבת

ואולי שיימינג אינו דבר רע?

[...] מה אם נתעלם מהמילה 'שיימינג', שטעונה באסוציאציות שליליות, ונתייחס למהות: אדם כלשהו מתלונן על עוולה שנעשית לו לכאורה. הוא משתף את הציבור, והציבור מחליט האם הוא מאמין לו והאם יש אמת בדבריו. חלק מהקוראים יתלהם ויאמין לו מיד, חלק מהקוראים יפסול אותו מיד ויאשים אותו בבדיה, וחלק מהקוראים לא יחליט מפני שאין לו את כל הנתונים מולו. במובן הזה, אנחנו עדים ל'שיפוט המוני', וברשותכם, כך נתייחס מעכשיו לתופעה.

אנחנו בעידן של "חוכמת המונים". חוכמת המונים כבר מסייעת לנו להתחמק מפקקים, לכתוב את האנציקלופדיה הגדולה והמפורטת בעולם [...] [לתרום] מכספם בפרויקטים של גיוס המונים באתרים - והממשלה שקובעת את עתידנו נבחרת בבחירות על ידי המונים; אז למה שלא יהיה לנו גם שיפוט המונים?

בשבת, 23.5.2015, ירה בעצמו אריאל רוניס, פקיד בכיר בלשכת האוכלוסין במשרד הפנים. רוניס התאבד בעקבות פוסט שהעלתה לפייסבוק אישה שטענה כי קיבלה מצידו יחס מפלה מסיבות גזעניות. מעשה זה זכה לתהודה רבה בתקשורת וברשתות החברתיות. בתוכניתה הלילית, התייחסה העיתונאית סיון רהב־מאיר לאירוע:

"מה שקרה סביב אריאל רוניס הוא חוסר אחריות. לא, לא מה שקרה לפני ההתאבדות שלו. אני מתכוונת למה שקרה אחריו. הנה חלק מהכתורות היום בתקשורת: 'הוא נעלב עד מוות'; 'הוא לא יכול היה לסבול את התואר גזען'. וגם: 'השיימינג הורג'. אז בואו נרגיע, לא השיימינג הורג, האדם הורג! ובעודנו מגוננים היום על רוניס בואו ניזהר שלא נעשה עכשיו שיימינג הפוך לאותה כותבת פוסט, לכו תדעו איך היא תגיב... הרי השיח הציבורי היום, שמגלה כל כך הרבה הבנה ואמפתיה למעשה הזה, ממש הוסיף לו הילה רומנטית, כאילו המפלט היחיד שנתר לו היה לשלוח יד בנפשו, פשוט אין ברירה אחרת... נכון, יש ברשת שנאה, אלימות, גזענות. באמת רצוי להפחית אותן, אבל זו לא יכולה להיות המסקנה הראשונה מהסיפור הזה. זו לא יכולה להיות הסיבה האמיתית לזעזוע שלנו. האם פעם אחת שמעתם היום את הביטוי 'החלטה שגויה' ביחס למה שרוניס עשה? או אולי 'החלטה איומה ונוראה', 'חמורה', 'חריפה'? האם אמרנו מספיק פעמים שאם חשים מצוקה נפשית צריך לפנות לסיוע לקו החירום של עמותת ער"ן? המשוואה המסוכנת הזו, כאילו כל מי שעושה לייק הוא שותף לפשע, היא פשוט לא הגיונית. מותר למישהי שלא מרוצה משירות לכתוב פוסט. מותר לאחרים לשתף. כמובן צריך להימנע משקרים, מדיבה, וסתם גועל נפש ונאצות ברשת. אבל כל אלה הן מסקנות משניות. הדבר הכי חשוב שצריך ללמוד מהסיפור הזה, הוא ששום סטטוס לא שווה יותר מהחיים שלנו.

ואם תעשו לי שיימינג בעקבות הפינה הזו, זה באמת לא יהיה נעים, אבל אני מקווה שאני אתגבר".

נספח 3

**אשר? פרסום
אפולונוס!**

תקשורת

**רשתות
חברתיות**

אוישי

שהט

שכונה

סניף

המשך נספח 4

שכנה

אחוז

אשפחה

גית ספר

תרבות

פוליטיקה

נספח 5

דף מעקב

שם: _____

הנושא שבחרתי להתמקד בו: _____

לדעתי בתחום זה הבעיה היא: _____

הזורמים:

- .1
- .2
- .3

פתרון

שם הפרויקט: _____

כדי לשנות את המצב צריך _____

ולאחר מכן _____

כדי שלבסוף _____

צויד נדרש:

- .1
- .2
- .3
- .4

חשוב לוודא כי _____

בהצלחה!

נספח 6

 <p>חבל עם שני קצוות</p>	 <p>סמיילי אודה</p>	 <p>סמיילי מבהק</p>
 <p>לשון</p>	 <p>איש מחבק מלך</p>	 <p>טלפון</p>
 <p>טבח</p>	 <p>החפץ חיים</p>	 <p>לוח שנה</p>
<p>ציוני</p>	<p>רצה הקה"ה לזכות את ישראל</p>	<p>מכתב בת מצווה</p>

המשך נספח 6

<p>חיבור</p>	<p>חובה</p>	<p>צוותא</p>
<p>דוא"ל מהורא אולם</p>	<p>טאבו</p>	<p>מדינת מעפילים</p>
<p>"גדול המצווה ועושה"</p>	<p>קבלת און מצוות</p>	<p>אוגדים במשגר</p>

זדוּנִים

מזוּנִים

עוֹשִׂים

גדולים

המצוות הן הקשר שלנו עם הקב"ה. מצד אחד הן דבר אלוקי וזדון, ומצד אחר אנחנו בני אדם החיים כאן, בעולם הזה. דיברנו על המתח הזה ועל שהתפיסה של בני עקיבא היא שקיום מצוות מתאפשר ממחויבות מלאה עם חיבור אחיתי וצחוק. אלו שתי תכונות סותרות לכאורה, אך במבט צחוק הן משלימות זו את זו בדיוק.

מצויים

החובה. גם מצד הרעיון הזדון, שיש בה גם סיפור היסטורי, שרשרת דורות, וגם ציווי אלוקי, שהוא כמובן זדון מאיתנו, ואולי דווקא האתגר הזה יכול לעזור לנו להמשיך להתקדם. כמו כן מערכת של כללים וחוקים עוזרת לנו לשמור על סדר, ואת זה אפשר לראות גם בחוקי המדינה ובכל חברה שנבזש.

וצוים

המצווה היא המפגש שלנו עם הקב"ה. אנחנו הולכים איתנו ביחד, בצוותא, ויש לנו חיבור למצווה. החיבור מתבטא גם באופן הרעיוני, אנחנו מצדה עם המטרה, אוהבים את הטוב שהמצווה מביאה איתה, ואנחנו גם מבצעים אותה בפועל. החיבור למציאות מעלה איתנו לפעמים שאנחנו לא פשוטות, וההתמודדות שלנו מוסיפה עוד קומה לחיבור של המצווה אלינו.



הרא"ה

**"כי המצווה הזאת אשר אנוכי מצווך היום
לא נפלאות היא ממך ולא רחוקה היא לא בשמיים היא"**

מהלך פעולות שבט הרא"ה

מדריכים יקרים,

מובאת לפניכם סקירה של הפעולות בחוברת זו כדי לאפשר לכם הבנה של התהליך החודשי. אנחנו ממליצים בחום לעבור עליה לפני שאתם מכינים את הפעולה הראשונה, כך תבינו טוב יותר את הנושא ואת החלוקה שלו לפעולות השונות, ותדעו לתווך אותו לחניכים בצורה מיטבית. השבט שלכם יברר את הנושא השנתי- "מצווה ועושה" דרך מצוות צדקה ולכן תמצאו כאן התייחסות מיוחדת אליה. חשוב לציין שהנושא המרכזי אינו צדקה אלא "מצווה ועושה", העיסוק בצדקה הוא השביל דרכו נעמיק בסוגיה זו.

בהצלחה!

שבוע ראשון - גדולים

פעולה 1- "מה אתה רוצה ממני, מה?"

כשאנו אוהבים מישהו ורוצים להיות קרובים אליו, אנחנו עושים את מה שהוא רוצה שנעשה בשבילו. לכן ככל שנעשה יותר מצוות, כך נתקרב עוד ועוד לקב"ה! בפעולה זו אנחנו רוצים לחבר את החניכים שלנו להבנה כי קיום מצוות הוא זכות עצומה שיש לעם ישראל, ובזכותה אנחנו מתקרבים לקב"ה.

פעולה 2- לאחוז בחבל משני קצותיו

רבים מאיתנו חווים את עולם המצוות כעולם מאתגר: יש מצוות שאנו מרגישים מחויבים אליהן אך איננו שמחים בעשייתן, ויש מצוות שאנו אוהבים מאוד לעשות, אבל לא תמיד אנו מקפידים על כל פרטיהן.

לאחר שלמדנו כי המצוות מקרבות אותנו לקב"ה נשים לב כי בקיום המצווה יש שני דברים שמוכרחים להתקיים: המחויבות אל המצווה והבחירה לעשות אותה מתוך שמחה.

בפעולה זו נברר את המתח הזה וכיצד מתגברים עליו ושומרים על הברית שלנו עם הקב"ה.

שבוע שני - מצווים

פעולה 3 - "זנמשכת שיירה"

קיום מצוות לעיתים אינו פשוט. לפעמים אין לנו חשק, כוח או סבלנות, לפעמים אנחנו לא מבינים למה חשוב לקיים מצווה מסוימת. בפעולה זו נלמד כי שמירת תורה ומצוות היא מחויבות שעם ישראל קיבל עליו ומסר עליה את הנפש לאורך כל ההיסטוריה שלנו, והיא לא תיפסק לעולם.

מתוך חיבור לדורות שקדמו לנו ורצון להמשיך את השרשרת ולהקשיב לציווי האלוקי נקבל עלינו גם אנחנו את עול המצוות.

פעולה 4- צדק צדק תרדוף

למדנו שהמצוות מקרבות אותנו לקב"ה, למדנו שעם ישראל שומר על קיום מצוות לאורך כל ההיסטוריה שלנו, אבל למה בעצם צריך חוקים לכל מצווה ומצווה? אולי הכי טוב שכל אחד יקיים אותה כמו שהוא רוצה?

בפעולה זו נלמד מדוע חשוב שיהיו פרטי הלכות מדויקים שהקב"ה קבע לכל מצווה ומצווה ונעמיק בפרטי ההלכות של מצוות צדקה, המצווה של שבט הרא"ה בחודש ארגון.

שבוע שלישי - עושים

פעולה 5-אני ואתה נשנה את העולם

איזה כיף לנו! נבחרנו מבין עמים רבים להיות עם ישראל, העם הנבחר לקיים את מצוות ה' בעולם ולהאיר את האור של הקב"ה בעולם. בפעולה הזו נלמד כיצד המצוות מוסיפות אור לעולם ואיך לכל אחד מאיתנו יש חלק בתיקון העולם בזכות קיום מצוות, ובהן מצוות צדקה.

פעולה 6-מה אתם הייתם עושים?

לאחר שלמדנו על החיוב שלנו לשמור על מצוות ולהקפיד על פרטיהן, ולאחר שלמדנו על פרטי ההלכות של מצוות צדקה, אנחנו רוצים לבנות את הקומה של החיבור אל מצווה זו. אנחנו רוצים לקיים את מצוות צדקה בהתרגשות ושמחה, מכל הלב.

מי הקיר הכי יפה בעיר?!

רגע לפני שנצלול לפעולות, רצינו לדבר על הקירות בסניף: הקירות הם אלמנט משמעותי בחודש הארגון- אנחנו משקיעים בהם הרבה זמן ומחשבה והם מייצגים את השבט שלנו בסוף החודש, אבל לא תמיד מצליחים להפוך אותם לכלי חינוכי. השנה אנו מציעים להשתמש בקירות כדי להעצים את הטמעת התוכן בשבט, לגלות כישרונות ולתת במה לחניכים שונים.

איך? על ידי קירות פעילים! קירות פעילים הם קירות שמפעילים אותנו, יוצרים בקרבנו תנועה, גורמים לנו לחשוב בהתאם לתוכן שהקיר מציע. הקיר יכול לספר סיפור, להציע משחק ובסופו של דבר לשדרג את החוויה החינוכית ואת הנראות של החדר. זה אמנם מצריך יותר חשיבה אבל שווה כל רגע של השקעה! כדי להקל עליכם ואפילו רק כדי לפתוח את הראש- הכנו עבורכם שני רעיונות, מוזמנים להפוך אותם למציאות מרהיבה!

נראה איזה קיר יפעיל הכי הרבה הורים בשבת ארגון :)

אופציה א-

כותרת "צדק צדק תרדוף" ומתחת מופיעים שני לוחות מודעות, אחד עם כתבות עדכניות מעיתונים שונים עם סיפורים של גמילות חסדים וצדקה שהתקיימו בארץ. בלוח השני הודעות או תמונות שקשורות לפעילויות חסד שהשבט עשה בעצמו.

אופציה ב-

הכותרת של הקיר היא "יצאת צדיק", מתחת לכותרת יש משבצת ריקה להכניס דף שעליו כתובה דילמה (הדילמות יכולות להתחלף במהלך השנה בהתאם לנושא המדובר). מתחת לזה כותרת נוספת "מה אתם הייתם עושים?" יחד עם דפים ריקים עם אפשרות למלא על הקיר.



זקונים

שבוע 1



פעולה 1: "מה אתה רוצה ממני מה? מה?" (חנן בן ארי)

רציונל

כשאנו אוהבים מישהו ורוצים להיות קרובים אליו, אנחנו עושים את מה שהוא רוצה שנעשה בשבילו. לכן ככל שנעשה יותר מצוות, כך נתקרב עוד ועוד לקב"ה! בפעולה זו אנחנו רוצים לחבר את החניכים שלנו להבנה כי קיום מצוות הוא זכות עצומה שיש לעם ישראל, ובזכותה אנחנו מתקרבים לקב"ה.

מטרות הפעולה

1. החניכים ילמדו כי בשביל להיות קשורים לקב"ה יש לעשות את רצונו.
2. החניכים יבינו כי ככל שיקיימו יותר מצוות, כך יהיו קשורים יותר לקב"ה.
3. החניכים יחלקו לחניכי הסניף צ'ופר הרוותם אותם לעשיית מצוות.

ציוד נדרש:

- חמישה שלטים
- קטעי הקריאה מהנספחים
- רשימת משימות מודפסת מהנספחים
- צ'ופר מודפס לחלוקה לשאר חניכי הסניף

מהלך הפעולה:

פתיחה

נניח על הרצפה חמישה שלטים שיבנו רצף: נכון מאוד, נכון, אולי, לא נכון, לא נכון כלל. לאחר מכן נקרא את ההיגדים (נספח 1), וכל חניך וחניכה ייעמדו ליד השלט המייצג את דעתם על היגד זה.

לאחר כל קריאת היגד נבקש מהחניכים להסביר מדוע עמדו ליד השלט שלידו בחרו לעמוד או להידיין ביניהם מדוע נעמדו דווקא ליד שלט המסוים.

שלב א

ננהל עם החניכים דיון בעקבות ההיגדים על מצוות.

נשאל את החניכים:

- מדוע אנחנו עושים מצוות?
- האם בחיי היום-יום אנחנו בכלל מקדישים תשומת לב לעשיית המצוות שלנו?
- האם זה משהו שהיינו רוצים או מוכנים לוותר עליו?

לאחר שהחניכים יעלו תשובות נקרא את דברי הרבי מלובביץ' על פרשת ויקרא (נספח 2).

נשאל את החניכים: מה הבנתם מהקטע הזה? האם הוא חידש לכם משהו על קיום המצוות שלכם?

נסכם: מצווה היא מלשון ציווי, משהו שאנחנו מצויים לעשות, אך גם מלשון צוותא; אנחנו מתחברים לקב"ה בעת קיום המצווה. ככל שנקיים יותר מצוות ככה נהיה קרובים יותר לקב"ה.



מטרת הפתיחה היא שתוכלו ללמוד היכן החניכים שלכם נמצאים ביחס לקיום מצוות. זוהי הצדמנות להצטרות לדיון סוגיות שונות הקשורות בקיום מצוות. בהמשך הפעולה נצודד יחס חיובי לקיום מצוות.



בדיקת דופק

כמה חניכים היצו לפעולה?

כה הזמן לעצור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר הראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מציג בדרך כלל? האם היא מוצאת את עצמה בשבט? מה שנאמ?

שני חניכים שחשו שאיבדו איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

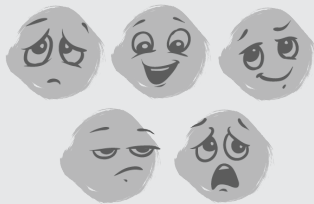
שם:

חשוב שגדבר על:

שם:

חשוב שגדבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשבוש שאיבדו לקראת הפעולה הבאה?

נבחר באחד החניכים, ניקח אותו הצידה ונסביר לו כי הוא נבחר מכל השבט למשחק הזה: עליו למלא כמה שיותר משימות בזמן קצוב בעוד שאר חניכי השבט צופים בו מהצד (נספח 3).

לאחר מילוי המשימות נשאל את החניך הנבחר: מה הרגשת כאשר בחרו דווקא בך? איך הרגשת כשמילאת את המשימות?

נשאל את שאר חניכי השבט איך הרגישו כאשר לא הם נדרשו למלא כל משימה.

נקרא קטע שבו נפגוש עוד בחינה במצוות. את הקטע כתבה יעל שבה, אלמנתו של רזיאל שבח הי"ד, שנרצח בפיגוע בשנת 2018 (נספח 4).

נשאל את החניכים:

• איך המצוות נתפסות בעיניה של יעל שבה?

• איזה רובד נוסף יש במצוות מהקטע של יעל שבה על רזיאל שבח הי"ד?

מהקטע עולה שזו זכות להיות יהודי ולקיים מצוות, ולא מובן מאליו שדווקא אנו נבחרנו לקדש את שם ה' בעולם.

נסכם: רזיאל שבח הי"ד מלמד אותנו כי בקיום מצוות אנחנו זוכים לפעול עם הקב"ה בעולם! אנחנו הצינור של ה' לעשות טוב בעולם. זו קומה מיוחדת מאוד שבה אנחנו לא מרגישים רק מצויים לקיים את המצווה אלא מרגישים את הזכות שדווקא אנחנו צונו מכל העמים.

הצעה לציפור: קטע מההגדה של פסח עם פירוש הרב קרליבך (נספח 5).

סיכום

אפשרות 1: כדי לחזק בנו את התחושה של הזכות להיות שליחים של הקב"ה בעולם יסתובבו החניכים בסניף או ברחוב (בסניפים שזה שייך ומתאים) ויחלקו ציפור: 'עם ישראל - פועל עם אל!' (נספח 6).

אפשרות 2: איתמר בן גל הי"ד נרצח בפיגוע בצומת אריאל לפני כשנה וחצי. המשפחה שלו מספרת עליו שהיה מקיים מצוות באהבה ובשמחה גדולה. איתמר כתב רשימה של מצוות ומעשים טובים שהוא רוצה לקבל עליו ולהקפיד עליהם ביום-יום. לזכרו של איתמר נחלק את רשימת המעשים הטובים שלו לחניכים מהסניף ולעוברים ושבים ברחוב הרוצים לקבל עליהם את הדרך המיוחדת של איתמר (נספח 7).



נספח 1

רשימת היגדים:

- אני מקיים/ת מצוות כי כך ההורים שלי עושים
- המצוות מקרבות אותנו לקב"ה
- המצוות מקרבות אותנו לעצמנו
- אני אוהב/ת לקיים מצוות
- אני מבין/ה למה צריך לקיים מצוות
- הקב"ה רוצה שנקיים מצוות
- אני בוחר/ת אילו מצוות לקיים ואילו לא
- אני מרגיש/ה מחויב/ת לקיים את כל המצוות

נספח 2

הרבי מלובביץ' על פרשת ויקרא

"תורת החסידות מסבירה, שמצווה היא מלשון 'צוותא', התחברות. המצווה מחברת את הקב"ה, שציווה את המצווה, עם היהודי, שנצטווה לקיימה. המצווה יוצרת קשר אין-סופי בין האדם לבין הבורא, בכך שהקב"ה מצווה את האדם והאדם ממלא את ציוויו. קשר עם הקב"ה יכול להיעשות רק על-ידי מצוות... האדם זוכה לקיום ולערך רק בזכות העובדה שהקב"ה בחר לצוותו לקיים את מצוותיו. כאשר הקב"ה רוצה שהאדם יקיים מצוות, בכך הוא נותן לאדם דרך להתקשר עמו, והאדם הממלא את ציווי ה' יוצר קשר בינו לבין הבורא". (מהאתר של חב"ד)

נספח 3

רשימת המשימות:

<p>לומר לקוונרית תודה על הכול</p>	<p>לתת כיף לכל חניכי השבט</p>
<p>לסדר את החדר או את החצר ולצרוק לכלוך לפח</p>	<p>לעשות מורל לשבט</p>
	<p>לספר לכולם גדיחה</p>

יעל שבח:

"קדושים תהיו"

ערב אחד, בהיותנו זוג צעיר, חזרנו מאוחר בלילה מחתונה וחיכינו לאוטובוס שיחזיר אותנו הביתה.

הגיע אוטובוס ריק מנוסעים ומצאנו את עצמנו מבלי נסיעה של כחצי שעה רק אנחנו והנהג.

כרגיל, התפתחה שיחת עומק בין רזיאל לבין הנהג על אף שהיו מאוד רחוקים בדעותיהם בהשקפת עולמם.

השיחה קלחה, שניהם מצאו עניין משותף כמעט בכל נושא על אף שהתווכחו על הדת, האמונה, על מקומו של אלוקים בעולם, על הצבא ועוד ועוד.

במהלך הנסיעה הנהג נעצר לעובר אורח במעבר חצייה, ומייד רזיאל אמר לו "תגיד לשם מצוות חסד מהר!" הנהג, שלא הבין מה נאמר לו אמר "לשם מצוות חסד" בבלבול מה.

כשהמשיך בנסיעה תהה על כך: "מה חסד בזה שנתתי לעובר אורח לעבור את הכביש? אני מחויב בכך על פי החוק, ואם לא אעצור לו אני עברייני".

"אז מה?" ענה לו רזיאל. "זה כל היופי בעם סגולה, שאתה יכול להרוויח גם שכר בעולם הבא על ידי מעשים שחייבים לעשות בעולם הזה". וכאן הוא פרס רשימה ארוכה של דוגמאות, ובהן למשל אכילה. הרי כל אחד חייב לאכול, נכון? אז מה שמגניב אצל יהודי זה שהוא אוכל כדי לקיים יהודי ובכך מקבל על זה שכר בעולם הבא. לנעול נעליים כולם חייבים, אבל ליהודי יש אפשרות להשיג מצווה אם ינעל על פי סדר מסוים (ימין-שמאל).

"גם אתה, נהג נכבד", פנה אל הנהג, "בעצם היותך נהג שמסיע אנשים למקום עבודתם, ילדים לבקר את הוריהם, מבוגרים לבתיהם, גם אתה שותף לחסדים רבים שנזקפים לזכותך בעולם הבא אם רק תיתן דעתך על אותן הזכויות". הנהג גיחך קצת, לא מאמין. "אבל אני חייב לנהוג כדי לקבל על זה כסף להתקיים. אני חייב להסיע אנשים ממקום למקום". ורזיאל פתח פתאום ברעיון תורני יפהפה שהולך איתי עד היום. באמירה "קדושים תהיו כי קדוש אני" ה' אומר: אני, מי שאמר והיה העולם מקודש, מובדל, נמצא מעל כולם. ולכן באופן אוטומטי גם אתם, העם שבחרתי, גם אתם מקודשים ומובדלים מבין כולם. ואיך מתבטא ההבדל הזה בינינו לבין שאר העמים?

בדיוק בזה, במקומות הפשוטים, היום-יומיים האלו. בדיוק בחיים השגרתיים שכל אחד חי. רק שכל אחד אחר חי לעצמו, מקבל את הכסף שמגיע לו, שבע מאוכל, והכול סתם שטחי ולא מחובר לשום דבר סגולי ורוחני. בדיוק שם יש ליהודי חיבור סגולי, גנטי, מולד, לעולם נוסף, רוחני והמשכי. בין ברצון ובין שלא ברצון אתה קדוש. וכדי להוריד את הקדושה הזו למודעות כל מה שעלינו לעשות הוא להתכוון באותם מעשים קטנים שזה יהיה גם לשם שמיים.

אנחנו עכשיו עומדים בתקופה של אירועים שמיוחדים רק לנו, היהודים. אם אירועים שמחים, כמו יום העצמאות ויום ירושלים, אם כאלה מאוד כואבים, כמו יום השואה ויום הזיכרון.

לכולם יש משהו אחד משותף: כולם מקדשים אותנו באופן כמעט סגולי. מעל כולם.

גם פסח כמובן, ואפילו הבחירות שמאחורינו יש בהם הרבה יותר מהצורך והאופן הקיומי לחיות פה. יש בהם משהו קדוש ונצחי, כי כאלה אנחנו. ככה נולדנו. יחידה מובחרת של העולם.

יש בזה הרבה גאווה, כמובן, אבל גם המון אחריות.

כשירדנו מאותה נסיעה קם הנהג וחיבק את רזיאל.

הרגשתי שבחיבוק הזה הוא בעצם מחבק גם את ה' ואומר לו תודה על ששיבץ אותנו כיהודי בעולם הזה. יהודי קדוש".

נספח 5

קטע מההגדה של פסח עם פירוש הרב קרליבך

"יש לנו תרי"ג מצוות. תרי"ג חוקים. אני לא אוהב את המילה 'חוקים': זה מזכיר לי את המשטרה, איזשהו טיפוס נוקשה שיושב לו ואומר לנו מה לעשות. המשמעות של 'מצווה' היא שונה: משמעותה היא שאלוקים נתן לנו תרי"ג דרכים כדי להתקרב אליו. הדרכים האלו מחולקים לשני סוגים: רמ"ח דרכים כדי להגיע אל ה' מתוך עשייה של דברים מסוימים, ושס"ה דרכים כדי להגיע אליו על ידי הימנעות מעשיית דברים מסוימים. כשנקרית לי הזדמנות לעשות מעשה שלילי ואני עוצר בעדי, משהו התרחש בתוך תוכי. אני מתקדם כמה צעדים בכיוון מעלה."



נספח 6

עם ישראל
פוצל עם אלו!

כדי להמשיך את החיים האלה, מוזמנים לקחת מאיתמר משהו לשדרוג החיים:



• להתקשר להורים לפני ואחרי שבת • לפרגן לאנשים שסביבי על כל מעשה טוב שלהם, גם אם הוא מובן מאליו • לדאוג שאשתי תישן צהריים ביום שישי • להקשיב באמת לילדים שלי • להתעניין באחרים ולהקשיב להם מכל הלב • לנצל את הזמן בצורה מקסימלית לדברים שיוסיפו אור וטוב לעולם • לעשות צחוקים ושטויות • להנות מהחיים • להקפיד על הופעה מסודרת ונקיה • להתקשר לסבא וסבתא לשאול מה שלומם • ללמוד את ההיסטוריה של עם ישראל • להתנצל ולהודות בטעויות שלי, גם בפני ילדים/תלמידים • לבקש את האמת ולחיות על פיה • לתת מעשר כספים כל חודש • לחזק אנשים ברגעים קשים • ללמוד למבחן עם אח שלי • להאיר פנים לכל אדם • להתעניין בשלומם של הסובבים אותי • לחשוב כל הזמן איך אני מקדם את הילדים שלי • לעשות שיחת ועידה עם כל האחים שלי • לנקות את הבית ביסודיות • להיות שותף מלא בעבודות הבית ובהכנות לשבת • לומר ביקורת בישירות ובכבוד • לעזור להורים בנקיונות לפסח • ללמוד תורה בשקידה • ללמוד תורה בשבת • לשלוח את אשתי לשיעורי תורה (ובנתיים לשמור על הילדים ולסדר את הבית) • לחיות בהכרה אמיתית שהכל נעשה בהשגחה מה' • לעמוד על דעתי בהבנת הסוגיה בלי פשרות עד להבנה ברורה • להתמיד בהחלטות שלי • להתכופף עם הברכיים ולא עם הגב • ליישב את ארץ ישראל • להבין שבחינוך כל דבר קטן דורש התייחסות רצינית • להיות הכי מקצועי בעבודה שלי • להבין שאני שותף מלא של ההורים בחינוך ילדיהם ולשמוע לעצתם • לעשות כל דבר בצורה אסתטית - דף עבודה, מכתב תודה, לבוש וכד' • לדאוג לריח טוב בבית, ברכב, בבניין • אם אין חזן לאגשת חזן • לקחת ברצינות ולטפל במידי בכל משימה, גם הפשוטה ביותר • להתעניין באנשים מבוגרים • להציע למי שמסביבי קפה כשאני מכין לעצמי • להיות שמח ומלא מהעשייה שלי • לשתף אנשים בעשייה שלי ובהצלחות שלי • לדעת שאיך שאתה תופס את עצמך כך יתפסו אותך - ולכן לתפוס את עצמך כתותח! • לשמח חתן וכלה ולרקוד לפנייהם מכל הלב • לשמוח בעצמי, להיות מי שאני • להיות אבא מעורב בגידול וטיפול בילדים • לתת לאשתי זמן לצאת עם חברות/אחיות • לדעת להגיד במה אני לא טוב • להיות גאה ומלא סיפוק ממה שעשיתי • לאכול בריא • שהדבר הכי חשוב לי יהיה לשמח את אשתי • לשים לב לאנשים שמרגישים זרים ולהתייחס אליהם • להתלבש יפה בשולחן שבת גם כשעייפים • כשמגיעים שבת להורים לעשות כל מה שאפשר במקומם ושהם ינחו • לקחת את אשתי לישון כשהיא עייפה • לספר לילדים סיפורים • לשים מוזיקה ולרקוד עם המשפחה • לצאת לחופשה עם אשתי • לצאת ל"יום גנים" עם חברים/אחים/גיסים • להיות חסכן ולחיות בהתאם למה שיש לי • לחסוך כמה שיותר כסף • לשמור על חפצים ככה שיחזיקו מעמד כמה שיותר זמן • לאכול ארוחת בוקר עם חמי וחמותי • להציב לעצמי יעדים מעשיים ולעמוד בהם • לחשוב כל הזמן איך לארגן את ההתנהלות של הבית הכי טוב • לדעת שגם אם עבר עלי יום קשה גם אשתי עייפה וצריכה עזרה והקשבה • להקפיד לעשות פעילות גופנית • למצוא זמן לשוחח עם הילדים ולשמוע מה עובר עליהם • שיהיה לי אכפת מעניינים ציבוריים ולא רק מעצמי • לעשות בשמחה גם עבודות שחורות • לעשות לשם שמייים גם כשלא יודעים שזה אני עשיתי • לחשוב ולתכנן לטווח ארוך - בתחום המשפחה, ההתנהלות הכלכלית, המקצוע • להיות בעל חשיבה יצירתית ולא לפחד לשנות • להיות בעל חזון וחשיבה איך לשפר כל דבר • להעריך ולהעריך את ההורים שלי על מי שהם ועל מה שעשו עבורי • להירשם לחוג ספורט/כושר קבוע • להיות שותף מלא עם אשתי בהריון ובלידה, ברמה הנפשית והמעשית • לנקות אבנית מהמקלחון/קומקום/מיחס • לשמור על יחסים טובים עם הבוס וגם לומר ביקורת • לקחת על עצמי להיות וועד בית ולעשות את זה ביעילות ובאכפתיות • להתגבר על חששות ורגשות לא טובים ולא לתת להם לעצור את ההתקדמות שלי • לקחת חלק פעיל במפגשים משפחתיים • להשקיע בהכנת שיעורים מעניינים • להשתמש בטכנולוגיה כדי להיות יעיל ומקצועי יותר • ללמד גמרא כך שהתלמידים ידעו ללמוד גמרא לבד • לעדכן את ההורים של התלמידים על דברים טובים • לחשוב על כל תלמיד כעל נשמה גדולה וחשובה ולהיות קשוב לצרכים שלו • לנצל כל הזדמנות לביקור אצל ההורים/סבא וסבתא • להקפיד על סדר בכל דבר • להיות מנהיג, ליוזם • לא לשמור חפצים מיותרים שאין בהם שימוש • לדאוג לגיבוי של כל הקבצים/תמונות

פעולה 2: לאחוז בחבל משני קצותיו



בדיקת דופק

כמה חניכים הזיזו לפעולה?

רציונל

רבים מאיתנו חווים את עולם המצוות כעולם מאתגר: יש מצוות שאנו מרגישים מחויבים אליהן אך איננו שמחים בעשייתן, ויש מצוות שאנו אוהבים מאוד לעשות, אבל לא תמיד אנו מקפידים על כל פרטיהן. לאחר שלמדנו כי המצוות מקרבות אותנו לקב"ה נשים לב כי בקיום המצווה יש שני דברים שמוכרחים להתקיים: המחויבות אל המצווה והבחירה לעשות אותה מתוך שמחה. בפעולה זו נברר את המתח הזה וכיצד מתגברים עליו ושומרים על הברית שלנו עם הקב"ה.

מטרות הפעולה

1. החניכים ילמדו על חשיבות שילוב המחויבות והבחירה בכל מיני תחומים בחייהם.
2. החניכים יבררו את המתח שיש בקיום המצוות בין בחירה למחויבות.
3. החניכים ישתפו במצווה שהם רוצים להיות מחויבים יותר אליה ובמצווה שבה הם רוצים לבחור יותר.

ציוד נדרש:

- שלטי 'מחויבות' ו'בחירה'
- פתקים לפי הנספחים
- תלבושות לדמויות
- קטעי קריאה לפי הנספחים
- דף 'עבד ה' הוא לבדו חופשי'

מהלך הפעולה:

פתיחה:

נבחר שני חניכים. חניך אחד יקבל שלט שכתוב בו 'מחויבות', והחניך האחר יקבל שלט שכתוב בו 'בחירה'. נציג לפני השבט בכל פעם פתק שכתוב בו נושא מסוים (נספח 1), ושני החניכים הנבחרים יצטרכו לשכנע מדוע נושא זה קשור אליהם.

לדוגמה, פתק שכתוב בו 'חתונה': החניך שעניינו מחויבות יגיד שאין נישואין ללא מחויבות הדדית, והחניך שעניינו בחירה יגיד שאין שום ערך לנישואין אם בני הזוג לא בחרו זה בזה.

בסיום כל סבב יצביעו חניכי השבט ממי השתכנעו יותר. בסיום כל סבב אפשר להחליף את הנציגים.



כדאי להביא תלבושות מתאימות לדמויות
השבל האווירה.



שלב א

נבחר מתנדבים מהשבט. כל מתנדב יקבל דמות (נספח 2) ויצטרך להציגה לפני השבט. השבט יכול לשאול אותה שאלות, ועליו לענות מעולמה של הדמות.

נשאל את החניכים: איזה יתרון וחסרון יש בעבודת ה' של כל דמות ודמות?

נראה יחד כי מכל דמות יש מה ללמוד, אך אף אחת מהן אינה שלמה וגם הדרך שבה היא מקיימת מצוות אינה שלמה.

זה הזמן לצבור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר גראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מניע בדרך כלל? האם היא מוצאת את עצמה בשבט? מה שלומם?

שני חניכים שחשוב שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

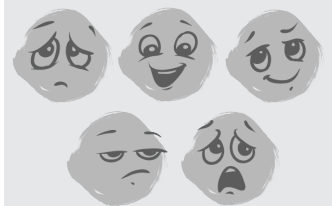
שם:

חשוב שנדבר על:

שם:

חשוב שנדבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?



הערות למדריכים:

ניתן לשחק במקום הטבעת כל משחק או פעילות שהחניכים שלכם אוהבים.

שלב זה מורכב משלושה חלקים: בחלק הראשון נשחק עם החניכים משחק שהם אוהבים אך נבטל את החוקים במשחק.

לדוגמה, משחקים 'הטבעת', אבל מותר להשתמש בכמה טבעות שרוצים.

במשחק 'הטבעת' יושבים בשתי קבוצות, זו מול זו. אחת הקבוצות מעבירה טבעת בין חברי הקבוצה, ואז כולם מניחים את כפות ידיהם על הברכיים. תחת אחת מכפות הידיים של חברי הקבוצה מסתתרת הטבעת. מטרת חברי הקבוצה היריבה היא למצוא היכן הטבעת מסתתרת אך לא לחשוף אותה, ועליהם להורות לחברי הקבוצה המסתירה להרים את כפות הידיים אחת-אחת. אם היד האחרונה שנשארת סגורה היא היד עם הטבעת, הטבעת עוברת לקבוצה השנייה, ותפקידי הקבוצות מתחלפים.

בשלב השני נשחק משחק 'משעמם' או 'ילדותי' שיש לו חוקים. לדוגמה, 'אחת שתיים שלוש דג מלוח'. בחרו חניך אחד. הוא יעמוד בקצה החדר, ושאר החניכים יעמדו בנקודה מרוחקת ממנו. החניך הנבחר יפנה את גבו אל חבריו ויקרא בקול "אחת שתיים שלוש דג מלוח", ויסתובב. מטרת החניכים היא להתקדם לעברו בלי שהוא יראה אותם זזים, ומטרתו לראות אותם זזים. אם ראה מישהו זז, הוא קורא בשמו, ומי שזז צריך לחזור לקו ההתחלה. מנצח מי שהגיע לחניך הנבחר בלי שנתפס זז.

לאחר מכן נשחק שוב משחק שהחניכים אוהבים, אך הפעם עם החוקים שלו.

נשאל את החניכים: איך היה לשחק משחק כפי בלי חוקים? ואיך היה לשחק משחק שאין לכם עניין בו?

לסיכום, בקיום מצוות יש שתי מדרגות החייבות להתקיים: **הבחירה** בקיום המצווה וה**מחויבות** לפרטיה. כאשר אחד מהם חסר כל קיום המצווה חסר, ולכן שאיפתנו היא לקיים את המצווה על כל פרטיה מתוך בחירה!

אפשרות 1: נקרא עם החניכים את הקטע על האדמו"ר מסטולין (נספח 3).

נשאל את החניכים: כיצד אתם מבינים את הסיפור?

ראינו כי בעבודת ה' ובקיום מצוות יש שני כוחות: המחויבות (הנקראת גם יראה) והבחירה (הנקראת אהבה). ושניהם חייבים להתקיים יחד. מאחר שאנחנו אוהבים את הקב"ה ובוחרים לקיים את תורתו ומצוותיו, אנחנו גם מחויבים אליה. המחויבות נועדה לשמור על הבחירה. כמו בסיפור, שבו היראה, המחויבות של האברך אל האדמו"ר שלו, היא מתוך אהבתו אליו. נסביר לחניכים כי האהבה והיראה, המחויבות והבחירה, קשורות זו לזו ותלויות זו בזו בברית, וכי בקיום מצוות אנו שואפים ששתיהן יתקיימו תמיד - המחויבות למצווה והבחירה בה.

אפשרות 2: נציג לחניכים בדף את המילים "עבד ה' הוא לבדו חופשי" (ריה"ל) ונשאל אותם: איך אתם מבינים את המשפט הזה? איך יכול להיות שעבד הוא אדם חופשי?

בסיכום הדיון נקרא את הפירוש של קרן הרץ למילים אלו (נספח 4).

סיכום

כל חניך וחניכה ישתפו במצווה שהיו רוצים להיות מחויבים יותר אליה ובמצווה שהיו רוצים לקיים מבחירה.

**פויקה עם
השגט**

**תעודת
גזרות**

כיבוד הורים

חתונה

**אכילת מצון
גריאו**

הורות

קיום מצוות

**שירות גצה"ל
או בשירות
לאומי**

נספח 2

פרטי הדמויות

שמי אברהם יצחק, אני ליטאי, דור שמיני בארץ הקודש. סבא שלי היה רב גדול, ובכלל כולם אצלנו רבנים ותלמידי חכמים חשובים. אני לומד בישיבה כבר כמה שנים ולא יוצא מבית המדרש לעולם, כי זה ביטול תורה! חונכתי בבית כי כל מצווה שהקדוש ברוך הוא נתן לנו אנחנו עושים מייד, עם כל החומרות הקיימות ובלי לשאול שאלות. זה מה שה' אמר, וככה עושים. אין חיפופים ואין הקלות, כמה שיותר חמרות ודקדוק בפרטים כך נכון וראוי. אני מדקדק עם עצמי מאוד ובסוף כל יום שואל את עצמי אילו מצוות עשיתי לא מספיק טוב ובלי מספיק כוונה, ומתפלל לה' שימחל לי על חטאיי.

שמי שרונה, אני מזכירה במשרד ויש לי שלושה ילדים חמודים. בעלי התחיל להניח תפילין וללכת לתפילה בשבת אחרי שניצלנו מתאונה מסוכנת. הרב בבית הכנסת סיפר על הדלקת נרות שבת, וממש התלהבתי, אז התחלתי להדליק נרות שבת בעלי עושה קידוש ואנחנו אוכלים סעודה משפחתית ותוך כדי אכילה צופים באיזה סרט כיפי לילדים בטלוויזיה. אני חושבת שיפה שאישה נשואה מכסה את השיער, אז אני חובשת מטפחת בשבת אלא אם כן אנחנו נוסעים לים. בקיצור, אני חושבת שיש בתורה הרבה דברים יפים, רק צריך לא להגזים איתה יותר מדי ולא להיות קיצוניים.

שמי אוהד, גדלתי בבית דתי אבל אני מגדיר את עצמי דת"ש (דתי לשעבר). ההורים שלי חינכו אותי לעשות כל מצווה באהבה ובשמחה, ואני מרגיש שעד שאני לא אבין למה אני עושה כל מצווה ומצווה, אין שום סיבה לקיים אותה. מה אני, רובוט? הקב"ה רוצה את הלב שלנו, ואם הלב שלנו לא נמצא בקיום המצווה עדיף לא לעשות! אני מנסה לפעמים ללמוד על המשמעות שמאחורי כל מצווה, אבל בינתיים לא מצאתי תשובות שיספקו אותי, ועד שאמצא אני עושה מה שמתחשק לי.

שמי נחמן, אני מאמין בקב"ה בכל הלב שלי ואוהב אותו מאוד וממש מרגיש שהוא אבא שלי, ולכן אני מקשיב לכל מה שהוא אומר לי לעשות ומקיים את כל המצוות גם אם אני לא מבין בכלל למה צריך לעשות אותן. אני מקיים אותן בפשטות, בלי לחשוב יותר מדי, ומקווה שאבא שבשמיים שמח ממני.

נספח 3

סיפור על האדמו"ר מסטולין (מאתר הקיבוץ הדתי)

האדמו"ר רבי אשר השני מסטולין, כך מספרים חסידי קרלין, שאל פעם אחת אברך (תלמיד) אחד שהיה מן המקושרים אליו בייחוד: "האם אתה ירא ממני קצת?" שתק האברך. שאל האדמו"ר שנית - ושוב שתיקה. האברכים המקושרים אל האדמו"ר ר' אשר אהבו אותו אהבת נפש, ומרוב אהבה לא יכולו אותו אברך לומר כי הוא ירא. כשחזר האדמו"ר בתמיהה רבה על שאלתו בפעם השלישית: "וכי אינך ירא ממני כלום?!" ענה האברך: "אני ירא שלא תתקלקל האהבה". נתן לו האדמו"ר לטיפת לחי ואמר לו: "שייגעץ (פרחח), הלא זוהי היראה האמיתית".

נספח 4

חופשי ומאושר, קרן הרץ, אתר כיפה:

"עבדי זמן עבדי עבדים הם -

עבד אדני הוא לבד חפשי!

על כן בבקש כל אנוש חלקו -

חלקי אדני, אמרה נפשי".

בשירו המופלא של ריה"ל ישנה סתירה פנימית: "עבד ה הוא לבדו חופשי" - כיצד ייתכן עבד שהוא חופשי? הרי כל מהותו של העבד היא השעבוד! ועוד אומר לנו ריה"ל "על כן... חלקי ה, אמרה נפשי". כפי שהוא מציג את העניין בשתי השורות הראשונות, עבד ה' בעצם אינו עבד - הוא חופשי - ולכן הוא מבקש לעבוד דווקא את ה'. האם ייתכן שזו הסיבה המהותית שריה"ל רוצה להציג לנו בעבודת ה' יתברך?!

על מנת להבין את ביטוי של ריה"ל "עבד ה' הוא לבדו חופשי" עלינו לחתור לבעיה מהותית המעסיקה כל עבד ה' באשר הוא בשלב מסוים (או מספר שלבים) במהלך חייו - האם ניתן לנו חופש בחירה או שאנחנו משלים את עצמנו ובעצם כפופים ומשועבדים לחוקים הנוקשים שהתורה צוותה אותנו בהם?

מה היא בעצם זכות הבחירה החופשית? האם היכולת לעשות כל מה שעולה לי בראש כרגע?

בחירה - כלשונה כן היא, היכולת והאפשרות לבחור בין שתי אופציות או יותר.

"החיים והמוות נתתי לפניך, הברכה והקללה - ובחרת בחיים" (דברים ל, יט).

הקב"ה ברא את עולמו באופן כזה שאין אנו רבובטים או מכוונות מכווננות לעשות רצון קוננו אלא יש בידינו היכולת לחשוב, לשקול, להרגיש, ללמוד לחקור ולדעת וכן לראות את הדברים מנקודת מבט המיוחדת לי בלבד (כל אדם מתייחס אל דברים בצורה מסוימת המיוחדת אך ורק לו - על פי ראות עיניו שמורכבת מעברו, ניסיונו, לימודו וכדומה).

האדם נברא כיצור עצמאי המסוגל לקחת אחריות על מעשיו הנובעים מרצונו הוא.

ישנו טוב וישנו רע, מוות וחיים, ברכה וקללה - הקב"ה נתן לך תורה ומצוות על מנת ללמד אותך ללכת בדרך הטובה אך הרשות בידך. "הכל צפוי, והרשות (לאדם לעשות כפי רצונו) נתונה" (פרקי אבות ג, טו). אתה יכול ועליך לבחור בדרך שבה תלך, אבל עליך לדעת שלכל פעולה או החלטה ישנה השלכה. אין מעשה שאין עמו תוצאה. לכן התורה גם ניתנת לפרשנויות ואומרת לנו בפירוש: "על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה." (דברים יז, יא) - התורה מורה לנו דרך כללית שאותה כל דור צריך לפרש ולבחור לעצמו על פי המציאות.

ויקטור פרנקל (ועמו תיאורטיקנים אקזיסטנציאליסטיים) טען: "כל מי שיש לו איזה למה שלמענו יחיה יוכל לשאת כמעט כל איך". כאשר יש לך מטרה ואתה מאמין בה - תוכל לשאת גם בתוצאות ובהשלכות הקשות של הדרך שבה בחרת, כי אתה מאמין בה! בחרת בה **מרצונך האישי** מתוך אמונה וביטחון!

לכן ריה"ל רואה את עבדו של ה' כחופשי. הוא אינו מחפש כל הזמן אחר משמעות ודרך על ידי ניסוי ותהיה ואי השלמה עם תוצאות מעשיו כפי שעושה האדם החי על פי הלך הרוחות מסביבו אשר באות וחולפות - אלו הם עבדי הזמן. עבדים לדרך שאינה דרך אמיתית אלא משב רוח חולף... "עבד ה הוא לבדו חופשי"! יש לו דרך, כיוון ונתיב שבו הוא הולך בחייו. מוכן לקחת אחריות ולשאת בתוצאות גם כשקשה מתוך שמחה אמונה ובטחון בדרכו **שלו!**

לכן גם בפסח אנו אומרים "עבדים היינו, עתה בני חורין" - איננו עבדים של ה' במובן השלילי של המילה - כפופים ונחותים מהשעבוד. אלא להפך, חופשיים בזכות הבחירה שעשינו - לעשות רצון ה' ולעבדו! הפוך על הפוך".



מצווים

שבוע 2



הצרות למדריכים:

פעולה 3: "ונמשכת שיירה"



רציונל

קיום מצוות לעיתים אינו פשוט. לפעמים אין לנו חשק, כוח או סבלנות, לפעמים אנחנו לא מבינים למה חשוב לקיים מצווה מסוימת.

בפעולה זו נלמד כי שמירת תורה ומצוות היא מחויבות שעם ישראל קיבל עליו ומסר עליה את הנפש לאורך כל ההיסטוריה שלנו, והיא לא תיפסק לעולם.

מתוך חיבור לדורות שקדמו לנו ורצון להמשיך את השרשרת ולהקשיב לציווי האלוקי נקבל עלינו גם אנחנו את עול המצוות.

מטרות

1. החניכים ילמדו כי הקשר של עם ישראל והקב"ה נצחי ולא יתנתק לעולם.
2. החניכים ישמעו על יהודים שמסרו את נפשם על קיום מצוות לאורך ההיסטוריה.
3. החניכים יספרו על מצווה שלמדו מסבא וסבתא או מההורים והם רוצים לקבל עליהם ומרגישים מחויבים אליה.

ציוד נדרש:

- פתקים למשחק טאבו
- קטעי קריאה מתוך הנספחים

מהלך הפעולה

פתיחה

נשחק את המשחק 'טאבו שלושת השלבים'.

מהלך המשחק: נחלק את השבט לשתי קבוצות המתחרות ביניהן.

כל קבוצה בתורה תבחר נציג, והוא יקבל קלפים שכתובה בהם מצווה מסוימת (נספח 1). מטרת הנציג היא להסביר לשאר חברי הקבוצה איזו מצווה כתובה לו בפתק בלי לומר אותה.

בשלב הראשון יוכל הנציג להשתמש בכל מילה שירצה (חוץ מהמצווה עצמה) כדי לרמוז לחברי קבוצתו מהי המצווה הכתובה בפתק.

לאחר שכל הפתקים נגמרים חוזרים עליהם שוב: בשלב השני יוכל נציג הקבוצה יוכל להשתמש במילה אחת בלבד כדי לרמוז לחברי קבוצתו מהי המצווה הכתובה בפתק.

בשלב השלישי ירמוז נציג הקבוצה מהי המצווה בפנטומימה בלבד, בלי להוציא מילה.

שלב א

נחלק את החניכים לשתי קבוצות, ולכל קבוצה ניתן קטע לקריאה ושאלות לדיון (נספח 2).

לאחר מכן נבקש מכל קבוצה לשתף בקטע שקראה ובתחושותיה כלפיו.

נשאל את החניכים:

- מה לדעתכם גורם לעם ישראל לשמור על קשר עם הקב"ה לאורך שנים רבות כל כך?
- מה גורם לנו לקיים מצוות אפילו במחיר של סיכון חיים?

לאחר הפתיחה נספר לחניכים כי עם ישראל מאז מתן תורה קיים את מצוות התורה לאורך אלפי שנים, גם כאשר היה גלגול, גם כאשר היה צריך לסכן את חייו. קיום המצוות אהר מאה לבן ונשמר לאורך שנים. זוהי זכות גדולה שלנו להיות חלק מעם ישראל שמר ככה על התורה והמצוות. הפעולה זו נפגז מקרוב כמה אנשים שקיימו מצוות הנאמנות ולפאמיס גם במסירות נפש. ההבנה שאנחנו חוליה בשרשרת תחזק אותנו להמשיך לקיים מצוות גם אם לפאמיס קשה לנו.

אם יש זמן, הקבוצות יכולות להתחלף בקטעים.



בדיקת דופק

כמה חניכים הציגו לפעולה?

בחרו נושא (צבעים, פירות, ערים בארץ).

בכל פעם חניך אחד יתחיל ויאמר משהו מהקטגוריה, לדוגמה: צהוב. החניך שאחריו יחזור על הצבע שאמר החניך הראשון יוסיף צבע: צהוב, אדום. החניך שאחריו יאמר: צהוב אדום כחול, וכן הלאה.

בדיוק כך אנחנו זוכים להמשיך את הדורות שלפנינו בקיום מצוות ושמירה על ההלכה, ועם זאת כל אחד מאיתנו שמקיים את המצוות מוסיף לקיום המצווה את הגוון המיוחד שלו, את הנשמה שלו, ובכך מרומם את כל עם ישראל.

סיכום

נקרא את הפירוש של מעיין הנדלר על ספר התניא (נספח 3).

דרך ספר התניא אנחנו לומדים שבכל יהודי יש חלק שקשור לקב"ה ולא יינתק ממנו לעולם. נקודה זו עוברת אצלנו מדור לדור, והיא שגורמת לנו לעשות את רצון הבורא לאורך כל ההיסטוריה ובכל המצבים! זכינו שאנחנו חלק מעם ישראל ויש בנו חלק שקשור לאלוקים לנצח, לא משנה מה נעשה.

נבקש מכל חניך וחניכה שיספרו לחבריהם על מצווה שראו שסבא וסבתא שלהם או ההורים (אפשר כל קרוב משפחה או אדם שמכירים) מקיימים בצורה מיוחדת.

כה הזמן לעצור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר הראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מציג בדרך כלל? האם היא מוצאת את עצמה בשבט? מה שלומם?

שני חניכים שחשו שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

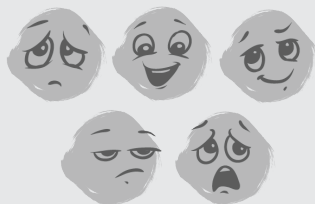
שם:

חשוב שנדבר על:

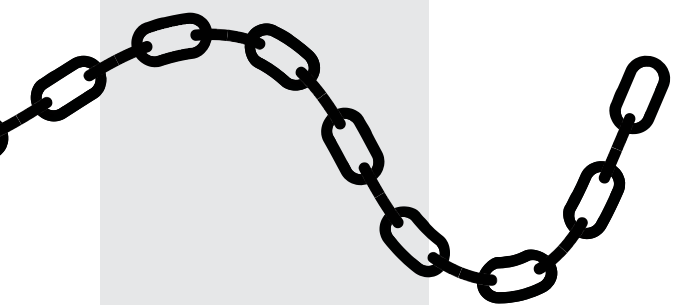
שם:

חשוב שנדבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשבוש שאזכור לקראת הפעולה הבאה?



נספח 1

פתקים למשחק טאבו:

צדקה

כיבוד הורים

ברכת האזון

נאטות ידיוס

תקיעה גשופר

לשון הרע

צויות

צוס יוס כיופור

המשך נספח 1

<p>שבת</p>	<p>אוהבת הזר</p>
<p>תפילין</p>	<p>הפרשת חלה</p>
<p>כשרות</p>	<p>הדלקת נרות שבת</p>
<p>אכילת מצה בפסח</p>	<p>ישיבה בסוכה</p>

המשך נספח 1

קידוש

קריאת מזונה
גבורים

קריאה בתורה הזדה של פסח

קטע קריאה א

מההגדה של פסח עם פירוש הרב קרליבך:

"היה באושוויץ חסיד מרדומסק, ששמו היה רב נפתלי, שלא היה מוכן להיכנע. כשחג החנוכה קרב הוא הסתובב בין הצריפים וסיפר לכולם את דבר התורה האחרון שאמר הרב מרדומסק לפני מותו. עיקר הרעיון הוא שהאור שמדליקים בלילה הראשון הוא החשוב ביותר. אנו אפילו מתפללים שיימשך לנצח, 'שלא יכבה נרו לעולם ועד'. הנאצים הבהירו (כפי שעשו לפני כל חג) שמי שייתפס מדליק נר, יוצא להורג בירייה בו במקום. אתם לא יכולים לתאר לעצמכם איזה סבל היה על אדם לעבור על מנת שיוכל להניח את ידיו על נר באושוויץ, שלא לדבר על זה שהנאצים איימו במוות על כל מי שיעשה זאת. אבל כל היהודים ידעו בליבם שהחסיד הזה ייעשה הכל בשביל להשיג נר.

אני בטוח ששמעתם, שבמחנות, אם מישהו הופיע למסדר הבוקר כשהוא איננו נועל נעליים, עונשו היה מוות. ובכן, מאוחר בלילה אחד, למעשה היה זה הלילה הראשון של חנוכה, שמעו היהודים קול חריקה על דלת הצריף שלהם. רב נפתלי נכנס פנימה - כשהוא יחף. אבל מה שחשוב מבחינתו היה שבידו החזיק נר חנוכה. נעליו תמורת נר חנוכה: מבחינתו זו היתה עסקה משתלמת.

כל היהודים אמרו לו: 'אתה לא חייב לסכן את חייך למען המצווה הזאת, אתה יודע שגם אם לא יהרגו אותך הלילה, ברגע שיראו אותך מחר בבוקר, הם יהרגו אותך בו במקום'. רב נפתלי אמר להם: 'אבל זה כל עניינו של חנוכה: מסירות נפש, מוכנות לסכן את חייך למען קיומה של מצווה אחת'. היה זה הלילה הראשון של חנוכה, והיה עליו לקיים את המצווה. זה הדבר היחיד שהיה חשוב לו.

הרב נפתלי התקרב לעבר סדק קטן בקיר של הצריף והניח שם את נרו, כך שכל מי שנמצא בחוץ יוכל לראותו דולק. הוא הדליק את הנר ובירך את הברכה - לא עברו יותר מדקתיים והשומר התפרץ פנימה בשאגה: 'יהודים מלוכלכים, מי הדליק את הנר?' רב נפתלי ענה בנחת: 'זה הייתי אני'. הנאצי החל מיד להכותו והורה לו לכבות את הלהבה. אבל רב נפתלי לא התייחס אליו. כל אותה העת הוא שר לעצמו: 'הנרות הללו, אנו מדליקים את האורות הקדושים הללו על הניסים שעשית לאבותינו. למוות לציין, שבשעה שהנאצי עזב הרב נפתלי היה על סף מוות. אבל - הפלא ופלא - הנר עדיין דלק! איכשהו הרוצח לא כיבה את הנר לפני שעזב.

למחרת בלילה היהודים התקשו להאמין למראה עיניהם. הם הביטו בפליאה כיצד הרב נפתלי, שאך בקושי היה בין החיים, דידה לעבר הסדק שבקיר, הוציא נר נוסף והדליק אותו".

שאלות לאחר הקריאה:

- אילו רגשות הסיפור הזה מעורר בכם?
- האם אתם מזדהים עם המעשה האמיץ של הרב נפתלי?
- מה הייתם שואלים את הרב נפתלי לו זכיתם לפגוש אותו?
- מה אתם רוצים לקחת איתכם מהסיפור?

המשך נספח 2

קטע קריאה ב

מההגדה של פסח עם פירוש של הרב קרליבך

"יש משהו ששמר אותנו חיים כיהודים - העובדה שתמיד מישהו בא להרוג אותנו, זה מה ששומר אותנו חיים. לפעמים אנחנו שוכחים מי אנחנו, אבל למרבה הצער יש אנשים שהם נגדנו. ברור לי שהם רק שליחי ה' כדי להגיד לנו מי אנחנו - מי אני - וכמה קדוש זה להיות יהודי. אני רוצה לספר לכם על צוואותיהם של שני אנשים: המילים האחרונות של שני יהודים קדושים. והנה הסיפור:

לילה אחד באושוויץ העיר אותי דודי הקדוש ואמר לי:

'אתה היחיד שתישאר. מכל המשפחה שלנו, לא נשאר אף אחד עכשיו, זולת שנינו. אני מרגיש שהלילה הוא הלילה האחרון שלי. מחר אלך עם אבינו יצחק לתאי הגזים. אז אתה היחיד שתישאר, ואני מוסר לך את רצוני האחרון. זו צוואתי - אני רוצה שתדע שהייתי שלוש שנים באושוויץ. אני נשבע לך שלא הפסקתי ללמוד לרגע. אתה יודע שאני יודע את רוב התלמוד הבבלי והירושלמי בעל פה. הבוקר התחלתי ללמוד את מסכת מועד קטן, מחר אספיק ללמוד עד דף ז. אם ה' יחון אותך, ותצא מכאן חי, סיים בשבילי את המסכת.'

אתם רואים, אחיי ורעיי, המשאלה האחרונה של שישה מיליון יהודים היא שנסיים ללמוד את מסכתות התלמוד למענם, לסיים את כל הדפים הקדושים של כל ספרי הקודש שהם לא זכו להשלים. איזו צוואה זו! אני מברך אתכם שתורישו אותה לילדיכם.

שמעתי סיפור נוסף על דבר צוואה אחרונה. הסיפור הזה קרה במלחמת ששת הימים. הופעתי לפני אלפי חיילים, והרוח הייתה כל כך מרוממת. כולם שפכו את הלב והתפללו לגאולת ישראל. אחרי ההופעה בא אליי קצין ואמר: 'אני רוצה לספר לך את הסיפור שלי. אני בא מקיבוץ מאוד שמאלני, ולא האמנתי באלוקים. לימדתי ת ילדי שאנשים דתיים הם זיוף, שהם חיים בעולם של שקרים. אמרתי להם שאנחנו, היהודים, כמו כל עם אחר, וישראל וקדושה זה בדיוק כמו טוקיו ומוסקבה.

כשהתחילה המלחמה מצאתי שאני נלחם ליד קצין מקיבוץ מאוד דתי. בבוקר מוקדם, כשהתחילו להילחם, הוא החל לצעוק בקול "שמע ישראל". כל הזמן צעק בקול גדול. אמרתי לו: "שמע, ידידי, אני מחבב אותך, אבל אתה עולה על העצבים שלי. אתה יודע מה אני מרגיש בקשר לאלוקים. אני לא יכול לסבול את היללות האלה על אלוקים. אני יודע שאתה מאמין בו, אני מעריך את זה, אבל בבקשה, תהיה בשקט". הוא רק אמר לי: "אתה תלך בדרך שלך, ואני אלך בדרך שלי". בבוקר היום החמישי למלחמה כמעט התרגלתי לזה שהידיד הדתי שלי כל הזמן צועק שמע ישראל. באותו בוקר עם שחר התחילו יריות, אבל לא היו צעקות "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד". הסתכלתי על האדמה וראיתי שהיהודי הקטן שלי נורה; הוא גסט. דם קלח מפני, אבל הוא עדיין היה חי. פתאום היה ברור לי - אוי, כמה יהודי אמיתי הוא, כמה יקר הוא. נפלתי על האדמה והחזקתי בידו הגוססת, ואמרתי: "אחי היקר והאהוב, אנא סלח לי שהתווכחתי איתך כל הזמן. אנא האמן לי בבקשה שהייתי רוצה למות במקומך. יש משהו שאוכל לעשות למענך?" הוא בקושי הצליח לדבר; הייתי צריך להניח את אוזני קרוב לפיו. הוא אמר: "אנא הבטח לי שתאמר שמע ישראל במקומי". אמרתי לו: "אני נשבע לך באלוקים שכל חיי אומר שמע ישראל כל יום; וכשאחזור לילדיי אלמד אותם בשמך לומר שמע ישראל".

זה היה הסיפור של הקצין. הוא אמר לי: 'אתה יודע, עד אז לא האמנתי באלוקים, אבל באותו הרגע הוא פתח את שערי השמיים למעני. אני לא רק מאמין באלוקים, אני ראיתי את אלוקים. זה היה כל כך ברור שיש באלוקים אחד.'

אז אתם שומעים, ילדיי היקרים, אתם יודעים מה אני ואתם צריכים לעשות. אנחנו צריכים לקרוא בקול גדול שמע ישראל למען כל החיילים הקדושים שמשרו את נפשם למען ארץ הקודש ולמען כל היהודים שמתו למען ה' באלפיים השנים האחרונות".

שאלות לאחר הקריאה:

- אילו רגשות הסיפור מעורר בכם?
- מה הייתם אומרים לו פגשתם את היהודי שצעק שמע ישראל ונפגע בקרב?
- מה אתם לוקחים איתכם מהסיפור?

נספח 3

מעין הנדלר על ספר התניא, לקוטי מאמרים יח, כה, מחוברת של מעינותיך, 'לב לדעת':

"[...]בעומק האישיות של כל יהודי יש חלק שקשור ומחובר לה' בקשר בל יינתק. זהו המקום שבו כל יהודי מאמין בה' ואוהב אותו לנצח בלי כל הסבר הגיוני, פשוט מפני שהוא יהודי. נקודה עמוקה זו ניתנה לנו בירושה מן האבות הקדושים, ששימשו מרכבה לשכינה. כשם שלמרכבה אין רצון משלה והיא משמשת ככלי בלבד לרצון בעליה, כך גופם ונפדם של האבות היו כלי למימוש רצון ה'. ההתמסרות המוחלטת של האבות לה' חוללה בהם שינוי מהותי והפכה אותם מבריות בעלות רצון נפרד ואישיות נפרדת מה', לבריות שרצונן מאוחד עם הרצון האלוקי ואישיותן דבוקה בה'.

תכונה מיוחדת זו שנתחדשה אצל האבות הקדושים, עברה מהם בירושה לכל בני ישראל, ולכל העם היהודי. ומאז ועד סוף הדורות יש בכל יהודי נפש רוח ונשמה שהן חלק אלוה ממעל. זהו החלק שבו יהודי אינו נפרד מה' אלא מחובר אליו ודבוק בו תמיד, ורצונו מאוחד עם הרצון העליון".



הערות למדריכים:

פעולה 4: צדק צדק תרדוף

רציונל

למדנו שהמצוות מקרבות אותנו לקב"ה, למדנו שעם ישראל שומר על קיום מצוות לאורך כל ההיסטוריה שלנו, אבל למה בעצם צריך חוקים לכל מצווה ומצווה? אולי הכי טוב שכל אחד יקיים אותה כמו שהוא רוצה?

בפעולה זו נלמד מדוע חשוב שיהיו פרטי הלכות מדויקים שהקב"ה קבע לכל מצווה ומצווה ונעמיק בפרטי ההלכות של מצוות צדקה, המצווה של שבט הרא"ה בחודש ארגון.

מטרות

1. החניכים יבינו את החשיבות של פרטי ההלכות בכל מצווה.
2. החניכים ילמדו על פרטיה של מצוות צדקה.
3. החניכים ישחקו משחק טריוויה על מצוות צדקה.

מקורות להרחבה:

הספר 'אהבת חסד' שכתב החפץ חיים, פניני הלכה על צדקה של הרב מלמד.

ציוד נדרש:

- חפצים היכולים לשמש מכשולים
- כיסוי עיניים
- תמונות מהנספחים
- חידון טריוויה מהנספחים

מהלך הפעולה:

פתיחה:

נגדיר שתי נקודות מרוחקות זו מזו, ובין הנקודות נניח חפצים המפריעים בדרך.

נחלק את השבט לשתי קבוצות. המטרה של כל קבוצה היא לעבור מהנקודה הראשונה לנקודה השנייה בכל פעם רק נציג אחד יכול לעבור כאשר עיניו מכוסות.

בשלב הראשון המשחק מתבצע בדממה, וחברי הקבוצה אינם יכולים לעזור לנציג שלהם לעבור את מסלול המכשולים.

בשלב השני ייבחר נציג מכל קבוצה, והוא יוכל להדריך את העוברים במסלול המכשולים כיצד לעבור אותו בשלום.

בסיכום המשחק נשאל את החניכים:

- מה חשתם כשהלכתם בעיניים מכוסות, בלי שום ידיעה איזה מכשול לפניכם?
- מה הרגשת כשצעתם בעזרת נציג הקבוצה שסייע לכם במעבר במסלול המכשולים?

אנחנו חיים בעולם שבו העיניים שלנו מכוסות. אנחנו לא תמיד יודעים כיצד נכון להתנהל בו. בעזרת המצוות הקב"ה מנחה אותנו בכל צעד וצעד שלנו כיצד לעלות מעלה מעלה ולא ליפול למקומות לא טובים.

מאחר שלא הכול אנחנו רואים ויודעים, המצוות ופרטיהן הם חוכמה אלוקית המנחה אותנו כיצד נכון לפעול בעולם, להוסיף טוב ולהתקרב לקב"ה.

אם אין מנהל לנהל מסלול מכשולים, אפשר לצדד הרחבי הסניף או מחולל לסניף ולקבוצה נקודת התחלה ונקודת סיום.



בדיקת דופק

כמה חניכים הגיעו לפעולה?

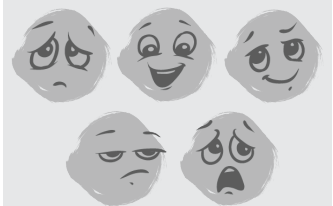
זה הזמן לצבור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר גראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מגיע בדרך כלל? האם הוא מוכן את עצמו בהשגת מה שזוהי?

שני חניכים שחשוב שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

_____: **עס:**
חשוב שנגדיר על:

_____: **עס:**
חשוב שנגדיר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?

שלב א

נספר לחניכים כי כל שבט קיבל מצווה מסוימת שבה הוא מתמקד במהלך חודש ארגון, ושבט הרא"ה קיבל את מצוות צדקה.

בשלב זה נרצה להפגיש את החניכים עם הפנים השונות של מצוות צדקה, ולא רק בצורה הקלסית שלה, של מתן כסף לאדם הזקוק לו.

נפזר על הרצפה מגוון תמונות (נספח 1). בכל תמונה רואים עצם כלשהו. כל חניך וחניכה יבחרו תמונה ויטפרו איך אפשר לעשות צדקה בעזרת חפץ זה או בקשר לחפץ שבתמונה (לדוגמה, תמונה של רכב, אפשר לקחת מישוהו טרמפ). אפשר לאתגר את החניכים ולומר להם שהם אינם רשאים לחזור על דברי חבריהם.

נסביר לחניכים כי הרעיון המרכזי של מצוות צדקה הוא שאנחנו נותנים לאדם אחר משהו ששייך לנו. הצורה המקובלת למצוות צדקה היא הענקה של כסף מכספנו האישי לאדם אחר, אך אנו יכולים להעניק הרבה דברים ששייכים לנו למען הסביבה: להעניק מחוכמתנו לחבר הזקוק לזה לקראת מבחן, לעצור לטרמפים, להשקיע מזמננו למען אחרים ועוד.

שלב ב

חידון טריוויה -

נחלק את החניכים לשתי קבוצות. על כל קבוצה לבחור נציג. כל נציג יקבל כרטיס שבו פרטי הלכות על מצוות צדקה מתוך פניני הלכה של הרב מלמד (נספח 2), ויש לו 2 דקות לקרוא את הכרטיס ולזכור כמה שיותר פרטים.

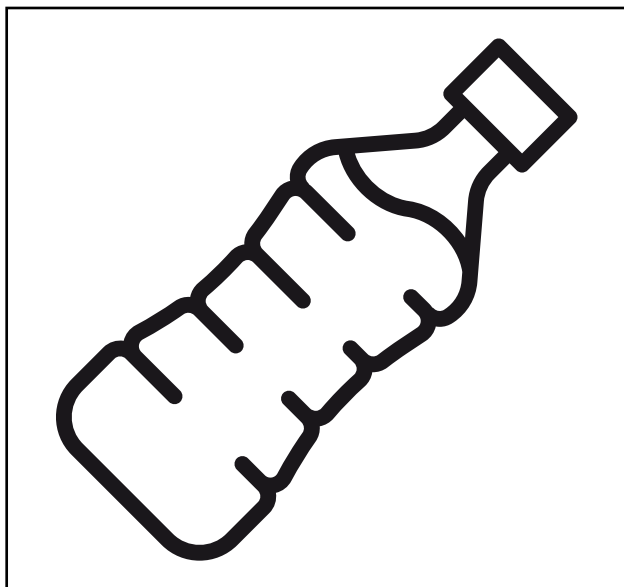
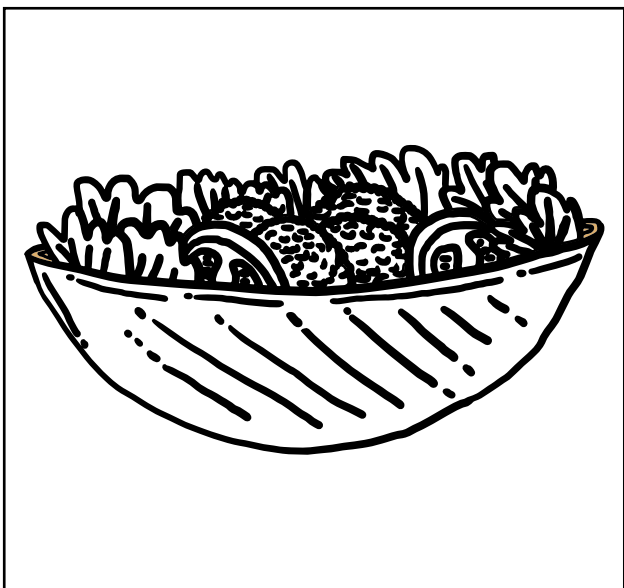
לאחר מכן נשאל את הנציגים שאלות על הכרטיס שקראו, והם יתחרו ביניהם. המנצח הוא מי שידע תשובות רבות יותר. לאחר מכן ייבחרו שני נציגים אחרים וינתנו להם שני כרטיסים אחרים.

סיכום

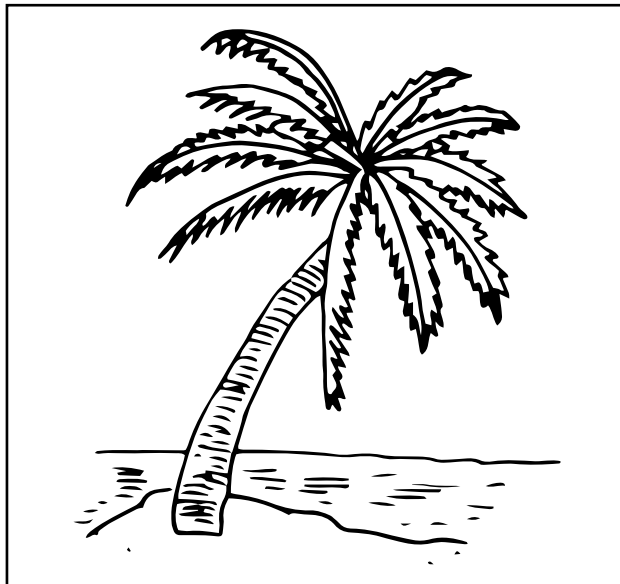
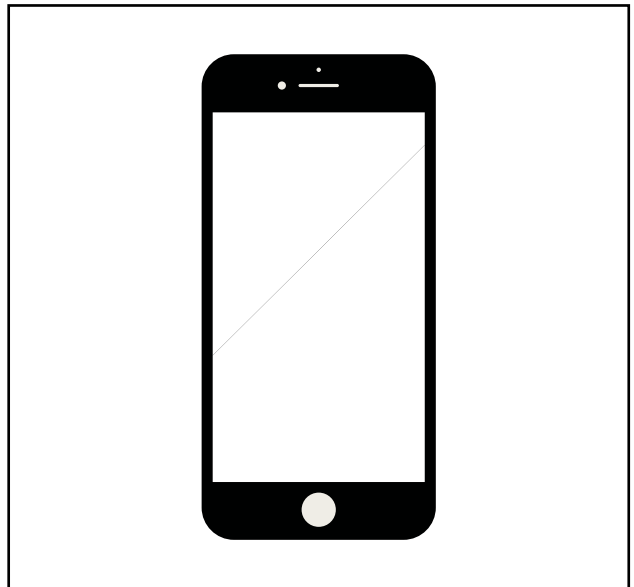
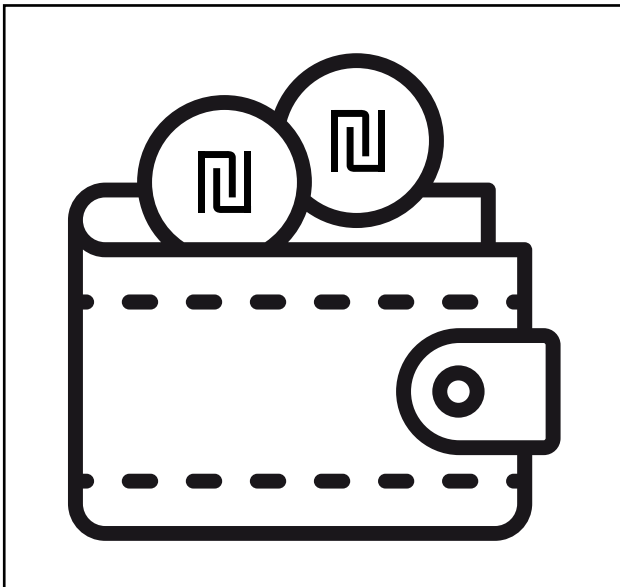
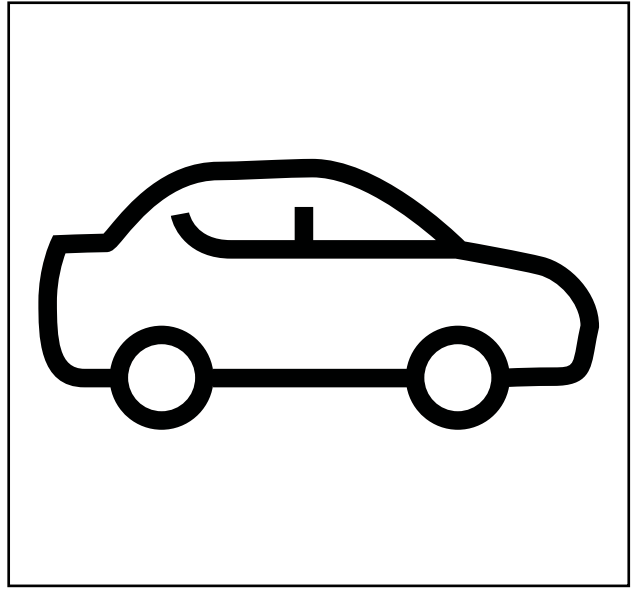
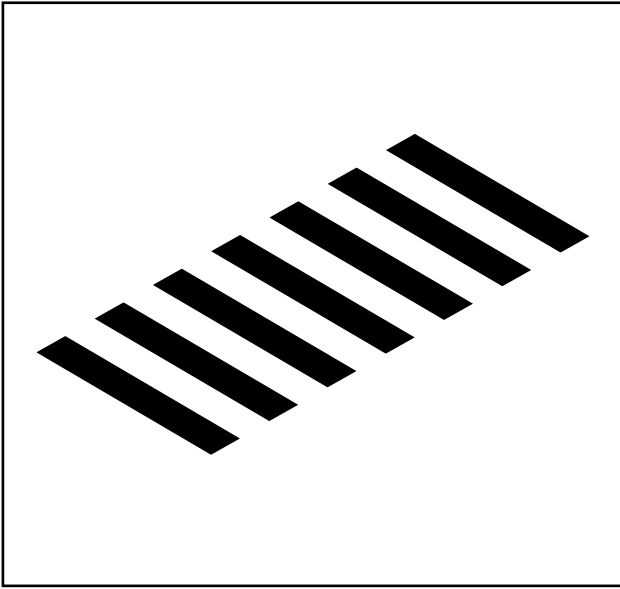
אפשרות 1: נבקש מכל אחד ואחת לרשום על דף עשרה דברים ששייכים להם (גשמיים ורוחניים: כסף וחוכמה, מצלמה איכותית וכישרון כלשהו) והם יכול לתרום למען השבט ולמען עם ישראל.

אפשרות 2: נהלו 'שוק קח-תן' של מצוות צדקה. כל אחד יאמר מה הוא רוצה לתרום למען השבט, דברים חומריים ורוחניים, וכל מי שמעוניין בתרומה זו יוכל לקבל אותה, ובתמורה יגיד מה הוא תורם לשבט וכן הלאה.





המשך נספח 1



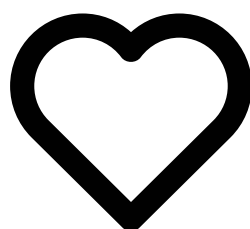
נספח 2

פניני הלכה על מצוות צדקה

<p>שאלות:</p> <p>א. מה אמרו חכמים על מצוות צדקה?</p> <p>ב. למה מי שנותן צדקה מתדבק במידותיו של הקב"ה?</p> <p>ג. למה דווקא מצוות צדקה מסוגלת להציל ממוות?</p>	<p>1. מצוות הצדקה היא מן המצוות הגדולות שבתורה, ואמרו עליה חכמים: "שקולה צדקה כנגד כל המצוות" (ב"ב ט, א) והנותן צדקה מתדבק במידתו של הקב"ה שמחיה ומפרנס את ברואיו. וכיוון שהצדקה מוסיפה חיים לעולם לכן היא מצילה מן המיתה, שנאמר: "וְצִדְקָה תְצִיל מַמּוֹת"</p>
<p>שאלות:</p> <p>א. מצוות צדקה היא רשות או חובה?</p> <p>ב. למה מי שאינו נותן צדקה נחשב לעובד עבודה זרה?</p> <p>ג. איך מי שנותן צדקה מקרב את הגאולה?</p>	<p>2. מצוות הצדקה אינה רשות אלא חובה שהתורה מטילה על כל יחיד ועל החברה בכללותה. ועניינה לעזור ולתמוך בחולים וזקנים, יתומים ואלמנות, שאינם יכולים לקיים את עצמם. ומי שמשתמט מקיום חובת הצדקה, נחשב כאילו עובד עבודה זרה כי הוא משלים עם החסרונות שיש בעולם, כדרכם של עובדי עבודה זרה, שאינם מאמינים באפשרות לתקן את העולם. ואמרו חכמים: "כל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא". ועל ידי שאנו מתמודדים עם הקשיים שישנם בעולם, ומסייעים לסובלים ולמסכנים, אנו מתקנים את העולם ומקרבים את הגאולה.</p>
<p>שאלות:</p> <p>א. איזה אדם נחשב עני?</p> <p>ב. מה פירוש עוני אישי?</p> <p>ג. מי קודם למי?, העני או העני האישי?</p>	<p>3. עני הוא מי שאין ביכולתו לקנות את הדברים שנחשבים בסיסיים אצל רובה הגדול של האוכלוסייה בארץ שבה הוא גר. אולם במקרים מיוחדים יש גם עוני אישי, של אדם שהיה רגיל לחיי רווחה וירד מנכסיו, וקשה לו מאוד להתרגל למצבו החדש, והמצווה לעזור לו למשך זמן מסוים לקיים את שגרת חייו הקודמת עד שיתרגל למצבו הכלכלי החדש. אלא שיש לסייג זאת בשני כללים. א' אם ישנם עניים יותר שעדיין לא קיבלו את צורכיהם הבסיסיים, יש להקדימם, שזה הכלל: העני יותר קודם.</p>

המשך נספח 2

<p>שאלה: מהם שלושת העקרונות שלפיהם אדם יודע למי עליו לתת צדקה?</p>	<p>4. כיצד יקבע אדם למי לתת צדקה? [...] העיקרון הראשון הוא "אביון", את היותר אביון, היינו יותר נצרך לעזרה - יש להקדים, לכן יש להקדים הנצרך למזון על פני הנצרך ללבוש, ואת הנצרך ללבוש על פני הנצרך לרהיטים. העיקרון השני: [...] את מי שנחשב יותר אָחִיךָ - צריך להקדים. לכן הורים קודמים לבנים גדולים, בנים קודמים לאחים, אחים קודמים לדודים, ודודים קודמים לבני דודים. העיקרון השלישי: [...] עניי עירך קודמים לעניי עיר אחרת.</p>
<p>שאלות: א. כמה ראוי לתת במעשר כספים? ב. במה יזכה מי שנותן מעשר לצדקה? ג. מדוע טוב שאדם שנותן מעשר יתעשר?</p>	<p>5. מעשר כספים - ההלכה היא שמצווה מן המובחר לתת חמישית מהרווחים לצדקה, ומידה בינונית לתת מעשר מן הרווחים, והנותן פחות, מקיים את מצוות הצדקה כמידת עין רעה</p> <p>חכמים דורשים כי מי שנותן מעשר מכספו לצדקה - יזכה להתעשר, וה' ישלח ברכה במעשה ידיו. וזהו דבר טוב שמי שנותן מעשר יתעשר כי כך יהיה להם יותר כסף לתרום לצדקה ולהיות שותפים עם הקב"ה בתיקון העולם ובנוסף לכך זה קידוש ה' שמי שתורם כסף לצדקה נהיה עשיר.</p>
<p>שאלות: א. לאיזו מטרה עדיף לתת את כספי המעשר? ב. לאיזו מטרה נוספת אך חשובה פחות לתרום מכספי המעשר? ג. האם אדם יכול לקנות ספר קודש בכספי המעשר?</p>	<p>6. לאילו מטרות אפשר לתת כספי מעשר? אפשר לתת כספי מעשר לצורכי מצווה כמו בניית בית כנסת או יישוב הארץ אבל לכתחילה עדיף לתת את הכסף לעניים או ללומדי תורה.</p> <p>כיום אין לקנות בכספי המעשר ספרי קודש ללימוד עצמי אלא אם כן אין לאדם כסף לרכוש את הספר הזה והוא רוצה ללמוד בו, ואז יש להשאילו לאחרים או לתרום אותו לבית מדרש בסיום הלימוד.</p>



עושים

שבוע 3



פעולה 5: אני ואתה נשנה את העולם



רציונל

איזה כיף לנו! נבחרנו מבין עמים רבים להיות עם ישראל, העם הנבחר לקיים את מצוות ה' בעולם ולהאיר את האור של הקב"ה בעולם.

בפעולה הזו נלמד כיצד המצוות מוסיפות אור לעולם ואיך לכל אחד מאיתנו יש חלק בתיקון העולם בזכות קיום מצוות, ובהן מצוות צדקה.

מטרות:

1. החניכים ילמדו כיצד המצוות מוסיפות טוב לעולם.
2. החניכים יבינו כי אנחנו האמצעי של הקב"ה להוסיף טוב בעולם דרך קיום מצוות.
3. החניכים יציגו מצווה שהם רוצים לקיים בשמחה רבה יותר ויקבלו עצות מחבריהם כיצד לעשות זאת.

ציוד נדרש:

- רשימת חוקים לפי הנספח
- בקבוקי מים וקערות מים
- סוכריות
- קטעי קריאה לפי הנספח
- דפים ועטים לשלב ההתבודדות

מהלך הפעולה:

פתיחה:

נפרוס על הרצפה כל מיני חוקים התקפים היום במדינת ישראל (נספח 1). המשימה של החניכים היא למצוא כמה שיותר מצוות הקשורות לחוקים, לדוגמה: 'חוק הזכות לחיים' - לא תרצח.

שלב א

אפשרות 1 - 'משחק הזרם': כל החניכים יושבים במעגל ובוחרים מתנדב שעומד באמצע המעגל. בתחילת המשחק יתחיל אחד החניכים את הזרם וילחץ את היד של אחד החברים שיושב לידו (הוא בוחר לחוץ את יד ימין שלו או את יד שמאל). החניך שקיבל את הזרם יכול להחליט אם להמשיך אותו לאותו כיוון או להחזיר את הזרם אל החבר שהעביר אותו אליו. מטרת החניך העומד במרכז המעגל הוא לזהות היכן הזרם עובר, ומטרת שאר חברי השבט היא להעלים מעיניו איפה הזרם נמצא.

אפשרות 2 - נחלק את השבט לשתי קבוצות. כל קבוצה תקבל בקבוק מים, ומטרתה להעביר את כל תכולת הבקבוק לקערה בצד השני של החדר בכל דרך שיבחרו (כמובן, לא בעזרת הבקבוק עצמו אלא בדרכים מקוריות אחרות). תנצח הקבוצה שהעבירה כמות מים גדולה יותר אל הקערה.

נסכם: אנחנו השליחים של הקב"ה להשפיע טוב על העולם, ודרך קיום מצוות ושמירה על התורה אנחנו מביאים לעולם את האור של הקב"ה. אפשר להמשיך לחניכים כי כמו צינור שמעביר מים ממקום אחד למקום אחר כך אנחנו הצינור של הקב"ה: מעבירים את הטוב של הקב"ה אל העולם.



ישנו לב הסניפים בהם יש
בשבט גנים ובהם לשחק הזרם
בקבוצות נפרדות או לשאת
את האפשרות השניה.



הדיקת דופק

כמה חניכים היצו לפעולה?

זה הזמן לעזור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר בראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מציג בדרך כלל? האם היא מוצאת את עצמה בהשגה? מה מומס?

שני חניכים שחשו שאיבדו איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

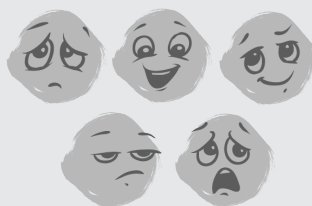
שם:

חשוב שגדבר על:

שם:

חשוב שגדבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשבוש שאיבדו לקראת הפעולה הבאה?

כל חניך וחניכה יקבלו חמש סוכריות. כולם עוצמים עיניים ושולחים את היד קדימה, ולאחר שנצעק "שלוש ארבע ו..." יחליט כל אחד אם הוא סוגר את היד או פותח אותה. אם כולם פתחו את היד, כל אחד מקבל עוד סוכרייה אחת. אם כולם פתחו את היד ורק חניך אחד סגר אותה, כולם צריכים לתת סוכרייה אחת קנס, והחניך שסגר את היד מקבל שלוש סוכריות. אם כולם סגרו את היד, כולם נותנים קנס של שתי סוכריות.

בשלב הראשון אסור לחניכים לדבר זה עם זה. לאחר כמה סבבים אפשר לתת להם לדבר זה עם זה כדי לתכנן מה הם רוצים לעשות.

לאחר המשחק נשאל אותם:

- איך הרגשתם במשחק?
- האם היה קל לפתוח את היד למרות החשש שזה יפגע בנו?
- איך הרגשתם כשאחד מהחניכים בחר לסגור את היד?

נדבר על הכוח שלנו כקבוצה וכשבט להעניק זה לזה ולסביבה: כשכולם פותחים את היד ומלאי רצון לתת, יכול לצמוח המון טוב בעולם. הקב"ה בחר בנו להיות שליחים שלו בעולם, ואנחנו בוחרים אם לפתוח את היד או לסגור אותה, אם להיות שליחים ולהשפיע טוב או לא.

נקרא את הקטע של הרב קרליבך (נספח 2).

בשבטים שאוהבים העמקה והעשרה אפשר ללמוד יחד קטע של הרב קוק (נספח 3).

סיכום

נחלק את החניכים לזוגות, וכל אחד יספר לבן זוגו על מצווה שהיה רוצה לקיים בשמחה רבה יותר ומה מונע זאת ממנו. בן הזוג ינסה לתת לו עצה כיצד יוכל לעשות זאת, ולאחר מכן הם יתחלפו.

אם מתאים, אפשר לצאת ל'התבודדות' במקום שקט (ולא מסוכן!).

הכוונה להתבודדות:

השלב הראשון של ההתבודדות נעשה בזוגות: כל שני חניכים יושבים יחד, וכל אחד מספר בתורו על מצווה שהיה רוצה לקיים בשמחה רבה יותר אך מרגיש שהוא חסום, ובן הזוג יקשיב וינסה לתת עצה איך אפשר להצליח לקיים את המצווה בשמחה.

לאחר שכל אחד מבני הזוג ישתף בקושי שלו ויקבל עצה מחברו, יצאו כולם להתבודדות בשטח: כל אחד יתפוס מקום שבו הוא יכול לשבת לבד ולחשוב על השאלות המצורפות (נספח 4).



נספח 1

חוקים עכשוויים במדינת ישראל



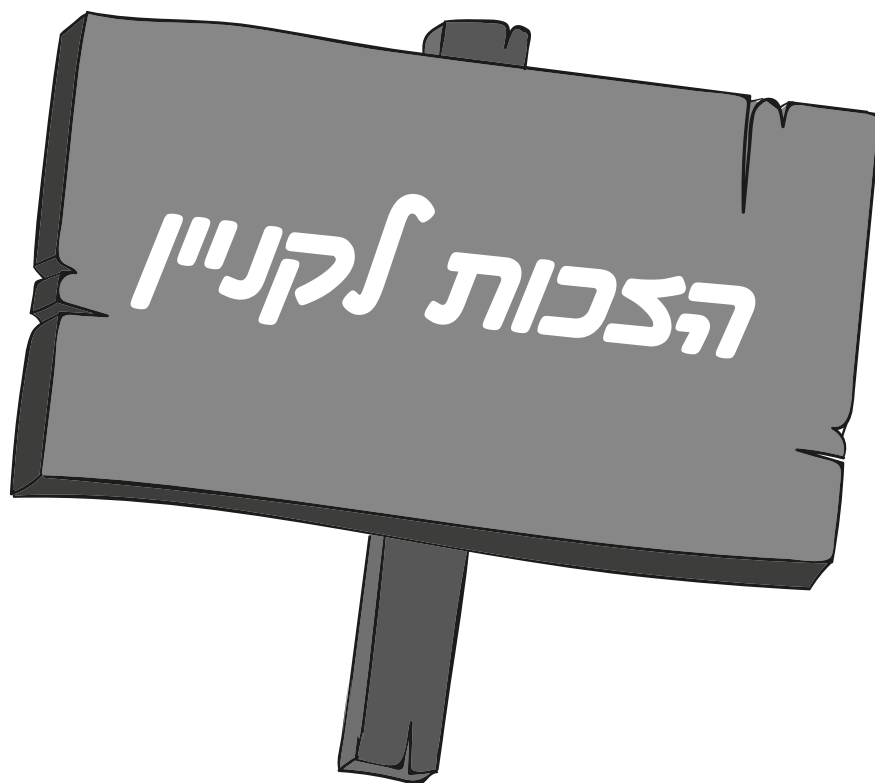
המשך נספח 1



המשך נספח 1



המשך נספח 1



המשך נספח 1



נספח 2

הרב קרליבך מתוך ההגדה של פסח:

"אתם יודעים, אחיי ורעיי, לפעמים אנו שוכחים כמה ריבונו של עולם אוהב אותנו, אבל אחר כך אנחנו נזכרים, והכל בא על מקומו בשלום. פעמים אנו שוכחים שיש לנו ברית עם ה' - הברית שכרת אברהם אבינו. אנו שוכחים שה' לא יכול להשיג את ייעודו בעולם בלי עזרה מהיהודים, והיהודים לא יכולים לחיות בלי ה'. ה' אוהב אותנו ללא מצרים - אך תזכרו שיש לנו ברית עם ה'. למעשה לכל אדם יש שתי בריתות - ברית אישית וברית של כלל ישראל. הברית מעניקה לנו כוח להחזיק מעמד."

נספח 3

אורות ישראל א, ד

"עצמות החפץ של היות טוב לכל, בלא שום הגבלה בעולם כלל, בין בכמות הניטבים ובין באיכותו של הטוב, זהו הגרעין הפנימי של מהות נשמתה של כנסת ישראל. זאת היא ירושתה ונחלת אבותיה."

הסבר:

העולם תמיד חיפש איך להביא את הטוב לעולם, אך מעולם לא ידע איך. רבים חשבו שהם מביאים טוב לעולם אך בעצם רק הרסו אותו. כל עוד האדם אנושי יכולתו להוסיף טוב מוגבלת.

אם כך, איך מביאים את הטוב לכול? אנו מוכרחים לקבל תורה משמיים, תורה אלוקית שתסביר לנו כיצד להוסיף טוב עולם.

מוסר הקודש, התגלות המוסר הכללי, ד

"המקור העצמי של המוסר מוכרח להיות מונח ביסוד מה שהוא טוב לכל, במונח היותר רחב, דהיינו טוב לכל המצוי, ומוכרח על פי זה להיות מציאות למהלך מעשי ומחשבתי כזה, שתולדותיו מביאות את הטוב לכל, במונח היותר נרחב.

השאלה היא רק איך יתגלה לאדם המוגבל הטוב לכל המצוי, שהוא כל כך נעלם ממנו. ועל זה התשובה מוכרחת לבא, שבעולם תמצא נקודה מאירה, שמפי הגבורה ישמע בה תורה ומצוות והתורה מן השמיים צריכה להיות מכוונה לטובת הכל, מראשית עד אחרית.

זאת היא התורה אשר תצא מציון ודבר ד' מירושלם, שכל העמים ישתוקקו לה באחרית הימים, והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ד' אל בית אלהי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה בארחתיו, כי מציון תצא תורה ודבר ד' מירושלם."

הסבר:

הזכות שלנו, של כל יהודי ויהודי, היא לתקן עולם במלכות ש-די. מכוח זה האחריות הגדולה שלנו בכל כל מצווה ומצווה. זו השליחות, הזכות והאחריות של כל בן מצווה, כפי שאמר הלל לאותו גר, שכל המצוות כולן על רגל אחת הן "מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך", וכמו שאמר רבי עקיבא "זאהבת לרעך כמוך - זה כלל גדול בתורה".

בזה אנו האידיאליסטים הכי גדולים. בכל מצווה, בכל תפילה, בכל לימוד תורה. אנו שותפים לעם ישראל, והוא שותף עם א-ל לתקן עולם במלכות שדי.

נספח 4

שאלות הכוונה להתבודדות:

- אני רוצה להודות לקב"ה על...
- קשה לי לפעמים ש...
- מצווה שהייתי רוצה לקיים בשמחה...
- הייתי רוצה לבקש ש...
- אני רוצה להתפלל על חבר/ה שלי שיהיה לו/ה הצלחה בקיום המצווה בשמחה....



הצרות למדריכים:

פעולה 6: מה אתם הייתם עושים?



רציונל

לאחר שלמדנו על החיוב שלנו לשמור על מצוות ולהקפיד על פרטיהן, ולאחר שלמדנו על פרטי ההלכות של מצוות צדקה, אנחנו רוצים לבנות את הקומה של החיבור אל מצווה זו. אנחנו רוצים לקיים את מצוות צדקה בהתרגשות ושמחה, מכל הלב.

מטרות

1. החניכים ילמדו על משמעויות שונות של מצוות צדקה.
2. החניכים יבררו את החיבור שלהם למצוות צדקה.
3. החניכים ייזמו פרויקט צדקה סניפי.

ציוד נדרש:

- מקרן ומחשב או טלפונים עם חיבור לאינטרנט
- קטעי לימוד מהנספחים
- דפים ועטים

פתיחה



נפתח בסרטון מהתוכנית 'מה אתם הייתם עושים' שבו רואים ניסוי חברתי שבוחן את הרגישות של עוברי אורח לילד רעב: אם יציעו לקנות בשבילו אוכל או יתעלמו ממנו. אפשר לכתוב ביוטיוב 'ילד רעב ניסוי חברתי', זה הסרט הראשון ברשימה.

לאחר הצפייה נשאל את החניכים:

- אילו תחושות מעלה בכם מהצפייה בסרט?
- איך אתם הייתם מתנהלים במצב כזה?
- האם קרה לכם משהו דומה ואתם שמחים או מתחרטים על הדרך שבחרתם להתנהל?

אם אין לכם אפשרות להקרין במקור, אפשר לשלוח קישור לחניכים, וכל חניך או קבוצת חניכים יפתחו את הסרטון בטלפון ויצפו בו.

מהלך הפעולה

שלב א

נפזר בחדר קטעים הקשורים למצוות צדקה (נספח 1).

ניתן לחניכים זמן להסתובב בחדר ולכתוב לעצמם שלוש נקודות שהתחדשו לכל אחד על מצוות צדקה או שלוש נקודות שהתחברו אליהם במיוחד.

בסיום שלב זה נבקש מכל חניך וחניכה לשתף בנקודה אחת חשובה שהתחדשה להם.



בדיקת דופק

כמה חניכים הציגו לפעולה?

זה הזמן לעזור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר בראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מציג בדרך כלל? האם הוא מוציא את עצמה בשבט? מה מומס?

שני חניכים מחושים שאיך איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

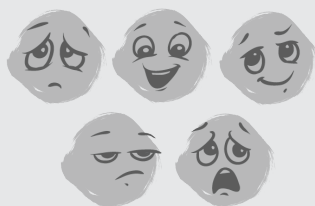
סע:

חשוב שגדבר על:

סע:

חשוב שגדבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו מחושה שאיך אכזר לקראת הפעולה הבאה?



אפשרות זו מתאימה יותר ביישורים קטנים בהם אפשר לשלוח את החניכים לבתי המשפחות.



אפשרות 1: נשחק עם החניכים 'גלגולו של שקל'. ניתן לכל קבוצת חניכים שקל ונגדיר אזור מסוים של בתים שאליהם היא יכולה ללכת. החניכים ידפקו על הדלת (כמובן, יש לראות שהשעה אינה מאוחרת) ויספרו כי הם משחקים 'גלגולו של השקל', וישאלו את בעלי הבית מה יסכימו לתת להם בתמורה לשקל זה. את מה שיקבלו הם יציעו לבית הבא וכן הלאה, עד שיקבלו משהו שיספק אותם. בסיום המשחק יחזרו החניכים לסניף ויראו לשאר השבט את מה שקיבלו.

נסכם: אנחנו לעולם לא יודעים איך תורמת תרומה קטנה שלנו, שקל או חיוך בבוקר או עזרה קטנה לחבר, ואילו פלאים היא יכולה לחולל במציאות.

אפשרות 2: ניתן לחניכים פתקים לבנים וקטנים ונאמר להם שמטרתם למלא כמה שיותר פתקים במצוות צדקה שהם זוכרים שהם עשו בחייהם. נסביר לחניכים כי אלו יכולים להיות סוגים שונים של נתינת צדקה, החל מתרומה של כסף ועד הקדשה של זמן לחבר שהיה זקוק לי.

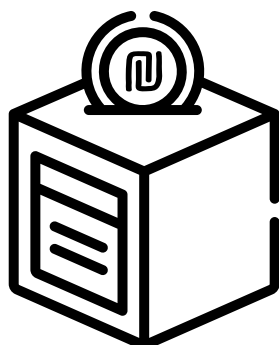
לאחר שהחניכים ימלאו את הפתקים נפתח יחד את הפתקים ונקרא את המצוות. נראה לחניכים איזה כוח יש לנו כשבט להוסיף טוב בעולם, כמה מעשים טובים נעשים סביבנו בלי שאנחנו יודעים.

סיכום

נחשוב יחד איזה מיזם צדקה סניפי אנחנו יכולים לעשות בתקופה הקרובה (לאחר חודש ארגון או בסופו) למען הסניף או הקהילה. ניתן לחניכים להעלות רעיונות ונבחר יחד בפרויקט השבטי.

רעיונות (למקרה שהחניכים לא הציעו רעיונות מעצמם):

- איסוף מוצרי מזון או בגדים מחניכי הסניף והעברתם לארגון חסד.
 - ארגון יריד פעילויות לילדים או הקרנת סרט והענקת הרווח שיתקבל לצדקה.
 - פתיחת מועדונית של שיעורי בית לילדי הסניף או לילדים בשכונה.
 - אמצ' קשיש: כל זוג חניכים מהשבט יאמץ קשיש מהשכונה, ילך לבקר אותו, יעזור לו לערוך קניות וכו'.
 - מכירת עוגות במקום ציבורי ותרומת הכסף לצדקה.
- העיקר ליישם את מה שלמדנו. בצלחה!



נספח 1

א

מתוך פירוש של מעיין הנדלר לתניא, ליקוטי אמרים לד (מחוברת של מעינותיך, לב לדעת):

"כאשר אדם נותן צדקה הוא דבק במידותיו של ה' והופך את גופו לכלי להשפעת חסדו של ה'. היד שנותנת צדקה מתאחדת עם הנתינה האלוקית ומשרתת אותה, והאלוקות שוכנת בתוכה. למצוות הצדקה יש כוח מיוחד לקדש את האדם לא רק בשעת מעשה המצווה, ולא רק בסכום הכסף המדויק שהוא תורם. נתינת חמישית מן המשכורת לצדקה (זוהי המידה הגדולה ביותר של נתינת צדקה) מרוממת יחד איתה את כל ארבעת החלקים האחרים של המשכורת ואת כל טרחותיו ועיסוקיו של האדם בענייני פרנסה ומקדשת אותם [...] בנתינת צדקה מתעלה כל ממונו של האדם, וכל הזמן והכוחות המוקדשים לפרנסתו מתקדשים גם הם".

ב

אלומה לב, במלוא הדופק:

"רק במקרה העני נבחר להיות עני, צדקה היא הכרת תודה על שלקח את התפקיד הלא נוח".

ג

יוס'לה קמצן קדוש:

ומעשה בעיר קראקוב שרוב תושביה היו עניים מרודים, והפרנסה בה הייתה קשה מאוד. התגורר שם אדם עשיר, וכולם קראו לו יוס'לה הקמצן, כיוון שכל מי שהיה הולך לבקש ממנו צדקה - היה יוס'לה מגרשו בביזיון ואומר לו "תסתלק מכאן, אתה לא יודע שאני לא תורם דבר"

כשהיה מגיע לבית הכנסת אף אחד לא היה אומר לו שלום, וגם בשבת כשכולם בירכו איש את רעהו בברכת "שבת שלום" ולחצו ידיים - אף אחד לא לחץ את ידו של יוס'לה, מתוך רצון להראות לו כמה הם לא אוהבים אותו. גם בלכתו ברחוב הילדים היו לועגים לו על קמצנותו הרבה.

הגיע היום ויוס'לה קרב אל יומו. הגיעו אליו חברה קדישא ואמרו לו "יוס'לה, אתה לא עזרת לנו בימי חיין. לפחות עכשיו, כשאתה על סף מוות, תעזור לקהילה בסכום נכבד של עשרת אלפים רובל (סכום גדול באותם ימים), ונערוך לך קבורה כראוי. שהרי את כספך לא תיקח איתך לבית הקברות. ואם לא תיתן את הסכום הזה - אנחנו מבטיחים לך שלא נקבור אותך". ענה להם יוס'לה: "אני לא צריך את הטובות שלכם. כל חיי הסתדרתי לבד, וגם עכשיו אסתדר לבד. סכום גדול כזה לא בא בחשבון".

אנשי חברה קדישא עזבו את המקום כשהם המומים, וזמן קצר לאחר מכן הלך יוס'לה לעולמו. אנשי החברה קדישא קיימו את הבטחתם ולא קברו אותו, אלא שלאחר שלושה ימים בא אחד השכנים, לקח את גופתו וקבר אותה באמצע הלילה.

והינה מגיע יום חמישי בצוהריים. ניגש אחד העניים אל רב הקהילה והתחנן לעזרה כספית לקראת שבת קודש. הרב טרם הספיק לבדוק אם יש כסף בקופת הקהילה, ומגיע עני שני כשבפיו אותה בקשה. אחריהם מגיע שלישי וכן הלאה, וכמעט כל העיר מבקשת סיוע לקראת שבת קודש.

אמר להם הרב: "אני לא מבין. אני משמש בתפקיד רב הקהילה זה עשרים שנה, ואף פעם לא בא עני אחד לבקש ממני סיוע לשבת. פתאום כולם באים?" שאל הרב איך בעשרים השנים האחרונות היה להם כסף לשבת, וכולם כאחד השיבו שמדי בוקר מצאו מעטפה עם כסף מתחת לדלת [עד אותו יום]. זה מצא עשרה רובל, זה מצא שנים עשר וכן הלאה. הציע הרב שיבדקו מי מהקהילה נפטר באותו שבוע, ועל ידי כך יבינו את העניין.

אחרי דין ודברים התברר לכולם שיוס'לה הקמצן שכולם בזו לו, לא בירכו אותו לשלום, לעגו לו ואף לא רצו לקברו, הוא שפרנס את משפחותיהם זה יותר מעשרים שנה ואף ידע בדיוק כמה היו צריכים ונתן להם סכומים מדויקים. הכריז הרב על יום ראשון כיום צום ותפילה בבית הכנסת על מנת לבקש סליחה גדולה מיוס'לה על הצער שגרמו לו.

ביום ראשון הגיעו לבית הכנסת כל תושבי העיר, מקצה ועד קצה, והתפללו לבורא עולם. בסוף היום פתח הרב את ההיכל וביקש בשם כל תושבי העיר סליחה ומחילה מיוס'לה, ואמר לכולם שעדיין אין הוא יודע אם יוס'לה סלח. פתאום נפל כמתעלף.

והינה נגלה אליו יוס'לה בחלום ואמר לרב: "על מה ולמה באים כולם לבקש מחילה? אין להם על מה לבקש. אני הוא שבחרתי בדרך הזו, על מנת שלא ייוודע הדבר לאיש. וה' הצליח דרכי. ואם אתה בכל זאת רוצה להרגיעם, תגיד להם שאני מוחל להם מחילה גמורה, וכי מעולם לא כעסתי עליהם".

שאל אותו הרב: "אבל איך הסתדרת כמה ימים ללא קבורה?" "הכול היה בסדר", ענה יוס'לה, "הגיעו אליי האבות הקדושים עם משה רבנו, אהרן הכהן, יוסף הצדיק, דוד המלך ואליהו הנביא, וכולם ליוו אותי עד מקומי בגן עדן. ומה אומר לך, אני ממש בגן עדן, אבל חסרות לי כאן רק דלתות שבורות שאוכל לתת תחתיהן מעטפות עם כסף..."

ומאז קראו לו יוס'לה קמצן קדוש, וכך כתבו גם על קברו.

המשך נספח 1

ד

אהרוני ברנשטיין, פעם בשבוע:

"לא תכלה פאת שדה בקצרך"

שכח מזה! מה פתאום שאתרום סכומי כסף לצדקה? שהעניים ילכו לעבוד, שיתפללו, שישתדרו איכשהו! מה זה קשור אלי? תן לי לגמור את החודש, להשאיר כמה גרושים לחופשה בקיץ, וזהו זה. אני בן אדם הגון ותו לא, אם פעם אתעשר או שיתחשק לי להיות צדיק וקדוש אתקשר אליך.

איש יקר! אם לא תפנה מזמנך לעזור לזקנה שנפלה באמצע הרחוב, אתה לא נורמלי ולא בסדר. למרות שהזמן שלך יקר והוא רק שלך, אתה לא חי בבועה. זה מאוד מינימלי לדרוש ממך להתנהג כמו בן אדם ולהתייחס אל הסביבה.

רק לב אבן לא נקרע כשהוא רואה אנשים במצוקה. אם אתה מסוגל לעבור ליד מסכן שזקוק לכסף ולהתעלם ממנו, אתה לא הגון ולא ישר. צדקה היא מלשון צדק. לתת צדקה זה לא עניין מיוחד לצדיקים וקדושים, אלא התנהגות מוסרית וצודקת לכל אחד. הצדק והיושר אומרים שאנשים צריכים לעזור אחד לשני, וכן על חשבונם האישי.

אלוקים אומר לנו להשאיר בקצה השדה שטח לא קצור, להשאיר תבואה ופירות לעניים שיבואו לקטוף. אלוקים, שחילק את הכסף בצורה לא שווה בין בני האדם, הוא זה שאמר לתרום. החקלאי שזרע וגידל צריך לאפשר לעניים להיכנס לשדה שלוף ולקטוף ולאכול מהפירות שלו.

בלי זה איזה טעם יהיה לפירות שלנו? איזה טעם יהיה לחיים?

ה

רמב"ם, משנה תורה, הלכות מתנות עניים י, ז

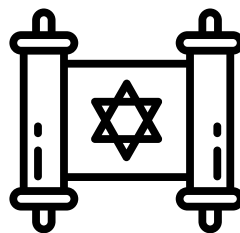
"מעלה גדולה שאין למעלה ממנה זה המחזיק ביד ישראל שפנה ונותן לו מתנה או הלוואה או עושה עמו שתפוח או ממציא לו מלאכה כדי לחזק את ידו עד שלא יצטרך לבריות לשאל. ועל זה נאמר (ויקרא כה, לה): 'והחזקת בו גר ותושב וחי עמך' כלומר החזק בו עד שלא יפל ויצטרך".

פירוש: המעלה הגבוהה ביותר בנתינת צדקה היא לתת עבודה לאדם הנזקק, וכך הוא ירוויח בעצמו כסף ולא יזדקק לבקש צדקה מאחרים.

1

בתו של ר' עקיבא (מאתר דעת):

לרבי עקיבא הייתה בת. אמרו לו החוזים בכוכבים: ביום שבו תיכנס לחדר כלולותיה יכיש אותה נחש ותמות. היה [ר"ע] מודאג מאוד בשל כך. באותו יום שבו נכנסה בתו לחדר הכלולות נטלה הכלה את סיכת ראשה ונעצה אותה בסדק שבקיר. קרה ונכנסה בעינו של הנחש שהסתתר בתוך הקיר. בבוקר, כשנטלה אותה, נמשך ובא הנחש אחריה. אמר לה אביה: מה עשית? אמרה לו: בערב בא עני וקרא בפתח והיו עסוקים כולם בסעודה ואף אחד לא שמע אותו. קמתי ולקחתי את מנת האוכל שנתת לי ונתתיה לו. אמר לה: מצווה עשית! יצא רבי עקיבא ודרש: "וצדקה תציל ממות" - ולא רק ממיתה משונה אלא אפילו ממיתה עצמה.





יובל

**"כי המצווה הזאת אשר אנוכי מצווך היום
לא נפלאות היא ממך ולא רחוקה היא לא בשמיים היא"**

מדריכי יובל היקרים,

כמדריכי יובל הנושא הזה מאתגר פעמיים: ראשית, מדובר בנושא מעט כבד ומורכב להסבר לחניכים שלנו. שנית, חלק ניכר מחניכי יובל באים מבתיים לא דתיים, כך שנושא התורה והמצוות רחוק מהם עוד יותר. כדי להתמודד עם המורכבות של הנושא נכתבו הפעולות בחוברת זו בהתאמה לחניכי יובל ולרמתם. בחלקים שונים של הפעולות ניתנה האפשרות לבחור בין דרכי העברה שונות של המסר, כדי שתוכלו למצוא את הדרך המתאימה לחניכים שלכם וליכולות ההבנה והתקשורת שלהם. כמו כן כדי למצוא מצווה שקרובה יותר לעולמם של חניכי יובל בחרנו לעסוק במצווה שהם מסוגלים להבין ולקיים - והדרת פני זקן.

מעבר לכך הפתרון למורכבות השנייה נמצא בידיכם - בגישה שתנחה אתכם בפעולות. הגישה הזו מתבססת על ההבנה שאנחנו רוצים לחנך את חניכי יובל לערכי תורה ועבודה ככל החניכים בבני עקיבא. עלינו מוטל החיוב לחנך אותם לקיום מצוות שהם מסוגלים להבין, ולכן הדיבור על החיוב במצוות ועל אהבת המצוות הוא חלק בלתי נפרד מהחינוך בשבטי יובל. אל דאגה, איננו מנסים להחזיר את חניכינו בתשובה בניגוד לרצון הוריהם, אך מנגד אנו אומרים בפה מלא שקיום המצוות הוא חלק מרכזי בחינוך שלנו, ולכן אנחנו בוחרים לעסוק בו בשבט יובל כמו בשאר השבטים. אני מקווה ומייחל שבכך נזכה להעמיק עוד יותר במחויבותנו לתורה ולמצוות, בזכות שלנו להיות מצויים ועושים.

השאלה על מידת חיובם במצוות של אנשים עם מוגבלות שכלית עלתה לדיון אצל הפוסקים כבר לפני מאות שנים. הרמב"ם עוסק בכך, ובעקבותיו פוסקים רבים דנו בשאלה זו. מרבית הפוסקים באו לכלל מסקנה שאנשים עם מוגבלות שכלית מחויבים רק במצוות שהם מצליחים להבין במידה מסוימת, אפילו אם הם מבינים אותן רק ברמה של ילד בן שש. הפסיקה הזו בעצם אומרת לנו שהחניכים שלנו, אם הם מסוגלים להבין חלק מהמצוות, מחויבים בהן ממש.

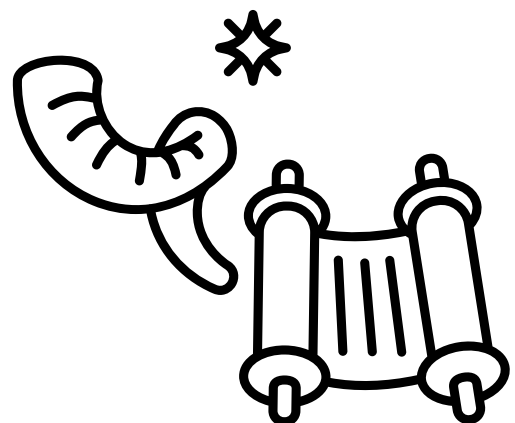
לשאלת החיוב במצוות יש עוד השלכה, וגם היא נידונה בהלכה: האם צריך לחנך למצוות ילדים עם מוגבלות שכלית? לאור ההבנה שיש עליהם חיוב במצוות שהם מסוגלים להבין, הרי שמוטלת על המחנכים שלהם החובה ללמד אותם מצוות בדיוק כפי שיש לחנך כל ילד אחר לקיום מצוות.

הנושא שבחרנו בתנועה לעסוק בו השנה הוא 'מצווה ועושה'. בשנה זו נלמד על המחויבות שלנו לעולם של מצוות ועל הרצון שלנו להיות מחויבים אליו. החיוב במצוות אינו עונש אלא הזדמנות להבין טוב יותר את הקשר בינינו לבין הקב"ה, את החיבור שלנו איתו ואת המשמעות של הקיום שלנו בעולם הזה.

בברכת חברים לתורה ועבודה

יוס מאירוביץ

ראש מחלקת חינוך מיוחד



גדולים, מצווים ועושים

מדריכים יקרים,

מובאת לפניכם סקירה של הפעולות בחוברת זו כדי לאפשר לכם הבנה של התהליך החודשי. אנחנו ממליצים בחום לעבור עליה לפני שאתם מכינים את הפעולה הראשונה, כך תבינו טוב יותר את הנושא ואת החלוקה שלו לפעולות השונות, ותדעו לתווך אותו לחניכים בצורה מיטבית. השבט שלכם יברר את הנושא השנתי- "מצווה ועושה"- דרך מצוות "והדרת פני זקן" ולכן תמצאו כאן התייחסות מיוחדת אליה. חשוב לציין שהנושא המרכזי אינו "והדרת פני זקן" אלא "מצווה ועושה", העיסוק במצווה הספציפית הוא השביל דרכו נעמיק בסוגיה הכללית.

בהצלחה!

שבוע ראשון - גדולים

פעולה 1: היכרות עם המצוות

אחרי שנחשוף את החניכים למצוות באופן כללי נוכל לעבור לשלב הבא, ובו נדבר על תפקיד המצוות: הקשר שלנו עם הקב"ה

פעולה 2: מצוות: ביטוי לקשר שלנו עם הקב"ה

בסיום הדיבור המהותי על הקשר שלנו עם הקב"ה ועל המצוות כאמצעי להתחבר אליו נעבור לשלב שבו נדבר על הצד השני של המטבע: המחויבות שלנו למצוות

שבוע שני - מצווים

פעולה 3: מה זה אומר להיות מחויבים?

אחרי שנסקור את נושא המצוות סקירה כללית נוכל לפנות להיכרות עם המצווה שבה יעסקו שבטי יובל: "והדרת פני זקן"

פעולה 4: היכרות עם המצווה "והדרת פני זקן"

עכשיו שהמצווה מוכרת וברורה יותר נוכל לבנות עוד מדרגה ולדבר על מה שאנחנו רוצים להרגיש כשאנחנו מקיימים מצוות

שבוע שלישי - עושים

פעולה 5: מקיימים את המצוות מתוך שמחה

לסיום, אחרי שלמדנו עם החניכים גם איך אנחנו בוחרים לגשת למצווה, אחרי כל המעריך שבו דיברנו על המצוות נעבור לשלב הסופי: הדיבור על חיי היום-יום וקיום המצווה

פעולה 6: עשייה מתוך חיבור למצווה

מי הקיר הכי יפה בעיר?!

רגע לפני שנצלול לפעולות, רצינו לדבר על הקירות בסניף: הקירות הם אלמנט משמעותי בחודש הארגון- אנחנו משקיעים בהם הרבה זמן ומחשבה והם מייצגים את השבט שלנו בסוף החודש, אבל לא תמיד מצליחים להפוך אותם לכלי חינוכי. השנה אנו מציעים להשתמש בקירות כדי להעצים את הטמעת התוכן בשבט, לגלות כישרונות ולתת במה לחניכים שונים.

איך? על ידי קירות פעילים! קירות פעילים הם קירות שמפעילים אותנו, יוצרים בקרבנו תנועה, גורמים לנו לחשוב בהתאם לתוכן שהקיר מציע. הקיר יכול לספר סיפור, להציע משחק ובסופו של דבר לשדרג את החוויה החינוכית ואת הנראות של החדר. זה אמנם מצריך יותר חשיבה אבל שווה כל רגע של השקעה! כדי להקל עליכם ואפילו רק כדי לפתוח את הראש- הכנו עבורכם שני רעיונות, מוזמנים להפוך אותם למציאות מרהיבה!

נראה איזה קיר יפעיל הכי הרבה הורים בשבת ארגון :)

אופציה א-

הכינו בצד אחד של הקיר טבלה של המצווה השבועית.

הדביקו סקוטש על המקום המוגדר בקיר והכינו עמדה של ניירות וטושים.

בתחילת כל פעולת אמצע שבוע בחרו מצווה יחד עם החניכים שהם רוצים לעשות השבוע. כתבו אותה והדביקו על הלוח.

בסוף כל שבוע תוכלו לראות יחד עם החניכים האם הם הצליחו וקיימו את המצווה.

בצד השני הכינו לוח של סולמות וחבלים.

לאורך הלוח שבצו סמני שאלה וכל פעם שחניך יעצור על משבצת ובה סימן שאלה הוא יצטרך לענות על שאלה. במהלך חודש הארגון יהיו שם שאלות על מצוות (נספח 1) ובהמשך השנה תוכלו להתאים את השאלות למערכים שתעבירו.

אופציה ב-

הפכו את הקיר למשחק זיכרון ענק.

ציירו על הקיר משבצות ועל כל משבצת הדביקו סקוטש.

בחודש ארגון הדביקו כרטיסיות משחק העוסקות במצוות ובהמשך השנה תוכלו להכין כרטיסיות בהתאם לתכנים שתעבירו (נספח 2)



נספח 1

1. כמה מצוות יש? - 613
2. מהן עשרת הדברות?
3. מה המצווה הראשונה בתורה? קידוש החודש
4. מה סדר העברת התורה? משה, יהושע, זקנים, נביאים, אנשי כנסת הגדולה
5. מהי מצוות והדרת פני זקן? כיבוד הזקנים והחכמים
6. איזה מצוות אני אוהב/מחובר אליה?
7. מהו השולחן ערוך? ספר הלכה שבו מופיעות כל פסיקות ההלכה ומה המצוות שאנחנו מחוייבים לא ומה אסור
8. איך היית רוצה להרגיש בזמן קיום מצווה?
9. מצווה שקשורה לשבת? קידוש, חלה, נרות, עונג שבת

נספח 2

1. והדרת פני זקן - כיבוד מבוגרים, זקנים וחכמים
2. ואהבת לרעך כמוך - לכבד ולאהוב את האנשים סביבנו
3. שילוח הקן - לשחרר את הציפור מהקן שלה לפני שלוקחים את הביצים שבקן
4. קידוש - לברך את היום על כוס יין
5. הפרשת חלה - לקחת חתיכה מהבצק ולהקדיש אותה לה'.
6. כיבוד אב ואם - להקשיב להורים ולתת להם לכבוד
7. השבת אבידה - כשמוצאים חפץ או דבר של משהו צריך להחזיר לו
8. צדקה - לתת לעני אוכל או כסף או כל דבר שהוא צריך כדי לעזור לו
9. אכילת מצה - אוכלים בפסח לחם עני כזכר ללחם שאכלו בני ישראל במצרים
10. לשבת בסוכה - במשך שבעה ימים צריך לשבת בבית זמני ושם לאכול ולישון
11. תפילה - לברך, לבקש ולהודות לה'
12. נרות חנוכה - הדלקת נרות במשך שמונה ימים זכרון לנס של המכבים
13. לימוד תורה - לקבוע זמנים שבהם צריך לשבת וללמוד תורה
14. נטילת ידיים - לשטוף את הידיים לפני שאוכלים לחם
15. ברכות הנהנין - להגיד תודה, לברך, ולהתפעל מתופעות טבע שונות ומיוחדות



זקונים

שבוע 1



פעולה 1: היכרות עם המצוות - (לא רק) עשרת הדיברות

רציונל:

בפעולה נכיר את הרעיון הכללי של חודש ארגון, הרעיון של חיבור ומחויבות לקב"ה. נדבר על המצוות השונות, על סוגי מצוות ועל מצוות שהחניכים מכירים מהחיים שלהם. הפעולה משמשת פתיח למערך הכולל שבו נחשוף את החניכים לדיבור על מצוות ועל מה שאנחנו מרגישים כלפיהן.

מטרות:

1. החניכים יכירו את סוגי המצוות.
2. החניכים יגלו שיש מעשים שהם עושים שהם בעצם מצוות.
3. החניכים ישתפו אילו מצוות הם מכירים ואוהבים.

מהלך הפעולה:

שלב א -

נספר עם החניכים את סיפור קבלת התורה.

נחלק לחניכים תפקידים ונכין איתם יחד הצגה של סיפור קבלת תורה, מעמד הר סיני, קריאת עשרת הדיברות.

לחלופין נכין אנחנו הצגה של קבלת התורה ונציג לחניכים את הסיפור של מעמד הר סיני.

נשאל את החניכים שאלות ידע: מה קיבלנו בהר סיני? מי נתן לנו את התורה והמצוות? מה ענה עם ישראל כאשר קיבל את התורה והמצוות? וכן נשאל שאלות על המקום האישי: מה הייתם עונים אילו הייתם במעמד הר סיני? מה לדעתכם הרגישו בני ישראל כשקיבלו את התורה? הייתם רוצים להיות במעמד הר סיני? איך אתם מרגישים כשאתם מקיימים את אותן מצוות שקיבלו בני ישראל במעמד הר סיני?

שלב ב -

החניכים יחלקו בין פעולות שהם מגדירים מצוות ובין פעולות שאינן מצוות.

נציג כרטיסיות של פעולות שאנחנו עושים ביום-יום ונחלק אותן עם החניכים לקבוצות של 'מצוות' ולא מצוות' (נספח 1).

שלב ג -

נענה נראה שהפעולות שאנחנו מגדירים פעולות סתמיות הן בעצם סוג של מצוות או פעולות שמאפשרות לנו לקיים מצוות.

נעבור עם החניכים על כל פעולה ונחשוב יחד איזו מצווה היא יכולה להיות.

שאלות לדוגמה: איזו פעולה אנחנו רואים פה? איזו מצווה היא יכולה להיות? האם יכול להיות שעוזרים פה למישהו? האם יש דברים שצריך לעשות לפני שאוכלים?

דרך חשיפת המצוות: נגיד איזו מצווה כתובה בכרטיסייה וננסה יחד לראות למה הפעולה הזאת היא המצווה.

שלב ד -

כל חניך וחניכה ישתפו במצווה שהם מכירים ואוהבים.

לאחר השיתוף נדבר על אילו מצוות אנחנו מכירים ואם אנחנו גם מכירים את המצוות שאר החברים שלנו בשבט שיתפו בהן.

אלו אלו שאלות שמכונות למצווה
הכתובה בכרטיסייה. השתמשו
בפזלים או המצעים שאלוים
את אותן פזלות מוכרות



גדיקת דופק

כמה חניכים הגיעו לפעולה?

זה הזמן לעזור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר בראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מציג בדרך כלל? האם היא מוצאת את עצמה בשבט? מה שלומם?

שני חניכים חשובים שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

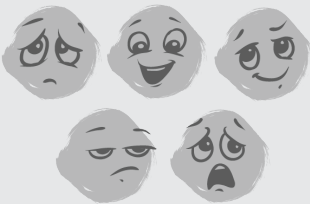
שם: _____

חשוב שנדבר על: _____

שם: _____

חשוב שנדבר על: _____

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



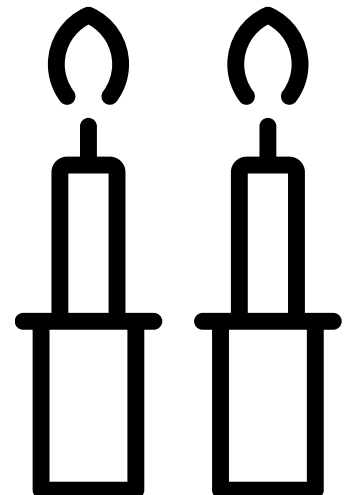
מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?

סיכום -

נסביר לחניכים שבחודש הארגון הקרוב אנחנו מתעסקים בנושא מצוות ונסכם את עיקרי הפעולה. המצוות אולי נראות לנו כמו סיפור ישן ורחוק מאוד, אבל כמו שראינו, הן נמצאות בחיים שלנו, לפעמים בפעולות שאנחנו לא יודעים שהן מצוות. בחודש הקרוב נלמד יחד להכיר את המצוות ואיך אנחנו מקיימים אותן בשמחה והתרגשות.



כדי להטמיע את המצרך היטב מומלץ להכין בחדר קיר או לוח של המצרך שאפשר בכל פעולה להוסיף אליו עוד חלק במצרך. ככה המצרך יישאר רציף לחניכים ונוכל להתחיל כל פעולה בהקשר של הפעולות הקודמות

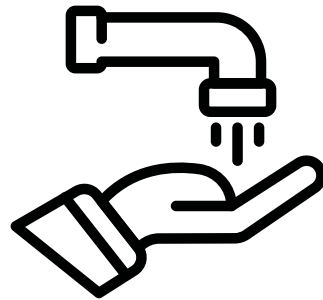


נספח 1

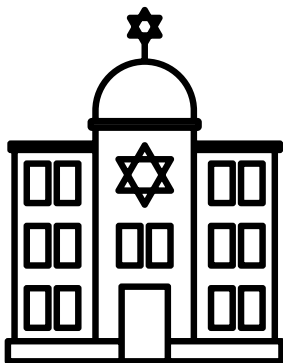
כרטיסיות מצוות



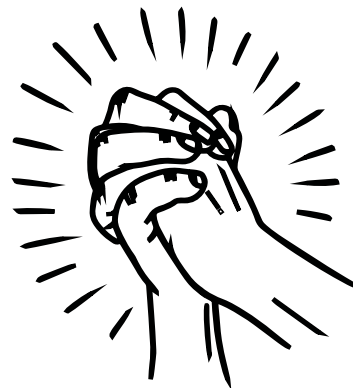
נטילת ידיים



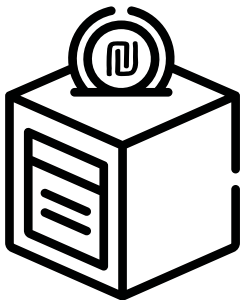
לשטוף ידיים



תפילה



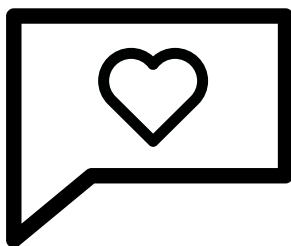
לדבר, לבקש



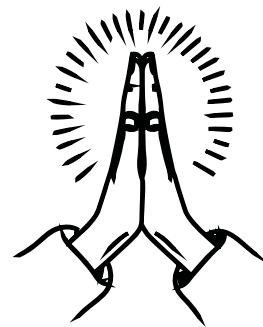
צדקה



לתת אוכל לאדם רעב

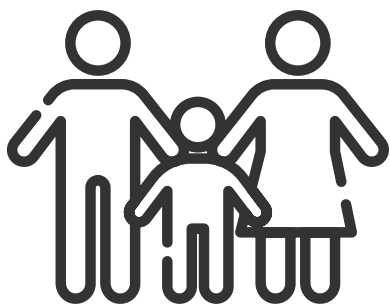


ברכה

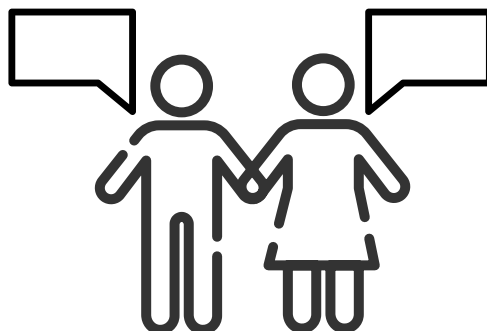


להגיד תודה

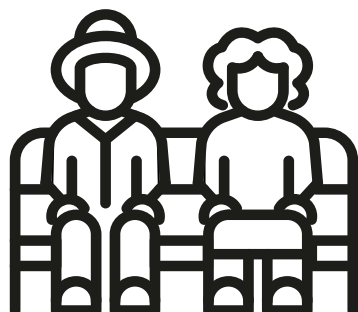
המשך נספח 1



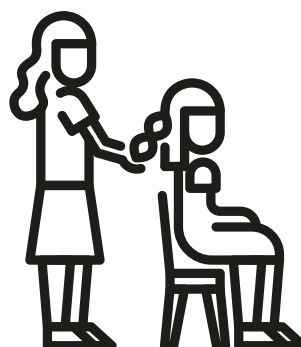
כיבוד הורים



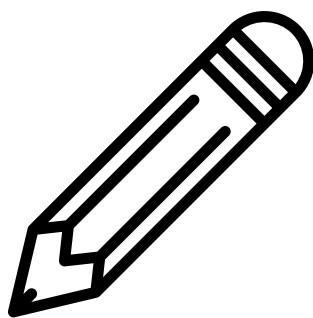
להקשיב לאבא ואימא



לתת כבוד לזקנים



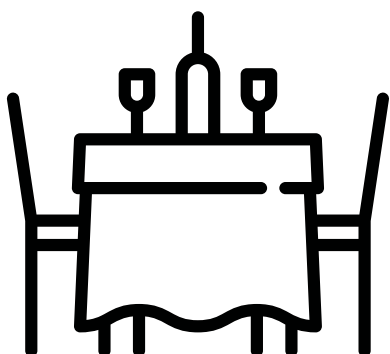
לקום באוטובוס לאדם מבוגר



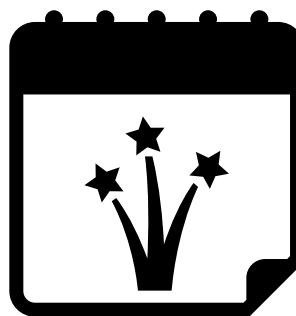
להחזיר לחבר שלי את העיפרון שהוא שכח בכיתה



השבת אבדה



סעודת מצווה

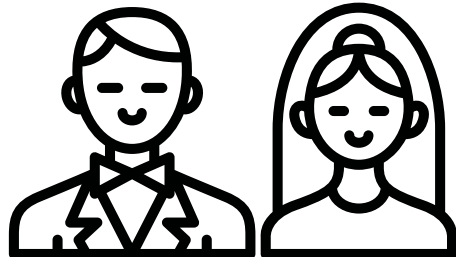


לחגוג אירוע חשוב

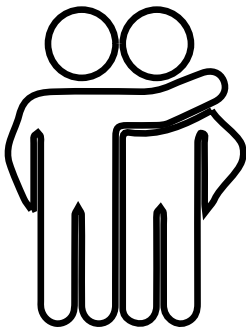
המשך נספח 1



קידושין



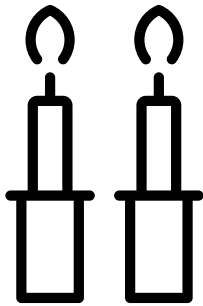
חתונה



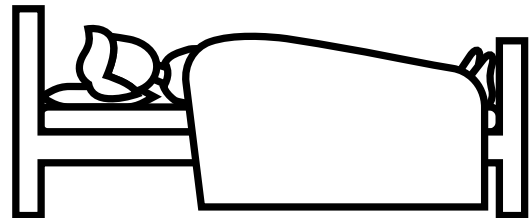
ואהבת לרעך כמוך



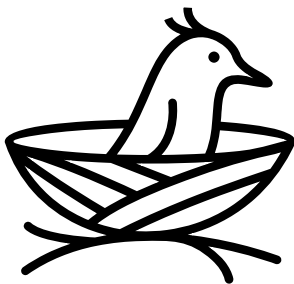
לאהוב



שבת



לנוח



שילוח הקן



צער בעלי חיים



הדיקת דופק

כמה חניכים הגיעו לפעולה?

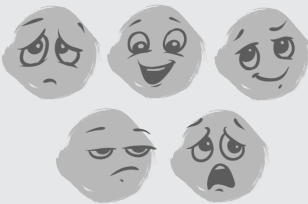
זה הזמן לעזור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר בראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מציג בדרך כלל? האם היא מוצאת את עצמה בשבט? מה שלומם?

שני חניכים חשובים שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

שם: _____
חשוב שנדבר על:

שם: _____
חשוב שנדבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?

פעולה 2: מצוות: ביטוי לקשר שלנו עם הקב"ה

נעשה ונשמע

.....

רצינות:

הקב"ה הוא שברא את העולם והוא שמנהיג אותנו, ואנחנו רוצים להיות קשורים אליו. איך אנחנו עושים את זה? דרך המצוות. הקב"ה רוצה שנהיה אנשים טובים יותר, מוסריים יותר, וכשאנחנו מקיימים מצוות אנחנו מקשיבים לו ונקשרים אליו. כל מצווה בפני עצמה אומנם יכולה להיראות שולית, אבל קיום מצווה ועוד מצווה הופך אותנו לאנשים טובים יותר ומחבר אותנו לה'.

מטרות:

1. החניכים יזהו את הקשר בין הקב"ה למצוות.
2. החניכים יראו שקיום מצוות רבות הוא שהופך את החיים שלהם לחיים של תורה.
3. החניכים ימלאו רצף של משימות, והן ייצרו בסוף דבר אחד גדול (כדוגמה למצוות).

ציוד:


- שלטי בריסטול (נספח 1)
- נספחים 1-2 מודפסים.
- פלסטלינה במגוון צבעים או מצרכים לכדורי שוקולד
- קיסם

מהלך הפעולה:

שלב א -

נכין מראש שלטי בריסטול שבהם כמה סוגי מצוות ושלטים שעליהם כתובים הפסוקים שמכילים את הצייווי עליהם (נספח 1).

נפזר את השלטים בשני טורים: טור של מצוות וטור של פסוקים, והחניכים יצרכו למתוח קו בין פסוק למצווה.



אם פעולה זו מורכבת מדי, נרים שלט על פסוק, נסביר אותו, ואם החניכים יחד נעבור מצווה-מצווה עד שהם ימצאו את המצווה הנכונה.

לסיכום נשאל את החניכים מה ראינו בשלב הזה או שנחזור על הרעיון המרכזי של המתודה: מה ראינו בכל טור? האם המצוות והפסוקים היו קשורים זה לזה? מי אמר לנו את המצוות? לחלופין: ראינו שכל מצווה נמצאת בתורה, והיא ציווי ישיר של הקב"ה. זה אומר שבכל מצווה שאנחנו עושים אנחנו בעצם מקיימים את רצון ה'.

שלב ב -

בשלב זה יקבלו החניכים משימות. הן יגרמו להם לעשות כמה פעולות, ובסופן הם ייצרו דבר חדש. דימוי זה יבטא איך קיום של מצוות - מצווה ועוד מצווה - הופך אותנו לאנשים טובים יותר ומחבר אותנו לקב"ה.

בשלב זה ייצרו החניכים חיות מפלסטלינה לפי ההוראות שניתן להם (נספח 2) או יכינו כדורי שוקולד לפי ההוראות (נספח 3).

לסיכום נעבד עם החניכים את המתודה.

נשאל שאלות: מה הצלחנו לעשות אחרי שמילאנו את כל המשימות? אם היינו מנסים בבת אחת לעשות הכול, היינו מצליחים? אם היינו מכינים רק שלב אחד בהוראות, זה היה מספיק? מה צריך כדי להצליח



הצרות למדריכים:



אם הנשימה מורכבת מדי, אפשר להכין מראש רשימה של סדר היום שלנו וכרטיסיות של מצוות שעושים במהלך היום, ולהתאים מצווה למקום שלה בסדר היום.

הוסיפו לקיר את סדר היום עם המצוות כדי להראות לחניכים לאורך כל הדרך שהמצוות נכחות בחיי היום-יום שלנו.

ליצור חיה מפלסטלינה או כדי להכין כדורי שוקולד? אם לא היינו מצייתים להוראות, האם היינו מצליחים ליצור חיות מפלסטלינה?

אחרי השאלות נסכם את המתודות סיכום רעיוני: הרצינול של משימות אלו הוא לתת לחניכים לחוות איך עשיית רצף של משימות גורמת לנו לייצור משהו חדש. החוויה הזאת מקבילה לעולם של קיום מצוות: אנחנו בחיים שלנו מקיימים מצווה ועוד מצווה, וככה אנחנו יכולים להיות לאנשים טובים יותר ולהתחבר לקב"ה.

שלב ג -

נעבור עם החניכים על סדר היום שלנו ונשאל אותם אילו מצוות הם מכירים שעושים בכל שלב ביום. ניצור עם החניכים יחד סדר יום משותף ונראה אילו מצוות אנחנו עושים בכל חלק ביום.

סיכום -

בפעולה ראינו את הקשר הישיר בין המצוות לקב"ה ואיך קיום המצוות נוכח בחיים שלנו בדברים הכי פשוטים. ראינו שמצווה ועוד מצווה יכולות להפוך אותנו לאנשים טובים ולסייע לנו להתחבר לקב"ה.



נספח 1

פסוקים:

1. "ויברך אתם אלקים ויאמר להם אלקים פרו ורבו ומלאו את הארץ"
2. "כבד את אביך ואת אמך למען יארכון ימיך על האדמה אשר ה' אלקיך נתן לך"
3. "אם כסף תלוה את עמי את העני... כי הוא כסותה לבדה הוא שמלתו לערו במה ישכב והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני".
4. "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלקיך אני ה'"
5. "בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים אני ה' אלקיכם"
6. "לא תגנובו ולא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו. ולא תשבעו בשמי לשקר וחללת את שם אלקיך אני ה'"
7. "לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא לא תקם ולא תטר את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני ה'"

מצוות:

1. ללדת ילדים
2. כיבוד הורים
3. צדקה
4. כיבוד זקנים
5. סוכה
6. לא תגנוב
7. לאהוב את חברינו

נספח 2

חיות פלסטלינה

נחש מפלסטלינה:

א. גוף ופנים:

1. מכינים כדור פלסטלינה בינוני בצבע סגול.
2. מרדדים אותו לנקניקיה ארוכה ובינונית.
3. את חלקו האחורי מחדדים ליצירת זנב.
4. מרימים את חלקה הקדמי של הנקניקיה על מנת ליצור נחש זקוף.
5. את חלקה הקדמי של הנקניקיה מכופפים כלפי מטה ליצירת פנים.
6. בקיסם שיניים מחוררים שני חורים קטנים ליצירת נחיריים.

ב. כתמי גוף:

1. מכינים חמישה כדורים קטנים בצבע ורוד.
2. מועכים כל כדור לפיתה קטנה ודקה.
3. מכינים עוד חמישה כדורים קטנים יותר בצבע צהוב.
4. מועכים כל כדור לפיתה קטנה.
5. על כל פיתה ורודה מדביקים פיתה צהובה.
6. מדביקים את הפיתות הצהובות-ורודות על גב הנחש.



המשך נספח 2

ג. עיניים ולשון:

1. מכינים שני כדורים קטנים בצבע לבן.
2. לוקחים מעט פלסטלינה בצבע שחור ליצירת אישונים.
3. מדביקים במרכז כל כדור לבן את הכדור השחור הקטן.
4. מדביקים את העיניים בחלקו העליון של ראש הנחש.
5. ליצירת הלשון מכינים כדור קטן בצבע צהוב.
6. מרדדים את הכדור הצהוב לנקניקייה דקה מאוד, כמו חוט.
7. מקפלים את הנקניקייה לצורת ת.
8. מדביקים אותה בתחתית פה הנחש.



נחש מפלסטלינה:



חילוץ מפלסטלינה:

א. בסיס:

1. מכינים כדור פלסטלינה בינוני בצבע תכלת.
2. מרדדים לנקניקייה שמנה שאורכה בינוני.
3. מועכים את הנקניקייה לפיתה עבה.



ב. קונכייה:

1. מכינים כדור בינוני בצבע ירוק.
2. מרדדים את הכדור לנקניקייה ארוכה ושמנה.
3. מגלגלים אותה לצורת עיגול.
4. מדביקים על בסיס החילוץ את הספירלה שנוצרה.



ג. ראש וצוואר:

1. מכינים כדור בצבע ורוד.
2. חורצים בקיסם פה בתחתית הכדור.
3. לצוואר מכינים כדור קטן בצבע ורוד.
4. מועכים את הכדור לפיתה עבה.
5. מדביקים על בסיס החילוץ בצידו הקדמי את הפיתה העבה שהכנו מהכדור הקטן.
6. לוקחים את ראש החילוץ ומדביקים על הצוואר.



המשך נספח 2



ד. עיניים וגבות:

1. מכינים שני כדורים קטנים בצבע לבן.
2. לוקחים מעט פלסטלינה בצבע שחור ליצירת אישונים, ומדביקים אותם על הכדור הלבן.
3. מדביקים את העיניים במרכז הפנים.
4. ליצירת הגבות מכינים שני כדורים קטנטנים בצבע תכלת.
5. מרדדים כל כדור לנקניקייה קטנה.
6. מדביקים נקניקייה מעל כל עין.
7. ליצירת האף מכינים כדור קטן מתכלת.
8. מדביקים את הכדור במרכז הפנים, מתחת לעיניים.



ה. מחושים:

1. מכינים שני כדורים קטנים בצבע ירוק.
2. מרדדים כל כדור לנקניקייה.
3. מקפלים הצידה כל פינה של מחוש.
4. מדביקים על ראש החילזון.

חילזון מפלסטלינה:



דבורה מפלסטלינה:

א. גוף:

1. מכינים שלושה כדורים בצבע צהוב: אחד בינוני, אחד קטן ואחד קטן עוד יותר.
2. מכינים שלושה כדורים נוספים בצבע שחור: אחד בינוני, אחד קטן ואחד קטן מאוד.
3. מועכים את כל הכדורים לפיתות עבות ושונות.
4. מדביקים את הפיתות זו על יד זו לפי סדר הגדלים, מהגדולה ועד הקטנה ביותר.



ב. ראש:

1. מכינים כדור בינוני מפלסטלינה בצבע צהוב.
2. בקיסם חורצים בכדור פה מחייך.
3. מדביקים את הראש בקצה גוף הדבורה, בחלקה הקדמי.



המשך נספח 2

ג. עיניים ואף

1. לעיניים מכינים שני כדורים קטנים בצבע לבן.
2. לעפעפיים מכינים שני כדורים קטנים בצבע אדום.
3. מרדדים לנקניקיות קטנות את הכדורים האדומים.
4. מדביקים אותן סביב כל עין בחלקה העליון.
5. ליצירת האישונים לוקחים מעט פלסטלינה בצבע שחור ומדביקים במרכז כל כדור לבן.
6. ליצירת האף מכינים כדור קטן בצבע אדום.
7. מדביקים את האף במרכז הפנים, מתחת לעיניים.

ד. מחושים וכנפיים:

1. ליצירת מחושים מכינים כדור קטן בצבע כתום.
2. את הכדור מרדדים לנקניקייה קטנה.
3. מקפלים אותה לצורת האות "V".
4. מדביקים אותה מעל ראש הדבורה.
5. ליצירת הכנפיים מכינים שני כדורים קטנים בצבע כתום.
6. מרדדים כל כדור לנקניקיות קטנות.
7. מועכים את הנקניקיות לפיתות קטנות.
8. מדביקים את הפיתות על גוף הדבורה בחלקה העליון.



דבורה מפלסטלינה:



כדורי שוקולד

המצרכים (25-30 כדורים):

- 300 גרם ביסקוויטים מפוררים
- 8 קוביות שוקולד מריר (30 גרם)
- 50 גרם חמאה (או מרגרינה)
- 3 כפות אבקת קקאו
- 3-4 כפות סוכר גדושות
- 1/2 כוס חלב (או מים)

אופן ההכנה:

1. מניחים בקערת זכוכית את החמאה (או המרגרינה) וקוביות השוקולד וממסים במיקרוגל כמה שניות. מוציאים ומערבבים עד שמתקבלת תערובת שוקולד חלקה.
2. מערבבים את החלב (או המים) עם אבקת הקקאו והסוכר (מומלץ לערבב את הסוכר והקקאו בכמה כפות מים רותחים, ולאחר מכן להוסיף חלב או מים עד חצי כוס). לאחר שהסוכר נמס שופכים את התערובת לקערת השוקולד.
3. מוסיפים לקערה את פירורי הביסקוויטים ומערבבים היטב.
4. קורצים כדורים בידיים.





מצווים

שבוע 2



פעולה 3: מה זה אומר להיות מחויבים? הכלל הוא להיות חלק מהכלל

.....

רציונל:

להיות מחויבים פירושו להקשיב ולעשות את הכללים והחוקים שמקיפים אותנו בחיים, ובמקרה הנקודתי שלנו: לקיים מצוות. לפני שמתחילים לדבר על מצוות נתחיל בלהבין קודם כול מה זה אומר להיות מחויבים. אחרי שנבין מחויבות מהי נחדד את ההבנה שהמחויבות היא שקושרת אותנו לקב"ה והופכות את החיים שלנו לחיי תורה ומצוות.

מטרות:

1. החניכים ילמדו מה זה אומר להיות מחויבים.
2. החניכים ייחשפו לכל מיני מסגרות שהם מחויבים אליהן, ובהן מצוות.
3. החניכים יתנסו בקיום מגוון חוקים.

מהלך הפעולה

שלב א -

נשחק עם החניכים 'המלך אמר'.

חוקי המשחק: נבחר חניך אחד להיות "המלך". הוא צריך להגיד לכולם מה לעשות, וכולם צריכים לעשות את מה שהוא אומר, אבל רק כאשר הוא מקדים לציווי את הפתיחה "המלך אמר (ל---)" אם הוא לא אמר את המילים "המלך אמר", אסור לעשות את הפעולה שצוין.

לחלופין נשחק 'דג מלוח'.

חוקי המשחק: נבחר חניך אחד להיות הדג המלוח. הוא צריך לעמוד צמוד לקיר, וכל שאר החניכים עומדים בצד השני של החדר. הדג המלוח סופר בקול עד שלוש, ובסוף צועק "דג מלוח" ומסתובב. בזמן שהוא סופר עם הפנים לקיר כולם צריכים להתקדם לעברו ככל האפשר, אבל כשהוא מסיים לספור כולם צריכים לעמוד בלי לזוז. מי שהדג המלוח ראה שהוא זז - חוזר אחורה. המנצח הוא מי שמגיע ראשון לדג המלוח.

שלב ב -

נדבר על מערכת חוקים שהחניכים נפגשים איתה ביום-יום - זהירות בדרכים.

נשאל את החניכים שאלות של אסור ומותר בנושא (נספח 1).

נסביר שהמטרה של מערכת החוקים בדרכים נועדה לשמור עלינו, ורק אם נקשיב לחוקים נוכל להבטיח את ביטחוננו.

אחרי השאלות נסביר לחניכים שמחויבות פירושה שאנחנו צריכים לציית לחוקים ולכללים.

שלב ג -

נכתוב עם החניכים תקנון לשבט ובו נחליט יחד מהי מסגרת החוקים של השבט, מה אנחנו מתחייבים לעשות, מה מותר ומה אסור.

נסביר לחניכים מה פירוש 'חוקים של השבט': מה אנחנו רוצים שיהיה בשבט, איך אנחנו רוצים להתייחס לחברים שלנו, איך אנחנו מתלבשים בשבת למפקד, איך אנחנו רוצים שהחדר של השבט ייראה וכן הלאה.

אפשר לשחק את שני המשחקים

אם חניך יכול להיות המלך, בחרו מהחניכים. אם לא, אחז המלך יהיה המלך

אם חניך יכול להיות הדג המלוח, בחרו מהחניכים. אם לא, בחרו באחד המדריכים.

בהתאם לרמה אפשר להפוך את השאלות לשאלות פתוחות, ולא רק לאול או אסור או מותר. למשל, במקום לאול או מותר לעבור במעבר חציה אלו: איך צריך לעבור את הכביש?

לחלופין אפשר לאול בכל אלה מה המצב הנגדי. למשל, האם מותר לעבור את הכביש בין מכוניות? אסור. מה מותר?

אם השלב אינו מתאים לרמה של השבט, או שכבר כתבתם תקנון עם השבט, דלזו לשלב ד



גדיקת דופק

כמה חניכים הגיעו לפעולה?

זה הזמן לעזור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר בראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מציג בדרך כלל? האם היא מוצאת את עצמה בשבט? מה שלומם?

שני חניכים חשובים שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

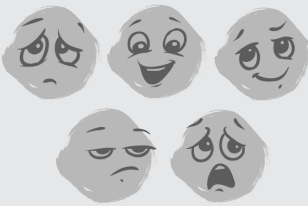
שם: _____

חשוב שנדבר על: _____

שם: _____

חשוב שנדבר על: _____

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?

נדון עם החניכים בשאלה מה זה אומר שיש לנו חוקים:

- האם החוקים האלה מחייבים אותנו?
- זה אומר שאנחנו חייבים לעשות מה שכתוב בתקנון?
- למה טוב שיש לנו חוקים?
- האם זה עוזר לנו שכתוב לנו מה מותר ומה אסור? האם זה בסדר שנעשה משהו נגד החוקים של השבט?



אם יש לכם אפשרות להביא את הספר עם התמונות זה יכול להוסיף! :

שלב ד -

אפשרות ראשונה: נספר לחניכים את הסיפור 'האריה שאהב תות' (נספח 2).

בסיום הסיפור נשאל את החניכים: מה קרה כשהאריה עשה מה שהוא רוצה? ומה קרה כשהוא הקשיב לאימא שלו?

אפשרות שניה: נספר לחניכים את המשל של ר' נחמן על ההינדיק (נספח 3)

נשאל את החניכים:

האם הנסיך הוא באמת הינדיק?

למה הנסיך לא רצה להתנהג כמו נסיך?

מה הרופא לימד את הנסיך?

הסבירו לחניכים:

בסיפור שלנו, הנסיך מרגיש שהוא לא נסיך, הוא מרגיש שהוא דבר אחר. בגלל שהנסיך מרגיש שהוא אחר הוא חושב שהוא לא יכול להיות לנסיך ולהקשיב לכללים של הארמון. אבל בסוף הנסיך לומד שהוא יכול להיות מי שהוא ועדיין לשמור על הכללים של הארמון, הוא יכול להישאר הינדיק אבל ללבוש בגדים של נסיך, לאכול בסניך ומזלג ולהתנהג כמו נסיך.

בסוף הסיפור הנסיך מבין שהמחויבות שלו לכללים של הארמון לא פוגעת באישיות שלו וגם כשהוא מקשיב לכללים זה לא הופך אותו לאדם אחר אלא עוזר לו להיות נסיך טוב.

ככה גם אנחנו, המצוות מאפשרות לנו להיות אנשים טובים יותר ולעשות את רצון ה' וגם כשאנחנו נוהגים לפיהן אנחנו יכולים לשמור על מי שאנחנו. כמו שהנסיך היה חייב לשמור על הכללים בארמון כדי להיות בקשר עם המלך ולהיות נסיך ככה גם המחויבות שלנו למצוות מאפשרת לנו להיות חלק מעם ישראל ומחוברים לקב"ה.

סיכום -

בחיים שלנו יש הרבה חוקים שאנחנו צריכים לציית להם.

לפעמים מדובר בציות למישהו גדול או חכם מאיתנו, ולפעמים למערכת חוקים כמו בכבישים או בבית הספר. כשאנחנו מציינים לחוקים אנחנו מחויבים אליהם.

אנחנו מבינים שכדאי לנו לפעול לפי החוקים האלה, כי הם נועדו לעזור לנו, כמו בסיפורים על האריה שאהב תות ועל ההינדיק.

המצוות הן החוקים והכללים שהקב"ה נתן לנו, וכמו שאמרנו בפעולות הקודמות, ה' ברא את העולם והוא רוצה להפוך אותנו לאנשים טובים יותר. בפעולה ראינו שיש צורך לשמור על כללי המשחק ושחוקים עוזרים לנו בכבישים ובשבט. בדיוק ככה גם המצוות עוזרות לנו לקיים את רצון ה'.

נספח 1

שאלות של אסור או מותר:

1. לעבור ברמזור ירוק
2. לחצות את הכביש בין מכוניות
3. לנסוע באוטו בלי לחגור חגורה
4. לרכוב על אופניים עם קסדה
5. להסתכל בסרטון בטלפון כשהולכים ברחוב
6. להסתכל ימינה ושמאלה לפני שחוצים
7. לרוץ אחרי הכדור לכביש
8. ללכת בשביל אופניים
9. לחכות עד שהרכבים עוצרים בשני צידי הכביש, ואז לחצות
10. לחצות כביש באלכסון
11. לנסוע רק עם מי שיש לו רישיון
12. לעצור באמצע כביש מהיר
13. לעלות על רכב לא מוכר
14. לשבת ליד הנהג מגיל 14
15. לעמוד תוך כדי נסיעה

נספח 2

האריה שאהב תות (תרצה אתר)

אבל האריה בכה ורצה רק תות.
ואת עיניו ניגב וניגב כל הזמן בסמרטוט.
ורצה רק תות.
כל הזמן בכה וכל הזמן רצה תות ותות.

פעם אחת הלכו ילדים קטנים לטייל ביער ההוא,
ולילדים ההם היה תות.
כי במקום שבו הם גרו ושממנו לטיול יצאו
היה תות.
וכשהם יצאו לטיול אימא שלהם שמה להם בתיק האוכל תות
כדי שאם פתאום יהיו רעבים, יוכלו לאכול תות.
הרבה תות.

ראה האריה את הילדים
והריח תות.
התקרב אליהם ואמר:
תנו לי תות.

פעם היה אריה שאהב רק תות.
לא בשר ולא גבינה, רק תות פשוט.
לא דייסה ולא קקאו, רק תות הוא רצה,
תות. לא לחם, לא אורז ולא ביצה,

רק תות.
וביער הרחוק ההוא, שבו הוא היה גר,
לא היה תות.
ישב האריה ובכה, ובכה, ואמר:
אני רוצה תות.

באה אימא שלו, הלבאיא, ואמרה לו, תשמע, חמוד,
אין תות. ביער שלנו אין תות.
יש פטל, שזיפים, סיגליות, מרק,
יש אורז, ציפס, קבב וארטיק ומיץ ממתק,
אבל תות אין. אין.
תפסיק לבכות ותפסיק להתאונן.

המשך נספח 2

הילדים נבהלו מאוד.

הם פחדו מחיות

גדולות.

והם גם לא הבינו את שפת האריות.

ולא ידעו שהוא מבקש תות.

הם חשבו שהוא רוצה לטרוף אותם אולי -

אז הם ברחו. ברחו מהר-מהר ודי.

וכשהם ברחו נפלו להם תיקי האוכל עם התות

והאריות הרים את התיקים והתחילו לאכל את התות.

אכל האריות את התות,

ואכל ואכל עוד תות

ועוד ועוד תות,

עד שגמר הכול

ואמר: פויה,

אני לא אוהב תות.

אני בכלל לא אוהב תות.

זאת הייתה פשוט

טעות

כל העניין הזה

עם התות.

ומאז הוא אוכל רק מה שאימא שלו מכינה

ולא רוצה דברים שאין ושרק לילדים אחרים יש.

הוא אוכל ביצה ולחם וגבינה לבנה

והוא כבר לא בוכה ולא מתנהג כמו טיפוש.

ומה עם הילדים? (כך אתם בוודאי רוצים לשאול)

הילדים חזרו הביתה וביקשו מהר לאכול.

וכל אימא ואימא שאלה את הילד שלה:

מה אתה רוצה לאכול, חמוד?

וכל ילד וילד ענה על השאלה

רק במילה אחת. איזו מילה?

תות!

נספח 3

פעם אחת נפל בן מלך אחד לשיגעון שהוא תרנגול הודו הנקרא "הינדיק",
וצריך הוא לישב ערום תחת השולחן ולגרור חתיכות לחם ועצמות כמו הינדיק,
וכל הרופאים נואשו מלעזור לו ולרפאותו מזה, והיה המלך בצער גדול מזה,
עד שבא חכם אחד ואמר: אני מקבל על עצמי לרפאותו!

והלך והפשיט גם כן את עצמו ערום וישב תחת השולחן אצל בן המלך הנ"ל וגם כן גרר פרורים ועצמות.

ושאלו בן המלך: "מי אתה? ומה אתה עושה פה?" והשיב לו: "ומה אתה עושה פה?"

אמר לו: "אני הינדיק" אמר לו: "אני גם כן הינדיק!"

וישבו שניהם יחד כך איזה זמן, עד שנעשו רגילים זה עם זה.

ואז רמז החכם לבני הבית להשליך להם כותנות.

ואמר החכם "ההינדיק" לבן המלך: "אתה חושב, שהינדיק אינו יכול לילך עם כותנת? יכולים להיות לבוש כותנת ואף על פי כן יהא הינדיק!
כי במקום אחד ראיתי הינדיקעס לבושים בכותנת". ולבשו שניהם הכותנת.

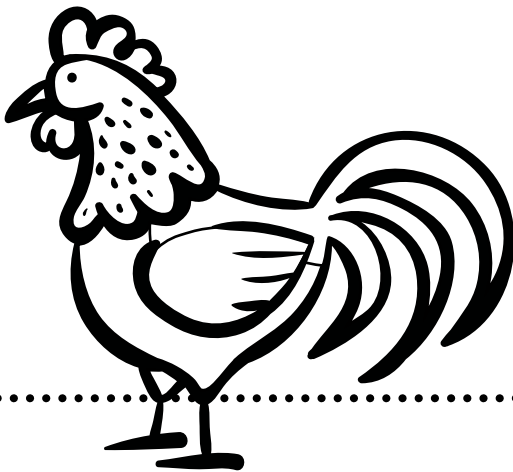
ואחר איזה זמן רמז והשליכו להם גם מכנסים. ואמר לו החכם גם כן: "אתה חושב שעם מכנסים לא יכולים להיות הינדיק?! וכו" עד שלבשו
המכנסים, וכן את שאר הבגדים.

ואחר כך רמז והשליכו להם מאכלי אדם מהשלחן, ואמר לו: "אתה חושב שאם אוכלים מאכלים טובים אז כבר אינך הינדיק?! "אפשר לאכול
גם להיות הינדיק" ואכלו.

ואחר כך אמר לו: "אתה חושב, שהינדיק מוכרח להיות דווקא תחת השולחן?! יכולים להיות הינדיק ולהיות אצל השלחן!"

וכן התנהג עמו עד שריפא אותו לגמרי.

והנמשל מובן למבינים.





הערות למדריכים:

פעולה 4: היכרות עם המצווה "והדרת פני זקן"

רציונל:

בפעולה נתמקד במצווה אחת, "והדרת פני זקן", ודרכה ננסה ללמוד על מצוות בכלל. לפי מצוות "והדרת פני זקן", עלינו לכבד כל אדם שגדול מאיתנו. מה זה אומר לכבד? ומה זה אומר אדם שגדול מאיתנו? האם הכוונה היא גדול בגיל, או שזה כולל גם אדם שגדול מאיתנו בחוכמה או בניסיון החיים? בפעולה ננסה לברר מה בדיוק פירוש "זקן" ומה פירוש המילה "והדרת". דרך המצווה המסוימת שלנו נלמד שאפשר להתחבר אל המצווה בעזרת היכרות איתה, וכך להתקדם אל עבר קיום מצוות מתוך מחויבות ושמחה.

מטרות:

1. החניכים יפרשו את המשמעות של המילים "והדרת" ו"זקן" ויבינו את משמעות המצווה.
2. החניכים יבינו שהלימוד על מצווה זו הוא דוגמה ללימוד שאפשר ללמוד על כל מצווה.
3. החניכים ישתפו אילו אנשים לדעתם הם "זקנים" והמצווה מורה לכבדם.

ציוד:

- תחפושות
- דפים
- טושים או צבעים

מהלך הפעולה:

שלב א -

נעשה סיעור מוחות עם החניכים: מה הדבר שעולה לכם לראש כשאומרים את המילה "זקן"? לחלופין נפזר כרטיסיות שבהן תמונות של אנשים ונשאל את החניכים: מי מהם זקן (נספח 1)?

שלב ב -

נקרא את הפסוקים בתורה הנוגעים לציזוי לכבד זקנים: **מִפְּנֵי שִׁיבָה תִּקְוִים וְהִדַּרְתָּ פְּנֵי זָקֵן וְיִרְאֶתָ מֵאֲלֵקָה אֲנִי ה' (ויקרא יט, לב).**

נשאל את החניכים: האם התורה התכוונה שנכבד את רק מי שגדול מאיתנו בגיל? מה עוד יכול להיות זקן? מה יש לאנשים זקנים שאין לנו? האם יש להם חוכמה אחרת?

נפזר מחדש את הכרטיסיות שבהן התמונות של האנשים ונשאל שוב: מי מהם זקן? ננחה את החניכים לחשוב על זקנים שאינם רק זקנים בגיל אלא גם על אנשים שיש להם יותר חוכמת חיים מאיתנו.

שלב ג -

נסביר לחניכים את פירוש המילה "והדרת" - וכיבדת.

כדי להמחיש זאת נשחק איתם משחק תחפושות: בכל פעם מישהו מתחפש לדמות אחרת, וצריך להחליט אם יש לו הדר (=כבוד) או לא.

דמויות: מלך, שחיין, ראש הממשלה, אדם מבולגן (יהושע הפרוע), רב, קוסם.



אם החניכים אינם יכולים לצייר, אפשר להגיא פלסטלינה וליצור דמויות



אפשר לעשות את שני הדגרים בהתאם לרמת החניכים



אפשר כחובן להכניס עוד דמויות

שלב ד -

נשאל את החניכים: איך מכבדים אדם זקן? איך אנחנו כשבת וכל חניך וחניכה בפני עצמם יכולים לכבד יותר אנשים זקנים? עכשיו שאתם יודעים את ההסבר של המצווה, ההיכרות עם המצווה גורמת לכם לרצות לקיים אותה?

נציג לחניכים דרכים לכיבוד זקנים (נספח 2).

סיכום -

בפעולה למדנו מהי המצווה "והדרת פני זקן". למדנו מה פירוש המילה "והדרת" ולאילו זקנים התכוונה התורה. לאחר שהבנו את המצווה פשוט לנו יותר לקיים אותה, וכמו שהבנו את המצווה הזו נוכל ללמוד עוד על שאר המצוות כדי שנוכל להבין אותן יותר ולהתחבר גם אליהן.



בדיקת דופק

כמה חניכים הגיעו לפעולה?

זה הזמן לצבור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר גראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מגיע בדרך כלל? האם היא מוצאת את עצמה בשהט? מה שלומם?

שני חניכים שחשו שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

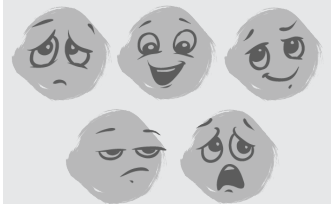
שם:

חשוב שנדבר על:

שם:

חשוב שנדבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?

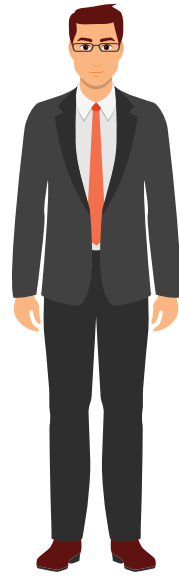


מהו חשבוש שאזכור לקראת הפעולה הבאה?

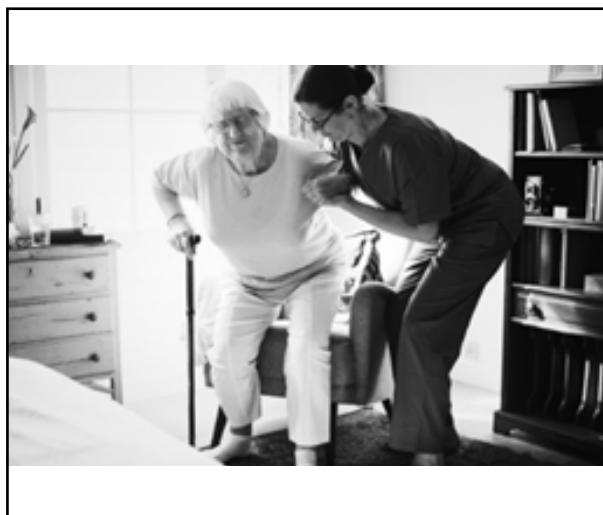
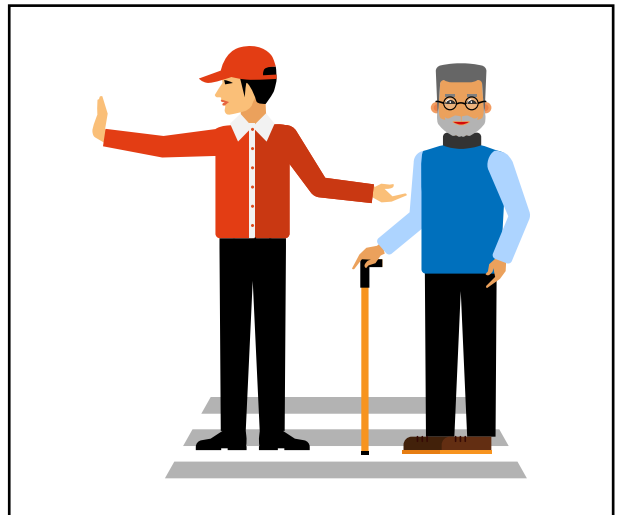
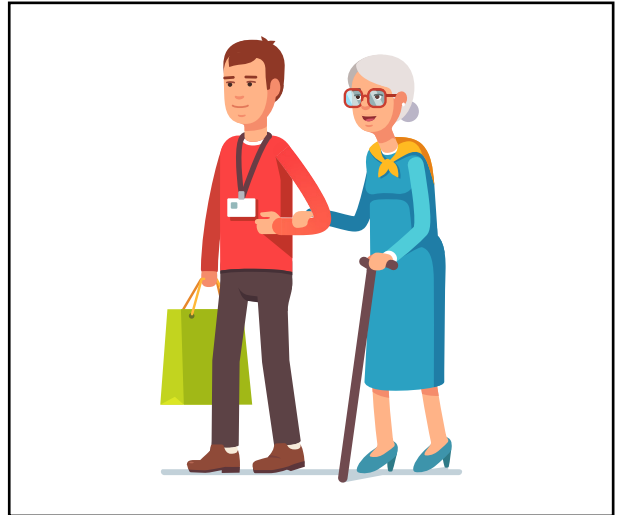


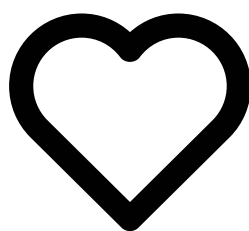
נספח 1

דמויות



נספח 2





עושים

שבוע 3



פעולה 5: מקיימים את המצוות מתוך שמחה - ושמחת במצוותך

.....

רציונל:

אחרי שדיברנו על המצוות, על המחויבות ועל החיבור עם הקב"ה שהן מאפשרות לנו, נרצה לבנות קומה נוספת: איך אנחנו מקיימים את המצוות שלנו? אילו תחושות מלוות אותנו כשאנחנו מקיימים מצוות? בפעולה נלמד איך אנחנו עושים את המצוות מתוך שמחה גם כשקל לקיים את המצווה וגם כשלא.

מטרות:

1. החניכים יגדירו מה גורם להם לשמוח, להרגיש טוב. מה גורם להם הנאה.
2. החניכים יחברו בין מה שגורם להם להרגיש טוב לבין הדרך שבה הם מקיימים את המצוות.
3. החניכים ישתפו מה משמח אותם או מה הם אוהבים בקיום המצווה.

מהלך הפעולה:

שלב א -

נבקש מהחניכים לספר מה הדבר שהכי משמח אותם. לחלופין נשאל את החניכים (בהתאם למה שמשמח את החניכים שלנו): האם הכי משמח אתכם לשחק? האם הכי משמח אתכם לשמוע מוזיקה?

שלב ב -

נשחק עם החניכים משחק שהם אוהבים. המטרה היא שהמשחק יצחיק וישמח אותם. למשל: תופסת, תחרות שירים, מי צוחק הכי חזק, חבילה עוברת שבסוף כולם מקבלים פרס. לאחר מכן נשחק איתם משחק שהם אוהבים פחות, שישעמם אותם ולא יהיה כיף. למשל: משחק השקט, לעמוד בלי לזוז, לסדר ולנקות, לקרוא סיפור או טקסט ארוך (עדיף ללא ציורים).



אם יש משחק שאתם יודעים שהחניכים שלכם אוהבים מאוד, שחקו אותו

שלב ג -

נשאל את החניכים:

- באיזה משחק אתם מעדיפים לשחק, בראשון או בשני?
- מי חושב שאנחנו אוהבים את המשחק הראשון כי הוא משמח אותנו?
- מי אוהב לעשות דברים שמשמחים אותו?
- איך כיף לנו יותר לעשות דברים, בשמחה או בעצב?

שלב ד -

נשחק עם החניכים את סבב התנועות, אבל במקום תנועות יבחר כל חניך מצווה שהוא עושה בשמחה. הוראות המשחק: יושבים במעגל, עושים קצב ושירים יחד "סבב המצוות של שבט יובל, בשביל מה משחקים? בשביל לא להיפסל".

כל אחד בתורו יאמר מצווה ויצטרך להוסיף למצווה תנועה שקשורה אליה.

בסוף הסבב כל חניך וחניכה יאמרו את המצווה שלהם ויחוו את התנועה שבחרו. אחרי התנועה הם יאמרו מצווה של חניך אחר בתנועה של אותו חניך ויעבירו אליו את התור.



תנועות קשורות ככל האפשר, ואם החניכים מתקשים לבחור מומלץ לבחור איתם יחד איזו מצווה הם אוהבים

בהתאם לרמה אפשר אחרי כמה סבבים לתת לחניכים לבחור עוד מצווה כדי להראות שיש הרבה מצוות שאנחנו עושים בשמחה



בדיקת דופק

כמה חניכים הגיעו לפעולה?

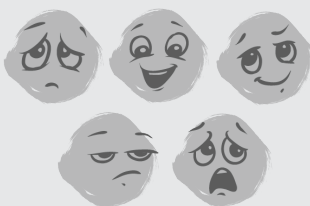
זה הזמן לעזור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר בראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מציג בדרך כלל? האם היא מוצאת את עצמה בשבט? מה שלומם?

מי חניכים שחשוב שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

שם: _____
חשוב שנדבר על:

שם: _____
חשוב שנדבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?

נשאל את החניכים:

- אם נעשה מצוות בשמחה, זה יגרום לנו לרצות לעשות הרבה מצוות?
- אם נעשה מצוות בשמחה, זה יגרום לנו להרגיש טוב?
- איך אנחנו רוצים לקיים את המצוות, בשמחה או בעצב?



מומלץ להיעזר בקיר מערך עם הדברים שתלינו מהפעולה הקודמת ולעבור עם החניכים על מה שעשינו.

נזכיר לחניכים את מצוות "והדרת פני זקן" שדיברנו עליה בפעולה הקודמת ונשאל אותם: מה משמח בלכבד אנשים זקנים ולעזור להם? נשתמש בתמונות של דוגמאות של עזרה לזקנים (פעולה 4, נספח 2) ונשאל את החניכים על כל תמונה: האם הפעולה הזאת משמחת אתכם? האם תמיד קל לעזור לאנשים שזקנים מאיתנו או חכמים מאיתנו?

נשאל על כל תמונה: מתי יכול להיות קשה יותר לעזור? איך אף על פי שקשה לפעמים לכבד זקנים

אנחנו יכולים לעשות זאת בשמחה? האם לפעמים משמח פשוט לעשות את הדבר הנכון, לקיים את המצווה למרות הקושי? מי חושב שהוא יכול לכבד אנשים זקנים בשמחה?

סיכום -

בפעולה ראינו שיש דברים שמשמחים אותנו, ויש דברים שגורמים לנו להיות עצובים או משועממים. אם אנחנו בוחרים לעשות דברים מתוך שמחה, זה עושה לנו חשק לעשות עוד והופך את החוויה לטובה יותר. ככה גם במצוות. ראינו גם שלפעמים קשה לעשות מצווה, אבל אנחנו יכולים לבחור גם כאן לשמוח מעצם זה שאנחנו מקיימים מצווה, שאנחנו עושים את רצון ה'.

אפשרות לצ'ופר:

לחלק עוגיות חיוכים לחניכים.



סיכום המערך והתנסות

פעולה 6: מתחברים למצוות

.....



בדיקת דופק

כמה חניכים הזיזו לפעולה?

רציונל:

זו הפעולה האחרונה של החודש, ונרצה לחשוב מה אנחנו לוקחים איתנו מחודש הארגון. איך אנחנו שומרים על המצוות ביום-יום ובחורים לקיים אותם מתוך אהבה ושמחה? נעשה זאת דרך המצווה שלנו, "והדרת פני זקן", ונראה איך אנחנו יכולים לקיים אותה גם בבית ובסביבה שלנו.

מטרות:

1. החניכים ישתפו איך הם מרגישים כלפי אדם זקן או חכם שהם מכירים.
2. החניכים יכירו בעצמם איך הרגשות שלהם גורמים להם להתחבר למצווה ולרצות לקיים אותה.
3. החניכים יצאו לקיים את מצוות "והדרת פני זקן".

זה הזמן לצבור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר גראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מניע בדרך כלל? האם הוא מוצאת את עצמה בשה? מה שלומם?

שני חניכים שחשו שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

אם אין אפשרות לצאת לבית אבות, עשו את שתי האפשרויות האחרות.

מהלך הפעולה:

שלב א -

נעשה עם החניכים יישום נוסף: נצא לבית אבות לשמח, לעזור, לעשות קבלת שבת, לשחק עם הדיירים. לחלופין, החניכים יתקשרו לסבא, לסבתא או לקרוב משפחה מבוגר לשאול אותם מה שלומם. עוד אפשרות היא שהחניכים יציירו ציורים או יכתבו מכתבים, ונעביר את הציורים והמכתבים לבית אבות.

אם אתם יוצאים להתנדבות בבית אבות, דאגו על שלג זה. אפשר לצפות בסרט במועד אחר.

שלב ב -

נצפה עם החניכים בסרט up, פתוח ברשת במגוון אתרים.

שלב ג -

נעבד עם החניכים את הפעילות שעשינו. נשאל אותם איך הרגישו ביישום הנושא. ניתן להשתמש בכרטיסי רגשות (נספח 1) לעיבוד. מי הרגיש שזה עשה לו טוב? שימח אותו? מה אנחנו יכולים ללמוד מהילד בסרט על כיבוד זקנים? איזה אדם מבוגר אתם מכירים? מה אתם מרגישים כלפי אותו אדם? האם הרגשות האלה גורמים לכם לרצות לקיים את המצווה?

סיכום

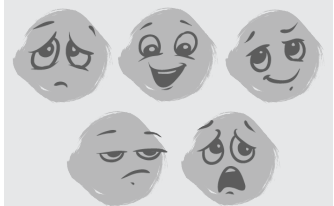
לסיכום נציג לחניכים כרטיסיות שבהן הנושאים של כל הפעולות מהחודש. נשאל אותם בכל כרטיסייה על מה דיברנו, נזכיר להם דברים מרכזיים שנעשו בכל פעולה ונבקש מהם לסדר אותם לפי סדר הפעולות (נספח 2).

נסכם במילים שלנו את המהלך שעברנו, את הרעיון שהמצוות הן ביטוי לקשר עם הקב"ה והן הופכות אותנו לאנשים טובים יותר. נזכיר את החיבור והמחויבות שלנו ושנאנחנו רוצים תמיד לפעול מתוך שמחה.

עס: _____
חשוב שנדבר על: _____

עס: _____
חשוב שנדבר על: _____

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשבוש שאזכור לקראת הפעולה הבאה?

נספח 1

כרטיסי רגשות



עצב



שמחה



אהבה



כעס



בלבול



התרגשות

המשך נספח 1



גאווה



סקרנות



פחד

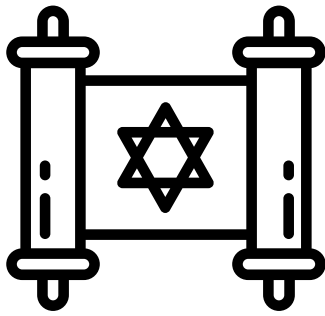


בושה

נספח 2

פעולות מרכזיות במערך

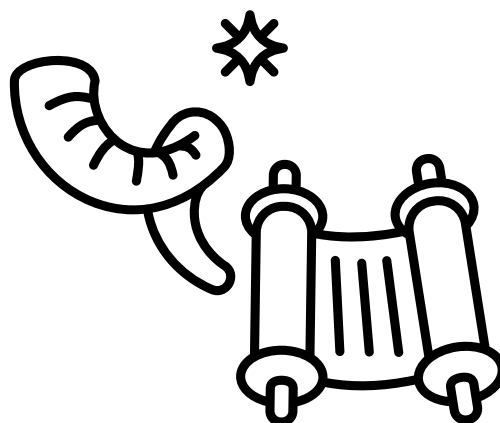
1. מהן מצוות?
2. המצוות הן הקשר שלנו עם הקב"ה והדרך שלנו לקיים את רצונו
3. מחויבים למצוות
4. מצוות "והדרת פני זקן"
5. עושים מצוות בשמחה
6. יוצאים לקיים את המצווה





דורות - הנני - אורות

**"כי המצווה הזאת אשר אנוכי מצווך היום
לא נפלאות היא ממך ולא רחוקה היא לא בשמיים היא"**



חברי חב"ב,

ה' עימכם לגמרי!

חגיגה.

שמחה אמיתית ושלמה במצוות ובהלכה, להעמיק במהות ובזכות להיות מצויים ועושים באהבה ולראות את דבר ה' מופיע בכל צעד שאנחנו עושים.

חברי חב"ב' הם המנוע הסניפי והתנועתי. נכון שאנחנו נושאים באחריות להובלה החינוכית והמעשית בסניף, אבל לא פחות ואולי אפילו יותר מחובתנו לקחת את הנושא ולצלול לעומק במהות, במצוות.

לכן נשקיע בפעולות ערב שבת, בשיח ולימוד בשבט (השבט שלנו, כן?) ובלימודי הסגל והצוותים מתוך בירור ורצון לבנות קומה אישית וציבורית נוספת.

התוצר המרכזי בחב"ב' הוא התהליך הרוחני והאידיאולוגי שנעבור בעצמנו ונעביר את קהילת הסניף (חניכים, הורים, שכנים).

מחודש ארגון תש"ף נצא לשנה ולחיים שבהם נהיה מחוברים יותר ועושים את רצון קוננו בשמחה ובהתלהבות, ונמשיך את זה לכל השנה כולה.

ניפגש בסניפים!

בברכת חברים לתורה ועבודה,

עודד משיח

רמ"ח חב"ב'

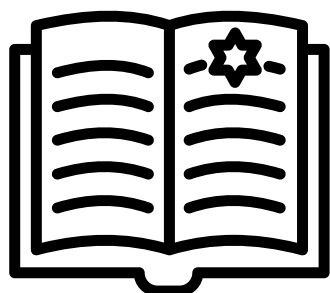
חודש ארגון מגיע, ולכם, החברים בחב"ב, על שלל התפקידים והמשימות שלכם, הוא מגיע בכל הכוח: ריח צבעי הגואש של הקירות מתערבב עם ריח אדי הדלק של כתובות האש. ויש גם דגלנות, קטעי קישור, תפאורה, ניקיונות וכמובן אוכל (והרבה). לא לשכוח לדאוג לקומונרית, כן?.

נשאלתי כמה פעמים בעבר: "הרגע נגמרו החגים, למה עכשיו חודש ארגון? מה פתאום צמוד לתחילת השנה?"

סיבה מרכזית לזמנו של חודש ארגון היא הרצון לחשוף מייד בראשית השנה בכל עוצמתם את הכוחות הטובים הטמונים בנו, להראות לנו ולסובבים אותנו שאכן ביכולתנו לשמור על רמת עשייה עוצמתית ומרשימה, וממילא לפעול ככה כל השנה. כמו שנאמר: "אתה מתחיל הכי חזק שלך ולאט-לאט מגביר."

כל החגיגה הזאת היא תפאורה לאירוע האמיתי שיתרחש במהלך החודש, והוא התהליך שנעבור.

"מצווה ועושה": זו דרישה מעצמנו לחבר שמיים וארץ, לשמוח



גדולים, מצווים ועושים

מדריכים יקרים,

מובאת לפניכם סקירה של החומרים בחוברת זו כדי לאפשר לכם הבנה של התהליך החודשי. אנחנו ממליצים בחום לעבור עליה לפני שאתם מכינים את המפגש הראשון, כך תבינו טוב יותר את הנושא ואת החלוקה שלו לפעולות השונות, ותדעו לתווך אותו לחברים בצורה מיטבית. השבט שלכם יברר את הנושא השנתי- "מצווה ועושה"- דרך מצוות שונות אליהן תמצאו התייחסות מיוחדת בחוברת זו. חשוב לציין שהנושא המרכזי אינו המצוות הספציפיות אלא "מצווה ועושה" והוא יתברר דרך העיסוק במצוות השונות.

בהצלחה!

דף לימוד - אהבת ישראל

במהלך החודש נתעסק במתח שבין קיום מצוות ממחויבות לבין קיום מצווה מהתחברות, בדף הלימוד הראשון נדגים את המתח הזה באמצעות מצוות "ואהבת לרעך כמוך".

הקב"ה מצווה אותנו לאהוב את חברינו. ציווי זה נוגע בכל הקשרים שלנו ובכל המעגלים שלנו - במעגל המשפחתי, במעגל החברתי ובמעגלים אחרים.

מצווה זו לכאורה מתמקדת ברגש שלנו, אך הרגש טבעי, ואיך אפשר לצוות עליו?

בדף המקורות נברר כיצד התורה מצווה על הרגש במצוות "ואהבת" בפרט, וכיצד אנו נוהגים בכלל בציוויים גם כשאננו מתחברים אליהם. בשבוע זה נעסוק באהבת ישראל לזכר הרב אלישע וישליצקי זצ"ל, שחי את כל חייו מתוך שליחות ומסירות לכלל ישראל.

דף לימוד - לימוד תורה

בעולמנו הדתי אנו מצווים לציית למערכת חוקים ומצוות כחלק מהברית שלנו עם הקב"ה. יש קביעה בגמרא בכמה מקומות שבה נאמר: "גדול המצווה ועושה".

בדף הלימוד נתעסק בשאלה מדוע אדם שמקיים את המצווה עקב ציווי גדול מאדם שעושה אותה מבחירה, בלי שהוא מצווה לעשותה. נדגיש שהמצווה ועושה' מבטא מחויבות לרצון הבורא ולמצוותיו. נדגים עיקרון זה ממצוות תלמוד תורה, שקיומה מחיבור אליה הוא רצון הבורא, ויש מחויבות לקיימה לא רק כשיש הנאה ממנה.

דף לימוד - אהבת ה'

בדורנו אנו רוצים להרגיש מחוברים למעשים שאנו עושים ולהרגיש שבחרנו בהם מרצוננו. הרצון להתחבר לכל מעשה שאנו עושים פוגש אותנו גם כשאנו באים לקיים תורה ומצוות.

בדף לימוד זה נלמד על חשיבות ההתחברות למצוות ועל המתח שבין ההתחברות למצוות ובין המחויבות אליהן. נראה זאת דרך מצוות אהבת ה' והאפשרות לקיים אותה בהתבוננות במעשי הקב"ה ובתורה עצמה.

פעולה- בין מחויבות לחיבור

תנועת בני עקיבא מאמינה ששמירת תורה ומצוות כרוכה במחויבות הלכתית ובחיבור עמוק למצוות גם יחד, אולם פעמים רבות נראה במציאות שאנו מדגישים צד אחד על פני האחר: מחויבות בלבד והנחה שחיבור יבוא בהמשך, או חיבור בלבד לקב"ה ולערכי התורה בלי מחויבות לקיומה. בפעולה נדבר על החשיבות של החזקה בחבל משני קצותיו: קיום מצוות מתוך נאמנות לקב"ה וחיבור למהותן.

מי הקיר הכי יפה בעיר?!

רגע לפני שנצלול לפעולות, רצינו לדבר על הקירות בסניף: הקירות הם אלמנט משמעותי בחודש הארגון- אנחנו משקיעים בהם הרבה זמן ומחשבה והם מייצגים את השבט שלנו בסוף החודש, אבל לא תמיד מצליחים להפוך אותם לכלי חינוכי. השנה אנו מציעים להשתמש בקירות כדי להעצים את הטמעת התוכן בשבט, לגלות כישרונות ולתת במה לחניכים שונים.

איך? על ידי קירות פעילים! קירות פעילים הם קירות שמפעילים אותנו, יוצרים בקרבנו תנועה, גורמים לנו לחשוב בהתאם לתוכן שהקיר מציע. הקיר יכול לספר סיפור, להציע משחק ובסופו של דבר לשדרג את החוויה החינוכית ואת הנראות של החדר. זה אמנם מצריך יותר חשיבה אבל שווה כל רגע של השקעה! כדי להקל עליכם ואפילו רק כדי לפתוח את הראש- הכנו עבורכם שני רעיונות, מוזמנים להפוך אותם למציאות מרהיבה!

נראה איזה קיר יפעיל הכי הרבה הורים בשבת ארגון :)

אופציה א-

כותרת: גדול המצווה ועושה (ומוצא)

כתבו על הקיר מצוות שונות בצורה מפוזרת ובסגנונות שונים.

כעת התקבל לוח משחק של מצוות שהחברים יוכלו למצוא על פי משימות.

ניתן לשחק עם קיר זה בכמה אופנים:

1. ציינו של מצווה ותנו לשני חניכים להתחרות מי מוצא אותה הכי מהר.
2. שאלו שאלות על פי קטגוריות, וקבוצה או חניך שימצאו הכי מהר מצוות רלוונטיות- ינצחו. דוגמאות: מצוות שקשורות למשפחה, מצוות עשה, מצוות בין אדם לחברו, מצוות שמתחילות באות ב' וכן הלאה.

אופציה ב-

ציירו על הקיר לוח משבצות 10*10

הוסיפו נחשים וסולמות

הוסיפו מקומות בהם יש סמל של משימה או שאלה

הכינו מאגר שאלות לפי הנושא בו השבט עסוק ושחקו על הקיר סולמות וחבלים. בחודש ארגון הנושא יהיה מצוות ובהמשך השנה הנושא יכול להשתנות לפי המעריך בו אתם עוסקים.



זקונים

שבוע 1

מעבירי פעולת ליל שבת יקרים,

זכינו ואתם מעבירים לנו פעולת ליל שבת בשבת הקרובה. זוהי השבת הראשונה של חודש הארגון, השבת שפותחת את החודש ומשיקה את נושא החודש - הנושא השנתי של תנועת בני עקיבא.

פעולת ערב שבת היא כלי מרכזי וחשוב לביור הנושא, לשיח עמוק, לדיון וללמידה משותפת.

השנה נעסוק בנושא **מצווה ועושה**: בניית היחס הנכון של חברי התנועה לעולם המצוות.

זה אלפי שנים שמערכת יחסים מתנהלת בין הקיום המעשי של המצוות לבין עולמו הרוחני של מקיים המצווה. נביאי ישראל נתנבאו בנבואות תוכחה על שחלק מעם ישראל מקיים את המצוות ובו בזמן עושה מעשים שאינם ראויים; על שאין הזדהות וקרבה בין האדם לבין מעשה המצוות. פריצת החסידות והקריאה להדגשת הלב לפני כמאתיים שנה עוררה דיון, והוא נמשך עד ימינו וכל בתי המדרש בעם היהודי.

ההגדרות הברורות ופרטי עולם ההלכה והמצוות מגדירים לנו את הדרך שבה עלינו לפגוש את הקב"ה ואת האופן שבו עלינו לחיות חיים של קדושה. לעיתים המפגש בין הגדרות אלה לבין עולמו הרוחני של האדם ותחושת נפשו מורכב. לא פעם האדם מרגיש סתירה לכאורה בין עולמו האישי והרוחני ובין התביעה ההלכתית ממנו. הפער עלול ליצור קושי, ריחוק וניכור.

בשנת ה-91 של התנועה אנו מציעים לחדש תפיסה הטוענת שחובה עלינו לאחוז בשני הקצוות בבת אחת. אנו צריכים להגיע לקיום מצווה כאשר אנו מחויבים ומחוברים כאחד, בה בעת.

החזון שלנו הוא שחברי התנועה ועם ישראל כולו יקיימו מצוות מתוך מחויבות, שייכות, כוונה וחיבור, באופן שלם וחי, מתוך הזדהות עמוקה וחיבור של שמחה. החזון שלנו הוא שכולנו נהיה גדולים המצויים ועושים, שהאדם יראה בקיום המצוות ובהקפדה על פרטי ההלכות הזדמנות לחיבור ולייחוד בינו לבין אלוקי ישראל ועם ישראל בשמחה ובאהבה. כדרכה של בני עקיבא נעסוק במצוות שבין אדם למקום ובמצוות שבין אדם לחברו, במצוות שבין אדם למדינתו ואף במצוות המוטלות על המדינה. בכל סוגי המצוות נדגיש את הציווי של הצוותא, החיבור והמחויבות לקב"ה.

זוהי התביעה הרוחנית שאנו תובעים מעצמנו ומחברי תנועתנו בשנה זו.

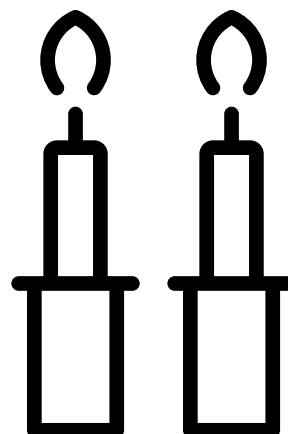
בשבוע זה יעסקו בסניפים בתפיסה הרעיונית וביכולת להחזיק בחבל בשני קצותיו: להיות מצויים ולעשות באהבה. נתעסק בקיום המצוות כקשר של עם ישראל יחד ושל כל אחד עם הקב"ה ובתפיסת הרעיון של חיבור ומחויבות יחד: בריית.

לימוד קצר, שכתב הרב חיים נבון, מעביר את הרעיון:

אישה הנמצאת בתהליך חזרה בתשובה ניגשה פעם למו"ר הרב יהודה עמיטל זצ"ל ובפיה שאלה. האישה אמרה שהיא שואפת לקיים את כל המצוות, אבל קשה לה לקבל עליה את הכול בבת אחת. עם אילו מצוות, שאלה, כדאי לה להתחיל? הרב עמיטל הראה לה את דברי חז"ל שבני ישראל קיבלו על עצמם במרה, עוד לפני מעמד הר סיני, שלוש מצוות. רש"י (שמות טו, כה) מדבר על המצוות של שבת, פרה אדומה ודיני ממונות. אמר הרב עמיטל: מה מיוחד בשלוש המצוות הללו? אחת בין אדם למקום (שבת), אחת בין אדם לחברו (דינים) ואחת שאי אפשר להבין את טעמה (פרה אדומה). ואף את קבלי עלייך בשלב ראשון שלוש מצוות: אחת בין אדם למקום, אחת בין אדם לחברו, ועוד מצווה אחת שאינך מבינה את טעמה, וגם אין לך שום יומרה להבינו אי-פעם, כדוגמת כשרות או טהרת המשפחה. כך תלמדי מהרגע הראשון שהיהדות דורשת גם הבנה וגם ציות.

תודה שאתם שותפים לדרך!

שבת שלום :)



השבוע נעסוק באהבת ישראל לזכר הרב אלישע וישליצקי זצ"ל, שחי את כל חייו מתוך שליחות ומסירות לכלל ישראל. במהלך החודש נתעסק במתח שבין קיום מצוות ממחיבות לבין קיום מצווה מהתחברות, ונדגים את המתח הזה באמצעות מצוות "ואהבת לרעך כמוך".

הקב"ה מצווה אותנו לאהוב את חברינו. ציווי זה נוגע בכל הקשרים שלנו ובכל המעגלים שלנו - במעגל המשפחתי, במעגל החברתי ובמעגלים אחרים.

מצווה זו לכאורה מתמקדת ברגש שלנו, אך הרגש טבעי, ואיך אפשר לצוות עליו?

בדף המקורות נלמד כיצד התורה מצווה על הרגש במצוות "ואהבת" בפרט, וכיצד אנו נוהגים בכלל בציוויים גם כשאננו מתחברים אליהם.

מטרות

1. החברים יעסקו במתח שבין קיום מצוות מהתחברות אליהן לבין קיום מצוות בעקבות מחויבות.
2. החברים ילמדו על מצוות "ואהבת לרעך כמוך" ועל השאלה כיצד אפשר לצוות על רגשות.
3. החברים ידברו על דרכים לקיים מצוות גם כאשר לא חשים חיבור למצווה.

מהלך הלימוד

בנספח 1 מצורף מקור עבורך, המנחה. מקור זה מהווה רקע למהלך הלימוד. המקור מנכיח את ההשקפה של אדם שעושה מצוות כי הוא מחויב לקב"ה. האדם המתואר שולל את האפשרות לומר שהוא אינו עובר על מצוות כי הוא אינו רוצה באופן טבעי לעבור עבירות, אלא להפך, הוא רוצה לעבור עבירות אלו, אלא שהוא אינו עובר אותן בשל הציווי של הקב"ה.

השקפה זו מפגישה אותנו עם המחויבות שלנו לתורה ועם המתח בין מחויבות מוחלטת זו לבין הרצון לעשות דברים מחיבור אליהם. בעקבות מקור זה נבין היכן החברים נמצאים לעומת תפיסה זו, מה חשיבותה בעיניהם וכיצד הם נוהגים כאשר הם מתמודדים עם ציווי שהם רוצים לעשות את ההפך ממנו.

(נספח 1 - על מצוות הטבעיות לאדם)

ספרא, קדושים ט

"ר' אלעזר בן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם 'אי אפשי (איני רוצה) ללבוש שעטנז'. 'אי אפשי לאכול בשר חזיר'. 'אי אפשי לבוא על הערוה', אבל 'אפשי (רוצה), ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי כך?'"

- מהי המחשבה המלווה את האדם המצוטט במקור כאשר הוא מקיים מצוות?
- האם אתם מזדהים עם המחשבה הזו? האם אתם מעדיפים להתחבר למצווה או לראות בה גזרה?
- מה החשיבות של מחשבה זו בעיניכם?
- כיצד אתם נוהגים כאשר אתם מתמודדים עם מצווה שאינכם מחוברים אליה או שאתם רוצים לעשות ההפך ממנה?

המקורות שלהלן מתמקדים במצוות "ואהבת לרעך כמוך". באופן טבעי הרגשות כלפי אחרים אינם קשורים בהכרח למה שהקב"ה ציווה עלינו.

שאלה גדולה עולה מציווי זה: כיצד אפשר לצוות על הרגש? כיצד נוכל לקיים מצווה שאיננו מחוברים אליה?

מקור זה והשאלות שבעקבותיו מציפים את התחושות הטבעיות של החברים כלפי חבריהם. (הרחבה למקור ראה בנספח 2)

בבא מציעא סב ע"א

"שניים שהיו מהלכין בדרך וביד אחד מהן קיתון (כלי לנשיאת נוזלים) של מים, אם שותים שניהם מתים ואם שותה אחד מהן מגיע ליישוב.

בן פטורא: מוטב שישתו שניהם וימותו ואל יראה אחד מהם במיתתו של חברו.

רבי עקיבא: חייך קודמים לחיי חברך".

- חשבו: כיצד הייתם נוהגים במקרה זה? האם הייתם נותנים את המים לחברכם?
- מהו המעשה הראוי לדעתכם במצב זה?

ויקרא יט, יח

"לא תקם ולא תטור את בני עמך, ואהבת לרעך כמוך, אני ה'".

(הרחבה למקור ראה בנספח 3)

- מהי המשמעות של הציווי הזה בעיניכם?
- האם בחיים שלכם אתם רואים בהתנהלות שלכם עם אחרים חלק מציווי מהתורה?
- באילו מצבים בחייכם אתם חשים קושי לקיים ציווי זה? איך משפיע עליכם ציווי מהתורה על כך?
- מהמקורות שראינו עולה שיש לכל אדם התנהלות טבעית עם אחרים במצבים יום-יומיים. כיצד לדעתכם אפשר בכלל לצוות על הרגש?

המקורות שלהלן מציעים תשובה לשאלה כיצד אפשר לחייב את הרגש.

הרמב"ן מסביר שאין אפשרות לחייב את הרגש, אבל יש לייצר מסגרת של מעשים שבה אנו דואגים לאחר, והיא ביטוי לאהבה. סביב הצעה זו אפשר לשאול את החברים: עד כמה המעשים מובילים לחיבור לרעיון הכללי? מהו האיזון הנכון בין הרצון להתחבר כל הזמן ובין הרצון להיות מחויבים ולעשות מעשים גם כשאיננו מתחברים? (הרחבה למקורות אלה ראה בנספח 4)

רמב"ן על ויקרא יט, יח

"וטעם ואהבת לרעך כמוך, הפלגה (הגזמה), כי לא יקבל לב האדם שיאהוב את חברו כאהבתו את נפשו, ועוד שכבר בא רבי עקיבא ולמד חייך קודמין לחיי חבריך, אלא מצות התורה שיאהב חברו בכל ענין כאשר יאהב את נפשו בכל הטוב [...] שיהיה פירושו להשוות אהבת שניהם בדעתו, כי פעמים שיאהב אדם את רעהו בדברים ידועים להטיבו בעושר ולא בחכמה וכיוצא בזה, ואם יהיה אוהבו בכל יחפוץ שיזכה רעהו האהוב לו בעושר ובנכסים וכבוד ובדעת ובחכמה, ולא שישוה אליו אבל יהיה חפץ בלבו לעולם שיהיה הוא יותר ממנו בכל טובה, ויצוה הכתוב שלא תהיה פחיתות הקנאה הזאת בלבו, אבל יאהב ברבות הטובה לחברו כאשר אדם עושה לנפשו ולא יתן שיעורין באהבה. ועל כן אמר ביהונתן (שמואל א כ, יז) כי אהבת נפשו אהבו, בעבור שהסיר מדת הקנאה מלבו ואמר (שם כג, יז) ואתה תמלוך על ישראל".

- איזו דרך מציע הרמב"ן לקיים מצוות "ואהבת לרעך כמוך"? כיצד היא פותרת את הקושי של ציווי על הרגש?
- האם לדעתכם תשפיע דרך זו על החיבור שלכם לציווי?

המקור שלהלן מסביר בדומה לרמב"ן שאין אפשרות לצוות על הלב אלא על המעשים. מקור זה מדגיש שקיום מצוות אלו כשאיננו מתחברים אליהן מבטא את המחויבות שלנו לקב"ה ושם דגש על עשיית הדברים משום שהם מצוות ה'.

תוספת ברכה, פרשת יתרו (הרב ברוך אפשטיין, בעל התורה תמימה)

"כבד את אביך ואת אמך". אבל על האהבה להורים אין צווי, והטעם פשוט, משום דאהבה באה מהרגשת הלב, ואם הלב לא יחוש אהבה, לא יועיל צווי, ורק על כבוד שייך צווי מפני שזה יתייחס למעשה. ועל המעשה שייך לצוות אף שהוא נגד רגש הלב. ועל כן אמרו בגמרא קידושין (לא ע"ב) 'איזהו כבוד? מאכיל ומשקה ומלביש ומכניס ומוציא' - תפס כל הדברים שאפשר לעשותם גם בלא רגשות הלב לאהבה, אך מפני החובה והמצוה".

- באיזו דרך, על פי מקור זה, אפשר לקיים ציוויים על רגשות גם כשאיננו מתחברים לרגש זה?
- אילו תכונות ומחשבות נדרשות מאדם שהולך בדרך זו?

נבקש לסיים את הלימוד בסיפור שאפיין את הרב אלישע זצ"ל ואת מסירותו ואהבתו הפשוטה לכלל ישראל:

סיפור הרב אליאב תורג'מן שליט"א :

"בצוק איתן נסעתי פעם להרצאה באזור נחל עוז. אחרי ההרצאה שהעברתי שמעתי שירה מאיזה מקום רחוק. הלכתי וראיתי שם את הרב אלישע עם עוד קבוצת רבנים. הרב אלישע ראה שבאתי ברכב ואמר לי: 'אני חייב להעביר שיחה לאיזה גודד שביקשו ממני, אבל עכשיו הם לא עונים לי. אולי ניסע לחפש אותם?' ניסיתי להניא אותו מזה בטענה שזה רחוק, אבל הרב אלישע הפציר בי, ונסענו לחפש אותם.

בדרך עברנו ליד מאהל יחסית ריק, וחשבנו שאולי זה המקום. ירדתי מהאוטו. ישב שם בחור בכניסה ליד צילייה עם ברוס הפוך ולובש גופייה, עם קעקוע על היד וחצי ב', נראה מילואימניק, עם סיגריה ביד מכין קפה. ניגשתי אליו ושאלתי אם זה הגדוד שאנחנו מחפשים. הוא הרים את העיניים ואמר: 'לא, זה לא הגדוד הזה. ובכלל, אנחנו לא צריכים רבנים שיחזקו אותנו, אנחנו מספיק חזקים'. אני קצת הזדעזעתי מהתגובה, אבל עוד לפני שהתעשתי נפתחה הדלת של האוטו והרב אלישע יצא החוצה.

הרב אלישע ניגש לאותו בחור, נתן לו צ'אפחה על הכתף ואמר לו בקול: 'אחי, אחי, לא באתי לחזק, באתי להתחזק'. הבחור היה המום והרב אלישע שאל: 'עושים את המשימות? עושים אותן בשמחה? מכים באויבים?' והוא ענה לרב: 'כן, כן!' הרב אלישע חיבק אותו ואמר לו: 'כל הכבוד, תודה, אין לך מושג כמה חיזקת אותי'. ואז הוא חזר לאוטו. הבן אדם חייך חיוך רחב, כולו מלא חיות.

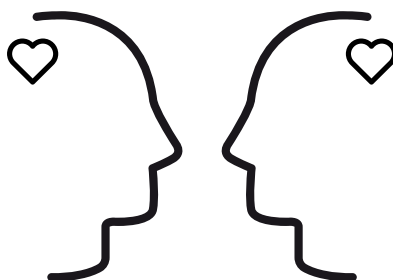
כשנכנסתי חזרה לאוטו הרב אלישע היה טרוד ולא הבין איך הבחור יכול היה לחשוב אחרת: 'באתי לחזק?! איך אנשים יכולים לחשוב שבאתי לחזק?! באתי להתחזק!'"

סיכום:

בלימוד דיברנו על המתח שבקיום מצוות "ואהבת לרעך כמוך" ועל היכולת לצוות על הרגש. שאלה זו הובילה במקביל לשאלה הכללית כיצד אנו נוהגים כשאיננו מחוברים למצוות מסוימות.

פתחנו במקור המבטא מחויבות מוחלטת לציווי הקב"ה למרות הרצון ההפוך של האדם. ראינו בגמרא דילמה שמראה שלכל אחד יש בחירה והתנהגות שטבעית לו. הראינו את הציווי על "ואהבת לרעך כמוך", וכך עלתה בעוצמה השאלה כיצד אפשר לצוות על רגש אם יש לכל אחד תחושות טבעיות, ובכלל, כיצד אנו מתנהגים כאשר אין אנו מחוברים לציווי? ראינו את הפתרונות שמציעים הרמב"ן והתוספת ברכה, שמסבירים שעל האדם לעשות מעשים שמבטאים את הרגש שבמצווה. שמירה על מסגרת מעשים זו, שפעמים נוגדת את הרגש הטבעי לנו, מבטאת את המחויבות שלנו לקב"ה, וייתכן שמעשים אלו יובילו בסופו של דבר לחיבור הרצוי.

הדף מסתיים בסיפור המנסה להטעים בקצה המזלג מאורו של הרב אלישע וישליצקי זצ"ל, שהיה כל כולו אהבת ישראל. מומלץ מאוד ללמוד עוד על דמותו ועל הדברים המדהימים והרבים שעשה בחייו, לספר עליו לחברים ולהמשיך להפיץ בעוז ובענווה את אורו הגדול.



נספח 1

על המצוות הטבעיות לאדם

יש מחלוקת אם המצוות טבעיות לאדם. הרמב"ם בשמונה פרקים מציע חלוקה בין מצוות מבנות ומצוות שאינן מובנות (בהתבססו על המקור שדנו בו). מקור זה אינו חלק מהמלך של הלימוד. מומלץ ללמוד אותו לעומק בנפרד. אפשר לפתוח את השאלה במקור הראשון שבדף המקורות (מודגש בקטע).

"אמרו הפילוסופים שהמושל בנפשו אע"פ שעשה המעשים הטובים והחשובים, הוא עושה אותם והוא מתאוה אל הפעולות הרעות ונכסף אליהם, וכיבוש את יצרו, ויחלוק בפעולותיו על מה שיעירוהו אליו כחותיו ותאותו ותכונת נפשו, ויעשה הטובות והוא מצטער בעשיתם (ונזוק), אבל החסיד הוא נמשך בפעולתו אחר מה שתעירוהו אליו תאותו ותכונתו ויעשה הטובות והוא מתאוה ונכסף אליהן, ובהסכמה מן הפילוסופים שהחסיד יותר חשוב ויותר שלם מן המושל בנפשו, אבל אמרו אפשר שיהיה המושל בנפשו כחסיד בעינינו רבים, ומעלתו למטה ממנו בהכרח, להיותו מתאוה לפועל הרע, ואע"פ שאינו עושה אותו מפני שתשוקתו לרע היא תכונה רעה בנפש. ב וככר אמר שלמה כיוצא בזה אמר נפש רשע אותה רע, ואמר בשמחת החסיד במעשה הטובות, והצטער מי שאינו צדיק בעשיתם, זה המאמר שמחה לצדיק עשות משפט, ומחיתה לפעולי און, זהו הנראה מדברי הנביאים נאות למה שזכרוהו הפילוסופים. וכאשר חקרנו דברי חכמים בזה הענין, נמצא להם שהמתאוה לעבירות והנכסף אליהם יותר חשוב ויותר שלם מאשר לא מתאוה אליהם, ולא יצטער בהנחתם, עד שאמרו שכל אשר יהיה האיש יותר חשוב ויותר שלם תהיה תשוקתו לעבירות והצטערו בהנחתן יותר גדול, והביאו בזה הדברים ואמרו כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו, ולא דים זה אלא שאמרו ששכר המושל בנפשו גדול לפי רוב צערו במשלו בנפשו, ואמרו לפום צערא אגרא, ויותר מזה שהם ציוו שיהא האדם מתאוה לעבירות, והזהירו מלומר שאני בטבעי לא אתאוה לזאת העבירה ואע"פ שלא תאסרה התורה, והוא אמרם רבן שמעון בן גמליאל אומר לא יאמר אדם אי אפשר לאכול בשר בחלב, אי אפשר ללבוש שעטנז, אי אפשר לבוא על הערוה, אלא אפשרי ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי: ג ולפי המובן בפשוטי שני המאמרים בתחלת המחשבה הן סותרים זה את זה, ואין הענין כן, אבל שניהם אמת, ואין חלוף בניהם כלל, והוא שהרעות אשר הן אצל הפילוסופים רעות הן אשר אמרו שמי שלא יתאוה אליהם יותר חשוב ממי שיתאוה אליהם וכיבוש את יצרו מהן, הם הענינים המפורסמים אצל כל בני אדם שהן רעות, כשפיכות דמים, וגזילה, וגניבה, ואונאה, ולהזיק למי שלא הרע לו, ולגמול רע למיטב לו, ולבזות האב והאם, וכיוצא באלו, והם המצוות אשר אמרו בהם חכמים דברים שאלמלא לא נכתבו ראויים היו לכתבן, ויקראו אותם קצת חכמינו האחרונים אשר חלו חלי המדברים המצוות השכליות, ואין ספק שהנפש אשר תכסוף לדבר מהם ותשתוקק אליו שהיא חסרה, ושהנפש החשובה לא תתאוה לדבר מאלו הרעות כלל ולא תצטער בהמנעה מהם, אבל הדברים שאמרו (עליהם) החכמים שהכובש יצרו מהם יותר חשוב וגמולו יותר גדול, הם התורות השמעיות, וזה אמת שאלמלא התורה לא היו רעות כלל, ומפני זה אמרו שצריך האדם שיניח נפשו אוהבת אותם ולא יביא לו מונע מהם אלא התורה, ובחן חכמתם ע"ה ובמה המשילו, שהם לא אמרו אל יאמר אדם אי אפשר להרוג את הנפש, אי אפשר לגנוב, אי אפשר לכזב, אלא אפשרי ומה אעשה (ואבי שבשמים גזר עלי), אבל הביאו דברים שמעיים כולם, בשר בחלב, ולבישת שעטנז, ועריות, ואלו המצוות וכיוצא בהם הם אשר קראם השם חקותי אמרו חוקים שחקקתי לך אין לך רשות להרהר בהם ואומות העולם משיבין עליהם והשטן מקטרג עליהן, כגון פרה אדומה, ושעיר המשתלח וכו', ואשר קראו אותם האחרונים שכליות יקראו מצוות כפי מה שבארו החכמים. והנה התבאר מכל מה שאמרנו איזו מן העבירות יהיה מי שלא השתוקק אליהם יותר חשוב מן המשתוקק אליהם וכובש יצרו מהם, ואיזו מהם יהיה הענין בהפך, וזה חדוש נפלא בהעמיד שני המאמרים ולשונם מורה על אמיתת מה שבארנוהו, וכבר נשלמה כוונת זה הפרק".



נספח 2

מלבי"ם על ויקרא, פרשת בהר

"וחי אחיך עמך: כבר בארנו (קדושים סימן לב) שיש הבדל בין 'אתו' ובין 'עמו'. שמילת 'עמו' מציינת ששניהם שוים ומזה דרש בן פטורי שישתו שניהם וימותו כי אין לו שום קדימה על חברו. ור' עקיבא מדיק 'וחי אחיך עמך' - ששוה אליך לחיות עמך, לא אל שימותו שניהם, שבזה לא יחיה עמך, בזה חיך קודמים".

הסבירו את הפסוק ואת דעת ר' עקיבא ובן פטורי על פי הפסוק.

פרשנים רבים עסקו בשאלה כיצד אפשר להסביר את המילה 'כמוך'. באופן טבעי אדם אינו אוהב את זולתו כמו שהוא אוהב את עצמו.

נספח 3

העמק דבר על ויקרא יט, יח

"ואהבת לרעך כמוך. אי אפשר לפרש כמשמעו כידוע דחיך קודם לחיי חבירך אלא הרמב"ם פירש בהלכות אבל פרק י"ד כמו שאתה חפץ מחברך".

הנצי"ב מוולוז'ין מציע שאת המילה 'כמוך' נפרש "כמו שאתה מצפה מחברך לנהוג בך".

נספח 4

ר' נפתלי הרץ ויזל, 'הבאור'

"אם כוונת הפסוק שיאהב כל אדם כאשר אוהב את עצמו, יפלא מאד, שיצונו על דבר שאינו בכח שום נפש, ואי אפשר שיאהב האדם את זולתו, וביותר איש נכרי לו, כאשר אוהב את עצמו, גם אין לצוות על אהבה ושנאה שאין האדם מושל עליהן [...] ואומר אני, שאין מילת 'כמוך' בלשון הקודש כולל כוונה זו, אלא 'כמוך' פירושו: הדומה לך [...] שנברא גם הוא בצלם אלוהים, והרי הוא אדם כמוך, וזה כולל לכל בני אדם, שכולם נבראים בצלם.

"ואם כן - סתם הכתוב ולא פירש קצב (=מלשון קצבה) אהבה זו. ובא הלל הזקן ופירש: 'מה דעלך סני לחברך לא תעביד' (מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך), שעל כל פנים לא תעשה לו דבר, שאם יעשנה לך תצטער; וזה אמת ברור שאסור לך לצער או לבזות שום אדם צדיק או רשע".

המילה "כמוך" מבטאת את המעמד שלך, כמוך - ששניכם נבראתם בצלם. אם כן, בעקבות קביעה זו נשאלת השאלה מהם הקריטריונים של "ואהבת", ומסביר 'הבאור': אמות המידה הן "מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך".



אהבת ישראל

.....

השבוע נעסוק באהבת ישראל לזכר הרב אלישע וישליצקי זצ"ל, שחי את כל חייו מתוך שליחות ומסירות לכלל ישראל.

ספרא, קדושים ט

"ר' אלעזר בן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם 'אי אפשי (איני רוצה) ללבוש שעטנז'. 'אי אפשי לאכול בשר חזיר'. 'אי אפשי לבוא על הערוה', אבל 'אפשי (רוצה), ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי כך?"

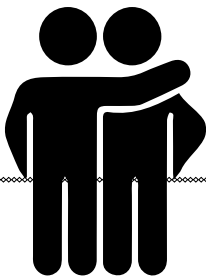
- ← מהי המחשבה המלווה את האדם המצוטט במקור כאשר הוא מקיים מצוות?
- ← האם אתם מצדהים עם המחשבה הזו? האם אתם מצדיפים להתחבר למצווה או לראות בה צרה?
- ← מה החשיבות של מחשבה זו בעיניכם?



בבא מציעא סב ע"א

"שניים שהיו מהלכין בדרך וביד אחד מהן קיתון (כלי לנשיאת נוזלים) של מים, אם שותים שניהם מתים ואם שותה אחד מהן מגיע ליישוב.
בן פטורא: מוטב שישתו שניהם וימותו ואל יראה אחד מהם במיתתו של חברו.
רבי עקיבא: חייך קודמים לחיי חברך."

- ← חשבו: כיצד הייתם נוהגים במקרה זה? האם הייתם נותנים את המים לחברכם?
- ← מהו המעשה הראוי לדעתכם במצב זה?



ויקרא יט, יח

"לא תקם ולא תטר את בני עמך, וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ, אֲנִי ה'."

- ← מהי המשמעות של הציווי הזה בעיניכם?
- ← האם בחיים שלכם אתם רואים בהתנהלות שלכם עם אחרים חלק מציווי מהתורה?
- ← באילו מצבים בחייכם אתם חשים קושי לקיים ציווי זה? איך משפיע עליכם ציווי מהתורה על כך?
- ← מהמקורות שראינו עולה שיש לכל אדם התנהלות טבעית עם אחרים במצבים יום-יומיים. כיצד לדעתכם אפשר בכלל לצוות על הרגע?

רמב"ן על ויקרא יט, יח

"וטעם ואהבת לרעך כמוך, הפלגה (הגזמה), כי לא יקבל לב האדם שיאהוב את חברו כאהבתו את נפשו, ועוד שכבר בא רבי עקיבא ולמד חיך קודמין לחיי חברך, אלא מצות התורה שיאהב חברו בכל ענין כאשר יאהב את נפשו בכל הטוב [...] שיהיה פירושו להשוות אהבת שניהם בדעתו, כי פעמים שיאהב אדם את רעהו בדברים ידועים להטיבו בעושר ולא בחכמה וכיוצא בזה, ואם יהיה אוהבו בכל יחפוץ שיזכה רעהו האהוב לו בעושר ובנכסים וכבוד ובדעת ובחכמה, ולא שישוה אליו אבל יהיה חפץ בלבו לעולם שיהיה הוא יותר ממנו בכל טובה, ויצוה הכתוב שלא תהיה פחיתות הקנאה הזאת בלבו, אבל יאהב ברבות הטובה לחבירו כאשר אדם עושה לנפשו ולא יתן שיעורין באהבה. ועל כן אמר ביהונתן (שמואל א כ, יז) כי אהבת נפשו אהבו, בעבור שהסיר מדת הקנאה מלבו ואמר (שם כג, יז) ואתה תמלוך על ישראל".

← איצו דרך מצוה הרמב"ן לקיום מצוות "ואהבת לרעך כמוך"? כיצד היא פותרת את הקושי *le* ציווי על הרע?

← האם לדעתכם תשפיע דרך זו על החיבור שלכם לציווי?

תוספת ברכה, פרשת יתרו (הרב ברוך אפשטיין, בעל התורה תמימה)

"כבד את אביך ואת אמך". אבל על האהבה להורים אין צווי, והטעם פשוט, משום דאהבה באה מהרגשת הלב, ואם הלב לא יחוש אהבה, לא יועיל צווי, ורק על כבוד שייך צווי מפני שזה יתייחס למעשה. ועל המעשה שייך לצוות אף שהוא נגד רגש הלב. ועל כן אמרו בגמרא קידושין (לא ע"ב) 'איזהו כבוד? מאכיל ומשקה ומלביש ומכניס ומוציא' - תפס כל הדברים שאפשר לעשותם גם בלא רגשות הלב לאהבה, אך מפני החובה והמצוה".

← באיזו דרך, על פי מקור זה, אפשר לקיים ציוויים על רגשות גם כשאיןנו מתחברים לרע זה?

← איילו תכונות ומחשבות נדרשות מאדם שהולך בדרך זו?

נבקש לסיים את הלימוד בסיפור שאפיין את הרב אלישע זצ"ל ואת מסירותו ואהבתו הפשוטה לכלל ישראל:

סיפור הרב אליאב תורג'מן שליט"א:

"בצוק איתן נסעתי פעם להרצאה באזור נחל עוז. אחרי ההרצאה שהעברתי שמעתי שירה מאיזה מקום רחוק. הלכתי וראיתי שם את הרב אלישע עם עוד קבוצת רבנים. הרב אלישע ראה שבאתי ברכב ואמר לי: 'אני חייב להעביר שיחה לאיזה גודד שביקשו ממני, אבל עכשיו הם לא עונים לי. אולי ניסע לחפש אותם?' ניסיתי להניא אותו מזה בטענה שזה רחוק, אבל הרב אלישע הפציר בי, ונסענו לחפש אותם.

בדרך עברנו ליד מאהל יחסית ריק, וחשבנו שאולי זה המקום. ירדתי מהאוטו. ישב שם בחור בכניסה ליד צילייה עם ברוס הפוך ולובש גופייה, עם קעקוע על היד וחצי ב', נראה מילואימניק, עם סיגריה ביד מכין קפה. ניגשתי אליו ושאלתי אם זה הגודד שאנחנו מחפשים. הוא הרים את העיניים ואמר: 'לא, זה לא הגודד הזה. ובכלל, אנחנו לא צריכים רבנים שיחזקו אותנו, אנחנו מספיק חזקים'. אני קצת הזדעזעתי מהתגובה, אבל עוד לפני שהתעשתי נפתחה הדלת של האוטו והרב אלישע יצא החוצה.

הרב אלישע ניגש לאותו בחור, נתן לו צ'אפחה על הכתף ואמר לו בקול: 'אחי, אחי, לא באתי לחזק, באתי להתחזק'. הבחור היה המום והרב אלישע שאל: 'עושים את המשימות? עושים אותן בשמחה? מכים באויבים?' והוא ענה לרב: 'כן, כן!' הרב אלישע חיבק אותו ואמר לו: 'כל הכבוד, תודה, אין לך מושג כמה חיזקת אותי'. ואז הוא חזר לאוטו. הבן אדם חיך חיוך רחב, כולו מלא חיות.

כשנכנסתי חזרה לאוטו הרב אלישע היה טרוד ולא הבין איך הבחור יכול היה לחשוב אחרת: 'באתי לחזק?! איך אנשים יכולים לחשוב שבאתי לחזק?! באתי להתחזק!'"



מצווים

שבוע 2

מעבירי פעולת ליל שבת יקרים,

זכינו ואתם מעבירים לנו פעולת ליל שבת בשבת הקרובה. זוהי השבת השנייה של חודש הארגון. פעולת ערב שבת היא כלי מרכזי וחשוב לבירור הנושא, לשיח עמוק, לדיון וללמידה משותפת.

השנה נעסוק בנושא מצווה ועושה: בניית היחס הנכון של חברי התנועה לעולם המצוות.

זה אלפי שנים שמערכת יחסים מתנהלת בין הקיום המעשי של המצוות לבין עולמו הרוחני של מקיים המצווה. נביאי ישראל נתנבאו בנבואות תוכחה על שחלק מעם ישראל מקיים את המצוות ובו בזמן עושה מעשים שאינם ראויים, על שאין הזדהות וקרבה בין האדם לבין מעשה המצוות. פריצת החסידות והקריאה להדגשת הלב לפני כמאתיים שנה עוררה דיון, והוא נמשך עד ימינו אנו בכל בתי המדרש בעם היהודי.

ההגדרות הברורות ופרטי עולם ההלכה והמצוות מגדירים לנו את הדרך שבה עלינו לפגוש את הקב"ה ואת האופן שבו עלינו לחיות חיים של קדושה. המפגש בין הגדרות אלה לבין עולמו הרוחני של האדם ותחושת נפשו מורכב לעיתים. לא פעם האדם מרגיש סתירה לכאורה בין עולמו האישי והרוחני ובין התביעה ההלכתית ממנו. הפער עלול ליצור קושי, ריחוק וניכור.

בשנת ה-91 של התנועה אנו מציעים לחדש תפיסה הטוענת שחובה עלינו לאחוז בשני הקצוות בבת אחת. אנו צריכים להגיע לקיום מצווה כאשר אנו מחויבים ומחוברים כאחד, בה בעת.

החזון שלנו הוא שחברי התנועה ועם ישראל כולו יקיימו מצוות מתוך מחויבות, שייכות, כוונה וחיבור, באופן שלם וחי, מתוך הזדהות עמוקה ובחיבור של שמחה. החזון שלנו הוא שכולנו נהיה גדולים המצויים ועושים, שהאדם יראה בקיום המצוות ובהקפדה על פרטי ההלכות הזדמנות לחיבור ולייחוד בינו לבין אלוקי ישראל ועם ישראל בשמחה ובאהבה. כדרכה של בני עקיבא נעסוק במצוות שבין אדם למקום ובמצוות שבין אדם לחברו, במצוות שבין אדם למדינתו ואף במצוות המוטלות על המדינה. בכל סוגי המצוות נדגיש את הציווי של הצוותא, החיבור והמחויבות לקב"ה.

זוהי התביעה הרוחנית שאו תובעים מעצמנו ומחברי תנועתנו בשנה זו.

בשבוע זה יעסקו בסניפים בהיותנו מצויים מפי הקב"ה, במשמעותו של ציווי, במחויבות ובנאמנות הטמונה בו. הקב"ה ציווה אותנו במגוון מצוות המתוות את דרך החיים שלנו ואת הדרך לקשר איתו. אנחנו מחויבים לקיים את המצוות לפרטיהן כבני העם יהודי, כבניו של הקב"ה, כנתיניו.

מקורות בנושא:

קידושין לא ע"א

"וא"ר חנינא ומה מי שאינו מצווה ועושה כך מצווה ועושה על אחת כמה וכמה דאמר רבי חנינא גדול מצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה".

ר' יוסף אלבו, ספר העיקרים

"אמרו גדול המצווה ועושה, ממי שאינו מצווה ועושה. כי המצווה ועושה בעשיית המצווה כתקנה יעשה שני דברים: האחד שיעשה הפועל הטוב או היושר באמת, והשני הוא מכוון לעשות רצון אביו שבשמים. ומי שאינו מצווה ועושה, יעשה הפועל הזה מצד שהוא יושר בלבד לא זולת זה. ועל זה הדרך יובן איך יקנה האדם השלמות וחי העולם הבא על משפטי התורה על עשה ולא תעשה שבה, כשיהיו נעשים לאהבת השם יתברך וליראתו, ולהשלים מצוותו שציווה בהן".

תודה שאתם שותפים לדרך!

שבת שלום :)

לימוד תורה



רציונל:

בעולמנו הדתי אנו מצויים לציית למערכת חוקים ומצוות כחלק מהברית שלנו עם הקב"ה. יש קביעה בגמרא בכמה מקומות שבה נאמר "גדול המצווה ועושה". בדף המקורות נתעסק בשאלה מדוע אדם שמקיים את המצווה עקב ציווי גדול מאדם שעושה אותה מבחירה, בלי שהוא מצווה לעשותה.

נדגיש שה'מצווה ועושה' מבטא מחויבות לרצון הבורא ולמצוותיו. נדגים עיקרון זה ממצוות תלמוד תורה, שקיומה מחיבור אליה הוא רצון הבורא ויש מחויבות לקיימה לא רק כשיש הנאה ממנה.

מטרות

1. החברים ידונו בשאלה מי גדול יותר, מצווה ועושה או מי שאינו מצווה ועושה, ובמעלותיו של כל אחד מהם.
2. החברים ילמדו שמשמעות 'מצווה ועושה' היא מחויבות לרצון הבורא.
3. החברים יעסקו במצוות לימוד תורה ובחשיבות המחויבות אליה כרצון הבורא מעבר לחיבור הקיים.

מהלך הלימוד

המקור הבא מהווה הקדמה ללימוד ומיועד עבורך, המנחה. הוא מרחיב אודות האמירה "גדול המצווה ועושה". אפשר לספר עליו לחברים בעל פה כפתיחה ללימוד.

קידושין לא ע"א (עם ביאור שטיינזלץ)

"אמר רב יהודה אמר שמואל: שאלו את ר' אליעזר: עד היכן כיבוד אב ואם? אמר להם: צאו וראו מה עשה גוי אחד לאביו באשקלון, ודמא בן נתינה שמו של הבן. פעם אחת בקשו לקנות ממנו חכמים אבנים יקרות לאפוד שבבגדי הכהן הגדול בששים ריבוא שכר [...] רווח, והיה מפתח של קופתו מונח תחת מראשותיו של אביו, ולא ציערו להעירו משנתו, והפסיד משום כך את רווח העסקה.

לשנה האחרת נתן הקדוש ברוך הוא שכרו שנולדה לו פרה אדמה בעדרו, והיו ישראל זקוקים לה. נכנסו חכמי ישראל אצלו, אמר להם: יודע אני בכם שאם אני מבקש מכם כל ממון שבעולם תמורת אותה פרה אתם נותנין לי, אלא אין אני מבקש מכם אלא אותו ממון שהפסדתי בשביל כבוד אבא.

אמר ר' חנינא: ומה (והרי) מי שאינו מצווה על כך מן התורה, שהרי הוא גוי, ועושה – כך גדול שכרו, מי שהוא מצווה ועושה – על אחת כמה וכמה. שאמר ר' חנינא: גדול מי שמצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה".

הגמרא מתארת את סיפורו המוכר של דמא בן נתינה. דמא בן נתינה היה גוי (עובד כוכבים), ולכן לא היה מחויב במצוות כיבוד הורים. נראה שדמא בן נתינה קיבל שכר רב בעבור כיבוד הוריו. בעקבות כך שאלו חכמים: מי גדול יותר, אדם שמחויב לעשות מצוות ועושה אותן, או דווקא אדם כמו דמא בן נתינה, שבחר בעצמו לקיים את המצווה?

מקור זה בא לפתוח את השאלה מדוע אדם נחשב גדול יותר כשהוא עושה את מה שציוו אותו. עם אילו קשיים הוא מתמודד? למה הוא מוערך יותר מאדם שעושה מצווה מבחירה? האם לא היינו חושבים שדווקא אדם שאינו מצווה וקיים מצווה מוערך יותר כי התנדב מרצונו לעשות את המצווה?

קידושין , לא ע"א

"וא"ר חנינא ומה מי שאינו מצווה ועושה כך מצווה ועושה על אחת כמה וכמה דאמר רבי חנינא גדול מצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה".



כוונת הגמרא היא שמי שמחויב במצווה גדול שכרו משכרו של מי שבחר בעצמו לקיים מצווה שאינו מצווה עליה. לדוגמה, גוי ששומר שבת, נשים במצוות שאינן מחויבות בהן.

- מה בעיניכם המעלה של מי שאינו מצווה ועושה על פני המצווה ועושה?
- מדוע לדעתכם גדול מצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה?

יש מי שנהנים ללמוד תורה, ובמקור שלהלן נראה שיש חיוב רחב על לימוד תורה. מקור זה מעלה שאלה: מדוע באמת יש חיוב על מצוות שאנו יכולים להתחבר אליהן חיבור אישי וטבעי? ייתכן שהחיוב אף יפגע בחשק שלנו לקיים את המצוות בכלל ואת המצווה שאהבנו בפרט.

מקור זה יעלה את החשיבות של החיוב ושל יצירת מערכת חוקים של מצוות בכלל, ולא רק כשמתחברים למצווה, ושוב תחזור אלינו השאלה: מדוע מי שעושה מצווה כשהוא מחויב גדול יותר?

השאלה המרכזית בדף היא מדוע כשאנו מקיימים עקב חיוב אנו עושים דבר גדול יותר. אין אנו מעמיקים בשאלה מדוע ניתנו לנו מצוות; ניתן לחברים לענות על שאלה זו, ונמקד את הדין בשאלה המרכזית שבדף המפנה את האחריות אלינו: מדוע קיום מצויו גדול? להרחבה בנושא ראו בראשית רבה מד, רמב"ן לדברים כב בפירוש על מצוות שילוח הקן ומקורות נוספים בנושא טעמי המצוות.

נשים אינן מחויבות במצוות לימוד תורה. אפשר להעלות את השאלה אם לימוד תורה של נשים גדול יותר כי אינן מחויבות, מה המעלה ומה המחיר של לימוד מרצון, בלי חיוב.

רמב"ם, הלכות תלמוד תורה א

הלכה ח

"כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה בין עני בין עשיר בין שלם בגופו בין בעל יסורין בין בחור בין שהיה זקן גדול שתשש כחו אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ומחזר על הפתחים ואפילו בעל אשה ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה שנאמר והגית בו יומם ולילה".

הלכה י

"עד אימתי חייב ללמוד תורה עד יום מותו שנאמר ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך וכל זמן שלא יעסוק בלימוד הוא שוכח".

- להבנתכם, מדוע יש חיוב ללמוד תורה?
- איזה מחיר עלול להיות אם כל אחד ילמד רק כאשר הוא חפץ?
- מה בעיניכם החשיבות של קיום מצוות בכלל ושל לימוד תורה בפרט כחלק ממחויבות וקיום ציווי, ולא רק כשמתחברים?

המקורות שלהלן מביאים כמה הסברים על האמירה "גדול המצווה ועושה". אפשר לבחור להביא רק חלק מהם.

ר' יוסף אלבו, ספר העיקרים

"אמרו גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה. כי המצווה ועושה בעשיית המצווה כתקנה יעשה שני דברים: האחד שיעשה הפועל הטוב או היושר באמת, והשני הוא מכוון לעשות רצון אביו שבשמים. ומי שאינו מצווה ועושה, יעשה הפועל הזה מצד שהוא יושר בלבד לא זולת זה. ועל זה הדרך יובן איך יקנה האדם השלמות וחיי העולם הבא על משפטי התורה על עשה ולא תעשה שבה, כשיהיו נעשים לאהבת השם יתברך וליראתו, ולהשלים מצוותו שציווה בהן".

בעל ספר העיקרים מראה שכאשר אדם אינו מצווה ועושה, הוא עושה רק כשהוא רוצה וחושב שהמעשה נכון. לעומתו מי שמצווה ועושה פועל בשל מחויבותו לעשות רצון אבינו שבשמיים.

תוספות, עבודה זרה ג ע"א

"מפני שהוא דואג תמיד לבטל יצרו ולקיים מצות בוראו".

התוספות כאן מסביר שמצווה ועושה מתאמץ תמיד לקיים את מצוות ה'.

תוספות, קידושין לא ע"א

"נראה דהיינו טעמא דמי שמצווה ועושה עדיף לפי שדואג ומצטער יותר פן יעבור ממי שאין מצווה שיש לו פת בסלו שאם ירצה יניח".

התוספות כאן מסביר שמי שאינו מצווה ועושה יכול תמיד לבחור ללכת, ואילו מצווה ועושה מקפיד תמיד שלא יחטא.

- מהן המעלות של המצווה ועושה על פי המקורות הנ"ל?
- באיזו עמדה עומד המצווה ועושה לפני הקב"ה?
- באילו דוגמאות בחייכם אתם מרגישים שעמדה זו באה לידי ביטוי? מה האתגר בעמדה זו?

במקורות שלעיל ראינו שגדולת המצווה ועושה נובעת מעשייתו לא רק כשהוא מתחבר אלא תמיד, כדי לעשות את רצונו של אבינו שבשמיים (כל מקור מדייק עשייה זו קצת אחרת).

המקור שלהלן נוגע ללימוד תורה. הרב קוק מראה שיש ללמוד תורה מהבנה שזהו רצון הקב"ה ומוסיף שהדרך הנכונה לקיים את הציווי היא מאהבה ללימוד התורה.

מקור זה מחדד את חשיבות עשיית המצוות ממחויבות לרצון הקב"ה, ומוסיף שהדרך הנכונה יותר, נוסף על המחויבות, היא התחברות למצווה.

הראי"ה קוק, אורות התורה ב, א

ענין תורה לשמה - לשם התורה. כי מציאות החכמה הוא רצון השם יתברך שתהיה בפעל, והיא מציאות יותר נחמדה ומעלה מכל מה שאפשר להחשב, ואין החסרון כי-אם מצדנו, שמצד היותנו שקועים בגוף אין אנו מכירים כל ענין גדל וחזק ועלוי מציאותה. וחכמת התורה הרי היא הגלוי האלהי כפי רצונו יתברך הבא מצד עבודתנו ותלמודנו. והנה כל הלומד תורה הוא מוציא מהלחץ אל הפעל את מציאות חכמתה מצד נפשו, ובנדי אינו דומה האור המתחדש מצד חבור התורה לנפש זו לאור הנולד מהתחברותה לנפש אחרת, ואם-כן הוא מגדיל התורה ממש בלמודו, וכיון שהקדוש ברוך הוא רוצה שיגדיל תורה, הדרך הישר הוא שילמד האדם מצד אהבתו את האור הגדול, שרוצה השם יתברך בגלוי מציאותו, שיתגדל יותר ויותר. ומכל-שכן לחדש בתורה, שהוא ודאי הגדלת התורה ממש באור כפול.

- הרב קוק מציע בעת לימוד התורה שילוב בין עשיית רצון ה' לבין חיבור ללימוד. כיצד אפשר להגיע לדרך זו?
- בעקבות הלימוד, איזו עצה תוכלו לתת זה לזה במפגש עם מצוות שאינכם מחוברים אליהן?

הסבר המקור: הרב קוק מסביר שהמציאות של החוכמה בעולם היא רצון הקב"ה, אלא שאנו מחוברים לגוף, ואין אנו רואים את מעלת החוכמה בשל כך. לימוד התורה הוא הדרך לקיים את רצון הקב"ה. כל אחד במפגש הנפש שלו עם לימוד התורה מוציא אור אחר. אנו צריכים ללמוד תורה בשל רצון הקב"ה, והדרך הישרה יותר לעשות זאת היא לאהוב את האור של לימוד התורה נוסף על הציווי. החידוש בתורה הוא הגדלת התורה באור כפול של שני הדברים יחד.

סיכום:

פתחנו בשאלה בעקבות דמא בן נתינה, מי גדול יותר, אדם שמצווה ועושה או אדם שעושה מבחירה. ראינו שחכמים קובעים שהמצווה ועושה גדול יותר.

הרחבנו את המבט לשאלה מדוע בכלל יש חיוב למצוות: האם לא עדיף שכל אחד יעשה כשהוא מחובר למצווה? אחרי שהבנו את חשיבות חיוב מצוות חזרנו לשאלה מדוע מי שמצווה ועושה גדול יותר. ראינו כמה מקורות שמסבירים שמצווה ועושה מקיים מצוות בלי קשר לחיבור שלו אלא מניח במרכז את הקשר שלו לקב"ה.

סיימנו בדברי הרב קוק שהדגישו את לימוד התורה כעשיית רצון הקב"ה, אך המעלה הגדולה יותר של קיום רצון ה' היא לעשות את החיוב מאהבה וחיבור אליו.

נראה שקיום מצווה מתוך חיוב אליה מבטא את הקשר שלנו עם הקב"ה ואת המוכנות שלנו לעשות את רצונו, וכמובן שעשייה על ידי חיבור למצווה היא הדרך הישרה יותר.



מקורות נוספים המסבירים על גדלות המצווה ועושה על פני זה שאינו מצווה ועושה

דרשות הר"ן

"אילו היה מגיע לה' יתברך תועלת כאשר יעשה האדם מן המצוות, היה ראוי שיקבל שכר מי שאינו מצווה ועושה, כמי שמצווה ועושה, ויותר ממנו. אך אחרי שאין לה' יתברך תועלת מן המצוות ולא נזק מן העבירות - נמצא שכל התורה היא לזכות את ישראל; וכיוון שכך, גדול המצווה ועושה, שזה - רצה ה' יתברך לזכותו, וזה - לא זיכהו".

המהר"ל מפראג, 'חידושי אגדות'

"יש מפרשים הטעם, מפני שהמצווה ועושה מחויב בדבר וכופה את יצרו ועושה, ולכן שכרו יותר גדול, אבל מי שאינו מצווה ועושה וכשירצה אינו עושה והוא עושה מרצונו בלבד אין שכרו כל כך גדול. ואין זה פירוש נכון, דודאי בכל עניין קאמר אפילו אינו מצווה ועושה, מצטער על ידי עשיית המצווה כמו שמצטער המצווה ועושה יותר גדול המצווה ועושה.

ועיקר הטעם הוא, כי מי שמצווה ועושה הקב"ה חפץ ממנו לעשות המצווה, דמיון זה גוי שעושה מצווה אין ספק שאינו חשוב כל כך כמו שהוא הישראלי, כי המצווה לישראל שייכת יותר, שהרי מצווים עליו כי הם מוכנים יותר למצווה, אבל מי שאינו מצווה ועושה מפני שאינו מצווה ועושה אינו מוכן כל כך למצווה ואינו כל כך כמו המצווה ועושה. ועוד כי המצווה ועושה, [הוא] מצד העלה שמחייב אותו לעשות וכל מי שאינו מצווה ועושה הוא מצד האדם עושה המצווה, [ולא] מצד השם יתברך, והוא יותר מעלה ויותר מדריגה, כאשר המצווה מצד השם יתברך שהוא העלה, ואלו המצווה שאינו מצווה והאדם עושה מעצמו זה מצד האדם דבר זה אינו כל כך במדריגה וזה ידוע".

הקדמת ה"אגלי טל"

המקור מבטא את חשיבות השמחה וההתחברות ללימוד התורה. זה הצד השני, המראה את חשיבות ההתחברות ולא רק את המחויבות לציווי.

"ומדי דברי זכור אזכור מה ששמעתי קצת בני אדם טועין מדרך השכל בענין לימוד התורה הקדושה, ואמרו כי הלומד ומחדש חידושים ושמח ומתענג בלימודו אין זה לימוד תורה כ"כ לשמה, כמו אם היה לומד בפשיטות, שאין לו מהלימוד שום תענוג והוא רק לשם מצוה, אבל הלומד ומתענג בלימודו הרי מתערב בלימודו גם הנאת עצמו. ובאמת זה טעות מפורסם, ואדרבא, כי זה עיקר מצות לימוד התורה להיות שש ושמח ומתענג בלימודו ואז דברי התורה נבלעין בדמו, ומאחר שנהנה מדברי התורה הוא נעשה דבוק לתורה".



לימוד תורה



קידושין לא ע"א

"וא"ר חנינא ומה מי שאינו מצווה ועושה כך מצווה ועושה על אחת כמה וכמה דאמר רבי חנינא גדול מצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה".

- ← מדוע לדעתכם גדול מצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה?
- ← מה בעיניכם המעלה של מי שאינו מצווה ועושה על בני המצווה ועושה?

רמב"ם, הלכות תלמוד תורה א

הלכה ח

"כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה בין עני בין עשיר בין שלם בגופו בין בעל יסורין בין בחור בין שהיה זקן גדול שתשש כחו אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ומחזר על הפתחים ואפילו בעל אשה ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה שנאמר והגית בו יומם ולילה".

הלכה י

"עד אימתי חייב לתלמוד תורה עד יום מותו שנאמר ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך וכל זמן שלא יעסוק בלימוד הוא שוכח".

- ← למהנתכם, מדוע יש חיוב ללמוד תורה?
- ← איזה מחיר עלול להיות אם כל אחד ילמד רק כאשר הוא חפץ?
- ← חשב: מה המחיר של קיום מצוות רק כשמתחברים אליהן?

תוספות, עבודה זרה ג ע"א

"מפני שהוא דואג תמיד לבטל יצרו ולקיים מצות בוראו".

תוספות, קידושין לא ע"א

"נראה דהיינו טעמא דמי שמצווה ועושה עדיף לפי שדואג ומצטער יותר פן יעבור ממי שאין מצווה שיש לו פת בסלו שאם ירצה יניח".

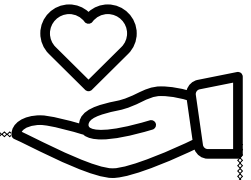
- ← באיזו עמדה נפשית המצווה ועושה צומד לפני הקב"ה?
- ← באילו דוחמאות החייכם אתם מרחישים שמעדה זו באה לידי ביטוי? מה האתגר שלכם בעמדה זו?

ר' יוסף אלבו, ספר העיקרים

"אמרו גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה. כי המצווה ועושה בעשיית המצווה כתקנה יעשה שני דברים: האחד שיעשה הפועל הטוב או היושר באמת, והשני הוא מכוון לעשות רצון אביו שבשמים. ומי שאינו מצווה ועושה, יעשה הפועל הזה מצד שהוא יושר בלבד לא זולת זה. ועל זה הדרך יובן איך יקנה האדם השלמות וחיי העולם הבא על משפטי התורה על עשה ולא תעשה שבה, כשיהיו נעשים לאהבת השם יתברך וליראתו, ולהשלים מצוותו שציווה בהן".

← מהן ההשלכות של כל אחת מהדרכים לפי ספר העיקרים?

← חשבו: איך אתם, כל אחד בחייו, יכולים להשיג יותר טוב את דרכת מצווה ועושה?

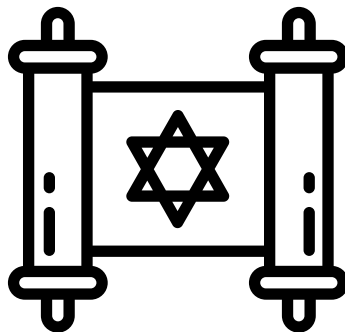


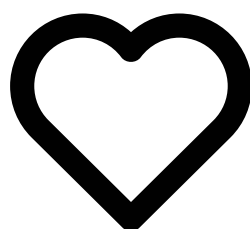
הראי"ה קוק, אורות התורה ב, א

ענין תורה לשמה - לשם התורה. כי מציאות החכמה הוא רצון השם יתברך שתהיה בפעל, והיא מציאות יותר נחמדה ומעלה מכל מה שאפשר להחשב, ואין החסרון כי-אם מצדנו, שמצד היותנו שקועים בגוף אין אנו מכירים כל ענין גדל וחזק ועלוי מציאותה. וחכמת התורה הרי היא הגלוי האלהי כפי רצונו יתברך הבא מצד עבודתנו ותלמודנו. והנה כל הלומד תורה הוא מוציא מהכח אל הפעל את מציאות חכמתה מצד נפשו, ובנדאי אינו דומה האור המתחדש מצד חבור התורה לנפש זו לאור הנולד מהתחברותה לנפש אחרת, ואם-כן הוא מגדיל התורה ממש בלמודו, וכיון שהקדוש ברוך הוא רוצה שיגדיל תורה, הדרך הישר הוא שילמד האדם מצד אהבתו את האור הגדול, שרוצה השם יתברך בגלוי מציאותו, שיתגדל יותר ויותר. ומכל-שכן לחדש בתורה, שהוא ודאי הגדלת התורה ממש באור כפול.

← הרב קוק מציג בעת לימוד התורה שינוי בין עשיית רצון ה' לבין חיבור ללימוד. כיצד לדעתכם אפשר להשיג לדרך זו?

← באקבות הלימוד, איזו עצה תוכלו לתת לזה בהמשך עם מצוות שאינכם מחוברים אליהן?





עושים

שבוע 3

מעבירי פעולת ליל שבת יקרים,

זכינו ואתם מעבירים לנו פעולת ליל שבת בשבת הקרובה. זוהי השבת השנייה של חודש הארגון. פעולת ערב שבת היא כלי מרכזי וחשוב לבריור הנושא, לשיח עמוק, לדיון וללמידה משותפת.

השנה נעסוק בנושא **מצווה ועושה**: בניית היחס הנכון של חברי התנועה לעולם המצוות.

זה אלפי שנים שמערכת יחסים מתנהלת בין הקיום המעשי של המצוות לבין עולמו הרוחני של מקיים המצווה. נביאי ישראל נתנבאו בנבואות תוכחה על שחלק מעם ישראל מקיים את המצוות ובו בזמן עושה מעשים שאינם ראויים, על שאין הזדהות וקרבה בין האדם לבין מעשה המצוות. פריצת החסידות והקריאה להדגשת הלב לפני כמאתיים שנה עוררה דיון, והוא נמשך עד ימינו אנו בכל בתי המדרש בעם היהודי.

ההגדרות הברורות ופרטי עולם ההלכה והמצוות מגדירים לנו את הדרך שבה עלינו לפגוש את הקב"ה ואת האופן שבו עלינו לחיות חיים של קדושה. המפגש בין הגדרות אלה לבין עולמו הרוחני של האדם ותחושת נפשו מורכב לעיתים. לא פעם האדם מרגיש סתירה לכאורה בין עולמו האישי והרוחני ובין התביעה ההלכתית ממנו. הפער עלול ליצור קושי, ריחוק וניכור.

בשנת ה-91 של התנועה אנו מציעים לחדש תפיסה הטוענת שחובה עלינו לאחוז בשני הקצוות בבת אחת. אנו צריכים להגיע לקיום מצווה כאשר אנו מחויבים ומחוברים כאחד, בה בעת.

החזון שלנו הוא שחברי התנועה ועם ישראל כולו יקיימו מצוות מתוך מחויבות, שייכות, כוונה וחיבור, באופן שלם וחי, מתוך הזדהות עמוקה ובחיבור של שמחה. החזון שלנו הוא שכולנו נהיה גדולים המצויים ועושים, שהאדם יראה בקיום המצוות ובהקפדה על פרטי ההלכות הזדמנות לחיבור ולייחוד בינו לבין אלוקי ישראל ועם ישראל בשמחה ובאהבה. כדרכה של בני עקיבא נעסוק במצוות שבין אדם למקום ובמצוות שבין אדם לחברו, במצוות שבין אדם למדינתו ואף במצוות המוטלות על המדינה. בכל סוגי המצוות נדגיש את הציווי של הצוותא, החיבור והמחויבות לקב"ה.

זוהי התביעה הרוחנית שאו תובעים מעצמנו ומחברי תנועתנו בשנה זו.

בשבוע זה יעסקו בסניפים ברצון ובצורך לקיים את המצוות מחיבור ואהבה. אנו צריכים לקיים את המצוות כפי שציווה אותנו ריבוננו של עולם, ועם זה על כל אחד מאיתנו למצוא את המקום שלו, להרגיש את הלב מתרגש, לשיר את המצווה, להיפגש.

מקורות בנושא:

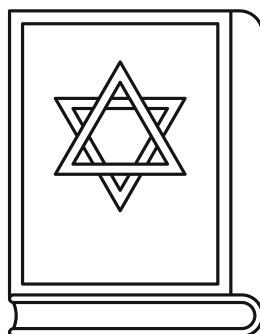
אבות ד, ב

"בן עזאי אומר, הוֹי רַץ לְמִצְוָה קְלָה כְּבַחְמוּרָה, וּבּוֹרַח מִן הָעֵבֶרָה. שְׂמִצְוָה גּוֹרֶרֶת מְצוּה, וְעֵבֶרָה גּוֹרֶרֶת עֵבֶרָה. שְׂשֹׁכֵר מְצוּה - מְצוּה, וְשֹׁכֵר עֵבֶרָה - עֵבֶרָה".

רבי עובדיה מברטנורא

"ששכר מצווה מצווה [...] פירושו אחר, ששכר מצווה מצווה, שכל מה שאדם משתכר ומתענג בעשיית המצווה נחשב לו למצווה בפני עצמה, ונוטל שכר על המצווה שעשה ועל העונג וההנאה שנהנה בעשייתה".

תודה שאתם שותפים לדרך! שבת שלום :)



אהבת ה'



רציונל

בדורנו אנו רוצים להרגיש מחוברים למעשים שאנו עושים ולהרגיש שבחרנו בהם מרצוננו. הרצון להתחבר לכל מעשה שאנו עושים פוגש אותנו גם כשאנו באים לקיים תורה ומצוות. בדף מקורות זה נלמד על חשיבות ההתחברות למצוות ועל המתח שבין ההתחברות למצוות ובין המחויבות אליהן. נראה זאת דרך מצוות אהבת ה' והאפשרות לקיים אותה בהתבוננות במעשי הקב"ה ובתורה עצמה.

מטרות

1. החברים ידונו בחשיבות הרצון להתחברות, ביתרונותיה ובחסרונותיה.
2. החברים ידברו על הדרך להתחבר למצוות אהבת ה'.
3. החברים ידברו על דרכים שעוזרות להם להתחבר למצוות.

מהלך הלימוד

המקור המשמש לפתיחת דף הלימוד מבטא את הערך של ההתחברות למצוות. סביב מקור זה אפשר לשאול את החברים מהי בעיניהם החשיבות של ההתחברות למצווה. כדאי להציף כבר בשלב זה לאילו מצוות הם מתחברים ומה עוזר להם להתחבר למצוות.

אבות ד, ב

”בן עזאי אומר: הוי רץ למצוה קלה כבחמורה ובורח מן העברה. שמצוה גוררת מצוה, ועברה גוררת עברה. ושכר מצוה, מצוה. ושכר עברה, עברה.”

רבי עובדיה מברטנורא

”ששכר מצוה מצוה [...] פירוש אחר, ששכר מצוה מצוה, שכל מה שאדם משתכר ומתענג בעשיית המצוה נחשב לו למצוה בפני עצמה, ונוטל שכר על המצוה שעשה ועל העונג וההנאה שנהנה בעשייתה.”

- מדוע לדעתכם העונג מעשיית המצווה נחשב למצווה בפני עצמה?
- מהי בעיניכם החשיבות של ההתחברות למצווה?

בלימוד הקרוב נדגים דרך להתחברות למצווה על ידי מצוות אהבת ה'. במקורות שלהלן נציע דרכים להתחבר לאהבת ה', ובעקבותיהם נדבר על השאלה כיצד החיבור למצווה משפיע על קיומה.

דברים ו, ה

”ואהבת את ה' א-להיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך.”

- כיצד לדעתכם אפשר להגיע לאהבת ה'?
- האם מצווה זו מחייבת התחברות, או אפשר לקיימה רק כציווי?

רמב"ם, משנה תורה, הלכות יסודי התורה

"והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו? בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול כמו שאמר דוד צמאה נפשי לא-להים לאל חי, וכשמחשב בדברים האלו עצמן מיד הוא נרתע לאחוריו ויפחד ויודע שהוא בריה קטנה שפלה אפלה עומדת בדעת קלה מעוטה לפני תמים דעות, כמו שאמר דוד כי אראה שמין מעשה אצבעותיך מה אנוש כי תזכרנו, ולפי הדברים האלו אני מבאר כללים גדולים ממעשה רבון העולמים כדי שיהיו פתח למבין לאהוב את השם, כמו שאמרו חכמים בענין אהבה שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם".

רמב"ם, ספר המצוות, מצוות עשה ג

"והמצוה השלישית היא שצונו לאהבו יתעלה וזה שנתבונן ונשכיל מצותיו ופעולותיו עד שנשיגהו ונתענג בהשגתו תכלית התענוג וזאת היא האהבה המחויבת. ולשון ספרי לפי שנאמר ואהבת את ה' א-להיך איני יודע כיצד אוהב את המקום תלמוד לומר והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם. הנה כבר בארו לך כי בהשתכלות תתאמת לך ההשגה ויגיע התענוג ותבא האהבה בהכרח".

יש לדייק במקור זה ולהבין שהרמב"ם מסביר את הדרך לאהבת ה' דרך התבוננות במעשיו, ונוסף על כך התבוננות בתורה, על פי הדיוק בספרי.

- אילו שתי דרכים לאהבת ה' הרמב"ם מציע?
- מה אתם חושבים על כל אחת מן הדרכים?
- מה הקשר בעיניכם בין שתי הדרכים האלה?

הרמב"ם הציע שתי דרכים לאהבת ה': התבוננות בבריאה והתבוננות בתורה. מה הקשר ביניהן? שאלה זו עולה גם בקריאת מזמור תהלים יט. בפרק זו שוב מופיעות שתי דרכים המשבחות את ה' - הבריאה והתורה. דרך הפרשנים לפרק זה נבין מה היחס בין שתי הדרכים האלה. אפשר לשאול את החברים: מה זה אומר לנו שדווקא התורה מעידה על גדלות ה' ומקרבת אותנו אליו?

סביב הדרכים האלה נעלה את השאלות כיצד החברים מתחברים לאהבת ה', ובכלל כיצד הם מתחברים למצוות, כיצד החיבור הזה משפיע על קיום המצוות שלהם.

תהלים יט, א-טו

לְמִנְצַח מְזִמּוֹר לְדוֹד. הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֱ-ל וּמַעֲשֵׂה יְדָיו מְגִיד הַרְקִיעַ. יוֹם לַיּוֹם יִבְיַע אִמְר, וְלַיְלָה לְלַיְלָה יַחְוָה דַּעַת. אֵין אִמְר וְאֵין דְּבָרִים: בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם. בְּכָל הָאָרֶץ יִצְא קוֹם וּבִקְצֵה תֵבֵל מְלִיָּהֶם לִשְׁמֹשׁ שֵׁם אֱהֵל בְּהֶם. וְהוּא כְּחֶתֶן יִצְא מִחֶפְתּוֹ יִשִּׁישׁ כְּגִבּוֹר לְרוּץ אֶרֶץ. מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצֵאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל קְצוֹתָם וְאֵין גְּסִתָּר מִחֶמְתּוֹ. תוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ עֲדוּת ה' נְאֻמָּנָה מְחַכֶּמֶת פֶּתִי. פְּקוּדֵי ה' יִשְׁרִים מְשַׁמְּחֵי לֵב מְצוֹת ה' בְּרָה מְאִירַת עֵינַיִם. יְרֵאת ה' טְהוֹרָה עוֹמְדַת לְעַד: מִשְׁפָּטֵי ה' אֵמֶת צְדָקוֹ יַחְדוֹ. הַנְּחַמְדִּים מְזַהֵב וּמִפֹּז רַב וּמִתּוֹקִים מְדַבֵּשׁ וְנֹפֶת צוּפִים. גַּם עֲבָדָךְ נִזְהָר בְּהֶם בְּשִׁמְרָם עֵקֶב רַב. שְׁגִיאוֹת מִי יִבִּין מִנְּסֻתוֹת נְקֻנִי. גַּם מְזִדִּים חֲשֵׁךְ עֲבָדָךְ אֵל יִמְשְׁלוּ בִי אֲז אֵיתָם וְנִקִּיתִי מִפֶּשַׁע רַב. יִהְיוּ לְרִצּוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לִבִּי לִפְנֵיךְ, ה' צוּרִי וְגֹאֲלִי".

- חלקו את הפרק לשני חלקים. במה עוסק כל חלק?
- מה הקשר בין שני החלקים? מדוע לדעתכם שמו אותם יחד באותו פרק? (להרחבה: נספח 1)
- כיצד מחשבות על הבריאה ועל התורה עוזרות להתחבר למצוות אהבת ה'?
- מה עוזר לכם להתחבר למצוות אהבת ה'?
- אילו דרכים עוזרות להתחבר למצוות בכלל?
- כיצד חיבור למצוות משפיע על קיומן? האם זה אידיאלי בעיניכם?

אבן עזרא על תהלים יט, ח

"ולפי דעתי: שהזכיר עד כה איך יוכל המשכיל למצוא עדות על האלהות ולהכיר מעשיו, ואמר דוד גם יש עד אחר נכבד ממנו ויותר נאמן והיא תורת השם ועדותיו ופיקודיו ומצותיו ויראתו ומשפטיו".

- לפי אבן עזרא, התורה והמצוות הן עדות על קיום האלוקות וגדולת ה'. האם לדעתכם כשאיננו מקיימים מצוות אנו בעצם מעידים שהאלוקות אינה קיימת או שהיא חסרה?
- מה תפקידנו בקיום העדות?
- איך זה משפיע על שגרת היום-יום שלנו?

סיכום:

בדף הלימוד דנו בחשיבות החיבור למצוות, ודרך מצוות אהבת ה' חיפשנו דרך להתחבר למצוות.

פתחנו במשנה, ובעקבות פירוש ברטנורא ראינו שהחיבור למצווה חשוב עד כדי כך שהוא נחשב מצווה נוספת.

הדגמנו את החיבור למצווה דרך מצוות אהבת ה'. ראינו שתי דרכים שהרמב"ם מציע להתחבר למצווה זו. בעקבות ההצעה של הרמב"ם ומזמור יט בתהלים ראינו שהדרך להתחבר למצוות אהבת ה' היא בהתבוננות בבריאה ובתורה. עסקנו בשאלת היחס בין שתי דרכים אלו וראינו את פירוש אבן עזרא, שמראה שהתורה היא העדות לגדולת ה'. בהקשר של דרכים אלו שאלנו מה גורם לנו להתחבר למצוות, מה החשיבות של חיבור זה ואיך משפיעה עלינו העובדה שהתורה משמשת עדות לגדולת ה'.

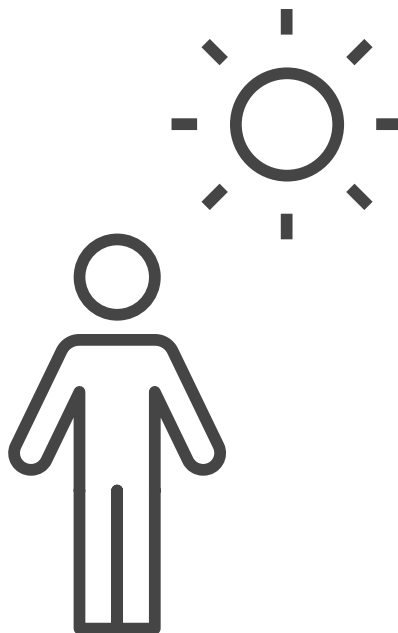


נספח 1

מקורות נוספים המיישבים את המעבר בין שני החלקים במזמור יט

”תורת ה' תמימה - אבל תורת ה' היא יותר תמימה ר"ל שלימה בפעולותיה ומועלת יותר מן השמש, משיבת נפש - רצה לומר כי השמש עם כל תועלתו לפעמים יזיק בחומו הרב עד כי יחלה האיש חולי המות אבל התורה משיבת עוד נפש האדם כי היא מגינה ומצלת מן המות” (מצודת דוד שם)

”תורת ה' תמימה - גם היא מאירה כשמש כמו שנאמר בסוף הענין מאירת עינים ואומר (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור. דבר אחר ואין נסתר מחמתו ליום הדין וליהט אותם היום הבא (מלאכי ג) אבל תורת ה' תמימה היא משיבת נפש לדרכי חיים ומגינה היא על לומדיה מאותו להט כמו שנאמר וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא” (רש"י שם).





אהבת ה'

.....



אבות ד, ב

"בן עזאי אומר: הוי רץ למצוה קלה כבחמורה ובורח מן העברה. שמצוה גוררת מצוה, ועברה גוררת עברה. ששכר מצוה, מצוה. ושכר עברה, עברה".

רבי עובדיה מברטנורא

"ששכר מצוה מצוה [...] פירוש אחר, ששכר מצוה מצוה, שכל מה שאדם משתכר ומתענג בעשיית המצוה נחשב לו למצוה בפני עצמה, ונוטל שכר על המצוה שעשה ועל העונג וההנאה שנהנה בעשייתה".

← מדוע לדעתכם העונג מעשיית המצווה נחשב למצווה בפני עצמה?

← מהי בעיניכם החשיבות של ההתחברות למצווה?

דברים ו, ה

"ואהבת את ה' א-להיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך".

← כיצד לדעתכם אפשר להגיע לאהבת ה'?

← האם מצווה זו מחייבת התחברות, או אפשר לקיימה רק כזוויז?

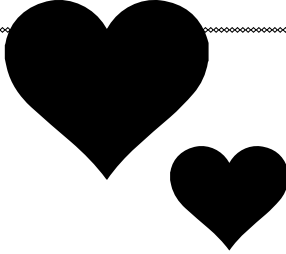


רמב"ם, משנה תורה, הלכות יסודי התורה

"והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו? בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול כמו שאמר דוד צמאה נפשי לא-להים לאל חי, וכשמחשב בדברים האלו עצמן מיד הוא נרתע לאחוריו ויפחד ויודע שהוא בריה קטנה שפלה אפלה עומדת בדעת קלה מעוטה לפני תמים דעות, כמו שאמר דוד כי אראה שמין מעשה אצבעותיך מה אנוש כי תזכרנו, ולפי הדברים האלו אני מבאר כללים גדולים ממעשה רבון העולמים כדי שיהיו פתח למבין לאהוב את השם, כמו שאמרו חכמים בענין אהבה שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם".

רמב"ם, ספר המצוות, מצוות עשה ג

"והמצוה השלישית היא שצונו לאהבו יתעלה וזה שנתבונן ונשכיל מצותיו ופעולותיו עד שנשיגהו ונתענג בהשגתו תכלית התענוג וזאת היא האהבה המחויבת. ולשון ספרי לפי שנאמר ואהבת את ה' א-להיך איני יודע כיצד אוהב את המקום תלמוד לומר והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם. הנה כבר בארו לך כי בהשתכלות תתאמת לך ההשגה ויגיע התענוג ותבא האהבה בהכרח".



- ← *איננו שתי דרכים לאהבת ה' הרמב"ם מציג?*
- ← *מה אתם חושבים על כל אחת מן הדרכים?*
- ← *מה הקשר בעיניכם בין שתי הדרכים האלה?*

תהלים יט, א-טו

למנוצח מזמור לדוד. השמים מספרים כבוד א-ל ומעשה ידיו מגיד הרקיע. יום ליום יביע אמר, ולילה ללילה יחווה דעת. אין אמר ואין דברים: בלי נשמע קולם. בכל הארץ יצא קנם ובקצה תבל מליהם לשמש שם אהל בהם. והוא כחתן יצא מחפתו ישיש כגבור לרוץ ארח. מקצה השמים מוצאו ותקופתו על קצותם ואין נסתר מחמתו. תורת ה' תמימה משיבת נפש עדות ה' נאמנה מחכימת פתי. פקודי ה' ישרים משמחי לב מצות ה' ברה מאירת עינים. יראת ה' טהורה עומדת לעד: משפטי ה' אמת צדקו יחדו. הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים. גם עבדך נזהר בהם בשמרם עקב רב. שגיאות מי יבין מנסתרות נקני. גם מזדים חשך עבדך אל ימשלו בי אז איתם ונקיתי מפשע רב. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך, ה' צורי וגאלי".

- ← *חלקו את הפרק לפני חלקים. במה עוסק כל חלק?*
- ← *מה הקשר בין שני החלקים? מדוע לרצונכם שנו אותם יחד באותו פרק?*
- ← *כיצד מחשבות על הבריאה ועל התורה עוזרות להתחבר למצוות אהבת ה'?*
- ← *מה עוזר לכם להתחבר למצוות אהבת ה'?*
- ← *איננו דרכים עוזרות להתחבר למצוות בכלל?*
- ← *כיצד חיבור למצוות משפיע על קיומנו? האם זה אידיאלי בעיניכם?*

אבן עזרא על תהלים יט, ה

"ולפי דעת: שהזכיר עד כה איך יוכל המשכיל למצוא עדות על האלהות ולהכיר מעשיו, ואמר דוד גם יש עד אחר נכבד ממנו ויותר נאמן והיא תורת השם ועדותיו ופיקודיו ומצותיו ויראתו ומשפטיו".

- ← *לפי אבן עזרא, התורה והמצוות הן עדות על קיום האלוקות וזדולת ה'. האם לרצונכם כשאיננו מקיימים מצוות אנו בעצם מצידיים שהאלוקות אינה קיימת או שהיא חסרה?*
- ← *מה תפקידנו בקיום העדות? איך זה משפיע על שגרת היום-יום שלנו?*



פעולה:

מצוות - בין מחויבות לחיבור, מתח בין שני קצוות

ציוד נדרש:

- חטיף
- חבל

רצינות:

תנועת בני עקיבא מאמינה ששמירת תורה ומצוות כרוכה במחויבות הלכתית ובחיבור עמוק למצוות גם יחד, אולם פעמים רבות נראה במציאות שאנו מדגישים צד אחד על פני האחר: מחויבות בלבד והנחה שחיבור יבוא בהמשך, או חיבור בלבד לקב"ה ולערכי התורה בלי מחויבות לקיומה. בפעולה נדבר על החשיבות של החזקה בחבל משני קצותיו: קיום מצוות מתוך נאמנות לקב"ה וחיבור למהותן.

מטרות:

1. החברים יבינו את חשיבות המחויבות למצוות ואת חשיבות החיבור למצוות, כל ערך בפני עצמו.
2. החברים יבררו את חשיבות השילוב של מחויבות וחיבור.
3. החברים ישתפו באתגר שבשילוב זה ובדרכי התמודדות עימו.

מהלך הפעולה

שלב א: מכירה פומבית

הערה למדריכים: בחלק זה נחשוף את עמדת המוצא של החברים כלפי המצוות. החברים יילחמו באמצעות מכירה פומבית על מצוות שהם רוצים בחייהם. בעיבוד המכירה ידבר השבט על ההבדלים ביחס שלהם למצוות שונות. זו תהיה נקודת המוצא לדיבור על ההשפעה של חיבור למצוות מסוימות לבין המחויבות כלפי אותן מצוות וכלפי מצוות שאליהן הם אינם מתחברים.

נחלק את השבט לשתי קבוצות ונעניק לכל קבוצה סכום של 500 ₪.

המטרה של חברי כל קבוצה היא "לקנות" את המצוות שהם רוצים שיהיו בחייהם (נספח 1).

נערוך מכירה פומבית של כל מצווה ומצווה:

בכל שלב נציג מצווה אחת, והקבוצה שתציע את הסכום הגבוה ביותר תזכה באותה מצווה.

המשחק יסתיים כאשר ייגמר הכסף לכל הקבוצות.

עיבוד המכירה הפומבית

נשאל כל קבוצה בנפרד:

- מדוע נלחמתם דווקא על המצוות המסוימות שבחרתם? לחלופין, מדוע ויתרתם על מצוות מסוימות?
- איזה עיקרון הנחה את הקבוצה בבחירת המצווה?
- מדוע יש פער ביחס שלנו לחלק מהמצוות? ממה הוא נובע?
- האם בעייתי בעיניכם שיש פער כזה, או שזה כורח המציאות?
- באיזו עמדה פער זה מעמיד את האדם מול הקב"ה וההתייחסות לציוויו?



יכול להיות תאורטי (לשבת).
 ביום חול אפשר להשקיע
 ולהדפיס שטרות או להביא
 שטרות של מוטופול, זה יכול
 להוסיף לאווירה.

כדאי להוסיף עוד מצוות
 שמהדיכרות עם החברים
 שלכם נוגעות בנושא המחויבות
 והחיבור.

החברים לא ידעו מראש מהן
 המצוות. קבוצה שהציעה סכום
 אינה יכולה לחזור בה מן
 ההצעה.



בדיקת דופק

כמה חניכים הגיעו לפעולה?

זה הזמן לצבור ולחשוב על החניכים שלי, להעביר גראש כל אחד ואחת מהם... האם הוא מגיע בדרך כלל? האם הוא מוצאת את עצמה בשהג? מה שלומם?

שני חניכים שחשוב שאדבר איתם באופן אישי לאחר הפעולה:

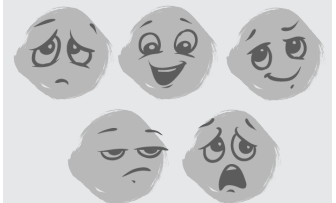
שם:

חשוב שנדבר על:

שם:

חשוב שנדבר על:

מה התחושה שלי לאחר הפעולה?



מהו חשוב שאזכור לקראת הפעולה הבאה?

שלב ב: "התחברתי"

נשחק עם החניכים "התחברתי".

נחזיק בחטיף וניתן הגדרה שקשורה למצוות (נספח 2). נבחר חבר אחד, והוא ישתף במצווה שעונה בעיניו על ההגדרה, ויאכל מהחטיף עבור כל תשובה שיענה להגדרה, עד שמישהו אחר יתחבר לתשובה שלו. החבר הראשון שיאמר "התחברתי" על המצווה ועל ההגדרה יקבל את החטיף והגדרה אחרת שעליה הוא צריך לענות וחוזר חלילה.

מההבנה הפשוטה של נקודת ההתחברות, ששונה ומיוחדת לכל אחד מאיתנו, נגיע לדבר גם על נקודת החיוב.

שלב ג: דיון

הערה למדריכים: חלק זה הוא פתיחה לקטע הבא, שבו מוצגת המחויבות שלנו להלכה ולמצוות כחלק מברית ונאמנות לקב"ה. בדיון ננסה לחבר את החניכים למשמעות של נאמנות בחייהם הפרטיים כדי לחבר אותם למשמעות הנאמנות כשנקרא את הקטע.

נשאל את החברים: מה אומר לכם המושג נאמנות?

נציג לחברים את ההגדרה המילונית למילה נאמנות (נספח 3).

שאלות מנחות:

- איזו הגדרה בעיניכם היא המתאימה ביותר לנאמנות?
- כלפי מי בחיים שלכם אתם מרגישים נאמנות?
- מה דורשת ממני נאמנות כלפי מישהו?

שלב ד: קטע לימוד

למדו את דברי הרב עמיטל, חנוכה תש"ס (נספח 4).

הערה למדריכים: אפשר לקרוא את הקטע במלואו או רק את החלק המודגש.

שאלות מנחות:

- האם אתם מזדהים עם הנאמר בקטע על הרצון להתחבר בעת עשיית מצוות?
- מה הבעייתיות שהקטע מעלה בעקבות עשיית מצוות מתוך חיבור? מה דעתכם?
- איך אתם מתמודדים עם המתח שבין חיבור למצווה לבין הצורך במחויבות?
- מה פירוש המילה נאמנות על פי הרב עמיטל, ואיך היא באה לידי ביטוי בחיים הדתיים?
- מה נאמנות זו דורשת מאיתנו?

סיכום

נניח על הרצפה חבל. בקצה אחד שלו נשים שלט ובו המילה מחויבות, ובקצה האחר נניח שלט ובו המילה חיבור (נספח 5). נבקש מהחניכים למתוח את החבל כך שאחד החניכים יוכל להלך מקצה אחד של החבל לקצה השני שלו כשהחבל באוויר בלי ליפול. שימו לב מה קורה כאשר החבל אינו מתוח או אינו מאוזן.

אנחנו רוצים להלך במציאות כמו באחיזת החבל. אם קצה אחד של החבל מוחזק אחיזה רופפת, גבוה או נמוך יותר מהקצה האחר, אי אפשר ללכת עליו. הוא אינו מסוגל להחזיק שום דבר. אך אם החבל מתוח, ושני קצותיו, המחויבות והחיבור, מוחזקים באותו הגובה ובאותה עוצמה, אפשר להלך על החבל.

נספח 1

מצוות למכירה הפומבית

- לימוד תורה
- אהבת ה'
- שבת
- ציצית
- ואהבת לרעך כמוך
- כלאיים
- סוכה
- ברכת המזון
- הקרבת קורבן תמיד
- לקט
- מעשר
- כשרות
- ביעור חמץ
- צום יום כיפור
- עגלה ערופה
- עשיית מעקה
- נתינת צדקה
- השבת אבדה
- לא להתחתן עם עובדי עבודה זרה
- לא להשחית אילנות מאכל

נספח 2

הגדרות של מצוות

- מצווה שאני מחובר/ת אליה במיוחד
- מצווה שהייתי רוצה להצליח להיות מחויב/ת אליה יותר
- מצווה שהייתי רוצה להיות מחובר/ת אליה יותר
- מצווה שהייתי רוצה להצליח לעשות יותר בשמחה
- מצווה שהייתי רוצה שתשפיע עליי
- מצווה שקשה לי איתה
- מצווה שאני אוהב/ת
- מצווה שאני חושב/ת שאי אפשר בלעדיה
- מצווה שהייתי עושה גם היא לא הייתה מצווה
- מצווה שאני עושה בלי להבין
- מצווה מיוחדת בעיניי
- קושי שיש לי בקיום מצווה
- משהו שעוזר לי להתחבר לקיום מצוות
- משהו שגורם לי לאהוב את המצוות יותר



אתם יכולים להוסיף עוד הגדרות כפי
הצורך.

נספח 3

הגדרה מילונית של נאמנות:

נאמנות

1. שמירת אמונים, מסירות, לויאליות
2. אדם מסור, שלא מפנה עורף או בוגד בידיד, בן זוג, במדינה או בקבוצה שאליה הוא שייך
3. מיופה כוח; מורשה.
4. אמין, מבטא את הדברים כפי שהם.

נספח 4

הרב יהודה עמיטל, חנוכה תש"ס

[...] והנה הגענו למה שקורה היום אצל הנוער שעליו אני מדבר. הנוער עשה צעד נוסף, צעד מרחיק לכת ומסוכן: הוא הוציא מהלקסיקון שלו גם את המחויבות להלכה. כל מחויבות פסולה. המושג סמכות מעורר אצלו חשד שמחויבות נגררת בעקבותי, ומכאן ההתנגדות גם לעצם המושג סמכות. ואחרי שגם סמכות הוצאה מן הלקסיקון שלו, מה נשאר? נשארה ההתחברות. גופי תורה ומצוות שהוא יכול להזדהות אתם ותואמים את אישיותו, שה'אני' שלו יכול להתחבר אליהם חווייתית, הפוכים להיות חלק מה'אני' שלו, וזה הבסיס הבלעדי לאורח החיים של שמירת המצוות שלו. ההתחברות חייבת להיות אישית ואינדיבידואלית, וממילא חייבת להיות חווייתית. חוויה זה עניין אישי; כל אחד חווה בדרך שלו. התחברות על יסוד תבונה והיגיון חסרה את היסוד האישי האינדיבידואלי, באשר היגיון זה דבר אוניברסלי ולא אישי, ולכן אינה מספקת את הצורך בו.

טבעה של דרישה להתחברות, ללא אלמנט של מחויבות, הוא שלא סגי בהתחברות חד-פעמית בעת רצון, אלא יש צורך בהתחברות חדשה מדי פעם מאחר שמחויבות אינה קיימת. כמו כן ברור שגם התחברות של פעם בעת רצון אינה יוצרת מחויבות לזמנים אחרים שאין בהם עת רצון.

והמרחק מכאן להתחברות סלקטיבית אינו גדול. התחברות סלקטיבית פירושה שאין מסתפקים בהתחברות לחיי תורה בכלל, אלא יש צורך בהתחברות נקודתית לכל מצווה ומצווה, ואז קורה שלמצווה מסוימת מצליחים להתחבר ולמצוות אחרות לא מצליחים.

הנוער הזה מצפה שהקב"ה יפנה אל האדם ויציע לו מצוות שדרכן הוא יוכל להגיע לחוויה דתית ולהתרוממות נפשית; סגנון זה מדבר אל לבו של אותו נוער. אבל לקבל את הקב"ה כמלך מצווה ופוקד וכופה - דבר זה הוא למעלה מהשגתו ואינו מדבר אל לבו. הגמרא (ר"ה כח ע"א) אומרת שמצוות לאו ליהנות ניתנו, ומוסיף שם רש"י: "להיות קיומם להם הנאה, אלא לעול על צוואריהם ניתנו". אמרה זאת, לפי טעמם של בני הנוער, מתייחסת לדור אחר [...]

יש להניח שלמעשה יש רמות שונות של דרישה להתחברות, והמודל שהצגתי הוא מודל קיצוני. בכוונה בחרתי במודל קיצוני זה, כי לדעתי בכל הדגשת יתר של 'התחברות' קיימת סכנה שתוביל למודל שתיארת.

יודע אני שכדי להתמודד עם תופעה זו אין זה מספיק להצביע על הסכנות. יש צורך להתמודד חזיתית עם עצם האידיאולוגיה של ה'התחברות'. בהקשר זה אני רוצה לעמוד על נקודה אחת.

למילים יש דינמיקה. המילה 'מחויבות' היא מילה חדשה, המעוררת אסוציאציה של כפייה, של דבר שאינו חלק מעצמנו אלא כפוי עלינו. במקורותינו המילה הבאה במקום מחויבות היא נאמנות - "נאמן אתה להחיות מתים": כביכול מחויבותו של הקב"ה היא להחיות מתים. יותר מזה - "וארא אל אברהם וכו' אני ה'" (שמות ו, ג-ו), ומפרש רש"י שם: "נאמן ליתן שכר". שם הו"ה מצביע על נאמנות. לפעמים גם המונח אמונה הוא ביטוי לנאמנות - "ומקיים אמונתו לישני עפר". אמונה, בלשון חז"ל, היא אמון בו יתברך, משום שהוא מקור הנאמנות. "יען לא האמתם בי" (במדבר כ, יב) פירושו 'לא היה לכם אמון בי'. במשלי נאמר: "רב אדם יקרא איש חסדו ואיש אמונים מי ימצא" (כ, ו), וכותב על זה המהר"ל: "איש אמונים מי ימצא" - הן שתהיה האמונה בו יתברך, הן שתהיה האמונה שהוא נאמן בכל עסקיו והנהגתו". אמונה, אפוא, מבטאת שני דברים: אמון בו יתברך ונאמנות בכל הנהגתו, ובמילים אחרות - מחויבות. לעומת הזרות שיש במילה מחויבות, המילה נאמנות מבטאת משהו שקרוב לאדם. זו מילה שלא מעוררת שום אסוציאציה לא-נעימה, מילה המבטאת דבר שאדם מתגאה בו [...]

המשך נספח 4

הגמרא במכות אומרת:

"תרי"ג מצוות נאמרו לו למשה... בא דוד והעמידן על אחת עשרה... בא ישעיהו והעמידן על שש... בא מיכה והעמידן על שלוש... בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר 'וצדיק באמונתו יחיה' (חבקוק ב, ד)" (כד ע"א).

אין הכוונה לאמונה במובן שאנו משתמשים בו היום, אלא במובן שבו השתמשנו קודם - אמון בו יתברך. וכך אנו קוראים בחבקוק: "כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב, אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר. הנה עפלה לא ישרה נפשו בו, וצדיק באמונתו יחיה" (ב, ג-ד). משמעות דבריו היא שהאמונה כי אכן בוא יבוא היא צד אחד של אמונה, והצד השני הוא שהצדיק בנאמנותו, במחויבותו, יחיה. בא חבקוק והעמידן על אחת - על אמונה שהיא מטבע שיש בו שני צדדים: אמון בנאמנותו של הקב"ה כלפי האדם, ונאמנותו של האדם כלפי הקב"ה, מה שקרוי בשפה שלנו מחויבות. כך הופכת המחויבות להיות יסוד התורה כולה, "וצדיק באמונתו יחיה".

הרב יהודה עמיטל (ג' בחשוון תרפ"ה, 31 באוקטובר 1924 - כ"ז בתמוז תש"ע, 9 ביולי 2010) היה ראש הישיבה וממייסדיה של ישיבת הר עציון שבגוש עציון. הקטע המובא בפעולה במלואו, ועוד מאמרים בנושא אפשר למצוא בחוברת "בין התחברות למחויבות חמש שיחות על תורה, נוער וחינוך"

נספח 5

אחויבות

חיבור



ש ש ש ש



כמי שמצא בה את עצמי
כשלא זכרתי מי אני
תמיד היא באה
והאירה לי פנים
אומרים שהיא כל הטובות
שבעולם
אם רק היה לנו מושג
היינו רצים רצים ורצים

ונשכים בקיסמה לפניה
משתגעים מתלהטים אחריה
ואור החיים כל נתיביה
כל נתיבותיה
יקרה מפז ומטושר
נקנית בעמל וביושר
והיא הדרך והיא האושר

אור החיים והטובות

מילים ולחן: ישי ריבו

כמי שעסק בה לקרעים
וראה אנשים מלאכים
שהמיתו עצמם עליה
וקבלו ממנה חיים
וכמי שטעם טעמה לרגעים
וראה אנשים
באמת מאושרים
ואיזה אור על הפנים

איך הם נשכים בקיסמה לפניה
מתהלכים כסומא אחריה
ותכלית האמת היא כל צדדיה
כל שבעים פניה
יקרה מפז ומטושר
ניקנת היא בעמל וביושר
והיא הדרך והיא האושר

